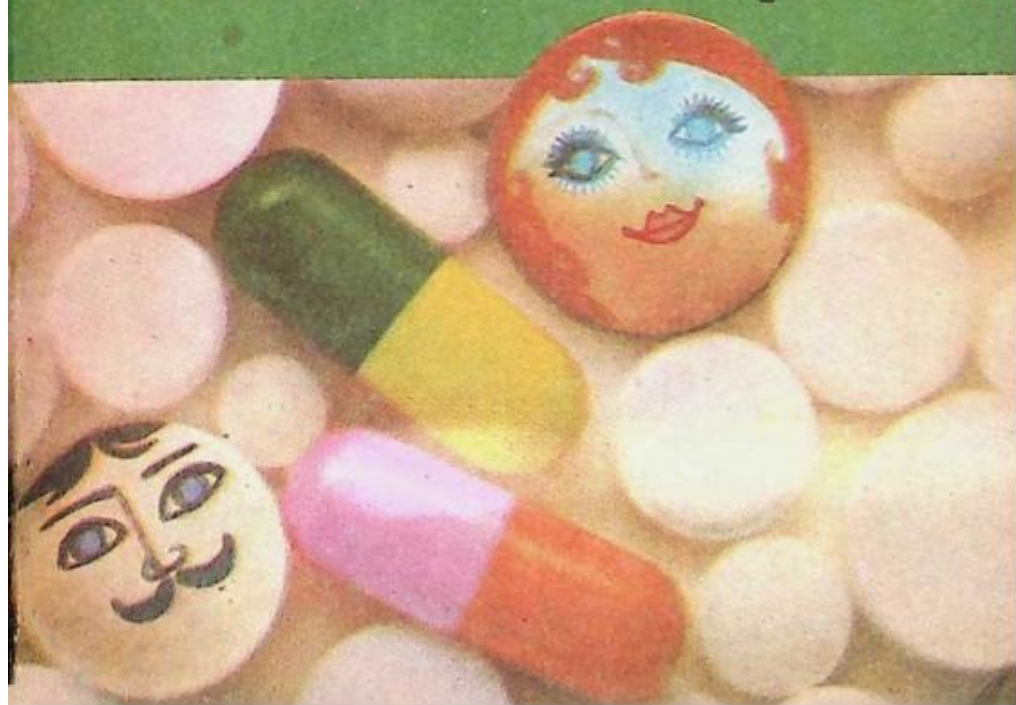


CARTEA
DE
VACANȚĂ

toma biolan

RETETĂ PENTRU GREȚURI



editura

SPORT TURISM

București-1991

RIScul DE A PĂREA PERFECT

Cui îi mai arde oare de răs acum, după atâta sânge și lacrimi? M-am întrebat și eu, ca și alții. Și am înțeles că oamenii sunt, totuși, mai puțin slabi decât își închipuie. Revoluția Tinerilor a spus atât de simplu și zguduitor acest adevăr, convingându-i, poate, până și pe scepticii greu de convins.

S-a produs un miracol: tinerii s-au maturizat în acele zile de foc, iar mai vârstnicii parcă au întinerit.

Și-au dat seama că nu numai gândul poate fi liber, dar și cuvântul. Și că se poate râde firesc, nu pe furiș, nu albastru, nu mânzește, nu cu dinții încleștați, ci pur și simplu omeneste. Fără teama de a li se înscena procese pentru lezarea a cine știe cărei maiestăți găunoase, din specia subumană.

Acelor oameni care și-au învins frica le sunt închinete schițele satirice din cartea de față. Toate au fost scrise în perioada când nu se întrezărea nicio speranță.

Doar o parte din ele urma să fie publicate, cu condiția, desigur, a forfecării atente de către cenzură (nu e nu mai cazul meu, se-nțelege). Din fericire am învățat să scriem și să citim printre rânduri, în acel mohorât sfert de secol ceaușist.

O bună parte din paginile acestea nu s-au publicat până acum și nici nu credeam că voi ajunge vreodată să depun, prin ele, mărturie. Șansa nesperată ce i se oferă acestei cărți de a apărea neciuntită, în primul an liber al României, face din ea adevăratul meu debut.

În lunga și dureroasa cură de dezintoxicare morală ce ne așteaptă (alt drum mai ușor nu există), cred că fiecare trebuie să înceapă cu sine însuși. De aceea veți găsi, în schițele pe care le semnez, umor, ironie, sarcasm — atât cât m-a ajutat cuvântul. Dar și autoironie, fără de care sunt convins că riști să fii luat drept un om care-i judecă doar pe alții, considerându-se imaculat. Ceea ce, presupun, îi va determina pe cei vizați să afirme iarăși că genul acesta de literatură e „minor”.

Dar câți „minori” n-au căzut pe baricade, în timp ce așa-ziși „majori” cădelnițau evlavioși la altarul cuplului analfabet!...

Îmi amintesc — sau am visat? — acest dialog:

De ce râzi, Doamne?

— Fiindcă mă doare, Petre”.

Toma Biolan

3 ianuarie 1990

POVESTE CA O ÎNTREBARE

— Cioc! Cioc! Cioc!

Mi s-a părut sau bate cineva în geamul meu?...

N-are cine să bată. Locuiesc la etajul al patrulea într-un bloc ca atâtea altele.

Ar putea fi o vrabie gureșă care poștește semințe sau niscaiva firimituri de pâine. Se-nâmplă, iarna. Dar nu cred să vină tocmai în toiul nopții, ca acum.

Dacă nu e nici pasăre, probabil că o fi paltinul cu

„Cercei”. Așa îi zicem noi, fiindcă fructele lui sunt ca niște globulețe ghimpoase atârând de crengi întocmai ca niște cercei. I s-o fi făcut și lui urât singur și atunci a întins o ramură până la fereastra mea și... Cioc, cioc, cioc!

Iarăși!

Mă uit pe geam. Nu e nici urmă de pasăre, nici măcar o crenguță de paltin care să se zbuciume în vis colul iernii. În întuneric nu se zărește nimic viu. Foarte ciudat. Întreb totuși, la noroc:

— Cine-i acolo?

— Cioc, cioc, cioc!... Cioc, cioc, cioc!...

Frumos răspuns, n-am ce zice!

— Hei, îți arde de joacă?... Vino la lumină să te văd dacă ai curaj!

Deschid fereastra doar un pic, cât să aud un glăscior subțire și cristalin, întrebându-mă:

— Ești om bun?

— Asta aș vrea să știu și eu! bombăn prefăcându-mă furios. Arată-te odată și-om vedea pe urmă care cum este. Dar intră, că se face frig în cameră!

— Dacă mă primești, o să te bucuri.

— Mai ușor cu bucuriile, auzi?... Rămâne de văzut cine se veselește și cine nu. Gata, te-ai hotărât? Că închid.

În aceeași clipă, odată cu un vârtej de fulgi sclipitori de zăpadă proaspătă țâști! în cameră o făptură mică și cam neobișnuită ca înfățișare. Un fel de Pinocchio rotindu-și ochii ca mărgelele și purtând pe umeri două aripi de culoarea cerului de primăvară. Am impresia că trebuie să fie un vis. Însă vedenia își scutură bine de tot zăpada topită, bătând zdravăn din aripioare, iar picăturile reci de apă care îmi ating fața mă fac să tresar. Sunt cât se poate de treaz, iar făptura asta nu e o fantezie, ci pură realitate.

— Ei, acum că te-ai văzut la căldură și m-ai stro pit bine, sper că ești mulțumit... Ar fi cazul să-mi spui ce hram porți. De obicei, nu dau drumul în casă oricui, mai ales pe fereastră. La mine — mă ierți — se practică intrarea pe ușă. Inclusiv pentru musafirii poftiți sau nepoftiți.

— Îmi spui așa fiindcă nu vrei să recunoști că te bucuri. Recunoaște!

— la ascultă, năstrușnicule! Știi că ești cam obraznic? După ce că dai buzna peste mine, mai vrei să și recunosc — tot eu! — nu știu ce bazaconii... Și dacă aș fi bucuros, ce? ... Treaba mea!

L-am pus la punct. Să nu creadă el că mă impresio nează. Bate din aripi și pune întrebări stânjenitoare.

Ce, eu n-aș putea să fac la fel, dacă n-aș fi gazdă?...

— Ce scrii acolo?

Și mai e și curios ca un copil mic. Desigur că vrea să schimbe discuția.

— Începi să mă superi, înaripatul! Nu mi-ai spus nici cine ești, nici ce cauți aici, în schimb mă tot tragi de limbă, ca să mă fac de râs. Dacă sunt om bun... ce scriu... și alte celea. Ce să scriu? O poveste despre un om singur. Și gata cu întrebările!

— Înțeleg. Tu ești omul singur și ți-e urit. Știi foarte bine cine sunt: eroul tău. M-ai chemat și uite-mă... Am simțit imediat că ai nevoie de cineva care să intre în povestea ta. Să aibă și ea ceva frumos.

Ca un vis de iarnă. Sunt destul de frumos ca să mă sacrific eu?

— Nu-ți cere nimeni să te sacrifici. Pentru mine, ce să zic, ești exact eroul care-mi trebuia. Alții poate că sunt mai pretențioși. Voi eroi mai grozavi, în stare să dărâme munții. Mie-mi plac munții și prefer să-i las la locul lor, unde le stă bine.

— Lasă, nu fii supărat!... Mare scofală să dărâmi munții!... Mai bine spune-mi dacă ai văzut vreodată un chihlimbar auriu în care stă un fluture cu aripi azurii? E prins acolo de zeci de mii de ani și ai impresia că e viu.

— Nu vreau să te sacrifici! Vreau să rămâi viu...

Crezi că așa ar putea ieși, „chihlimbarul” nostru? Eu asta visez.

— De ce să nu iasă? Curaj, prietene!

Și hop! Îmi și sare de pe umăr pe coala de hârtie.

Parc-ar fi plonjat într-un troian de zăpadă pufoasă.

Și, ca prin minune, coala începe să se scrie singură.

E o poveste despre cineva care-ți bate fără veste în geam, când ești singur și trist. „Cioc, cioc, cioc!”... Și te întreabă dacă ești om bun. De multă, multă vreme nu ți-a mai pus nimeni asemenea întrebare. Nici chiar tu nu te-ai mai gândit la asta. Oi fi, n-oi fi?...

Când începi să te îndoiești, încolțește și pentru tine o speranță.

STIMULENT MORAL

Prin decembrie, când toți se dau de ceasul morții să-și procure pom de iarna, a apărut în fine și cartea mea de schițe umoristice. Editorul mă asigurase că va ieși de sub tipar cel târziu în iulie. I-am acordat circumstanțe atenuante, considerând că omul s-o fi referit la vara viitoare.

Radios, m-am înființat primul la librărie, în calitate de cumpărător, și am rugat o vânzătoare să-mi facă un pachet cu cincizeci de cărți. Să fie acolo, la îndemână, pentru orice eventualitate. Responsabilul m-a întrebat, din pură curiozitate — zicea el — dacă sunt difuzor voluntar de carte și la ce întreprindere. Voiau să mă evidențieze, cred.

Le-am explicat în doi peri — și i-am lăsat pe gânduri. De difuzor particular încă n-auziseră.

Apoi am început să împart cărți cu autografe ama bile, pe la colegi, prieteni și cunoștințe utile. Era o plăcere. Cheltuisem ceva bani, dar mă consolam cu ideea că nu trebuie să fiu meschin într-o asemenea împrejurare sărbătorească. Plus faptul că era singurul mod de a mă ridica în ochii celor din jur. Un prilej de afirmare, ca să mă exprim mai exact

Și rozându-mi unghiile de nerăbdare, am început să aștept criticile și aprecierile. Doar trăim în galaxia Gutenberg — îmi făceam singur curaj —, de la prichindei până la pensionari uitați de vreme, toți citesc.

Îmi imaginam cum vor veni cu sugestii, mă vor firitisi, mă vor compara cu cine știe ce autor contemporan celebru... Pe scurt, cam tot ceea ce face farmecul inegalabil al vieții literare în deceniul nostru.

Însă nu știu din ce pricină, domnea o tăcere lugubră în jurul operei mele, în care investisem atâtea speranțe. Dacă nici asta nu e consacrare, atunci nu-mi rămâne decât să abandonez definitiv scrisul.

A spart gheața, cam după vreo două luni, un necunoscut, căruia i-am fost prezentat din întâmplare. Pe stradă.

— A, dumneavoastră sunteți umoristul nostru?...

Mi-a plăcut mult schița cu prietenul ipocrit... mi-a comunicat el foarte la obiect și m-a felicitat.

— Dar nu... E o confuzie! Schița de dare vorbiți e a lui Crângașu! am obiectat eu, mândru de onestitatea mea. Cum era să mă împăuniez cu laurii altuia!

— Atunci de ce-o semnezi dumneata? m-a admonestat cititorul informat și s-a retras foarte demn, lasându-mă perplex. Mai lipsea să spună că l-am plagiat pe faimosul autor bucureștean studiat și în școală.

În aceeași zi, un coleg de birou m-a oprit să mă încredințeze că el s-a aflat la fața locului, când s-a petrecut cataclismul. Era, după părerea lui, o relatare aproape exactă a fenomenului, deși o puteam îmbogăți dacă-i ceream și lui unele detalii. Văzându-mă nedumerit, mi-a trântit-o:

— Ce, dom'le, nu citești nici cartea pe care-ai scris-o? Faci ca... (nume pe — care-l trec sub tăcere, din decență). Măcar ăla e scriitor mare. Și vii dumneata cu viziunea asta despre cutremur...

Ar fi fost zadarnic să strig după el că dormisem tun în momentul seismului și că n-aveam nimic de-a zface cu literatura inspirată de această catastrofă.

La rândul lui, un coleg de breaslă a ținut să-mi atragă — atenția că folosesc prea des dialogul, ceea ce i-a indispus pe unii dramaturgi mai sensibili.

— Care dialog, frate? Unde vezi tu dialog? Îmi venea să-i țip în ureche. M-am ferit tot timpul de dialog, ca să nu fiu acuzat că s-au exercitat presiuni asupra mea sub influența cutărui monstru sacru.

În loc de asta, am dat din cap gânditor și mi-am văzut de drum. Evident că m-am ciocnit de tânărul critic al urbei noastre. M-a privit subțire prin ochelari și m-a întrebat când apare cartea. Mi-a fost jenă să-i amintesc că i-am făcut-o cadou cu exact o lună în urmă. Ne-am strâns mâinile protocolar și ne-am despărțit.

Cam deprimat, mă îndreptam spre casă. Chiar când traversam bulevardul, a

stopat brusc un autoturism la doi centimetri de mine, ridicându-mi pulsul la 130 de bătăi pe minut.

Ești mare, bătrâne! N-am lăsat-o din mână până n-am terminat-o! E cea mai bună carte de aventuri apărută în ultimii ani! Ține-o tot așa!...

Fostul meu coleg de școală, actualmente șofer de încercare, demară vijelios, lăsându-mă în mijlocul străzii, țeapăn ca un stâlp. Mi-am revenit cu greu. Îmi dăduse lovitura de grație. Auzi la el! Carte de aventuri!... Plutesc, vasăzică, în cel mai negru anonim.

S-a zis cu autorul, adio! A decedat în fașă. (Am luat-o razna. Vorbesc despre mine la persoana a treia...).

Acasă, soția mea m-a întâmpinat plină de veselie.

Radia încredere în viață și în destinul meu de (vai!) autor. Și asta fiindcă la instituția unde lucrează, toate colegile o felicitaseră (de ce pe ea, n-am înțeles) pentru succesul (!?) cărții...

— Scumpule, dar realmente ești înzestrat. Eu te-am citit pe îndelete, am savurat fiecare pagină, crede-mă! mi-a declarat ea, privindu-se din minut în minut în oglindă.

— Dar nu ți s-a părut că „Râsul curcilor” e cea mai bună schiță din cartea mea? am testat-o eu.

— Bineînțeles! Chiar voiam să-ți spun cât e de drăguță... Să mai scrii din astea nostime!

Și a mai aruncat trei ocheade la oglindă. Îi pria succesul.

M-am abținut de la orice comentariu. Întâmplător, în cărticica mea nu exista nicio schiță cu acest ti du. Nu e o omisiune. Pur și simplu, n-am scris așa ceva. Ei, și? Ce să ne mai împiedicăm acum de amă nune nesemnificative? În definitiv, stimulenta morală contează.

CUVÂNTUL CARE IRITĂ

De câteva sute de ani, savanții se dau de ceasul morții să explice lumii de ce a dispărut din istorie poporul oviboșilor. Și nu i-au dat de capăt cu niciun chip. S-au emis tot felul de ipoteze, unele de-a dreptul abracadabrante: că ar fi căzut pradă unei molime ce ucidea fulgerător; că ar fi fost victima unor extratereștri canibali; că ar fi emigrat brusc, în masă, tocmai în emisfera sudică, exact la momentul potrivit pentru a se scufunda cu presupusul continent Pacifida.

Cu asemenea idei, să ne fie iertat, nu poți convinge nici pe ignoranți, dărmit forurile științifice.

Așa se face că până să ne ocupăm noi de problemă, eu și cumnatul meu, chestiunea rămăsese cât se poate de nebuloasă. Persista întrebarea: cum să dispară dintr-odată un popor de aproximativ un milion și jumătate de indivizi, fără să lase vreo urmă? Că doar nu erau fachiri.

De la acest stadiu destul de precar al cercetărilor întreprinse de înaintași am pornit animat de o sfântă hotărâre: să dezleg cu orice preț misterul și apoi, măreț,

să-l abandonez istoriei, așa dezlegat. Acest pas istoric l-am făcut într-o sâmbătă liberă. Hai pe la cumnatu-meu, zic, să vedem ce mai face. Poate că i-a stat vinul din fiert și putem pritoci problema în condiții adecvate. Când colo, el treblăluia pe lângă o hărăbaie. E inginer și nu se mai satură de robotit.

— Tot cu tehnica, tot?

— Mda.

— Ce-ai mai meșterit acolo, un trior, o storcătoare?

— Mț!

— Fii, Gom-le. Mai explicit! Asta e răspuns?

— Vezi și tu ce e: o mașină de concepție proprie.

— Asta se vede cu ochiul liber. Dar la ce folosește? Spală rufe, alungă muștele...?

Cumnatu-meu își șterge tacticos mâinile cu o cârpă murdară de ulei și-mi aruncă în față bomba.

— E o mașină de călătorit în spațiu-timp... Bei un must?

De mustul lui îmi ardea mie? Mi-am amintit imediat cum meșterise el, când eram copii, o bicicletă uluitoare, numai din fiare vechi. Mergea singură, nu știu pe ce principiu, că fizică am învățat abia la școală. O capodoperă tehnică, pe care i-a făcut-o fărâme maică-sa, cu toporul, fiindcă bicicleta-i călcăse doi pui de găină. Un accident pe care-l regret și azi, mai ales că eu însumi mă aflu în șa.

— Ascultă, Fane, lasă prostiile! Ai citit litera tură științifico-fantastică și ai luat-o de bună.

Să nu creadă el că mă aiurește. Asta nu mai e bicicletă, că doar ne mai pricepem și noi, ăștia.

Flegmatic. Fane urcă pe bancheta mașinii și mă invită și pe mine.

— Facem un experiment.

În clipa aceea se ivește soră-mea.

— Haiti! Am băgat-o pe mânecă! o sfeclește inventatorul.

— De ce, că deocamdată n-am omorât niciun pui de găină! Dacă vrei, te apăr eu. Când eram de-o șchioapă, ne băteam în parte. Îi cunosc toate trucurile.

— Ștefane ai curățat porumbul? se aude vocea ei, după ce-a trecut pe lângă noi val-vârtej.

— Mai am puțin, dragă.

— Îmi face semn, înhățăm câte-o tărână plină cu știuleți, le răsturnăm în cupa mașinii (are și cupă), le umplem iar și repetăm figura până când Fane zice că e destul. Ne urcăm pe banchetă și începem să pedalăm ca pe ultima sută de metri în Turul Europei.

— Curăță și porumb bazaconia asta?

— Toacă și sfecclă, dacă ai nevoie. Depinde câte rotații are discul ăsta de aici, observi?

— Observ.

Din casă răzbate o discuție aprinsă cu școlarii familiei pe tema dreptului la film, înainte de scrierea temelor la matematici.

Dacă tot curățăm porumb, îi propun lui Fane să dăm o raită și prin emisfera boreală.

— Ce perioadă? întrebă profesionistul.

— Secolul nou! zic eu, obsedat de soarta oviboșilor.

După ce pedalăm un timp, prin față ne defilează epocă după epocă, în imagini aiuritoare, ca la un film rulat de-a-n doaselea. La un moment dat ne oprim.

— Cam frig, constată Fane, scoțând mâna din spațiul nostru protector. Pe unde-om fi? Știi că la ora două trebuie să fiu la masă și mai e și meci la televizor...

Deodată în fața noastră apar, în prim plan, două persoane de rang înalt, dacă judecăm după coarnele de bour pe care le poartă pe frunte. Culmea e că înțelegem perfect ce vorbesc.

— O, rege, fii îndurător față de povestitorii noștri! N-au greșit cu nimic în fața zeilor... pleda cel mai în vârstă.

— N-avem timp de prostii! Trebuie mutați munții de acolo, aici, în valea asta. Asta nu se face cu vorbe. Să pună și dumnealor mâna pe târnăcoape. Și pictorii la fel, și scrijelitorii ăia în piatră seacă... Mie-mi trebuie tăietori de lemne pentru corăbii. Vrei să ratez marile mele expediții spre miazăzi?... Iar muzicanții să compună și să cânte doar marșuri. Să treacă la lucru pe loc.

— Maiestate, dar nu e păcat?... Corăbiile putrezesc. Peste aceste locuri vor crește alte păduri... Dar arta străbate timpurile. Nu altceva. Ce rămâne după noi, dacă nu cultura?

— Cultură, auzi! Ți-am interzis să mai pronunți cuvântul acesta în fața mea!... Ți-am spus? se isteriză monarhul și. Scoțând de la cingătoare o bardă grosolană. Îi despică icnind capul celui ce îndrăznise să apere cultura oviboșilor.

Am vrut să sar din mașină și să-l fac fărâme pe mitocan. M-a oprit Fane, altfel cine știe cum schimbam cursul istoriei. Ne-am pus iarăși pe pedalat vârtos și am ieșit fulgerător din zona lui Ovibos-Întăiul-Fără-Un-Sfert. Ticălosul nu va ști niciodată că-i datorează viața lui Fane.

Pe neașteptate, ne-am văzut iarăși în peisajul familiar al curții lui cumnatu-meu. Făcusem ceva febră musculară.

— Bravo ! L-ați curățat pe tot? zice gospodina mulțumită.

— Îl curățăm eu singur, dacă mă lăsa Fane. Mă laud eu. Mulțumit că am avut posibilitatea să ofer lumii științifice explicația mult așteptată. Insolubila enigmă a dispariției oviboșilor nu mai are niciun secret pentru noi astăzi. O dată ce-am dat de gol cauza, s-a resimțit automat și efectul.

Asemenea mistere ale istoriei, după cum se vede, pot fi rezolvate foarte simplu, în familie. Propun specialiștilor acest sistem comod și practic. Întrucât enigme — o știm cu toții — întâlnești la tot pasul.

UN DEBUTANT DES ORIENTAT

Cu ani în urmă, scrisesem un mic roman de dragoste de care eram destul de mulțumit. Începea foarte frumos: „Alex și Didina se născuseră în aceeași zi (era

solstițiul de vară), la aceeași oră, în același oraș din sudul țării. Nu, nu pe aceeași stradă. Ar fi o exagerare să spunem asta. Totuși...". Și continuam așa pe vreo sută de pagini. O poveste dramatică. Autentică. Bucătică ruptă din viața noastră de toate zilele.

Plină de poezie și fantezie. Dătătoare de speranțe în frumusețile inepuizabile ale acestei lumi și ale celei ce îi va urma. Furnizam tot felul de argumente subtile, păstram decența, dar făceam și mici concesii unui umor de calitate. Pe câteva pagini. Îmi dădusem toată silința să iasă o „carte de buzunar” pe care s-o îndrăgească toate straturile sociale și să apeleze la ea în momentele mai grele ale existenței. Să le insuflă optimism și generozitate. Toate comandamentele. Nu neglijasem niciunul, după părerea mea.

Am depus manuscrisul la o editură. Redactora de carte, o eseistă cunoscută, a fost în principiu de acord cu microromanul meu, fără să se entuziasmeze deloc.

Părea că-mi face o concesie. Sau chiar îmi făcea, spunându-mi acest lucru. Ca să dau mai multă greutate operei mele, am rugat un romancier celebru (care mi-a fost profesor la liceu și care, din această cauză, ar trebui să mi se simtă obligat, mi-am făcut eu socoteala) să-mi scrie un *Cuvânt înainte*. A acceptat cu surprinzătoare amabilitate să-mi citească opusculul și a scris și o superbă prezentare. I-am dus-o tovarășei redactoare, care mi-a declarat ulterior că a entuziasmat-o? Eram, vasăzică, pe drumul cel bun.

La fel de bine însă puteam să construiesc pe nisip mișcător. Fiindcă în anul al doisprezecelea, când trebuia să mi se tipărească microromanul, redactora a trebuit să plece din editură. Își neglijase îndatoririle, pare-se. Consecința directă a fost pentru mine dezastruoasă... Povestea mea de dragoste a fost dată la o parte și nu s-a tipărit, din motive care-mi scapă. M-am dus să cer explicații. La birou trona acum un cetățean în vârstă, cu înfățișare de filatelist. Nota aferat niște titluri pe o coală de hârtie. Printre acestea, și opera mea. Am întrebat:

— Pentru ce, tovarășe...?

Nici n-am apucat să termin ce aveam de spus. Excesiv de amabil, tovarășul aferat — redactorul, de fapt, care preluase și cartea mea — m-a sufocat sub un torent de explicații. Avea ritmul unei mitraliere bine gresate. N-am reușit să rețin decât că, în con junctura respectivă (chiar așa a zis), lucrarea mea era inoportună. Ca să poată fi repusă în discuție publicarea, trebuia să refac totul, plasând eroii și acțiunea în mediul rural, ținând seama, negreșit, de explozia demografică și de urbanizare.

M-am așternut pe lucru. Eroii mei se lăsau greu, dar i-am convins până la urmă, că nici mediul rural nu face excepție când e vorba de sentimente profunde de dragoste. Am dat frâu liber imaginației și am simțit din plin satisfacția creației. Începutul era revelator: „Pantilică Zgârduș știa precis că el a fost plămădit de maicăsa din pământul satului său. Ca și Gherghina lui Dețu, în fața căreia n-avea curajul să sufle. Deși el era brigadierul și nu ea, avea senzația că-l fulgeră mereu cu privirea și-i tot poarta sâmbetele. Totuși...”.

Și povestirea curgea furtunos pe o sută de pagini.

I-am dus-o redactorului aferat și precipitat și am mai așteptat încă vreo opt ani. Iar intervenise ceva. Mi-am făcut timp și m-am dus cam montat să cer noi explicații. De ce întârzierile astea? De ce atâtea tergiversări?

La fața locului, nu mai era „filatelitul”-mitralieră. Fusese mutat în altă muncă sau pensionat, nu sunt sigur. Îl înlocuia un bătrânel viguros, purtând aristocratic o frumoasă vestă verde cu gri, iar pe cap un fes de schior.

— A, mata ești ou romanțul acela de amor? Se rezolvă, se rezolvă. Numai puțină bunăvoință din partea dumneavoastră!... mi-a luat-o el înainte, presimțind reproșurile ce-mi stăteau pe limbă.

— Din partea mea...! m-am muiat rușinos de re pe de și l-am ascultat.

— Tineretul de toate vârstele așteaptă de la noi cărți de calitate. Acesta e imperativul prezentului! a făcut el o introducere în temă pe un ton sfătos, părintesc. Ne trebuie ceva avântat, de știință popularizată, de istorie națională, eventual de actualitate...

E clar. Va trebui să fac trei variante. Mi-am și schi tat două, fulgerător. Prima variantă va începe așa: „Beta-Kapa-Psi încercase toate mijloacele spre a orienta nava în afara câmpului de atracție strivitor al uriașei stele albastre din constelația Orion. Simțea o prezență nedefinită. Ceva făcea să-i pulseze inima dulce-dureros, de parcă s-ar fi întrupat în cabină însăși imaginea eternului feminin, Znaeb. De unde i-a răsărit acest nume în minte? Totuși...”. E bine așa. Cea de-a doua variantă suna și ea promițător: „Dinspre munții dacilor liberi venea boarea înserării. Tetize înfipse călcâiele în burta calului, îndemnându-l la galop. Umărul îi sângera. Dar nu simțea niciun fel de durere. În spatele său, ținându-l de centură, era însăși fiica cea mai mare a consulului Regulus Marcus Cera. De ce fugise cu el? N-ar fi îndrăznit să spună. Totuși...”. Și asta mergea bine.

În sfârșit, a treia variantă era tot cea veche. Înapoi ia bunii Alex și Didina, bătrânii mei prieteni, eroi care-au fost odată tineri și nemuritori în dragostea lor, în care se drapaseră inutil. Le-a venit de hac permanenta colaborare cu editura. Nu am de gând să abandonez lucrarea. Totuși, după ce o pun la punct, o las nepotului meu să încerce la trei edituri deodată. Cu cele trei variante. Poate prinde conjunctura (era să zic conjuncția astrelor) favorabilă. Ca să mă pot odihni și eu un pic. Și să-mi serbez cei optzeci și cinci de ani de existență, din care douăzeci și cinci sub drapelul literaturii. De actualitate. Science-fiction. Ruralizantă. Psihologie-abisală. Absurdă. Pudibondă. Istoricismă.

Nu sunt un om moale. Susțin că, dacă s-ar mai fi dat măcar vreo zece ani de trăit, nu m-aș fi dat bătut. Simt eu că-mi stătea în puteri să realizez opera superconjuncturală, în stare să răspundă tuturor comandamentelor, în orice moment.

Aș fi vrut să le pun amabililor redactori, care m-au îndrumat neobosiți, doar această întrebare nevinovată:

— Tovarăși! Dumneavoastră citiți ziarele pe dina fără sau pe dinăuntru? Ca să știu și eu de ce publicul cititor este privat de opera mea.

Și, după ce mi s-ar fi răspuns, să pot închide ochii liniștit.

CÂND SE DEZLĂNȚUIE TIMIZII

Îndată ce un bărbat al vremurilor noastre intră pe ușă obosit și flămând, i se poate întâmpla să fie întâmpinat de soția sa cu o veste extrem de importantă. Pentru ea.

— Dragă, am urgentă nevoie de o blană cum se poartă acum. De zibelină. Au venit la magazin, mi-o reține vânzătoarea... Costă doar cincizeci de mii! Față de cât valorează în realitate...

Nu e chiar genul de informație pe care bărbatul modern s-o digere lesne. Dimpotrivă. Ripostează cam acru și este silit să-și pună singur supa la încălzit.

Puțini dintre noi stăpânesc arta de a alege momentul optim pentru comunicarea unui mesaj de mare însemnătate. O spun cu mult regret, convins că alta ar fi fost soarta omenirii, într-o anumită etapă istorică, dacă o persoană plasată într-un punct-cheie ar fi inter venit decisiv la timpul potrivit.

Toată lumea a auzit de Genghis-Han și de contribuția lui majorată la transformarea în cenușă a unor înfloritoare civilizații. Credeți că fiorosul han nu avea în jurul său destule persoane influente? Avea. Chiar mai multe decât ar fi trebuit. În calitate de conducător absolut al hoardei de nomazi, se va fi bucurat de favorurile unui întreg harem. Iar printre numeroasele-i soții, admitem ca ipoteză de lucru că măcar una era favorită. În perioada respectivă, hanul era, cât de cât, un om obișnuit. Îi plăcea și lui să facă pe grozavul, ca bun călăreț, luptător și conducător. Așa era moda. Nu e de condamnat pentru asta. Mă rog, posedea, cum se zice, unele calități. Atât cât îi trebuia ca să și-o ia în cap, dacă această tendință nesănătoasă nu era stopată încă din fașă. Subliniez că adevărata lui fire, pe care și-o ascundea ca pe un lucru rușinos, era cea a unui sfios. Așa procedează îndeobște timizii, fără excepție. Devin obraznici, fac excese, sar peste cal (și G.H. avea, slavă domnului, cai destui !) din timiditate. Unora le merge, altora nu. Lui Genghis-Han i-a mers. Cum s-au petrecut lucrurile? Pot furniza o reconstituire extrem de fidelă.

Dis-de-dimineață, hanul se trezise cu arsuri în capul pieptului. Băuse prea mult cumis (adică rachiul din lapte de iapă fermentat), la petrecerea din scara trecută. Chiar când se afla în bună dispoziție, nu se purta el prea delicat cu fetele. Altfel spus, era cam grosolan. Ca toți timizii.

Frumoasa Malcatun (așa am botezat-o), îl întreabă cu voce odihnitoare, ca un susur de izvor:

— Stăpânul meu a uitat că mi-a promis o scurteică din blănuri de samur?

— Grrr... hrrr... mrrrr! scrâșni hanul, fulgerând-o cu privirea.

— De ce-mi vorbești urât? Nu am și eu dreptul să fiu tratată ca o doamnă? se revoltă frumușica.

Considera că a trage un profit din situația ei de favorită e de la sine înțeles. Și-i trânti într-un talger de aramă, o ciozvârtă rece de berbec și sleită de aseară.

— Catran!... Șeitan!, răcni hanul de se zguduia stâlpii cortului.

Odată cu clinii săi de vânătoare, se iviră la ușa iurtei (așa zic ei cortului în zonă)

și doi slujitori cu cele necesare pentru dichisirea stăpânului. Acesta făcu semn furios slugilor să iasă. N-avea de gând să se mai spele pe mâini. Știa de la bunicul său că, dacă te ferești de microbi tot timpul, nu mai ajungi să cucerești lumea.

Malcatun cea iscusită la făptură dădu s-o dreagă:

— Stăpâne mă iei și pe mine la vânătoare?

Stăpânul își turnă pe gât apa dintr-un întreg burduf.

Nu apăruse încă salicilatul de sodiu.

— Vânătoare?! La drac! Nevolnicii să se ducă la vânat. Eu am alte planuri, mai serioase... Îmi întind stăpânirea!

Asta echivala cu o declarație de război.

— O întinzi? cîrpi nepriceputa soțioară. Până unde?

— Asta nu e treaba ta!... Până la... Roma, până unde vreau EU!

— Și haina mea de samur? bâzâi obidită prostuța, pricepând că i s-a înfundat.

Dacă făcuse atâtea gafe!...

— Ha! Credeai că mă legi de țarușul cortului tău?... Afară de-aici!

Și puse mîna pe biciul său cu șapte cozi. Ardea de nerăbdare să vadă cetatea papilor. E o trăsătură caracteristică tuturor timizilor: curiozitatea.

În trei zile, hoarda și pornise, cu cățel și cu purcel, spre vest-sud-vest. Pentru informații suplimentare asupra itinerarului, consultați izvoarele istorice.

Ulterior, au circulat tot felul de zvonuri sinistre despre soarta fetei. Cercuri bine informate dădeau de înțeles că hanul se scărbișe de ea și o vînduse ca sclavă pe piața persană. Cu scopul nemărturisit de a fi liber când va ajunge la Roma, spre a se putea încurca acolo cu o italiancă focoasă. Știrea trebuie privită cu multă circumspecție, nefiind confirmată din surse în dependente.

Revenind la punctul nostru de plecare, putem încerca altă variantă. Ia să fi procedat tînăra cu tact și diplomație! Să-l fi lăsat pe Genghis-Han până se liniștea. Nu să-l bată la cap ca o nevastă cicălitoare, după cincisprezece ani de căsnicie. Atunci, scena inițială ar fi luat un curs pe potrivea așteptărilor noastre.

S-ar fi purtat un dialog civilizat. Tînăra doamnă i-ar fi preparat hanului un ceai calmant din ierburi, ipăstrînd o tăcere grijulie și o înfățișare matern-ocrotitoare. Cu multă, multă discreție. Căci timizii, știți dumneavoastră pot reacționa violent.

În fine, destinîndu-se după un timp oarecare, mai marele hoardei ar fi oftat visător, iar pe fața-i spîună ar fi înflorit un zîmbet. Îi lipsește ceva? Credincioasa soție l-ar fi întrebat doar din priviri. Zîmbetul hanului ar fi devenit drăgăstos. Acum era momentul ! Fără un cuvînt, i-ar fi adus ciosvârta de berbec bine friptă însoțită de piinițe crocante din mei, cum numai ea știa să pregătească.

— S-ar cuveni să făptuiesc ceva care să zguduie lumea! ar fi mărturisit alene viitorul cuceritor, după prima cupă de cumis matinal.

— Depinde ce sens acorzi, mărite han, noțiunii de „zguduire”! ar fi murmurat dulce și elevat Malcatun, gustînd și ea un strop, nu mai mult, din pocălul cu care o îmbia stăpânul.

— Să vîntur, să spulber cetăți falnice și oști fără număr... Să curgă sânge! ar fi băjbăit după sabie cruntul han, însă mîna lui nimerind, printr-o fericită întâmplare,

a doua cupă cu băutură.

— Sânge poate să curgă destul și la vânătoare de urși sau mistreți!, ar fi gângurit galeș la urechea lui soțioara, mai turnându-i una. Iată o femeie care-și dădea seama că timizii trebuie îndrumați ușurel, eventual împinși chiar cu delicatețe, pe calea cea bună.

— A, bine că mi-ai adus aminte ! De mult n-am mai vizitat domeniile mele din partea muntoasă, unde se află sumedenie de urși. Ai vrea un ursuleț? Sau o blană de marmotă?

— Numai dacă nu e prea mare efortul... ar fi îngânat ea, plecându-și ochii codați.

Prilej fericit pentru han să se arate bărbătos. Dând la o parte adevărata-i fire, de timid.

— Efort?!... E o nimica toată pentru mine ! Organizez o săptămână de vânătoare cu toate căpeteniile, cum nu s-a mai văzut! Un alai să se pomenească! Te iau cu mine... Mergi?

— Dacă-ți face plăcere, mărite stăpân! s-ar fi înclinat ea în fața voinicosului han, făcându-l să nu-și mai încapă în piele de atâta mândrie masculină.

Iar blănurile scumpe s-ar fi adunat vrafuri-vrafuri, spre invidia celorlalte soții și a întregii suflări feminine din stepă. Cât despre temutul Genghis-Han, acesta ar fi dobândit deprinderile unui nobil de țară cam trândav, pricopsit cu o liotă de copii, cum îi șade bine gospodarului. S-ar putea plasa aici și un final fericit, ceva în genul unei bătrâneți viguroase și demne, a vestitului crescător de cai Genghis-Han Un tablou veridic. Fără cusur.

Aplicând această metodă și în cazuri mai modeste, istoria ar înregistra mai puține pagini sângeroase. Am spus-o și o mai spun: să te ferească sfântul când se dezlănțuie timizii! Și când afirm asta, știu ce spun.

Căci sunt hoarde întregi. Iar în fruntea lor călărește însuși Genghis-Han, viforos și crâncen, după ce a devorat de unul singur mielul fript înăbușit la groapa cu jar. El întrebă, din goana calului, doar atât:

— Cât ziceai că e prețul zibelinei?... Cincizeci de mii?... Păi ăsta e un fleac pentru punga mea!... Poftim! I-ai și s-o porți cu plăcere!

Ce simplu e! Însă nu ostenesc să repet: trebuie să alegi bine momentul!

TRIUMF RETRO

Trăgând în piept cu nesaț fumul gros al orașelor prădate și arse de călăreții săi, regele cu picioare strâmbe și duhnind a seu de oaie rânced, răcni să i se trimită degrabă crainicul, viu sau mort. Cei din garda sa, preferând a doua variantă, pentru comodate se prezentară la el cu un cadavru. Mai marele hoardei zbieră la ei, după ce le tăie mai întâi capetele cum că sunt niște câini răioși, care nu se pricep să îndeplinească nici cea mai mică poruncă.

Un sfetnic dintre ei isteți și obraznici dădu fuga și chemă pe unicul știutor de carte, ce posedă și o voce puternică, ungându-l pe loc crainic. Stăpânul hoardei îl

privi chiorăș.

— Scrie ce-ți dictez eu! spumegă el apoi, jucându-și armăsarul nervos, cum făcea totdeauna, ca să nu se observe că e bâlbâit (regele, nu calul). Așa-l sfătuisese un înțelept asiatic.

Și crainicul-scrib zgârie cu o pană de gâscă pe o frumoasă piele de vițel, cuvintele strălucitului cuceritor.

„Noroadă supuse mie.

E de datoria noastră, a tuturor a, să fim fericiți. Proștii n-au decât să strâmbe din nas, îi privește. Noi, restul lumii, trebuie să purtăm cum ne e dată povara dulce a fericirii, la trap sau la galop prin viață, așa cum călărețul o duce cu sine pe aleasa inimii lui răpită dintre ai săi. Ca să ce?... Simplu! Ca să se bucure împreună de milosârdia nevrednicului de mine, în a cărui împărăție curge numai lapte și miere...”

Aici regele se întrerupsese brusc, ca să ragă spre suita lui:

— Curge?

— Curge, invincibilule, pe toate văile! Semințiile nu mai prididesc să te slăvească pentru mare mila ta, neasemuitule! găgâiră în cor cei din falnica suită.

„... Admițând că mai există unele cazuri de nemulțumire, poruncesc tuturor a să fie fericiți în cel mai scurt timp, fără nicio excepție! N-avem nevoie în împărăția noastră de excepții care să întărească regula. Dacă e regulă, nu vor mai exista nici nereguli!...” continuă beregățindu-se și agitând în aer sabia încovoiată. „Logic?”

— Astrologie! Tautologic! Frazologic! Patologic! Burtologic! cârâiră corifeii într-un sfânt elan bărbătesc de credință, confundând peiorativele cu superlativele, dintr-un scuzabil exces de zel.

Regele necontestat al călăreților își mângâie încruntat cele patru fire lungi care-i țineau loc de mustață și încheie abrupt: „

„... Cum ziceam mai înainte, fericirea n-are margini.

Subliniez: neavând margini, dă pe dinafară. Nimic nu-i stă-n cale, cum nu-mi stă nici mie, trimisul lui Dumnezeu pe pământ, Atila — unicul!... Ha! Na-vă bici!”

Și semnă măreț și indescifrabil, prin punere de deget.

Călăreții mugiră prelung și chiuiră de veselie, scandând numele trimisului lui Dumnezeu pe pământ cu scopul expres de a-i face fericiți pe toți muritorii.

Proclamației i se dădu citire în toate cele patru vânturi, ca să se bucure o lume întreagă. Prea fericirii cărora li se adresa o ascultau extrem de supuși zăcând țepeni în uriașe movile, rânduite după criterii estetice fără cusur, adjuocate ulterior de istorie.

Dintr-o regretabilă greșeală de transmisie la distanță, în lumea celor care nu cuvântă din respect față de orator, exclamația „Ha! na-vă bici!” se transformă într-o groaznică înjurătură englezească ce se pronunță asemănător: „son of a bitch”. Faptul i se aduse la cunoștință imediat lui Atila, care-și consuma sobru și modest tainul de carne crudă, bătucită și frăgezită sub șaua calului, în răstimpul cătorva sute de kilometri.

Aroma delicatesei ar fi mutat din loc nările unui cetățean cu gusturi mai puțin

elevate, dar trimisul lui

Dumnezeu știa. Să-și țină rangul și nu-i păsa de mirosuri.

— „Han au a bici”? schimonosi el încântat suculentul blestem britanic. Tot un drac! Să rămână așa, fiindcă sună mai bine.

Îi convenea să fie considerat și han și bici divin.

Unii cercetători au considerat că, oricum ai lua-o, rămâne tot o gafă istorică. Interpretarea e destul de arbitrară, întrucât nu s-a ținut seamă de eleganța gestului. După alții, faptul merita consemnat ca un veritabil triumf „retro” al luminilor occidentului. Ce-i drept, nu te poți pune cu civilizația, oricât de barbar ai fi. Și mai depinde și cum pronunți cuvântul „bici”.

PUII DE CUC

Basm pentru adulți cumiți

Atunci, prințesa mofturoasă, așezându-se la volanul „Mercedesului” său, îl duse pe fiul împăratului Verde într-un deșert, moștenit de la o mătușă cuvioasă și pe care-l păstra în starea lui naturală. Trecu ca o vijelie printre dune și frână la poalele unor stânci argintii, stârnind o trombă de nisip.

— Aici aș dori... Ce să-mi doresc, prințișorule?

— Un pod de aur, preafrumoase! sări prințul, pe care nu-l ducea mintea la altceva. Și porunci să se treacă pe dată la construirea celei de-a opta minuni a lumii: un pod cu trei arcaturi, strălucind orbitor în soarele pustului.

— Chm... chm...! tuși prevenitor vistiernicul împărăției.

— Ee, ce vrei să spui? Că e scump, că e nerentabil, că n-are rost? se răsti la el împăratul verde la față, pe când transpira din belșug sub povara celor o sută și douăzeci de ocale de slănină personală. Avea și răsuflarea cam scurtă.

— Oareșicât... oareșicum... carele-, ceea ce... precum și... toatedeuna... bunăoară... ceac-pac... caldarâm... Ngoro-Ngoro... gașpere... pritocei... bâzdâc-bâldâbâc!

dondăni împărăteasa, stafidită bine, dar încă verde, fiind recent vopsită.

— L-ai dicționarul și du-o la baie! dădu poruncă împăratul, din ce în ce mai verde și mai nădușit.

O slujitoare tânără și nurlie o luă pe împărăteasă la subsuoară, ca pe un snop de grâu, și o aruncă în piscină, lăsând-o acolo să plutească cu fața în sus, făcând bulburuci și râzând de una singură.

— Hâmhî! Hâmhî! tuși mai cu subînțeleș vistiernicul numărul doi al împărăției.

— N-ajunge că v-am tăiat limbile, nu? Vreți acum să vă vindec și de tuse... zâmbi zglobiu împăratul, răsfățându-se gureș în cele trei falduri de grăsime ale gușii sale imperiale.

Bătu din palme, flutură din mâini de parcă-l pișcase musca Strekke, iar medicii săi personali, aduși cu mari sacrificii din țările dușmane, practică rapid câte un orificiu în gâtleurile vistiernicilor.

Execuția fusese artistică. Vistiernicii mai făcură doar „Nglâc” și se înecară în

propiile lor înghițitori, muți de admirație.

— Hai Laif, hai Laif! trâmbiță spart de pe baltă verdea împărăteasă. Și Laif, cățelul-minune al perechii împărătești o zbughi din cotețul său poleit și, urcând sus la trambulină, turui:

O, slăvică! O, slăvici!
Oră peste tot panglici!
Ay, ay, ay,
Crai de prevătra!
O, mă-hăreață! O, mă-hă-reț.
Pentru podeț!

— Nimerit, nimerit! hăhăi Verdeș împărat și-i aruncă pudelului câteva oase bine roase mai înainte de paznicii săi în număr de nu se știa câți, fiind incognito. Laif prinse din zbor melodia și oscioarele minunat lustruite, apoi cântă un cântec cu gura închisă, zgândărind progenitura canină de prin suburbii.

Și construcția începu. Cât creșteau altele într-un an, podul de aur al prințului și al prințesei creștea într-o zi-lumină, muncită pe rupte și mai ales pe întrerupte.

Până să facă ochi prințesa cea mofturoasă, adormită la umbra prințisorului, puntea de aur fu gata. Primul pași pe paveaua de metal prețios, Podarul, sărind nebulatic și vigilent în sus și-n jos și peste arcaturi, ca să le-ncerce rezistența.

— Aoah! Ce băiat stilizat! Îl cântări dintr-o re pe de ochire fătuca cea mofturoasă.

Și punându-și o pereche de ochelari cleptomani, îi tot fură din ochi, puțin câte puțin, îngrămădindu-l în portbagajul „Mercedesului” încins ca un cuptor pentru ars varul.

— Podul vrea un râu, scânci el de acolo, înainte de a se calcina cu devotament.

— Podul vrea un râu! murmură prințesa, ca și cum era ideea ei, arătându-i prințului strungăreață ei seducătoare de prinți, într-un zâmbet perlat sută la sută.

Verdeș prințisor dădu fuga sprinten și împrumută un râu proaspăt de la vecini, ca să aibă și podul fason de pod.

Minunea dură trei zile. În cea de-a patra zi, râul s-a împotmolit în nisip. Apărură tântării cu miliardele și creară o atmosferă paludică nerecomandabilă înaltelor Fețe-Fețe.

— Dar, dar, dar! dărdâi Prințul, numai la gândul frigurilor, care nu respectă ranguri și nobleți.

— Clan, clan, clanț! clănțani înfrigurată prințișo» ara, din aceeași cauză.

Ca niște profitori fără scrupule, vecinii și-au cerut urgent râul înapoi, de parcă nu mai puteau fără el. Dar de unde să-l mai ie! Se consumase până la ultimul solz în nisipiște și arșiță. Pretinseră ca daune, podul d; aurit și automobilul prințesei.

Împăratul înverzit și făcut foc și pară pe jecmănituri, vându pe un preț derizoriu mizeria supușilor poentru cinzeci de bani de aur bătuți pe muchie și plăți.

— Hai Laif, hai Laif! croncăni Verdeș-Mpărătița, e cocoțată-ntr-un copac falnic, conform uzanțelor și proverbului, în timp ce-și aranja coafura cu un fler parizian

electrizant.

Pudelul Laif lătră și el, îngrășat, lenevit, pânguindu-se pe o crenguță mai firavă:

Total, scofal, bicefal

Oiște-n mal!

Paternă, maternă, eternă.

M'Mbally-Bernă !

La ruletă, prințul și prințesa dublau miza. La intrare doi gealați invitau lumea bună, zâmbind amabil

— Pofțiți, preabănoșilor! Pe aici e intrarea persoanelor interzise.

În locul podului de aur a fost plantat un pustnic.

Zilnic i se taie tainul, spre a putea fi suit mai ușor pe culmile desăvârșirii. Acolo, sus, așezat pe șapte perne de puf angelic, Foarte Verde-Mpărat proclamă către cele patru părți ale lumii indiferente, tutuind-o:

— Puteream! Putereavoi! Totototototo!

Și învârtindu-și brațele ca o morișcă de vânturat pleavă, orbește pe drumeții întâmplători și binevăzători.

Și-o, șiiio! Șdori! Șincă, maisus! Num-așasașasaș ! chiuie belalie împărăteasa coclind și avansând definitiv în miopie senină.

— Și noi! Și noi! cască guri înfometate, hămesite, puii de cuc, prințisorul și prințisoara, pe verdeața mesei de joc, ciugulind mâinile care-i hrănesc în cuib străin.

Vecinii săltară de bucurie. Împăratul incolor îi va face fericiți curând-curând. A dărâmat podul de aur, l-a dat la topit și stă la îndoială. Ce-ar fi mai grozav să facă din el: o rachetă sau o raclă? Sau și una și alta?

Istoria, la porțile palatului, tropotește de nerăbdare. I s-a făcut de șa.

TROFEUL

Cabana de vânătoare era în fierbere. Fuseseră aduse, pe lângă personalul obișnuit, și câteva femei mai curățele din sat, să aranjeze totul cât mai bine, ca pentru primirea unui oaspete simandicos. Însuși tovarășul Palade venise de la județ să supravegheze pregătirile.

Câțiva dulgheri, luați la zor, terminau de reparat igheabul pe care apa, abătută din pârâu, trebuia să vină să-și facă și ea datoria de onoare la microcentrala cabanei. Un electrician și un mecanic urma să stea de veghe permanent, astfel încât să nu se producă vreo pană de curent, cu urmări incalculabile pentru cei în cauză.

Era așteptat tovarășul Justin de la Capitală, un tânăr cu viitor de aur (24 de carate), al cărui cuvânt trăgea greu în balanță, la o adică, datorită numelui pe care-l purta.

Un ARO nichelat sosi pe la vremea cinei. Tânărul descinse alene din autoturism,

dezamăgind așteptările femeilor de serviciu care-și terminaseră treaba, iar acum, așezate disciplinat pe două rânduri, îl cercetau curioase. Una, mai tinerică și mai fâșneată, ridicată la rang de ospătăriță, își bomba pieptul care se bucura de atenția susținută și jinduitoare a populației masculine adulte din zonă”.

Tovarășul Palade îl întâmpină, sărind să-i deschidă cu demnitate unui fecior de casă mare, ușa autoturismului.

— Să trăiți ! Bine-ați venit la noi!

— Salut, îngerule! îi răspunse cam flegmatic oaspetele, întinzându-i în treacăt o mână care, după aspect și consecință, nu beneficiase de foloasele hârlețului și târnăcopului pe la muncile patriotice, nici de acelea ale gimnasticii de producție.

Însoțit de îngerul său păzitor, cum îi spunea tovarășul Anghel Palade, se îndreptă spre camera de oaspeți. O sufragerie care-ar fi umilit pe mulți potențai occidentali sclipea de cristaluri și veselă, emanând miresme rare de bucătărie franțuzească. Toată populația de pe valea aceea adulmeca prelung și înghițea în sec plină de entuziasm.

— Vin, ceva? Întrebă peste umăr tânărul de viitor.

— Este, to'ar's' Justin, se poate? Avem ceva de soi! răspunse grăbit însoțitorul. Făcu un semn discret și ospătărița cu piept generos apăru purtând matern câteva butelci de Tămâioasă neagră, dispărută de ani și ani de pe piața internă. Aranjându-le frumos lângă nobilul oaspete, se aplecă exact atât cât să-i ofere o priveliște largă asupra comorilor pe care le ascundea, precum munții noștri care „aur poartă”.

Tovarășul Justin îi aruncă o privire de cunoscător, dar se limită la atât. Trebuia să fie proaspăt în zorii zilei următoare, pentru a da piept cu fiara munților.

Deci acordă atenția cuvenită bucatelor și vinului, secondat cu discreție de provenitorul și utilul Palade, ce-i ghicea din priviri dorințele.

Înainte de culcare, musafirul ieși pe terasă, aruncă o privire plictisită pârâului și pădurii. Culegătorii de zmeură întârziați, cam zdrențăroși, veneau pe drum cu căldărușele pe jumătate goale, stricând armonia peisajului. La magazinul muncitorilor forestieri era înghesuială mare: tocmai sosiră trei saci cu mălai și câteva lădițe cu bere. Tovarășul Justin trase adânc în piept aerul cu mireasmă de fin cosit — mda, fânețele!... —, se gândi la romanță, apoi constatând că totul e relativ corespunzător, se retrase în dormitorul dotat cu cele mult mai mult decât necesare.

— Stinge lumina, îngerule! Îi porunci lui Palade și se scufundă în somn, doborât de dulcea povară a Tămâioasei. Se vedea că fusese veche.

Pe la ora trei dimineața, Palade intră tiptil în cameră, aducând pe braț un imaculat costum de vânătoare, precum și o pereche de bocanci de munte nou-nouți — toate pe măsura prețiosului musafir.

Tânărul se răsuci pe partea cealaltă și mormăi ne mulțumit.

— Ce e, dom'le? Veni și ziua de asalt?

Îi plăcea să citeze din clasici, ca să se știe că noi prețuim cultura.

Palade se precipită.

— Da, to'ar's' Justin! Vă rog eu mult să vă treziți. Știți, micu' dejun e gata... Pe urmă trebuie să mergem, că e ceva drum până la bârlogul ursului...

Ținea mâinile împreunate rugător, ca un preot în fața miresei caste, iar blândețea glasului ar fi extaziat o clasă întreagă de domnișoare sfioase de pension.

— Fi-ți-ar vinu-al dracului, Palade! Ce fel de in ger păzitor ești tu?... Mă doare capul, încât mi-e lene și să m-alec după un papuc să-ți arunc cu el în cap.

Distinsul oaspete nu era mulțumit. Dar deloc. Se întinse, căscă, se strâmbă, își pipăi ceafa, apoi se adresă pernei:

— Ba nu, să nu exagerăm!... Cred că e de la vermut și de la xvhiskey-ul ăla pe care le-am gustat pe drum... Vinul a fost just...

— Aveți perfectă dreptate, să trăiți!... S-au amestecat... Hai, zău, sculați-vă să vă dau niște zeamă de varză tradițională, să vă dregeți!

Își duse mâinile la piept, într-un gest implorator.

— Ești plin de rețete ca o carte de bucate, observă malițios junele. Dar ăla, omul pădurii, care știe locurile, a venit?

— Sigur, to'ar's' Justin. Se poate? E-afară, cu caii, de az-noapte. Zice că e bine să plecăm devreme.

Tânărul își căută papucii. Palade i-o luă înainte, punându-i la îndemână săritor.

— I-auzi colo. Înțelepciune populară. Bombăni tânărul mofluz. Unde s-a concentrat ea... în văgăuna asta lipsită de confort (aici Palade își pleacă fruntea vinovat) și de baruri, și de animatoare, și de...

Palade părea copleșit de povara răspunderii. Scoase un carnețel și-și notă ceva, febril. Promițătorul tânăr făcu un semn de lehamite.

— Ia termină!... Îiâân. Ce mă doare capul!... (Înghiți o tabletă dintr-un flacon pe care scria ceva în engleză). Zici că ai pregătit totul?

Palade făcu să dispară carnețelul cu iuțeala unui scamator și, luând poziția de drepti, raportă:

— Ca la carte, să trăiți!

Importantul personaj își scoase pijamaua fără să se jeneze de Palade și rămase într-un slip prăzului.

Oferea privirii un trup destul de firav, cu început de burtică, iar. Pe umeri îi creșteau smocuri-smocuri de păr roșcat. Palade nota imediat amănuntul în memorie. „Cine știe, prinde bine vreodată!” își zise.

Oaspetele își luă o înfățișare marțială, îndreptându-se spre baie. Din ușă se ntoarse către înger, care rămăsese în aceeași atitudine, cu o plecăciune și un zâmbet până la urechi, exprimând fericirea de a-l sluji pe nobilul stăpân.

— Nu știu de ce mă-ncurc cu de-alde tine, când puteam să-mi fac liniștit weekend-ul la Poiana Brașov.

„Știu eu — replică în gând Palade. Fără să miște — cine mai organizează ca mine vânătorile? Unul e Palade!” cu voce tare zise:

— Doar știți că chiar to'ar'sa a stabilit...

Făcea aluzie la ceva știut doar de ei doi.

— Gata cu dădăceala! Suntem majori! Îl puse la punct junele și intră în baie...

Palade luă „pe loc repaus”, ascultând cu evlavie zgomotele din camera unde-și făcea toaleta neprețuitul personaj.

Se auzi o bătaie timidă în ușă. Palade alergă pe vârfuri și deschise furios. Un omuleț de vârstă nedefinită. Cu o față arămie plină de crețuri, cu sprâncene stufoase, îl privea de sub borul pălăriei vânătoarești care cunoscuse vremuri grele, dar avea o pană de șeim înfiptă la șnur.

— Trăiț! îl salută călăuza pe tovarășul Palade, cu o voce surprinzător de puternică pentru un trup așa de pipernicit.

— Ssst!... Încet, unde te trezești!... Zi repede, că n-am timp. Acuși iese tovarășu' Justin din baie și nu-i place să vadă lume străină.

Omulețul se căzni să-și strunească vocea.

— Am întârziat binîșor, tovarășu'... și mi-e să nu se trezească pin-ajungem noi.

— Cine să se trezească?

— Păi... ursul! explică omulețul. I-am dat noi rachiul de-al tare, dar orișicât! Fiara e tot fiară!... Ce-am pățit până l-am făcut să bea!... Noroc cu Stanciu, pădurarul, că-l cunoștea... El l-a crescut de când era puindru... l-a făcut un terci cu miere, de l-am păcălit să...

— Hai, hai, lasă poveștile! Îl zori Palade. Și fără încurcături, că mă cunoașteți voi!...

— Nicio grijă, tovarășu' ! La v-o primejdie, ori eu, ori Stanciu îl dăm gata pe loc. Dar n-are cum, zău, că e beat ca un porc, să mă iertați ! Că mi-e și milă de el...

— Bă, Zărnă, abordă Palade un ton oficial, nu trebuie să-ți fie milă de fiarele astea stricătoare. Mai ales când intră și-n fondul cinegetic, pricepi tu problema?

— Așa o fi... Da orice suflet e lăsat și el cu un rost pe pământ! zise omulețul, cam cu jumătate de gură.

— Ei, nu! Îmi ții mie prelegeri despre echilibrul ecologic, bă? Ai noroc că e tovarășul aici, că altfel!... Hai, mișcă-te, dacă vrei să uit că nu știi ce vorbești! La treabă! îl împinse Palade afară.

Apoi, ca să recupereze timpul pierdut, lustrui cu sânguință bocancii oaspetelui, verifică funcționarea carabinei de mare precizie ou care trebuia dobândit „Trofeul”.

Mulțumit de verificare, Palade bătu încet în ușa băii.

— To'ar'șu Justin!... Scuzați-mă!... Vă e rău cumva? întrebă plin de devotament.

Se auzi dinăuntru un strănut, apoi tânărul apărui, cam șifonat la față.

— Fir-ar să fie! De ce nu m-ai trezit?... Am adormit pe „tron”, închipuie-ți! râse el, în timp ce Palade zâmbea respectuos. Ei, ce s-aude?

— Totul e gata! Omul nostru ne-așteaptă... Ca și ursul, de altfel!

Importantul personaj fu supus ceremonialului îmbrăcării. Palade îi trase pantalonii, îi puse cămașa, apoi scoase la vedere o pereche superbă de ciorapi groși.

— Din lână scoțiană ! preciză el plin de mândrie patriotică, rugându-l pe june să țină piciorul întins o clipă, ca să-i poată aranja cum trebuie.

— Să nu faci vreo cută, că v-ar roade, știți... explică el.

— Și zici că vinzi pielea ursului din pădure, Angele? glumi răsfățatul musafir.

Palade tocmai trecuse la operațiunea delicată a încălțării tânărului cu minunății bocanci de vânător alpin.

— E bună o blană colo, în dormitor! Face impresie la domnișoare, preciză el șiret, intuind că oaspetele e bine di spus.

— Parcă-aș fuma ceva! spuse cu lene în glas domnișorul. Ia fă un efort !

Palade îi puse un „Kent” în gură și-l servi cu foc de la bricheta personală.

— Gata, to'ar'șu'. Iustin! raportă milităros Palade. Mult succes la vânat !

— Mersi, dădacă! îl persifla vânătorul alpin, ridicându-se alene.

Palade. Ca un frizer serviabil, îi puse în față o oglindă. Proaspătul vânător era la prima întâlnire cu fiarele din zona subalpină. Păru mulțumit de ce văzu în oglindă. Verifică arma, îi pocni închizătorul, verifică linia de ochire. În glumă, către Palade, și se de clară gata de plecare. Simțind că îngerul are o între bare nerostită, țințașul de elită se milostivi de el:

— Dacă va fi o zi bună, s-ar putea să-ți rezolv treaba aia cu numirea „sustt... Știu că vrei în Capitală... Îmi place că ești bun organizator, îngere. Unde-ai învățat asta, la capitaliști?

Palade zâmbi fericit și echivoc, fără să răspundă.

— Bun! Hai să stârpim fiara aia care nu m-a la sat să dorm! hotărî junele vânător. Angel Palade îi deschise ușa prompt, dar nu, scăpă ocazia să-i aranjeze o cută invizibilă la gulerul hainei.

În inima pădurii, lângă stâncării, Stanciu îl veghea pe urs ca pe mort. „Numai luminare nu i-am aprins”, se gândea el.

Neobișnuit cu chefurile, animalul sufla greu, tolănit pe-o rână și răspândind în jur o duhoare crâncenă de palincă. „Păcat de băutură!” își zicea pădurarul.

Moș Martin sforăia pașnic, ca un nuntaș după trei zile de petrecere cumplită. Nefiind altceva decât un animal prost, habar n-avea că rațiuni superioare îi hărăziseră ca blana lui să împodobească dormitorul elegant dintr-o somptuoasă vilă rezidențială.

TICHIA CU CLOPOȚEL

Într-un oraș fictiv, tun băiat și o fată cât se poate de reali au hotărât să se documenteze în legătură cu această plăsmuire a cine știe cărui autor evazionist, lipsit de simțul răspunderii și de curaj civic.

— De ce n-a scris despre un oraș adevărat? întrebă tânărul. Trebuia neapărat să-l nascocoască pe asta? Nu erau destule din cele adevărate?

— Nu te mai gândi la asta! îl rugă fata. În fond, nu văd diferența.

— Tu nu vezi niciodată diferențele. Totul ți-e egal, peste tot te simți ca la tine acasă, îi reproșă băiatul.

Dacă orașul e pură imaginație, atunci noi cum suntem?

— Cum să fim? Tineri și fericiți! răspunse cam aiurea fata, dar convinsă că are dreptate.

Și se opri la un chioșc, imaginar și el, de unde cumpăra o gogoasă pe cât de imaginară, pe atât de gustoasă.

— Nu accept o asemenea explicație simplistă, protestă tânărul. Mușcând și el cu poftă din gogoșa fier binte. Vezi cum ne implicăm tot mai mult? Ne integrăm în...

— De ce n-am face-o? Hai, acceptă de dragul meu! Te roog! se alintă fata și îl trase spre parcul orașului, unde tocmai înfloriseră castanii. O ficțiune și asta, că și restul. Totuși, profitând de calitatea unor indivizi de a face tot felul de asociații de idei, autorul silise natura să înflorească exuberant și să răspândească gratuit parfumuri inefabile. Iar tinerii le simțeau de departe sau își imaginau. Pe undeva, spunea fata, era cam același lucru.

„Amoorul e un ce bizar...”, fredonau păsările absolut necesare în peisaj, la un asemenea prilej.

În parc cânta fanfara. Afișe mari anunțau spectacole extraordinare cu artiști renumiți. Un avion cât o libelulă făcea acrobații pe cerul descris cu minuțiozitate ca fiind albastru, pașnic și curat.

— Gata! M-am plictisit de scornelile astea!

Și tânărul îi luă fetei cartea din mină. Era timpul întoarcerii la realitate. Nu era o soluție comodă. În fereastră bătea o ploaie rece, fără început și fără sfârșit. Ca un roman în fascicule. În baie aștepta un mal dar de lenjerie să se lase pe mâna mașinii de spălat.

Pe masa din bucătărie, cartofii și morcovii se ofileau de dor. Tânjeau să ajungă cât mai repede în mâncare, pinii nu-și pierdeau calitățile nutritive.

La radio, știri despre noi schimburi de prizonieri și de focuri între combatanții din Orientul Mijlociu.

— Haini vechi cumpărăăăm... se tângui o voce nazală pe strada înecată de șuvoaie.

După un timp, fata îi spuse tânărului:

— Nu vrei să ne întoarcem în universul paralel cu al nostru? Pentru echilibru...

— Numai după ce terminăm cu toate astea!

— Astea nu le terminăm niciodată! E un univers fără sfârșit, se știe.

Și fata își recupera cartea cu coperte galbene, cu desene caraghioase, înfundându-și fericită nasul în ea.

Avionul își relua rotirile amețitoare în înaltul cerului. Jumătatea de gogoasă lăsată de ei pe-o bancă era încă fierbinte. Un cățeluș negru și lăptos, cu fundă roșie, o adulmeca prudent. Dinspre lac se auzeau plescăituri vâslelor și țipete de plăcere.

Trei lebede cu penet roz-alb făceau grații pe e în sulită, unde erau fotografiate alături de copiii ieșiți la plimbare cu buncii lor. Pe aleea centrală apăru un omuleț îmbrăcat în costum de catifea verde, cântând din flaut și urmat îndeaproape de pitici cu bărbuțe argintii, ce băteau tactul fără greș.

Se pregăteau evenimente mari. Orașul uitase că e fictiv, parcul nu mai era o născocire. Însăși realitatea se hotărâse să renunțe la hainele ei de fiecare zi și aștepta doar momentul potrivit pentru a năvăli în arenă, pe patine cu roțile și

purtând tichie cu clopoței. Din când în când îți mai poți permite să-ți julești nițel genunchii, mai ales că are cine să te oblojească. Dacă nu, după prima intersecție e un magazin cu de toate.

Îți cumperi o mască și ți se dă de înțeles că se poate râde cu lacrimi.

Și cu un avânt nou, termini de curățat ceapa.

ADAPTARE LA MEDIUL PRIELNIC

Prezentându-și noua carte, un umorist contemporan afirmă că și-a extras subiectele „din viața noastră de toate zilele”. O palmă dată ficțiunii și totodată o duioasă aplecare către existența milioanelor de anonimi și modești indivizi, deveniți eroi ai unor schițe de largă circulație.

Alerg să-mi procur cartea. Ca orice obiect de preț, nu se poate achiziționa decât după lungi și obositoare intervenții, pe la cunoștințe care au „relații”. Ajung la directorul C.L.D.C. — ului cu cererea mea.

— Să-mi fi cerut „Getica” lui Pârvan sau „Opere”, vol. IX — Eminescu, poate că v-aș fi fost de folos. Dar cu Crângașu e mult mai dificil! Un umorist cu mare căutare.

— Asta mă îndârjește și mai mult. Cu cât îmi doresc mai mult ceva, cu atât e mai greu să pun mâna pe lucrul dorit. E lege. Dar de-ar fi să răstorn și pământul, tot găsesc eu cartea lui Crângașu. Marele succes de librărie. Sunt foarte curios să citesc producțiile lui satirice. Să văd cum influențează dânsul opinia publică.

M-am zbătut zadarnic timp de o lună de zile. Ti rajul se epuizase fulgerător. Tocmai când mă resemnasem, a apărut îngerul salvator în persoana nevastă-mii. De ziua mea mi-a făcut cadou o carte: „Bonjur, bade ”” de Iacob Crângașu. Am sărit în sus de bucurie.

Și m-am așternut pe lectură. Abia așteptam să văd cum se reflectă în literatura maestrului viața noastră de zi cu zi. Sau măcar duminicile ei.

Primele trei pagini le-am devorat. Următoarele o sută cinci zeci le-am ciugulit agale, ca unul căruia-i trecuse orice poftă de lectură. Nu-l acuz pe I. Crângașu că n-ar avea haz decât cu intermitențe. Se întâmplă oricui. Și nu-i ia nimeni capul pentru atâta lucru. Mai greu îmi vine să trec peste afirmația dumnealui făcută cu atâta, aplomb, referitor la mediul din care se inspirase.

Cu aproximație, nouăzeci la sută din schițe se pe treceau în Hoteluri de categoria „Lux” și în restaurantele aferente. Sau în cabane cu acces limitat. Erau prezentate meniuri apetisante în saloane rezervate. Autorul își amintea, în treacăt, să ironizeze instalatorul, pentru că se defectase o garnitură la baie. Dar și aceea era reparată puiă la urmă. Așa că de ce să mai fie nemulțumiri?

Balanța era însă echilibrată de faptul că restul de zece la sută din hazoasele scrieri se petreceau în locuri ceva mai accesibile. Pe stradă, la teatru, la cinema.

N-aș vrea să fiu eu cel care aruncă primul cu piatra, dar nu m-am prea amuzat. Nici n-am recunoscut mai nimic din năravurile pe care pretinde autorul că le ridiculizează. S-ar putea ca strada, teatrul și cinematograful să-i fie mai puțin familiare decât hotelurile și restaurantele selecte. Dar asta nu e, cu siguranță, vina

dumnealui. Ci a noastră, care nu ne învrednicim să frecventăm asemenea râvnite stabilimente. În fond, cine ne împiedică? Numai și numai comoditatea. Asta e racila de care suferim mulți.

Să fim sinceri cu noi înșine! Ne place mai mult să ne înfundăm prin „birturi populare”, să dormim la hoteluri de categoria a II-a, ca să facem economii, când mergem în delegație. Cel mai înalt nivel atins de noi în aceste împrejurări este restaurantul cu autoservire.

Și-atunci, mă întreb pe bună dreptate, cum să pretind că aş avea drept să râd cu hohote la umorul fin, bine frapat și servit cu aristocratică eleganță, al lui Crângașu? Nu mi-ar fi rușine s-o fac?

Sunt dezolat. Îmi dau seama prea bine că gusturile mele grosolane nu se potrivesc câtuși de puțin cu acelea ale maestrului. Poate să mă condamne dânsul, dar eu îl prefer pe Caragiale.

Menționez că e o preferință pur personală. În fond, ce, parcă eu reprezint opinia publică? Dumneaei se descurcă singură, ca și până acum, în materie de gusturi. Parc-o văd! O cucoană plinuță, fardată cu meșteșug, îmbrăcată la „Eva” sau „Arta modei”, sosind acasă parfumată și ciripitoare ca un canar, după întâlnirea cu maestrul. La librăria unde s-a lansat volumul. Purtată în înaltele sfere ale literaturii de tip „Crângașu”, îi spune soțului, fandosindu-se: „Bonjur, bade!”.

E primul somn al glorioasei cariere pe care-o va fi înregistra cartea, în timp ce maestrul se sacrifică sărbătorind modest evenimentul la „Lido”. Privirea lui rătăcește îngândurată, oprindu-se pe reclama: „Bazinul Lido cu valuri artificiale”. Și soarbe melancolic din „Campari”.

La „Gambrinus”, umbra lui nenea lancu dă de dușcă o halba populară. Mde, altă epocă, alte, obiceiuri!

CIMITIRUL EFICIENT

Criza bântuia cu furie. Și pe străzi, și în întreprinderi. și în frigiderile familiilor cinstite. Dar, fapt fără precedent și cu atât mai greu de acceptat, de vreo lună își făcea mendrele până și în cimitirul orașului. Iarna fusese cunoască, iar căldura sobelor pe sponci. La început de primăvară se așezase o ceață opalină, usturată, și trecură și cu celălalt picior în groapă.

Dacă mai adăugăm la acestea și câteva sinucideri datorate unor stări depresive, e lesne de înțeles că nu mărul locurilor de veci s-a micșorat simțitor, iar ziua de 8 Martie, în loc să fie sărbătorită cum se cuvine, la administrație a fost considerată zi neagră în calendar.

— Nu-nțelegi, dom'le, că nu mai avem niciun loc?

Aici e-nghesuială ca-n autobuz, doar se vede și cu ochiul liber de către cine are! s-a răstit administratorul Sporide la cetățeanul care venise să solicite un loc de veci.

— Tovarășii*... domn' Administrator, dar avem și noi dreptul... a încercat acela să protesteze, cu voce cam moale, din cauza virusului oriental ce-i dădea târcoale.

— Oți fi având! Toți avem dreptul, că toți ne du cern. Da' dacă nu e, nu e!... Ce

vrei dumneata, adică, să mă fac cu loc de veci?... Ei, znamenie ca asta a răbufnit Sporide nemulțumit.

Să ai clienți și să nu-i poți servi era durerea lui cea mare și și-o ascundea sub o înfățișare ciufută, cu un limbaj corespunzător. Se știe că dragostea pentru semenii, în zilele noastre, poate dobândi înfățișări cu totul surprinzătoare, așa că n-are rost să ne mai mirăm.

Cetățeanul cu vocea moale se pare că-și dăduse totuși seama de slăbiciunea lui Sporide. Așa că insistă.

— Vreo rezervă, ceva, poate v-a mai rămas prin vreun colțișor... Poate să fie parcela chiar pe jumătate, că eu nu sunt pretențios. Ce-mi mai pasă mie ce-o fi după...? Las vorbă să mă-ngroape așa, pe muchie, și...noapte bună! Dau și-o damigeană cu țuică ! propuse el cu glas scăzut, privind suspicios în stânga și-n dreapta.

— Auzi-l, Doamne! exclamă Sporide cu autentice accente de disperare în voce.

Obişnuia să-l invoce pe patronul său ori de câte ori clienții îl înnebuneau cu pretențiile lor absurde.

— De unde vrei să-ți scot eu parcelă, omule? Din pământ? Vrei să mut gardul mai încolo, să ies din „perimetru” și să intru în ogorul ăstora de la C.A.P.?

Dac-aș fi unitate productivă, aș mai zice, dar așa...

Sporide credea că argumentul a fost decisiv. Se înșela. Nu știa dictonul *Credo quia absurdum*. Cetățeanul se bucură:

— Ce om cumsecade! Ați găsit soluția imediat, vedeți? Până la Dumnezeu am să vă laud... promise el, lăcrimând de recunoștință.

— ??!

Sporide nu mai avea grai. Dădu doar din mână, copleșit.

— Când ziceți să viu cu...? Cetățeanul clipi cu subînțeles. Precis avea damigeana pe undeva, pe-aproape.

— Dom-le. Ești nebun? Eu nu mut gardul nici pentru șeful meu direct! „Perimetrul” e sfânt, ce mama dracului!... Iar dacă te-ngropi dincolo, ăștia te ară, te seamănă... Mă rog, ca la țară. Îți convine așa ceva?

Îi descrie el sumbra perspectivă.

— Mie mi-ar conveni de minune, că toată viața am visat să-mi petrec concediul la țară și n-am reușit-Te iei cu una, cu alta, numai treburi importante și urgente, până te trezești într-o bună zi că vine „Leica Joița” cu coasa... Zău că-mi place ideea! se însuflețește cetățeanul.

Sporide simți că e cazul să întoarcă foaia, altminteri nu mai era chip să scape de pricinaș.

— Uite ce e, șefule! Întâi mori dumneata, pe urmă mai discutăm. Bine?

Și-l expedie scurt și categoric pe omul rămas fără replică.

Oricum, problema locurilor de veci mult solicitate tot n-o rezolvase. Nu era el omul care să se ascundă după deget.

Colac peste pupăză, i-a sosit în aceeași zi o adresă de la Municipality, care-i cerea, nici mai mult nici mai puțin, decât „rentabilizarea terenului de care dispune

Administrația cimitirului”.

— Țștia ce-or fi vrând acu’? Să pun spanac și salată printre morminte? eu aș pline, că e loc’ gras. Da’ nu mă taie rudele răposașilor când or vedea așa ceva? gândi cu glas tare Sporide.

Ce era de făcut?

Își chemă subalternii, pe cei doi gropari-îngrijitori, să se consulte.

Cel mai tânăr venea pe alee fredonând o compoziție proprie: „Sicriul vesel este pentru noi / Cea mai frumoasă dintre sărbători.” De multă vreme se străduia să scrie texte pentru brigada artistică a cooperativei „Pompa și Coroana”.

Celălalt, bătrânul, cu mâinile murdare de pământ, se uita posomorât către orașelul din vale. După părere rea lui, cam jumătate din populație se mutase aici.

„Unde-i mai băgăm și p-ăilalți? * se întreba el eu legitimă îngrijorare.

Discuția n-a durat prea mult. Din ea a rezultat un proiect de măsuri care avea să fie înaintat pe cale ierarhică. Propunerile veniseră la țanc. Sporide le-a recapitulat solemn, ca unul care ascultase prea multe cuvântări de adio la înmormântări:

— „Unu: — Proprietarii locurilor de veci să plătească fond de rulment și un impozit lunar pe măsura confortului.”

— Prea se lăfăie unii-n cavouri, mai dă-i dracu’ de burjui! zisese Bătrânul, de la care venise ideea.

— Cui nu-i convine, să se mute! declarase vesel tânărul.

— „Doi: — Cine nu achită impozitul la timp, pierde dreptul de proprietate.” continuă Sporide.

— La groapa comună cu ei! se hlizise tânărul. Să mai guste și dumnealor altfel de cartofi prăjiți!...

— „Trei: — După cinci ani de veci vor reintra în proprietatea municipalității, vor putea fi refolosite și se va percepe impozitul în funcție de persoanele nou *intrate*, cf. Art. L”.

— Bine-ntoarsă! Azi proprietar, mâine colocatar! He, he! Tânărul necheza de plăcere, iar Bătrânul făcea socoteli pe degete.

Sporide ceru liniște, privindu-i sever pe sub sprâncene și urmă:

„Notă: — În cazul când situația o va impune, se poate sapa până la zece metri adâncime, urmând ca răposașii să fie etajați, păstrându-se riguros distanța de un metru între ei”.

— Hă, hă, hă! Din lac în puț! Precis dăm de apă. Se udă „persoanele*...”

Tânărul râdea cu sughituri. N-avea tact și nu știa să-și aleagă momentul.

— Ca la bloc, zău! Cu inundație la subsol, când nu vine ICRAL-ul!

Până și Bătrânul râse strâmb.

Sporide îi aduse la ordine.

— Mai are cineva vreo idee sau o trimitem așa?

Bătrânul ridică două degete, ca la școală, și întrebă:

— Dacă tot iese așa mult câștig, c-am făcut eu socoteala doar așa, în mare, și iese gras, apăi nouă nu ne dă o „grasificație*?”

— Eu votez pentru! se repezi Tânărul. Că noi ne bășicăm palmele pe cazma. Și p-ormă, dacă mai săpăm și puțuri, cum s-a propus, să vezi daravelă!...

Sporide notă ceva în carnețelul lui cu sugestii.

— Bun! Atunci rămâne așa. — Eu am plecat. Vedeți cum rezolvați și cazul ăsta, să fie lumea mulțumită, le atrase atenția și plecă în oraș.

Clopotul de la capelă anunța sosirea unei noi victime a gripei.

Evoluția ulterioară a evenimentelor a confirmat justetea și oportunitatea „proiectului Sporide”. Persoane bine informate puneau încetarea bruscă a crizei pe sea ma acestuia.

Se pare că ideile salutare, când nu cheamă idei, sugrumă răul în fașă. Criza, lovită sub centură tocmai când se aștepta mai puțin și în domeniul unde mizase cel mai mult, a sucombat.

Soarele a surâs din nou lumii, frigidererele au reintrat în funcțiune, iar gospodăria din piață depășise pla nul pe primul trimestru cu nouă sute la sută și lucra acum în contul anului 2000.

Odată cu creșterea ierbii, s-a ivit problema valorificării superioare a spațiilor verzi ca pășuni. „Proiectul Sporide” a fost înmormântat într-un sertar, ținându-se seamă de priorități. Profund afectat, administratorul s-a hotărât să apeleze la formula cea mai comodă, dar și cea mai ieftină, pentru a satisface numărul crescând al celor ce voiau să cumpere locuri de veci. A dat dispoziție celor doi subalterni să mute gardul cimitirului cu cinci metri mai la deal. Operațiunea s-a efectuat noaptea. Niciunul din cei de la C.A.P. n-a sesizat creșterea „Spațiului mortal” în dauna celui cultivabil.

— Parcă ce le-am luat? O bucată de maidan înțelenită, unde nu creșteau decât cucută și laur. Acu mai putem respira o vreme. Pe urmă, dacă o fi căzu’ de altă rentabilizare, mai vedem noi. Poate împingem nițel gardu’ și pe latura de nord... s-a justificat Sporide.

— Nordu’ bate vestu’! le comunică Tânărul, măsurând din ochi zona menționată.

— D-aici iese pă puțin nouă j* de parcele, remarcă și Bătrânul, sobru.

— He, he! Să vezi ce repede se vinde astea! Râse Tânărul cu încântare, făcându-se că nu-l vede pe șeful său cum se încruntă.

Socotea, pe bună dreptate, că se râde cam mult într-un loc unde o anumită decență este de la sine înțeleasă.

Parc-ar fi avut gura aurită groparul cel tânăr. În ciuda îmbunătățirii climatului internațional și a.com poziției mititeilor, populația orașului se dădea de ceasul morții să-și cumpere locuri de veci. Experții explicau fenomenul ca pe o manifestare atavică la cetățeni a unei strategii subconștiente — aceea de a cuceri un cap de pod în Lumea de Dincolo.

SOACRA SILENȚIOASA

Încă de sâmbăta dimineața am presimțit eu că se va întâmpla ceva. Ciudat e că s-a întâmplat chiar. S-a întrerupt curentul electric așa, fără niciun avertisment. Țac!

Și becurile s-au stins din viață, lăsându-mă să întrezăresc o sâmbătă liberă petrecută la lumina mohorâtă a unei zile de ianuarie cu lapoviță, polei și gripă eurasiatică. Nu suport ciudățeniile, așa că am pus mâna pe telefon și am sunat la dispecerat, ca să aflu cauza întreruperii.

— N-aveam putere în sistem, mi-a răspuns o voce veselă, de parcă ar fi câștigat atunci un autoturism la tragerea CEC.

— Și ce ne facem în acest caz? an insistat eu cam nervos.

— Mai așteptați un timp, până reintrăm în normal... mi-a recomandat plin de veselie reținută cel de la capătul firului.

Într-adevăr, după vreo oră a prins viață, prin sur prindere, aparatul de radio. Bănuiesc că așa făceau și generațiile spontane. Concomitent, la etajul de deasupra s-a auzit un zbârnâit harnic, dar nu l-am luat în seamă. Nevastă-mea. Care tocmai intra pe ușă, m-a și suspectat.

— Spune repede, ce-ai lăsat în priză de face așa?

— Numai radioul, dar nu face așa cum crezi tu...

Cântă formația „Scorpyon” din Caracal.

— Lasă, dragă, insectele veninoase! Știi că nu suport păianjenii... (Nu știam că scorpionul e păianjen). Zumzăitul!... Nu-l auzi? la oprește puțin radioul!...

L-am oprit. De sus s-a auzit mai puternic bâzâitul unui motorăș electric supus la eforturi serioase.

— Poate vecinul sfredelește ceva cu bormașina lui electrică... am presupus eu.

— Ce bormașină! Nu i-am întâlnit eu prin oraș pe-amândoi? Se duceau la o nuntă. Și precis au uitat în priză aspiratorul.

Intuiție feminină fără greș. Acum, că mi s-a sugerat, aud și eu foarte clar cum toarce aspiratorul de tip „Vifor”.

— Clar. Asta înghite kilowați pe nemestecate.

— Consumă pe puțin de trei sute de lei până diseară, precizează cu oarecare satisfacție nevastă-mea.

— Repede, să facem ceva! m-am mobilizat eu.

— Stai binișor, nu te agita! Îl lăsăm așa până mâine pe la zece, și atunci dăm telefon la părinții lui, că ei au cheie.

— Până mii ne? Ne toacă nervii. De ce să nu dăm acum?

— De-ai! Prea e țepănă snoaba de nevastă-sa!

Îmi retează consoarta avântul generos.

Îmi vine o idee trăsnetă.

— Dar dacă tovarășul Pârșu ăsta o fi uitat-o pe nevastă-sa în priză?

— Ce, ai înnebunit? Cum s-o lase așa?... Și zgomotul?

— Să te văd eu pe tine cum ai face dacă ți s-ar administra niște șocuri electrice!

— Știi ce? Mai bine du-te și curăță niște cartofi, că vine prânzul!

Uite-așa îmi taie mereu dreptul la opinie. Dar eu mă încăpățânez.

— Nu uita că Pârșu e inginer electronist. O fi în stare să aranjeze un transformator, pentru a-l folosi în scopuri „terapeutice” sau educative...

— Ca să-și chinuie soața?!

— Ei, nu, nu! De ce să vulgarizăm?

— Hai, gata cu absurditățile! Doar ți-am spus că i-am văzut pe amândoi prin oraș...

Pe-asta o uitasem.

— Mdaa? Atunci o fi soacră-sa. Tot îi făcea lui viața amară. Mi-a spus mie într-o zi că e muncit de gânduri negre. Și că lucrează la o invenție care i-ar face fericiți pe mulți bărbați. Un fel de robot care să înlocuiască soacrele. Precis asta e!

— Prostii! face nevastă-mea neîncrezătoare.

— La început nu l-am luat nici eu în serios. Dar știi ce nume îi dăduse invenției sale epocale?... „Soacra silențioasă”!

Nevastă-mea s-a alarmat de-a binelea. Între noi fie vorba, poate și pentru că visează în secret să ajungă cândva și ea o soacră exemplară. Și să te înlocuiască un robot... Nu e înjositor? Și s-a repezit la telefon.

— Vai de mine! Inginerii ăștia au uneori niște idei!... De-a dreptul criminale. O fi chinuit-o pe biata femeie numai gândul că...

— Unde-ai văzut tu femeie care să zumzăie ca un motor electric?

— Înseamnă că nu știi ce e o femeie adevărată!

I-am luat calm receptorul din mână.

— Am eu o soluție mai simplă: le întrerupem curentul de la tabloul de siguranțe de pe palier. Deșurubăm nițel bușonul și gata...

Am urcat la etajul șase înșuflețit de un sacru sentiment de responsabilitate civică: descoperind cu oare care dificultate siguranța apartamentului bântuit, am întrerupt circuitul.

Zumzetul bondarului năvălaș s-a oprit instantaneu.

— Dacă n-a fost scoacră-sa, mi-am reluat cu conferința, e cu atât mai rău pentru Pârșu. Unu: înseamnă că nu i-a reușit experiența (prea făcea zgomot invenția) și doi: acceptând ideea că era aspiratorul, cred că i-a jumuit covoarele de n-a mai rămas decât pielea și osul din persanele lui. De fapt, nu ale lui, întrucât făceau parte din zestrea nevesti-sii.

— Halal inventator! Și-a pus familia-n cap cu oca ziua asta!

— Să te ții acum când o intra nevastă-sa-n priză!...

Am intenția să-i sugerez lui Pârșu că e cazul să-și orienteze cercetările în direcția unui dispozitiv de întrerupere automată a scandalurilor în familie. Ceva, așa, simplu. Apeși pe un buton și clic! persoana feminină, să zicem, care-ți agresa timpanele cu vocea-i stridentă, se liniștește ca prin farmec. Cum ar face un aparat electric scos din priză la film. Până nu provoacă un scurt-circuit de lungă durată pe plan familial.

Un asemenea dispozitiv ar ușura cu certitudine viața ambelor sexe. Ar fi o descoperire epocală. Cum însă, deocamdată, invenția asta rămâne doar un vis —, n-avem decât să ne descurcăm ca și până acum. Să ne ascuțim limba.

Iată și semnalul!

— Ai curățat cartofii ăia?!...

— Imediat, imediat! mă grăbesc eu spre bucătărie, unde-mi voi pregăti niște

replaci zdrobitoare.

DILEMĂ

La ultimul „Radiojurnal” al zilei. Coromâslă auzi iar o informație oare-l enerva în ultima vreme. După cum anunța spicherul, „Londra nu era de acord cu...” „Tokio cere ca...”, „Havana dorește ca...”, iar „Washingtonul pretinde că...”

Furios, smulse ștecărul din priză și radioul amuți brusc. „I-am închis gura!” — triumfă el.

— Ce-ai, dragă, cu aparatul, ești zărghit? Nu mai pot să ascult și eu o muzică duminica dimineața, fiindcă smulgi tu priza?!...

Nevastă-sa era o forță de care nu ținuse seama. Or, asta nu se iartă așa de ușor.

— Priza e la locul ei! Și nu mai face tu pe moralista cu mine, că nu era nicio muzică! „Londra nu știi ce pretinde, ălalalt ar dori să...” Lua-le-ar dracu’!

— Acuma te deranjează și știrile? Marine, tu ai ceva la stomac! Precis ai făcut ulcer... Așa începe!

se îngrijoră nevastă-sa.

— N-am nimic la stomac, se apără el. Adică nu-l am la stomac pe ăștia...

— Politică, dragă! Relații internaționale, îl informă ea binevoitoare...

— Foarte mulțumesc! Chiar că nu remarcasem despre ce e vorba! Eu aveam impresia că se discută despre asolamente... o ironiză el.

— Și ce-ai tu cu „asolamentele” astea? se prinse în joc nevastă-sa.

— E strigător la cer, draga mea! Toată ziua, bună ziua, auzi numai despre cutare sau cutare oraș. Că face, că dreghe, că nu-i convine cum răsare soarele, că a luat cutare hotărâre istorică...

— Dar sunt capitale, Marine!

Cu simț sportiv, Marin recunoscă în sinea sa justetea observației. Avea mult bun simț. Deci purcese s-o lămurească în amănunt.

— Capitale, necapitale, după mine tot un drac. Li s-a suit la cap că sunt orașe mari și fac conversație între ele, de-a lungul și de-a latul mapamondului. Ignorând, dacă ești atentă, toate celelalte așezări umane. La fel de cinstite și cu drepturi înscrise în toate codurile. Ceea ce-mi rănește mie simțămintele de cetățean la locul lui e că niciodată, dar absolut niciodată nu e pomenit măcar un sat. S-auzi, de exemplu: „În problema atât de disputată a pescuirii codului în limitele a 200 de mile marine, Răscăieții propun un amendament...”

— Ușor, Marine, nu te aprinde așa, că-ți crește tensiunea! E o exagerare în ce spui tu. Satul ăla al tău n-are ieșire la mare, deci nu poate participa la o dezbatere privind codul și limitele. Marine!

Încercarea de a-l dezarma pe Coromâslă nu reuși.

— Dar altele cum participă, deși nu sunt nici ele mai breze? Orașe care nu sunt porturi, dar sunt capitale, se pun de-a curmezișul când e vorba de tot felul de hotărâri. De unde, dom’le, atâtea pretenții? Numai fiindcă s-au întins ca o pomană

țigănească? De asta? Hai să fim serioși! Și să acordăm și unei așezări rurale dreptul cuvenit de a-și spune cuvântul în marele concert al națiunilor!

Marin Coromâslă se și vedea la O.N.U., ca reprezentant al satului său.

— Ești cam confuz, remarcă doamna Coromâslă.

Poate vrei să propui o reuniune a satelor din întreaga lume?

— Nu, nu, nu! se apără ca de viespi Marin. Nu mai a capitalelor de comune. Ce, e rău să ascuți un buletin de știri de genul: „Kawa-Nawa a ținut să discute personal cu Frăsinetul. A participat ca observator Llandberrymillson-upon-Gates”? Suna mult mai democratic. Îți dă o altfel de viziune asupra lumii.

— Pierzi din vedere un lucru important și te contrazici. Nu vezi că tot la capitale ai ajuns? Îl înțepă în orgoliu nevastă-sa.

— Dar eu nu am nimic cu capitalele! se apără disperat Marin. Tu pierzi din vedere că astea tot sate sunt!... În fond, pot să le zic foarte bine centre de comună. Așa îți convine?

— Îmi convine. Dar la ce-mi folosește?, puse problema în termeni foarte practici doamna Coromâslă.

Era o femeie cu picioarele pe pământ.

— Asta rămâne secretul meu. Ți-l spun peste o jumătate de oră.

Și cetățeanul Marin Coromâslă, tehnician pomicultor din comuna Piscul Ciorii, se retrase pentru are dața o cerere către O.N.U., în care-și expunea argumentele privind necesitatea organizării unei reuniuni a așezărilor rurale etc. etc.

Se întoarse având pe față o expresie de iluminat și începu să-i citească nevastei sale propunerea.

— Marine, îl întrerupse aceasta, nu te duci la ședință? Că e aproape ora zece...

— Ce ședință? De ședință îmi arde mie acuma?

— Spunea primarul că în următorii cinci ani satul nostru va deveni oraș...

— Agroindustrial. S-au făcut și prospectări geologice pe aici”.

— Intrăm în circuitul industrial. Se vor face investiții.

— Abia acuma îmi spui? trânti de pământ Marin foaia scrisă frumos.

— Adineauri mi-am adus aminte și eu, zise calmă doamna Coromâslă, care tricota, numărând cu atenție ochiurile.

— S-a dus de răpă ideea mea, șopti Marin doborât sufletește. Marile proiecte nu se îndeplinesc totdeauna.

— De ce, dragă? îl contrazise, din obișnuință, ne vastă-sa. Acum, că va deveni oraș, localitatea noastră poate intra în competiție, îi cresc șansele.

— Minte de femeie!... Șanse!... Cam în câte secole crezi că ar putea ajunge Piscul Ciorii capitala României? o zeflemisi el, zâmbind amar. Și ca un filosof sceptic, declară că are o criză de lombosciatică acută.

Nu se mai poate duce la ședință. Asta în cazul că vor trimite după el pe careva. De altfel, cam știe despre ce se va vorbi acolo. Despre contribuția cetățenilor la dezvoltarea viitorului oraș. Ar avea sentimentul că-și demolează singur minunatul castel pe care abia îl ridicase.

Și scârbit de toți și de toate, puse mâna într-o doară pe o revistă. Citi fără să

înțelegeă bine despre ce e vorba. Deodată sări ca pișcat de streche. Rubrica „Curiozități” îi oferea speranțe.

— Nevastă Fii atentă aici! O bombă!

— Iar au pierdut ăia vreuna nucleară?

— Nu. Ascultă cu atenție! „Haga, capitala Olandei, nu are statut de oraș. Încă din evul mediu își păstrează statutul de comună”.

— O luăm de la capăt iar! constată ea filosoficește.

Asta cam așa era. Marin Coromâslă oscilează între a cere ca Bucureștiul să dobândească statut de comună și Piscul Ciorii să devină capitală. Sau invers. Dilema e dilemă, dar speranțele sunt intacte.

DUPĂ CAMPANIE

La ora actuală, o măsea cariată nu mai reprezintă o problemă. Te duci frumușel la policlinica stomatologică și, după oarecare așteptare, ești luat în primire cu amabilitate și tratat după ultimele cuceriri ale tehnici dentare...

Ne. Ne. Ne! Stai ușurel, că nu e chiar așa! Să mă explic.

M-am dus la „Urgența”. Mă durea îngrozitor maxilarul. Doctorița de serviciu s-a uitat în gura mea cu un soi de oglinjoară, a zgredănat cu un fel de cange mică pimplă pe măsele, răsărindu-mă parcă pe creier, ba a și bătut zdravăn cu mânerul cleștelui în celelalte.

Probabil, mi-am zis eu. O fi vrut să vadă dacă sunt bine plantate. Erau. M-a pus apoi să-mi clătesc gura și. În timp ce pune la cale cu un prieten civil o partidă de bridge, mi-a spus:

— Deocamdată eu nu pot face nimic. Nu e de re sortul meu. Jar colegii mei nu sunt în policlinică zilele astea. Mai așteptați vreo săptămână și pe urmă vedeți ce și cum.

Și mi-a scris o rețetă pentru un antibiotic. Dacă nu-l găseam la farmacie, să apelez la gargara cu ceai de mușetel. Un sfat bun. Făcusem eu gargara respectivă și din proprie inițiativă.

Am întrebat apoi, din curiozitate, o asistentă, când pot găsi medicul stomatolog pentru o lucrare mai așa...

Și i-am arătat falca ce începuse să se umfle (în pene), simțind că e vorba despre ea.

— În niciun caz înainte de luni. Cu excepția „urgentei”, celelalte cadre medicale sunt mobilizate pentru recoltatul topinamburului (nap. În termeni populari). Ne-am luat angajamentul să câștigăm între cerea pe județ, deși terenul ce ni s-a repartizat nu e tocmai avantajos. Cei de la farmacii au fost, zice-se favorizați...

Exact de ce mă temusem. Doar o farmacie era deschisă la ora aceea. Antibioticul meu se epuizase. Am cerut explicații pe un ton cam vehement.

— Pe ce lume trăiți? m-a luat de sus farmacistă.

Acum. În plină campanie de recoltare a giuluior, credeți că mai stă cineva să ne

aprovizioneze cu tablete? S-a făcut planul de mult la tablete!

Mi-am cerut scuze pentru lipsa mea de informare și m-am dus direct acasă, cu gândul să zac. Îmi zvâcneau alarmant tâmplele.

După trei zile, când infecția și-a făcut datoria și am început să simt dureri cumplite în zona rinichilor, mi-am mobilizat resursele de voință și m-am târât până la telefon. De la „Salvare” mi-a răspuns, după vreo zece apeluri, dispecerul, foarte nervos.

— Ce doriți, tovarășe? Ce, credeți că noi suntem stație de taxiuri? Mai aveți și dumneavoastră un pic de răbdare. Majoritatea mașinilor noastre sunt mobilizate pe terenurile agricole, pentru asistență sanitară la fața locului.

— Moor! am mormăit eu și-am căzut lângă telefon.

Poștașul, rămas pe loc din motive de invaliditate (avea o mână țeapănă), împreună cu vecinul meu — un bătrân de vreo șaptezeci și cinci de ani —, au spart ușa cu puteri reunite și m-au cărat până jos în stradă.

Făcând uz de forță, au silit un tinerel, ce nivela asfaltul cu compresorul pe o străduță apropiată, să mă transporte cu „mașina” lui. Mi s-a povestit mai târziu că, deplasându-ne cu viteza maximă a cilindrului ambulant prin orașul nostru aproape pustiu, am parcurs în vreo cinci ore cei șase kilometri până la spital.

Asistentul de gardă mi-a administrat un calmant, m-a dat în primire infirmierei ce răspundea de trei etaje și-a fugit repede să preia schimbul la culesul mazărei. Erau și ei în întrecere, pe viața și pe moarte (scuzați expresia!), cu colegii lor din celelalte orașe ale județului.

Ajutat de bolnavii mai vechi în unitatea spitalicească, mi-am revenit în oarecare măsură. Peste câteva săptămâni mi-am scris biletul de externare din spital, am prins un doctor ce se accidentase la însilozarea borceagului și mi-a semnat certificatul, pe când își pansa grăbit piciorul și mâna stângă.

— Principalul e să respecti regimul! mi-a atras el atenția, înnodându-și tifonul cu dinții.

— Cum să nu-l respect?

— Toți ziceți așa. Ai grijă! Fără sare, fără condimente, fără prăjeli, nu acru, nu dulce...

Și-a plecat șontăcând spre poartă, unde-l claxona nerăbdător medicul-șef, de la volanul unui tractor „Universal”.

Octogenarul meu vecin plecase la țară, la un nepot, să aibă grijă de gospodărie „fiindcă se declanșase campania de depănușare a porumbului.

Singur cuc, am dus-o așa vreo trei luni cu cartofi fierți, mere coapte, brânză dietetică și ceaiuri de plante medicinale, până ce orașul s-a animat iarăși. Stomatologii organizaseră un simpozion despre creșterea randamentului la culturile de napi în terenurile nisipoase. În replică, farmacistele combăteau cu însuflețire teoria „filonapilor”, argumentând, cu grafice și scheme elocvente, surprinzătoarea vitalitate și lipsă de pretenții la îngrășămintele chimice a guliilor. Cei de la fabrica de medicamente „Pilula” dăduseră publicității un studiu amplu asupra modernizării pieptenului pentru cules afine, metode noi privind conservarea fragilor

și zmeurei din flora spontană, păstrându-le calitățile nutritive, precum și o foarte controversată ipoteză asupra calităților gustative ale buretelui „piept de cocoș” când e pus la murat.

Medicii de la spital se împărțiseră în două tabere. Unii — partizani înfocați ai borceagului ca nutreț de neînlocuit pentru vitele gestante, alții de neclintit în ideea că mazărea, ca sursă de proteine, va fi imbatabilă în viitor. Toți erau însă unanimi în a aprecia că întrecerea decursese într-un spirit de perfectă sportivitate. Depășindu-se planul și rămânând de recuperat doar restanțele.

Înainte de sărbători, m-au vizitat rudele mele de la țară. Agricultori din tată-n fiu. Când am adus vorba de boala mea, mi-au cerut pe loc să le descriu simptomele. Apoi m-au consultat îndelung palpându-mă expert și pe dreapta, și pe stânga. „Aici doare când apăs?” — „Au!”

Au schimbat între ei niște termeni latinești necunoscuți mie și mi-au și pus diagnosticul.

— Pielonefrită!

— Nu trebuia să elimini definitiv sarea. Dicta trebuia limitată doar la excluderea alimentelor grele și cruțarea intestinului...

— Colega, nu uita că tabloul clinic prezintă și hipertensiune arterială!

— Normal! În formele acute...

— Dă-mi voie, dă-mi voie!...

Și s-au scufundat iar în termeni de specialitate. În timp ce se contraziceau savant asupra tratamentului necesar, l-am luat deoparte pe nepotu-meu. La cei șase ani ai lui e spirit de deștept. Mi-a confirmat bănuiala. În timpul campaniei agricole din vară — toamnă, tatăl său și cu unchiul, dând o mână de ajutor ca dezinfectori și îngrijitori la dispensarul comunal, înlocuiseră efectiv, zi și noapte, personalul medical de specialitate, implicat fără ezitare în bătălia recoltei.

— Ei doi au rezolvat toate necazurile. Insolății.

luxații, hemoragii, intoxicații... Numai apendicitele le-au trimis la oraș, la spital. Și o congestie pulmonară.

Băiatul n-a greșit niciun termen medical. Sunt îi liniștit în privința lui. Va fi un excelent specialist. Ca mâine-l văd brigadier frunțas la sectorul legumicol.

METAFORA CU CAPRA

Urmașul cel mai autorizat al poeziei bacoviene clocotea de indignare.

— Niște reduși... lipsiți de cel mai elementar simț de a recepta poezia!... Gust artistic înăscut!... pufnea el. Măcar un rudiment de sensibilitate să decelez la ei... O părțică infimă de apetență pentru experimentul liric! Nu, nu greșesc deloc! Sunt niște reduși țărani ai dumitale! Cel puțin în ceea ce privește poezia!

Se ațâța singur. Făcuse drumul degeaba până-n sătul ăsta, altminteri frumos, ca orice sat de deal. Frumu setea rurală, însă, îl lăsa rece pe el, vestitul autor al „Poemelor crude”, ușor morbide, apreciate de câțiva critici foarte rafinați.

Sentimentul amar al zădărniciiei avea o cauză cât se poate de profană. *Ea* nu

apăruse deloc. Și doar afișele scrise frumos de mână anunțând „Întâlnirea cu poetul de la București** — aici urma numele lui, cu litere mari — erau risipite prin tot satul. Numai un orb nu le-ar fi văzut Directorul Căminului Cultural își făcuse datoria. Era și zi de sărbătoare. Și tocmai Mira, logodnica lui, să lipsească! Doar pentru ea acceptase deplasarea asta incomodă. Să-i facă o surpriză. Și a nimerit ca miercurile la stână. „Poftim, am început să vorbesc în zicale!” se disprețui în sinea lui.

Profesorul care-l însoțea îl contrazise.

— Vă rog să nu vă supărați, dar n-aveți dreptate.

Oamenii v-au apreciat, unii chiar au înțeles poezia dumneavoastră, alții au intuit-o. Mi-e teamă că-i subapreciați pe țărani mei.

— Dimpotrivă! Sunt mut de admirație și recunoștință ! se căzni să zâmbească poetul. Am dat și vreo câteva autografe... Unor tineri, parcă...

— Șase tineri și patru mai în vârstă, precizează profesorul. O cifră onorabilă.

— Lasă, colega, că sunt hârșit în chestii d-astea. Știu cum se aranjează întâlnirile de genul acesta, cu aplauze de complezență și vorbe amabile, surâse blazat poetul.

— Vă înșelați foarte tare! Se vede că nu sunteți de la țară... Oamenii au venit cu inima deschisă, îl asigură profesorul.

„De ce dracu' n-o fi apărut Mira? De ce? O fi avut vreun accident? O fi plecată din localitate? Nu cred...O fi supărată că o vizitez rar?” se frământa el, în timp ce coborau pe șoseaua în serpentină spre centrul comunei, unde se afla stația de autobuz.

De pe o potecă ce se pierdea în salcâmii tineri, o femeie strigă:

— Dom'profesor, capra mea mai e la frunză?

— Este, este ! Cred că azi vine târziu acasă... îi răspunse din mers prietenul.

— Te preocupă caprinele, profesore? Mă impresionezi! Cât de profund te-ai ancorat în viața satului! îl ironiză poetul, chinuindu-se să scape de gândul săcâitor că Mira, pur și simplu, l-a evitat. „Aici, în sânul naturii, altfel vezi lucrurile...”

— Se vede că nu sunteți născut la țară... spuse din nou profesorul.

— N-am avut acest privilegiu, ce să fac! Totuși, supraviețuiesc! făcu o grimasă poetul.

— Dacă aveți privilegiul acesta, ați fi înțeles că e vorba de o metaforă. Mă refer la ceea ce spunea femeia...

— Metaforă cu capră?... Femeia aceea a? Sunt gata să-mi înghit pălăria, dacă...

Se opri fiindcă n-avea pălărie. Era prea cald. Și bănuia că e ceva interesant la mijloc.

— Femeia e gazda unei tinere învățătoare. Mira o cheamă —, preciza profesorul, privindu-l pe furiș.

Poetul tresări. Se aplecă și ridică un băț cu care începu să reteze nemilos capetele nevinovaților scaieți de pe marginea drumului.

— Din delicatețe, fiindcă știa că sunteți logodnicul Mirei (aici se știu toate

secretele!), femeia s-a informat discret dacă dânsa e tot la familia Suliță... Realitatea e că învățătoarea dumatăle s-a încurcat cu George, băiatul Sulițenilor. Ei e — cum să vă spun — ... e cât se poate de căsătorit. Are și un copil.

Locuiește cu familia în orașelul din apropiere și n-are de gând să se despartă de soție. Mira e doar așa, un divertisment, pentru el. Vine, chipurile, pe la ai lui.

O dată pe săptămână. Iar Mira, parcă e orbită. Toată ziua îi face curte prezumtivei „soacre”. O ajută să mulgă vaca, pregătește mâncarea pentru porci, dă fin cailor... Ca la țară, mă-nțelegeți... destăinui dintr-o suflare profesorul tot adevărul.

O operație brutală, dar necesară.

Poetul decapitase o armată de scaieți, cu înverșunare bărbătească. Se simțea mai răcorit acum. „Am darul înăscut de a mă face de râs”, se încruntă el.

— Dragul meu, retractez tot ce-am spus mai înainte. Cred că înțelegi prin ce-am trecut. Metafora e antologică. Mă crezi că abia acum o apreciez cum se cuvine?...

Înainte de a urca în autobuzul ITA, poetul se întoarse către profesor, luminat de o idee.

— Colega, fii bun și fă-mi un serviciu! Ca să vezi că am învățat ceva de la voi în duminica asta, te rog să-i transmiți *fostei* mele logodnice, Mira, acest bilețel.

Dar asta mai prin iarnă, când se va răci legătura cu ...hmm... George al ei. Îți dau voie să citești ce am scris acolo. De altfel, nu e un secret... Oricum, aici se știe totul, nu?

Îi strânse mâna prietenește, urcă în autobuz și trânti ușa stârnind nori de praf. Profesorul citea a doua oară bilețelul pe care scria doar atât: „Nu, domnișoară, ați înțeles greșit: la logodnă se schimbă doar inecele, nu și logodnicii în timp ce călătorește spre marele oraș, poetul bacovian medita adânc asupra concepției sale despre viață și oameni și ajunse la concluzia oarecum supărătoare că trebuie să și-o mai îmbospăteze. „Țărani mărginiți?... Tâmpit!” mormăia el. Și văzând că un călător îl privește chiorâș, îl lămură.

— Vorbeam cu mine însumi!

„La origine toți suntem țărani. Cine a mai spus-o și pe-asta? Arghezi? Nu. Parcă profesorul... Și pentru prima dată în cei treizeci și trei de ani ai săi, din care zece consumați în lupte literare, își aminti că are — dac-or mai fi trăind — niște bunici, pe undeva, pe la țară.

DEZBATERE NOCTURNĂ

După ce vizitară complexul de porcine, inspectorii se declarară cât se poate de mulțumiți. Șeful, un personaj impozant, cu părul alb, cu obraji rumeni și voce de bariton, găsi de cuviință să-i adreseze câteva cuvinte tânărului inginer care îndeplinea funcția de șef de fermă.

— Tovarășu' Bardan. Vă felicit din toată inima!

— Da. Dar știți...

— Nu. Nu. Nu e cazul să fiți modest. Porcii au condiții deosebite. Hrană bună, bogată în proteine, calculată științific — am remarcat să știți! —, continuă șeful comisiei.

— Și ce curățenie, tovarășu' Truță! exclamă entuziasmat cel mai vârstnic membru al comisiei. Ca la farmacie

— Desigur, desigur! aprobă binevoitor șeful. Ca igienă și îngrijire suntem la nivelul celor mai dezvoltate țări. Ca-n Olanda, ca să dau un exemplu, se întoarse el spre ceilalți, fiindcă am văzut recent acolo un complex mare și putem face o comparație...

— Vă mulțumesc, tovarășu' Truță, dar ar fi o problemă! interveni inginerul Bardan.

— Ei. Ce problemă să mai existe? M-ar mira! făcu șeful, zâmbind.

— Un tovarăș capabil ca dumneata nu trebuie să mai aibă probleme pe care să nu le poată rezolva și singur! interveni un tovarăș cu geantă diplomat și cu mustață firavă.

— Lăsați, tovarășu', să spună, că doar pentru asta suntem aici, să-l sprijinim, nu? spuse șeful. Ziceți, tovarășu' șef de fermă!

— Tovarășu' inspector, precum ați văzut, e curățenie. Cald și plăcut în complex. Mai ales la tineretul porcin... Dar oamenii?

— Care oameni, tovarășu' inginer?

— Îngrijitorii. Trebuie să se facă mai mult și pentru ei! insistă inginerul.

— Nu au salarii bune? După câte știu, au, nu?

ceru confirmarea de la restul comisiei... Și comisia aprobă cu gravitate.

— Atunci? Ce mai vor?

— Cu locuințele nu s-a rezolvat nici acum. Stau în niște barăci lipsite de apă, căldură nu prea e — și suntem în sezonul rece — și consecința e cu oamenii prefera să doarmă în complex. Nu e bine.

— Mda, sigur că nu e bine. Să-i scoateți de-acolo imediat. Mergeți chiar până la sancțiuni. Cum să doarmă în complex cu porcinele? Tovarăș' inginer.

fiți foarte drastic. Să-și pună la punct locuințele.

— Bine, dar noi ne-am angajat că le asigurăm condiții și. La indicația dumneavoastră, când ați fost acum doi ani. Mă iertați că vă amintesc...

— Atunci era altă situație! interveni vârstnicul comisiei.

— Cu totul alta! sublinie cel cu geanta diplomat.

Celălalt membru al comisiei, sobru și taciturn, doar încuviință dând din cap.

— Mergem să vedem barăcile! hotărî șeful comisiei și porni spre ieșire, decis.

— Nu pe-acolo, tovarășu' Truță! Pe-aici. Vă rog! le arătă inginerul o ușă laterală. Într-adevăr, cele trei barăci, plasate în așa fel încât să nu fie prea la vedere, nu arătau prea confortabile.

Câteva burlane strâmbe și afumate semnalau prezența unor sobițe improvizate, în care se făcuse focul cu paie.

Era fum, frig și umezeală.

— De ce nu vă gospodăriți mai bine, măi tovarăși?

Ardeți paiele, care sunt prețioase pentru porcine, în loc să folosiți energie neconvențională? Biogaz, celulele solare sau măcar panouri solare... —, tună tovarășul Truță supărat.

O femeie mărunțică și negricioasă, care aranja paturile în încăpere, se scuza, timidă.

— Am venit la bărbatu-meu. Paiele sunt d-alea folosite, nu... Și nici nu ard bine. Comisia o privi critic, apoi ieși fără un cuvânt.

Tăcerea se prelungi.

— Tovarășu' Bardan, în materie de gospodărire e loc de mai bine. Știu, știu ce vreți să spuneți. Aveți nevoie de fonduri, sprijin etc. Nu tovarășe inginer. Ai auzit de autogospodărire. Ai auzit, cum să nu! Atunci pune în aplicare principiile respective și gata. În altă ordine de idei, să știți că noi exportăm porcine, nu îngrijitori! Clar?

Și răsucindu-se pe călcâie, se urcă într-un Aro, urmat de comisia care păstra un aer rezervat.

— La revedere, tovarășu' Bardan! Pune-ți la punct ferma și, peste șase luni, s-o găsim cu totul altfel. Model să fie!

Inginerul salută respectuos și se uită gânditor după mașina care se micșoră până deveni un punct mișcător în imensitatea câmpiei înse.

La sfârșitul zilei de lucru își convocă salariații și le ținu următoarea cuvântare:

— Uitați, măi tovarăși, ce se-ntâmplă!... Nu e normal să locuiți în crescătorie! Gândiți-vă și dumneavoastră cum se poate interpreta de vreun răuvoitor... Că preferați nivelul de trai scăzut... că una, că alta... Nu e bine pentru noi. Așa că mâine de dimineață, ne apucăm frumușel de treabă. Prin muncă voluntară, construim o turbină eoliană (adică de vânt). Pentru scoaterea apei și pentru producerea energiei necesare la locuințele dumneavoastră. Vorbesc eu cu directorul de la șantierul I.M.P.P.S. pentru utilaj și asistență tehnică După ce terminăm cu asta sau în același timp, construim o instalație pentru biogaz. Să fim în pas cu tehnica mondială, tovarăși! Am putea face și o instalație cu panouri solare, dar asta mai spre primăvară. Deocamdată să le dăm gata pe primele două. Avem termen șase luni. De ce râzi, Nea Bică? se întrerupse inginerul.

— Păi... mustăci Nea Bică, scărpînându-și chica aspră și încărunțită zdravăn, și eu, ca ăla prostu' ce-am că dacă noi ne-apucăm acu, în toiul iernii, de drăcii d-alea „ioliene”, cine mai îngrijește porcii? Da' eu un' nu-s contra! Nuuu! Ferească sfânt! Dacă e dispoziție... s-a zis! Numai că... vorba aia... să n-o pățim ca ăla care fuge după doi iepuri.

Și Nea Bică se așază, înghiontit de vecini, în semn de aprobare unanimă.

— Alte păreri? Hai, fraților, că cheltuim energia electrică degeaba. Facem sau nu facem treaba? Ne-mpărțim forțele? Cum ziceți? Eu așa vă propun.

Inginerul Bardan își cercetă ceasul și privi nerăbdător fețele celor din primul rând. Dar oamenii își fereau ochii, şușoteau între ei și tușeau zgomotos.

— Bine! Atunci înțeleg că sunteți de acord să începem cât de repede. O să facem muncă voluntară. Și să nu scăpăm din vedere că îngrijirea porcinelor rămâne, totuși pe primul plan... Noapte bună!

Oamenii făcură să hârjăie scaunele și ieșiră buluc din sală.

Peste noapte, inginerul visă ceva foarte ciudat. Se făcea că Bertha și Krupp, cele mai frumoase exemplare ale fermei, îi făceau reproșuri lui Bardan. Îl tutuiau și-l răfuiu de-i mergeau fulgii, dar acesta, nu se știe de ce, nu se mira deloc. Pesemne fiindcă era obișnuit cu critica de jos.

— Nu, Kamerad, nu și nu! se înversuna Krupp. Meriți să-ți facem „eine kleine Nachtmusik”.

De unde naiba știa ăsta nemțește? Măine trebuie să studiez cazul mai îndeaproape, gândi inginerul. Asta e o adevărată teză de doctorat. O comoara, ce mai!

— De ce să muncească ei pentru alții? Ce fac cei care ar trebui să construiască instalațiile alea? Și unde sunt, de fapt, fondurile alocate pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale îngrijitorilor? Guița Bertha. Ei, sărmanii, își petrec viața alături de noi... Ar însemna să fim niște egoiști dacă le-am mai cere și altele pe deasupra. Așa cum faci dumneata!

— Dar nu eu!... se justifică Bardan. E o necesitate obiectivă.

— Zum Teufel! rânji Krupp. Acuma, brusc a apărut necesitatea asta? Până-acum unde-ați fost? Aud?

— Hea-hea-hea! se îneca de râs Bertha, făcând gropițe în obraji.

Las-o baltă, Nică, și mai slăbește-ne!

— Fără familiarisme, știi? o puse la punct inginerul. Și în definitiv, voi n-aveți dreptul la cuvânt.

— Vorbesc din oficiu, poftim! i-o trânti Bertha?

— Nein, nein! În oficiu nu e nimeni, draga mea. Trebuia să spui că noi exprimăm punctul de vedere cel mai realist, pentru că suntem prioritari. Gut? În interveni Krupp.

— De ce nu recunoști că ai intrat într-o criză morală, Nică, din moment ce nouă a ajuns să ne crape obrazul de rușine pentru... scuză-mă — porcăria asta pe care o pui la cale.

— Aaa! Acum mă acuzați de imoralitate, mâine o să-mi spuneți că vreți filme de trei ori pe săptămână și ieșire la mare... Imediat să treceți la locurile voastre Bică, ia-i da-ici! vru să strige inginerul, dar parcă avea vată-n gură.

— Vezi ce-nseamnă să iei apărarea oamenilor? o dăscăli Krupp și scoase, ca un prestidigitator, din urechea dreapta, o pereche de ochelari enormi pe care și-i puse pe nas. Apoi decreta sforăitor: „Ein Mann, ein Wort; cine Frau, ein Wörterbuch”. După care comanda retragerea.

Bertha făcu o reverență grațioasă și la comanda „Un, doi, trei”, își luă zborul pe fereastră, urmată de Krupp. Cântau la unison un cântecel stupid; De sărbători, de sărbători, /Poftiți la noi, îngrijitori, /Că și-n Olanda fac la fel, /Deși ei au alt țel, alt țel”, pe melodia săltăreață „Ta-ra-ra-bum”. Apoi melodia se transformă într-o sirenă de alarmă. Inginerul sări din pat direct în cizmele de cauciuc. Sub geamul lui claxona strident un ditamai autocamionul. „Iar a trimis Băbescu după sfec-lă, lua-l-ar! Mereu împrumută ba de la unul, ba de la altul... iar porcii lui sunt ca niște

scoabe. Nu le-o fi priind aerul acolo, la ferma lui, ce naiba?"

Dimineața începea prost. „Dai, n-ai!” Se pregătea să-l refuze scurt.

Din cabină cobori un cetățean cu o servietă doldora de hârtoage. Cel puțin așa părea. Se prezentă: topograful Cutare"... inginerul nu-i reținu numele.

— Tovarăș' inginer, avem de făcut măsurători pe-aici, pe la dumneavoastră. Nu știu dacă sunteți la curent... e vorba să se construiască aici Combinatul Chimic.

— Cum aici? În plan se stabilise că e la o sută de km mai la nord.

— Să vedeți... s-a ajuns la concluzia că aici e mai aproape de apă, terenul e mai puțin propice agriculturii, așa că factorii responsabili au decis ce e mai bine, mai economic, mai... De asta se și modifică proiectul, în funcție de noul amplasament.

— Și ferma?

— Nu știu. Nu e treaba mea, se scuză topograful.

Probabil că se va muta în altă parte. Cred c-o să primiți instrucțiuni cât de repede.

Într-adevăr, peste un sfert de oră, sosi de la județ adjunctul Direcției Agricole. În câteva săptămâni trebuia eliberat locul. Porcinele urmau să fie repartizate pe la câteva complexe zootehnice, iar inginerul Bardan avea de ales între acestea.

— Și îngrijitorii? Întrebă el.

— Care dintre ei vrea să rămână în profesie, se transferă. Care nu. Se recalifică. Vă dați seama ce va fi aici... Un șantier colosal! E nevoie de multă forță de muncă".

Făcându-și rondul obișnuit. Bardan se gândea că nu se mai pune problema turbinei eoliene. Îngrijitorii vor fi. Peste câțiva ani, sudori, montori, operatori chimiști, mă rog, tot ce nu-ți trece prin minte. Meserii cu toptanul. Apartamente la bloc, civilizație... Asta e!

Ajuns la boxa lui Krupp, se opri și-l studie cu atenție-Namila trandafirie îl cerceta cu ochi mici, șireți, grohând încetișor. Parcă chicotea. La un moment dat, i se păru chiar că-i face cu ochiul. „Măi, al dracului!... Să știi că ăsta știa totul de azi-noapte. Voia să treacă drept binefăcătorul oamenilor care-i dau de mâncare...Nu ți-ar fi rușine obrazului! Și-i trase o palmă zdra vână pe spinare, de-l ustură tot pe el, în timp ce Krupp. Măgulit de atenție și crezând că e mângâiat, se culcă încetișor pe o rină și doar că nu torcea ca un motan.

— Dar nemțește de unde știi, mă Șunculiță? Ai?

Krupp nu catadicsi să răspundă. Îl mai privi binevoitor cu ochișorii înecați în grăsime și pufni scurt. Discuția s-a terminat, carevasăzică

— Bine, las că-mi spune ea, Bertha, tot! Îl avertiză inginerul și trecu la sectorul „name”. Bertha era ocupată să-și alăpteze armata de purceluși.

— Auf wiedersehen, Bertha! o trase el ușor de o ureche, iar ea îi zâmbi făcând gropițe în obraji.

Nea Bică, făcându-și de lucru prin apropiere, auzi se După ce Bardan ieși, îi spuse unui îngrijitor mai tânăr:

— E greu, mă, și pentru el. Nevastă nu, distracție nu.). Cred că inginerul nostru s-a cam deranjat la „Cutiuță"... Și-și flutură palma prin dreptul tâmplei, semnificativ.

Eu d-aseară am zis. Cică „ioliene”!...

Acu' s-apucă de vorbește franțuzește în complex. Nu e păcat să pierzi vremea cu așa ceva? D-aia nu te mai înțelegi cu porcii.

PREMIU DE CONSOLARE

În fiecare colțișor al județului civilizația pătrunde cu impetuoșitate. E lege și gata. Cum încerci să stai împotriva curentului te ia apa și te duce acolo unde trebuie. Numai la ferma nr. 4 din Catalani s-au ivit unele insulte de conservatorism. Stai și te întrebi cum de mai e posibil așa ceva în era cosmică.

— Tovarășe director, dar eu n-am nicio vină!, se scuza șeful fermei chemat la directorul complexului zootehnic.

— Ba da, tovarășe! Și știi foarte bine care ți-e vina. Nu i-ai lămurit îndeajuns pe oameni. Că doar e în avantajul lor... De ce le-am mai clădit barăcile alea? Ca să stea goale? Ce. Facem risipă de materiale, când altora le crapă buza după ele...?!

— Să vedeți, tovarășe director, locuințele sunt foarte frumoase...

— Mie-mi spui, dragă, chestiile astea? Nu le-am recepționat eu?

— Sunt igienice, spațioase, ba chiar foarte spațioase...

— Să poată respira oamenii, să nu spună ei că nu le-am creat condiții ca la oraș! Am dreptate? Am!...

Uite ce e tovarășe inginer, îngrijitorii dumitale sunt cam încăpățânați... — Se desprind greu de vechile mentalități.

Or, aici nu încape tocmeală. Trebuie să rupă odată cu deprinderile astea nesănătoase. Cum, tovarășe șef de fermă, când ai la dispoziție asemenea locuințe, te duci să dormi cu vitele în grajd? E inadmisibil! E...

— Nu dorm eu în grajd, tov director! Îngrijitorii...

— M-am exprimat așa, la modul general, nu te-am vizat pe dumneata. Înțeleg că atunci când e o vită bolnavă mai doarme omul acolo, stă lângă ea, o îngrijește...

Dar să dormi între vite, tot timpul, asta — dă-mi voie să-ți spun — e lipsă crasă de... de... nu știu cum să mai zic.

— Numai în sezonul rece, tovarășul director! În rest, nu.

— Ce aluzie mai e și asta? Ia vino dumneata cu mine!

Și directorul chemă o mașină de teren. Porni ca vântul împreună cu șeful fermei, spre Cătălani. Ajun seră într-o jumătate de oră. Se făcuse seară și bătea un vânt subțire, care aducea spic de zăpadă.

— Brr! Ce frig s-a făcut! constată directorul, care se îmbrăcase cam subțire. Aici, în câmpie, nu e deloc adăpost. La primăvară să mai plantați și voi o perdea protectoare de ploi canadieni, că ăia cresc repede!

Și controlează pe rând locuințele îngrijitorilor, urmat de șeful fermei, care părea cam stânjenit.

— Poftim, ce spuneam eu? Nici țipenie! constată directorul satisfăcut.

Și dând de perete ușile camerelor goale, se încruntă prevestitor de furtună.

— Tov director, o să înghețați. —, zise prevenitor inginerul. Luați bunda mea!

— Ce bundă, tovarășe, ce e cocoloșeala asta?

Și intră hotărât în grajdul vast, mirosind a fin proaspăt și a lapte. Vitele arătau foarte bine, ce-i drept, totul era curat și plăcut. Și mai ales vitele emanau o căldură pe care o simțai imediat. Din așternuturile încropite pe fin se ridicară câteva capete zburlite.

— Tovarăși, rosti sever directorul, e timpul să ieșiți din starea asta de înapoiere. Aveți la dispoziție condiții ideale de locuit și voi dormiți cu animalele!... Rușine!

— E frig în baracă, tov director! Îndrăzni cel mai în vârstă dintre îngrijitori-Ghețarie curată!

— Ce frig, care frig?! Bărbați sunteți sau mototoli?... Pofțiți cu mine la baracă imediat!... Am să dorm și eu. Indiferent în ce cameră, și o să vă demonstrez că n-aveți dreptate.

Oamenii își luară în spate așternuturi le și-l urmară.

Directorul se instalează în ultima cameră. Pe geam se desenaseră deja flori de gheață.

— Aveți aici o plapomă, tov director și o pătură, dacă mai e nevoie peste noapte... îi oferi inginerului.

— Sper să nu fie nevoie, că doar am făcut armata!

— Atunci... noapte bună! îi ură șeful fermei și se retrase.

Imediat ce directorul adormi, câteva umbre se furișară, cu așternuturile-n spinare, spre grajduri.

Spre dimineață, temperatura coborî sub cincisprezece grade. Inginerul se trezi primul, ieși din sacul de dormit dărdâind și căută câteva surcele să aprindă focul.

Pregăti un ceai tare și se duse să-și trezească superiorul, după cum i se atrăsese atenția de cu seară.

Îl întâmpinără niște gemete în stare să moaie și inima celui mai crâncen om din lume. De sub plapumă se ițea doar nasul directorului, de o culoare curioasă.

— Mi-a degerat nasul... Mi s-au umflat amigdalele... Nici nu mă mai pot mișca din loc... Te rog să mă-ntorci cu cearșaful, drăguță. — Numai lombosciatica îmi mai lipsea... „zise cu voce hârâită directorul. Dă-mi un termometru... adică nu, mai bine adu doi oameni zdraveni să-mi ajute să mă mișc până la ARO!

Inginerul dădu fuga și aduse doi îngrijitori voinici, care-l sprijiniră cu grijă pe șef, copăcel-copăcel, îl depuseră în ARO.

— Am dormit cu pardesiul pe mine și tot degeaba... găjâi el. Inițial, credeam că voi putea să dorm în talie.

Iluzii pierdute zise cu voce stinsă și ceru să fie dus direct la policlinica județeană.

Peste două zile, când îl vizită la spital inginerul mai prinsese glas. Îl întrebă foarte supărat:

— Ascultă, tovarășe inginer, de ce n-ați făcut totuși focul în camera aia cumplită? Parcă era un igloo eschimos... și dărdâi înfrigurat.

— Știți, nu s-a prevăzut. — Conform dispozițiilor, nu era voie să consumăm...

— Cine-a dat dispozițiile alea? Cine e di... se sufocă șeful.

— Lăsați, tov director, nu vă mai agitați, că vă cauzează! ocoli răspunsul șeful

fermei. Paie nu putem folosi, că ne trebuie la vite. Așa că ne descurcăm cum ne vine la îndemână. Chiar dv. Ați zis că o baracă din tablă ondulată e foarte potrivită pentru... Da' să știți că vara se-ncinge-al naibii, iar iarna.

— Mda... Tablă ondulată... hmmm... Șopti cu glas dogit bolnavul. M-am repezit eu cu exemplul personal!... Dar oamenii ăia ai dumitale cum au dormit totuși?

— Ca de obicei, tov director... în grajd, cu vitele!... Dacă e mai cald acolo!... se justifică el.

Pe chipul șefului său desluși o expresie de îngândurare. Acesta recăzu între perne și-i făcu semn să abandoneze subiectul acesta neplăcut.

Deși muștrat ulterior de superiorii săi pentru „bravadă”, directorul complexului zootehnic a crescut serios în ochii subordonaților săi de la ferme. Devenise subiectul lor preferat.

— Curajos, dom'le! Nu s-a lăsat până n-a dormit acolo! Păi noi nu ne-am încumetat niciunul, măcar o oră, să ațipim în hruba aia... recunoșteau îngrijitorii, în mod cu totul sportiv.

E și acesta un câștig; mai bine zis. Un fel de „pre miu de consolare”. Căci, să fim drepti, exemplul personal, în cazul amintit nu și-a atins câtuși de puțin scopul propus. În sezonul rece, la Catalani, lupta dintre conservatorism și civilizație continuă. Nu e motiv de îngrijorare; e doar un caz izolat. O excepție care confirmă regula și telefonic.

O BĂBUȚĂ ÎNTR-O CĂSUȚĂ

Pe malul râului, între munți, se află o căsuță. În ea își face veacul o bătrână, oare crește capre, culege ciuperci și fructe de pădure, ca să aibă din ce trăi.

Băbuța și-a încheiat de mult socotelile cu viața și-și așteaptă în liniște sfârșitul. Nu mai are pe nimeni. Nici copii, nici frați, nici surori. Doar niște rude, într-o comună depărtată, și nu se văd cu anii.

Într-o veche ladă de zestre, bătrânica își ține frumos împăturite veșmintele pentru ultimul drum. Ca să scape și de grija sicriului, l-a comandat din vreme la un meșter din sat. Îl ține în magazie. E bun pentru păstrat în el fructele uscate, de toamna până primă vară.

Imediat după 1 Mai. — s-au ivit prin partea locului niște topografi. Au cumpărat câte ceva de la băbuță.

— Ce faceți pe-aici, maică? ia iscodit ea.

— Măsurători. E vorba să se construiască un baraj aici și o hidrocentrală. S-ar putea să dea norocul peste dumneata.

— Ce noroc să mai dea. Păcatele-mele! Poate doar moartea, doamne iartă-mă! Nu vedeți că sunt hârbuită rău?

— Ei. Omul, oricât de bătrân ar fi. Tot se ține cu dinții de viață.

— Parca mai am eu dinți... a răs băbuța cu mâna la gură.

— Măicuță, e posibil ca locuința matală să cadă tocmai în perimetrul lacului de

acumulare. În cazul ăsta va fi musai să te muți ori în sat, peste culme, ori mai la vale. Unde dorești.

— Ori la cimitir... cobi bătrânica. Nu mai plec eu de-aici. Maică. Spuneți-le șefilor dumneavoastră că nu plec...

— Ei. Parcă e după noi! Aici sunt interese naționale!

Băbuța lapte acru, mulțumiră, își strânseseră aparatele și plecară. Băbuța își văzu de-ale ei, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Numai că, în scurt timp, valea se prefăcu în șantier. Se ridicară barăci pentru muncitori. Sosiră tot felul de mașini.

— Deocamdată poți să mai stai aici, bunico, dacă nu te supără zgomotul, îi îngădui inginerul-șef, și el un iubitor al laptelui de capră. Dar peste vreo trei ani, o să fie nevoie să te muți. Te despăgubește statul.

n-avea grijă! Primăria are obligația să-ți dea loc de casă în vatra satului. Te ajutam și noi...

— Nu plec eu. Maica, de la casa mea, ce. Am mân cât bureți nebuni?

— Mai vorbim peste câțiva ani. Acum poți rămâne, nu te-alungă nimeni. Din partea mea... Dar când va fi gata barajul, toată valea asta o să se umple cu apă.

Băbuța strânse gura pungă și se scufunda într-o tăcere încăpățanată. Încercările de a o muta dădură greș. Un proiectant mai sentimental propuse să fie ridicată gospodăria băbuței cu douăzeci de metri. Să rămână ca o insuliță în mijlocul lacului, plină de pitoresc. Va deveni un foarte frumos punct de atracție turistică. Un pod suspendat va asigura legătura cu uscatul.

— Nu vreau să rămân în mijlocul lacului! declară bătrânica. E umezeală rău și mă bolnăvesc de reumatism.

Iată de ce se poate împiedica o investiție de multe milioane. De evacuat cu forța nu puteau s-o evacueze.

Nici s-o lase să piară în apele lacului nu era o soluție umană. Era un moment de mare tensiune. Vor da drumul apelor sau vor întârzia până se decide băbuța să renunțe la locșorul ei de baștină?

Ca povestitor, mi-am asumat sarcina de a opri aici firul narațiunii. E mai palpitant și mai modern așa.

Apele care abia așteaptă să năvălească vuind, clocotind de nerăbdare, în lacul creat de mâna oamenilor. Bunicuța care stă nepăsătoare. Încuiată în căsuța ei, acoperită de praful șantierului. O locuință nevolnică, așezată fără voia ei în calea progresului. Situația, după mine, e de-a dreptul tragică. Nici eu, nici dumneavoastră n-am bănuir că lucrurile au s-ajungă la un asemenea deznodământ. Era de preferat să iasă o povestire veselă. Ușor de zis! Pentru asta îți trebuie un talent ieșit din comun. Mai ales când nu ai la îndemână decât o băbuță îndărătnică. Trebuie s-o înțelegem și pe ea. Cândva și noi vom fi bătrâni...

Stați puțin! Poate găsim ceva mai inspirat. Perseverând, aflăm și partea veselă a lucrurilor iremediabil triste. Așadar, ce-ați zice de acest final?

...Pe malul lacului de acumulare e o căsuță veche. Precis a fost strămutată. În căsuța, o bătrânica stă de vorbă cu noul diriginte de șantier.

— În douăzeci și patru de ore te mutăm, măicuță, cu toate buclucurile dumitale

cu tot! zice șeful.

— Iar, maică? se smiorcăi băbuța. Abia m-au strămutat acum trei luni.

— Cu atât mai bine! N-ai avut timp să te obișnuiești. Te urcăm mai sus. La soare. Pe locul ăsta construim un complex hotelier lux-a-ntâia. Așa e proiectul... Nu-ți vrea nimeni răul.

Băbuța își mână caprele și găinile pe firul unei văioage, pe un tăpșan, la noua vatră. Acolo i-a fost mutată căsuța. Dacă nu vrea în sat...

De-a uns. S-o lăsăm în acest loc frumos să răsuflă și ea odată cu noi. și să încheiem. Dar ce vor cetățenii aceia?

— Alo. Meștere! N-o poți lăsa pe biata bătrână cocoțată în țurțudăul acela. E cum nu se poate mai nepotrivit. Pe deasupra va trece viaductul. Nu ți-e milă de bunicuță?

Ba da, mi-e tare milă. Propun să n-o mai chinuim. I-am aflat destinația.

Băbuța a fost trimisă la un azil de bătrâni, convin să că va muri fericită sub povara copleșitoare a con fortului, neobișnuit pentru ea.

SALVAT CA PRIN MINUNE

Cât de neajutorat e omul modern, pus pe neașteptate în situația de a se descurca, dacă poate, numai cu mijloacele dăruite de natură! Ne-am învățat cu tot felul de instrumente sofisticate, de care depindem în mult mai mare măsură decât credem noi. Autoturismul, telefonul, calculatorul de buzunar, televizorul, radioul portativ... În fine, mă înțelegeți ce vreau să spun. Dar ca să-mi dau seama cât de dependent am ajuns eu, ca persoană fizică, de acest instrumentar, a trebuit să trăiesc o experiență extrem de dramatică și care m-a marcat, mă tem. Pentru toată viața...

A fost o jalnică, tristă aventură nocturnă. M-am rătăcit în propriul meu apartament! Asta am pățit.

Eram singur acasă. Venisem foarte obosit și mă culcasem cu capul către sud, nu către nord, cum dorm eu de obicei. Naiba știe ce-mi venise! Peste noapte, s-a produs o pană de curent în toată casa. Dar de asta mi-am dat seama prea târziu. Mă trezisem în plină noapte cosmică, cu senzația că trebuie să-mi pun în servietă un document important. Altminteri l-aș fi uitat precis mâine de dimineață. Am vrut să aprind lumina. Clic. Clic! Și nimic. Întrerupătorul tăcănea conștiincios, în gol. Și atunci am comis greșeala de a porni prin bezna deasă, îndreptându-mă de pat. Insula mea sigură de naufragiat. Raționând încă bine, mi-am zis că trebuie să verific siguranța. Știam unde sunt chibriturile. În bucătărie, pe frigider. Voi aprinde un chibrit, apoi găsesc eu pe undeva o luminare și fac lumină în povestea asta întunecată.

Premisa era bună. Dar împrejurările nu-mi erau deloc favorabile. Am pornit-o pis, pis, spre ușa dormi torului. Sau, ca să mă exprim exact, către ceea ce consideram eu că este ușă. Nu era. Adică era o ușă dar nu a dormitorului. Mi-a trecut prin minte că ar putea fi ușa șifonierului și m-am hotărât s-o folosesc ca prim

punct de reper. Pe pipăite urma să mă conving de asta. Însă afurisita de cheie a căzut din broas că, iar ușa n-a vrut să se mai deschidă. Am rămas în dubiu. Am luat-o pe laterală, tot cu ajutorul pipăitului.

Ce credul puteam să fiu! Uitasem că simțurile te pot înșela groaznic, mai ales dacă nu le-ai mai exersat de mult timp. Ceea ce stabilisem eu că e șifonier, nu se încadra deloc în noțiunea respectivă. Nu voia să fie șifonier, asta era impresia mea de moment și care, ulterior. A. Devenit o convingere de neclintit. Mi s-a povestit odată că există o viață secretă a obiectelor, pe care noi n-o luăm în seamă. Puteți să mă-credeți un superstițios, dar eu știu foarte bine ce-am trăit în noaptea aceea. Toate mobilele din casă se jucau de-a baba oarba cu mine. Se vede că pusese rău pariuri că mă vor scoate din fire într-un timp record. Mare scofală să scoți pe cineva din fire, când e un biet individ dezarmat. Buimac de somn și agresat din toate părțile de obiecte violente, care și-au schimbat în mod perfid locul. Unde îmi făceam iluzia că voi întâlni un fotoliu moale, mă izbeam de o armătură de fier. Calorifer? Suportul pentru vasele de flori? N-aș mai fi putut să ghicesc nici sub amenințarea morții.

Am sucit robinete crezând că-s clanțe de la uși, m-am udat de sus până jos. M-am tăiat. Înțepat și lovit prin toate părțile posibile, tot învărtindu-mă exasperat. Ca pisica în jurul cozii. Fusese montată o conspirație împotriva mea. Se auzeau trosnete, foșnete, scârțâituri. Horcăieli, țuituri, fluierături în jurul meu, încât m-au prins fiori reci. Eram singur într-un univers necunoscut. Fusesem abandonat. Părăsit de toată lumea. Aruncat într-un cotlon. Dar unde? Nimic nu indica punctul unde mă aflu. Ei, să fi avut la îndemână o busolă!...

Ia-ți gândul, băiete, de la așa ceva. Închipeie-ți că nu mai există busolă pe lumea asta și gata. Stai liniștit și folosește-ți mintea! Așa-mi spuneam și cred că încă raționam just. Dar cum să-ți folosești mintea, când nu ai un punct de plecare? Nu ai de ce să te agăți.

Ce era de făcut? Să încep să urlu? Ar fi năvălit vecinii, mi-ar fi scos ușa din tâțâni și m-aș fi acoperit de ridicol, în cel mai bun caz. Dacă nu m-ar fi internat urgent la spitalul de nebuni. Să mă reped orbește înainte? Am râs amar de mine însumi. Era cea mai idioată soluție cu putință. M-aș fi înfipt în frigarea atârnată decorativ pe perete de către soția mea, fi-i-ar etnografia de râs! Vă garantez că așa s-ar fi întâmplat. Și după asta să vezi scandal! S-a sinucis din motive sentimentale... A pierdut banii la poker!... Avea ceva deranjat la creierul mic!... Brr!

Mai bine lipsă. Să stăm liniștiți și să judecăm. Din asta n-a murit încă nimeni, după câte sunt informat.

N-a murit fizic, dar moral... Îhhh, ce gânduri negre!... Îmi venea să mor de ciudă, dar instinctul de conservare mă avertiza că nu e bine să forțez mâna destinului. S-ar putea doar să mă mutilez și nu rezolvam nimic. Cum să nu crap de necaz? Sunt un excursionist pătimaș. Am fost în mari capitale ale unor țări din est și vest. Peste tot m-am orientat de parcă eram băștinaș sadea. Miroseam de la distanță bodegile, magazinele cu prețuri reduse și stația de metrou cea mai apropiată. Aveam un fler de se minunau toți. Iar acum sunt neputincios ca un sugar bine înfășat, care s-a rostogolit pe jos din căruciorul lui și scâncește în așteptarea dădacei. Rușine să-mi

fie!

Un punct câștigat însă era ideea sănătoasă de a rămâne locului stană de piatră. Ca să nu mă mai rănesc. Aveam deja destule cucuie. Urma să-mi scot din cap și trufia omului civilizat care crede că, în orice situație s-ar afla, va găsi o ieșire. Și să fac apel la vechile instincte primare — nu-mi aminteam prea bine care sunt — pentru a supraviețui până dimineața. Fără că te-a fără pat sau fotoliu, fără țigară, fără o carte mă car, să-mi treacă timpul. Vă dați seama în ce situație disperată eram. Dacă nu mă supravegheam cu atenție, riscam să mă scap din mână și să comit vreo nebunie.

În lipsă de altceva, m-am concentrat cu toate forțele mele psihice în direcția zeului protector. Al meu arăta ca un fel de măgăruș care zvârlea, nenorocitul, cu picioarele dinapoi, ca un bidiviu năvălaș, ori de câte ori încercam să mă apropiu. Sunt gata să jur că m-a și pocnit de vreo două ori, în fălci, dacă nu mi-am dat eu singur pumni ca să nu adorm. Intrasem într-o belea pe lângă care traversarea Saharei sau Groenlandei, de unul singur, părea o plimbare de agrement. Mă aștepta, cu siguranță, scrânteala.

De atâta zbucium și efort psihic, am obosit și mai tare. Fie ce-o fi mi-am zis. O să mă trântesc pe jos și ce s-o alege de mine, om vedea! Măine dimineață. Riscam să mă așez în cine știe ce vas cu cactuși — nevastă-mea are o întreagă colecție la care ține ca la ochii din cap. Mă înfior și azi de cele ce mă pândeau. Firea mea de aventurier m-a ajutat și de data asta. Fără să mai raționez, ca un săritor de la trambulină, pardon! ca un soldat care se aruncă la pământ spre a se afla posti de focul inamic — și ce foc! —, m-am trântit pe o parte. Bu! Ceva a trosnit sub mine. Ce conta! Scăpasem ieftin. Dar cu câteva zgârieturi, pare-se. A doua zi, dimineața, aveam să constat că sfărâmasem superba măsuță orientală, din lemn de trandafir, care era mândria colecției. Nevastă-mea mai susține și azi, complet eronat, după mine, că aș fi făcut-o intenționat și că puteam la fel de bine să mă arunc pe undițele mele aduse cu mari sacrificii de un vaporean, tocmai din Japonia. Zadarnic i-am argumentat că undițele se aflau puse la adăpost, în debara, nu ca măsuța ei fragilă, în mijlocul sufrageriei. Un loc destul de expus, dacă stai să te gândești. Oricine poate naufragia acolo într-o noapte lipsită de vizibilitate. Spre regretul meu, n-am convins-o. Foarte firesc, în fond. Parcă te poți înțelege cu o femeie, când ține la un flecușteț oarecare ca la ochii din cap? Țasta e defectul nevastă-mii. Și pe urmă nici n-are imaginație. Cum să-i explic eu mai bine prin ce-am trecut? Aș risipi timpul prețios.

Dar să revenim. Ajuns la podea, am numărat până la zece. Nu eram cnocaut. Ședeam chiar confortabil pe covor. Și, Sfinte Sisoe! Un curent puternic, rece ca gheața, băntuia nestingherit zona. Din această clipă mi-am zis că am ajuns la țărnul dorit. Știam unde mă aflui. Redevenisem omul care fusesem. Curentul acela mă redase familiei și societății, salvându-mă de la cine știe ce nenorocire. Trebuie să știți și dumneavoastră că prin mijlocul sufrageriei noastre, fie vară, fie iarnă, curentul de aer e atât de puternic, încât îți face rapid piele de găină. Oricât de insensibil ai fi la factorii atmosferici. E un simplu defect de construcție. L-am

semnalat de nenumărate ori la asociația noastră de locatari și aștept din zi în zi să vină reparatorii. Oricum blocul e dat în folosință abia de trei ani.

N-aș vrea să par un om care-și schimbă concepțiile de la o zi la alta. Nici. Să fiu acuzat de oportunism. Îngăduiți-mi, însă, ca pe această cale să le adresez mulțumirile mele constructorilor care m-au salvat, oferindu-mi cel mai sigur punct de reper într-o noapte care te poate încărungi de tână. Foarte bine ați lucrat tovarăși! Vă rog să nu faceți locuințe chiar perfecte, ca să se mai poată orienta și câte un biet naufragiat ajuns la ananghie!

S-ar putea să vină un sceptic și să-mi zici: „Fugi d-aci, nene, că ești caraghios!

— Pui și-așa le fac ei cu defecte!

Mersi, asta o știam și eu. Dar dacă mai greșesc și iese un bloc ca la carte? Că și constructorii sunt su puși greșelii.

CONFORT UNU BIS

S-a primit, cu vie satisfacție, dispoziția de a se construi cu mai mult gust și cu un grad de confort sporit. Răspunzând cerințelor oamenilor muncii. Calitate superioară și preț de producție cât mai scăzut. Exigență și iar exigență.

Mai întâi au fost săpate fundațiile primelor trei blocuri. Conform proiectului, urma să aibă câte patru etaje fiecare. Elegante, cochete, admirabil încadrate în peisaj.

— Ce construim, șefule, aici? a întrebat un fierar-betonist tinerel.

— Cred că un oraș-satelit, dacă știi ce e aia! I-a lămurit imediat șeful de echipă.

Și construcția avansa binișor, după grafic. Până pe la etajul întâi. Într-o sâmbătă a sosit însă, pe neașteptate. Expertul nr. 1 al Trustului de construcții, tovarășul Dâlgău. A privit, a măsurat din ochi, a făcut niște socoteli complicate cu un calculator minuscul și în final a declarat:

— Total greșit! Orientarea față de... hm... da da... incontestabil... înseamnă modificarea microclimatului... Dărmăți totul !

— Ce face?!... Ești... pardon!... Sunteți nebun?...

Te dărm eu pe dumneata, acum! a sărit inginerul, înfierbântat, iar expertul Dâlgău s-a replicat strategic către mașina personală. În timp ce dădea bir cu fugiții, săltindu-și fundul greoi, de om care stă cam mult pe scaun, amenința cu destituirea, penalizarea, amenda rea și cu trimiterea în judecată. După care, chinuind răzbunător ambreiajul, s-a îndreptat spre autostradă.

— Acu' ce facem? au zis șefii de echipe.

— Așteptăm! Ce mă tot pisați?... La muncă! i-a expediat nervos inginerul, formând mereu greșit, nu mărul de telefon al trustului. După o discuție extrem de aprinsă la telefon, i-a chemat iar pe șefii de echipe și le-a spus să demoleze.

— Tov inginer, dar cine plătește paguba? a îndrăznit unul să pună întrebarea care-i sâcăia pe toți.

Că doar nu din vina noastră...

— Cucu plătește!... Ce mă luați voi cu dedesubturi?... Locatarii o să plătească. E clar? Hai, la treabă!

Peste un timp, se ajunsese din nou cu construcția la etajul întâi, respectându-se cu sfințenie pretențiile ridicate de tovarășul Dâlgău. Când acesta s-a declarat mulțumit și de orientare, și de microclimat, și de ritmul de lucru, a descins dintr-o mașină de teren frumos nichelată expertul Centralei de Construcții.

A dat târcoale o zi întreagă, măsurând cu un aparat optic ciudat, și pe dinăuntru, și pe dinafară, blocurile în construcție. Plescăia plin de satisfacție, pufăia și-și dregea mereu vocea alterată de o faringită rebelă. La început, muncitorii îl priviseră chiorăș, apoi și-au zis că de data asta au nimerit-o. Expertul părea să fie de acord cu modul cum lucraseră. Altminteri i-ar fi oprit, nu?

Expertul și-a aprins pipa, după ce-o îndesase tacticos cu tutun olandez, și a deschis pe un ton extrem de optimist, în totală contradicție cu sensul concluziilor sale:

— Sub limita seismologică permisă... Absolut aiurea!... Periculos, extrem de periculos! Nu putem periclita, nu-i așa, viețile și... Absolut necesar să se refacă!

Inginerul a luat foc iarăși

— la ascultă, tovarășe, drept cine mă iei dumneata pe mine? Meșterul Manole? S-avem iertare! Nu mai refac nimic! Am construit așa cum mi s-a cerut. Trebuia să se prevadă! De ce nu s-a...?

Expertul i-a tăiat debitul verbal semnalizând doar cu un deget, într-un cod înțeligibil pentru neinițiați.

— Aoleu! s-a speriat inginerul. Chiar așa?...Atunci nici vorbă că...! Hai, băieți, dați totul jos și-o luăm de la capăt! Cu modificările cerute de tovarășul... Fără mârâieli, fiindcă veți fi plătiți foarte corect!...

Dar nu e păcat de atâta muncă? a bombănit unul n-ai în vârstă, evidențiat în întrecerea pe sectoare.

Expertul, plesnind de veselie, și-a răsucit palma în sus, într-un gest elocvent (naiba știe ce-o fi vrut să spună?) și a fost de ajuns. Toată lumea a înțeles. că există motive serioase, altminteri nu s-ar fi limitat dumnealui doar la gesturi. S-ar fi dezbătut mult și bine. Așa încât, cu un entuziasm foarte moderat, zidurile au fost încet, încet, demolate.

Peste încă o vreme, cele trei blocuri prinseseră să se înalțe iar. Deși într-un ritm ceva mai lent. Ar fi mers mai repede, întrucât băieții se obișnuiseră deja cu formula „înalță ca să demolezi”, dar nu mai aveau chef să atingă așa repede nivelul fatal. Aveau trac ca niște actori la intrarea în scenă.

— Cum atingem cota unu, cum vine altul și zice să dăm jos toată construcția... făceau ei haz de necaz.

— Acum. O să urmeze vreun ministru adjunct! proroci într-o seară un zidar rău de gură, poreclit „Sfântul”.

— Pușchea pe limbă!

Din păcate, o nimerise. A doua zi veni în inspecție un director adjunct din ministerul de resort. De data asta, după o analiză tăioasă, dânsul constată că s-a construit fără pic de simț estetic. Și înlătură din peisaj, scuturându-și scârbit degetele, toate acele oribile edificii, care-i jigniseră privirea.

Cu forțe sporite, s-a reluat lucrul a patra oară. Se părea că nimic nu va mai interveni de data aceasta. Era uimitor, dar semnele bune apăreau de la un trimestru la altul. Uluiitor este că La un moment dat, deși ajunseseră la nemaipomenita altitudine a etajului trei cu construcția, nu se mai ivise nimeni cu pretenții noi.

— Hai să-i dăm zor, fraților, că ne-apucă pensia p-aici ! Dacă mai apare cine știe cine de pe la un știu ce nivel, tocmai când să-ncheiem lucrarea? Ai? Ce ne facem? Că eu m-am cam săturat să tot dărâm într-un an ce-am ridicat în doi! Eu sunt constructor, nuuu...? izbucni într-o zi evidențiatul în întrecere.

Îi dădură dreptate și depășiră toate normele, izbutind să termine în timp record și ultimul etaj. Primul puse sus, pe bloc, steagul de câștigător al întrecerii.

— Acuma poate să vină și Dumnezeu ! N-o mai luăm de la capăt! se bucurau cu toții.

Pe cărăriile se apropia iute de șantier o mogâldeată cenușie. O siluetă, acolo, fără importanță. Un cetățean oarecare. Striga ceva și dădea din mâini disperat. Nu-l luă nimeni în seamă.

Urcă gâfâind până la etajul al patrulea, unde se strânseseră toți și sărbătoreau, după tradiție, încheierea cu bine a lucrării.

— Ce mai stați aici? Sunteți nebuni? strigă el. Evacuarea în două ore! S-aude?

Își privi ceasul, apoi comunică ceva nedeslușit în aparatul portabil de emisie-recepție ce-i atârna pe umăr.

— Ce ți-e nene? Te-a bătut soarele-n cap? Îl luă peste picior șugubățul trupei.

— Ia ascultă, tovarăș'? Cum îți permiți să dai buzna, aici, pe șantier? Ai permis? Îl luă din scurt inginerul. Evacuează-te repede de-aici. Până nu ne superi!

Un muncitor îl luă de umeri pe intrus. Îl răsuci cu fața spre ieșire, și-l împinse ușurel, dar ferm.

— Hai. Dom-le. O dată, ce mai așteptați? se smulse individul cuprins de o agitație inexplicabilă. Ștergeți-o de-aici! mai aveți doar o oră și cincizeci de minute...

— Sunteți în eroare, tovarășu'! îi răsene nas un șef de echipă. Locatarii vin abia peste două-trei zile. Mai avem timp, nu crezi?

— Locatarii?! ți-pă omul. Sunteți smintiți? Ce locatari?

— Nu știu, n-am întrebat! Nu e de resortul meu! zise flegmatic inginerul. Oricum, trebuie să fie repartizați în locuințele astea niște cetățeni, din moment ce le-am construit... E logic, nu?

Individul se luă cu mâinile de cap. Părea pur și simplu zdrobit sufletește. Urlă ceva în aparatul de emisie-recepție. Apoi întreabă relativ calm, dar un calm în care se simțea exasperarea:

— Cetățenii aceia nu știu unde vor veni să locuiască?

— I-o fi consultat cineva, presupun... Așa sper... făcu nesigur inginerul, apoi deveni mai explicit. După cum se zvonea, blocurile au fost repartizate constructorilor hidrocentralei. Știți, e vorba de hidrocentrala din zonă...

Omulețul se gârbovi și zâmbi subțire.

— În zonă, zici?... Află, tinere, că hidrocentrala e gata. Iar constructorii ei. În

așteptarea blocurilor voastre, au locuit în barăci. Practic, mai aveți la dispoziție doar o oră. Apoi, apele lacului de acumulare vor năvăli peste voi și vă vor înghiți. Ceea ce n-ar fi mare pa gubă. Zău așa!... Sunteți în zona inundabilă! mai precis. Chiar pe fundul lacului de acumulare! Ați căzut din lună?...

Într-o jumătate de oră. Făcând uz de toate mijloacele de transport posibile, inclusiv roabe și cărucioare pentru copii, șantieriștii porniră val-vârtej spre auto strada suspendată. Doar un nor de praf ce se depărta cu repeziciune mai amintea de faptul că pe acolo trecuse cineva.

Ca fapt divers, trebuie amintit că în scriptele unui anumit trust de construcții există un dosar special privind „Materialele de construcție nerecuperate din cauza inundațiilor”; acolo figurează exact contravaloarea a trei blocuri de patru niveluri. Folosite, zice-se, de către constructorii hidrocentralei timp de patru ani și apoi abandonate, întrucât nu era rentabil să fie demolate. Pe bună dreptate, s-a considerat că e mai rentabil să fie cedate Institutului de Piscicultură, care are o bază de cercetare pe lac. Ca beneficiar de drept al blocurilor în cauză, acesta restituie, în mod eşalonat, desigur, sumele ce s-au cheltuit pentru construcție, scăzându-se doar uzura datorată celor patru ani care...

Peștii și scoicile de apă dulce, necunoscând aceste amănunte birocratice, au înființat acolo veritabile colonii cât se poate de înfloritoare. Se vede că le priște confortul subacvatic sporit.

UȘA DIN SPATE

Dacii un străin ar încerca să pătrundă în orașul nostru, fie el turist sau simplu vizitator, fie vreunul minat de interese, n-ar ști ce să creadă. Cetățenii trec cu aceeași viteză la stop, și pe verde, și pe roșu, ignorând autoturismele ce claxonează cu disperare. Asta când lipsesc agenții de la circulație, care să dirijeze treaba în intersecții. S-ar putea trage de aici concluzia greșită că majoritatea contravenienților sunt daltoniști. N-au cum să fie. Din moment ce ei se grăbesc pe la policlinici, să-și completeze fișele medicale necesare pentru înscrierea la examenul de conducători auto. În felul acesta. O bună parte dintre foștii pietoni devin conducători auto și trec automat în altă categorie (chiar socială, mai știi?).

Aspectul semnalat poate părea minor. Dar să luăm alt exemplu. Străinul, pasămite, se află în voiaj cu soția și merge la hotel unde solicită o cameră. Recepționarul, extrem de amabil, îi oferă un ditamai apartamentul. Somptuos, confortabil, cam friguros, dar luminos și impersonal. Nu se știe din ce motive, soțul și soția vorbesc prin semne sau cu voce foarte scăzută și asta numai după ce dau drumul radioului. Plata pentru apartament, cum e și normal, se dovedește ceva mai măricică decât în mod obișnuit. Dar obrazul subțire cu. Cheltuială se ține. Și pe urmă, se poate să-i jignim pe distinșii noștri oaspeți cu o cameră banală și neamenajată special?

— Dar eu n-am cerut nicidecum un apartament, ci doar o cameră! Nu am de gând să ofer nici recepții, în timpul pe care-l petrec aici, nici ceaiuri dansante, nici

serate literare. Pur și simplu, nu dorim altceva decât să ne relaxăm, eu și soția mea! va spune el în limba lui greu de înțeles (poate că vorbește în dialect, naiba să-l ia!).

— N-avem altceva! pretinde recepționarul și mai politicoș, și mai rece, făcându-și de lucru cu telefonul. Și conflictul s-a stins pe loc, neavând obiect.

Cetățeanul străin va trage concluzia extrem de nerealistă că hotelurile din orașul nostru sunt în permanență ocupate și că apartamentele au fost rezervate numai pentru străini, cu scopul de a-i jecmăni de veniturile câștigate cu trudă în condițiile aspre ale concurenței. Și cum străinii sunt cam strânși la pungă, se înțelege ce dramă va fi pentru ei să cheltuiască în plus câteva bancnote verzi, doar pentru a admira, de la etajul al cincilea al hotelului-turn, panorama ușor fumurie (suntem industrializați până-n dinți, iar problema filtrelor antipoluante e în curs de rezolvare) a orașului nostru îndrăgît.

Trecând pe străzile cochete, în pantă domoală, ale urbei, străinul ar fi pus iarăși în încurcătură, observând o îmbulzeală cumplită în fața unor magazine.

Ușor alarmat ar întreba pe primul cetățean:

— Terorism?

Asta fiindcă dumnealui și-ar închipui că a pus cineva vreo bombă sau a fost răpită vreo fecioară cu zestre serioasă.

— Aș! Ce terorism, dom'le? Ce, te crezi în Occident? i-ar răspunde cetățeanul înveselit; apoi, vorbindu-i tare, ca la surzi, l-ar lămuri numaidecât.

— Nix terorism! Nix, pricepi?... Au băgat ghetе de damă la magazin.

— Ghetе?... Străinul va face semn că nu pricepe sau că, dimpotrivă, pricepe cum stă cazul, deși eu n-aș băga mâna în foc că n-a înțeles altceva.

— Mai târziu. În căutarea unui W.C. public (destul de rare în frumosul nostru oraș), străinul, nedescurcându-se prin semne, s-ar vedea silit să încerce a urma exemplul vreunui băștinaș. Ca atare, luându-se după un individ destul de prezentabil, care duce elegant o sacoșă goală, s-ar trezi în spatele unei clădiri solide, unde nici vorbă de vreo toaletă. Pe ușa prin care se mistuie autohtonul — se vede că e de-al locului! — scrie mare: „Intrarea persoanelor străine strict interzisă!”. Străinul pricepe, că nu e prost, și se retrage. Peste un timp observă că individul care intrase cu sacoșă goală iese cu ea plină, la fel de nonșalant și zâmbitor ca înainte. Ros de curiozitate (care e o boală specifică străinilor), vizitatorul de pe alte meleaguri s-ar duce să vadă despre ce clădire e vorba. Și ce va vedea el în față? „Alimentara”. Iar acolo, multă lume care așteaptă ceva, vociferând. „Probabil că e o manifestație pentru pace. Sau una de simpatie pentru responsabilul magazinului... o fi ziua lui și vor să-i trans mită felicitări, precis va presupune străinul. Dar nu se dăruiește ce-a fost cu persoana care intrase prin spate. „Să fi fost vreo rudă, vreun superior, cineva de la Igiena alimentației sau cum s-o fi numind pe-aici?”

Precum se vede, numai aiureli. Idei absolut stupide, care nu pot trece decât prin mintea unui răuvoitor. Totul se explică foarte simplu. Responsabilul are în vedere faptul că inscripția interzice intrarea „persoanelor străine”. Nu se aplică și în cazul când e vorba de „ai noștri”!

Necazul e că ne-am putea trezi oricând cu o delegație de marțieni. Lunatici sau saturnieni. Cum mai există și alte curiozități în localitatea noastră, riscăm să-și facă o impresie nefavorabilă despre obiceiurile noastre. Și ce interes am avea noi să ne stricăm tocmai cu marțienii, acum, când sondele spațiale... Iar oamenii de știință au stabilit deja că de pe Marte totul se vede în roșu sau în infraroșu. Mă rog, tot una e. Important e să nu se vadă totul în negru, că mulți dintre noi văd uneori roșu, dar nu face nimeni caz de asta. Nu-i dă mâna să fie considerat străin. Cu ce s-ar alege din asta? Tranc!... „Intrarea străinilor interzisă!” Și adio familiarisme!

Mai bine tot prin față, pe apucate, la înghesuială, conform selecției naturale. Nu pe ușa din spate, lejer, că nu e loc. Cum ziceam: toți suntem „de-ai noștri!”

PLEDOARIE PENTRU BLAZON

Pe umărul stâng îi apărură într-o dimineată trei pete roșii lui Gogu Pătulea. Ca un om rațional ce era, s-a gândit că l-a pișcat vreun păianjen. Însă ciudățenia asta nu semăna a pișcătură de insectă. Studiindu-se în oglindă, omul descoperi alarmat că părea a fi vorba de un tatuaj. De unde așa ceva? Nu făcuse armata la marină, nici la altă armă, unde se practică așa ceva. Și, în general vorbind, nici nu făcuse armata, din cauza perimetrului toracic nedevoltat.

Să fie semne din naștere? Hai, c-ai luat-o razna, Gogule! Semnele arătau ca trei coroane dispuse frumos în semicerc. De unde așa ceva la mine-n familie? Petele astea apar, cică, la copii, atunci când mama gravidă și pofticioasă șterpelește cireșe, fragi sau mai știu eu ce. Dar coroană d-asta maică-sa n-avea de unde să ia și nici nu era de mâncare.

Îl ceru părerea și soției lui.

— Gogule, să nu te miri când ți-o spune că tu trebuie să fii ori neam de rege, ori ucigaș înfierat.

Madam Pătulea avea lecturi temeinice. Față de restul gospodinelor, adunase o bibliotecă întregă cu au tori celebri (Dumas, Eugene Sue, Pierre Benoit ș.a.) puși în discuție ori de câte ori voia să le umilească pe vecine.

Gogu nu prea citise așa ceva. N-avea timp de frivolități. În afară de „Călăuza apicultorului și, uneori, presa cotidiană nu răsfoia nimic; nu-și încărcă memoria cu beletristică. Un om practic, cum s-ar zice.

— Fiii de regi, argumentă înflăcăându-se consoarta, se nășteau așa. Cu coroana pe umeri. În unele cazuri, cum zice Dumas că s-a întâmplat cu Englezoaica...nevasta lui Athos... of. Că nu te cultivi deloc, Gogule!...

Fusese însemnată cu fierul roșu ca virgula criminală și avea pe umăr o floare de crin. Concluzia e că la tine nu e caz de crimă. Tu trebuie să ai ceva strămoși printre domnitori! hotărî ea într-o clipă de inspirație profetică.

— Fugi d-aci, nu mai vorbi prostii! o repezi Gogu speriat. Eu am dosar „curat”. Origine sănătoasă. Țărani din tată-n fiu. Săraci!...

— Parcă poți să știi? se îndoi madam Pătulea de dosarul lui Gogu. Mie-mi povestea maică-mea că pe la noi a fost profesorul Iorga ca să viziteze conacul

Serdarului. Și c-ar fi zis că nu era nicidecum al Serdarului, ci al lui Vodă, Grigore Ghica. Abia pe urmă l-ar fi dat Serdarului, pentru că-l ajutase nu știu cu ce.

— Măi femeie, tu aiurezi? Ce Ghica? Ce Serdar?

Nu cunosc! N-am avut de-a face. Nu recunosc nimic! se încrâncenă Gogu, de parcă atentase cineva la libertatea și onoarea lui.

— Gogule, la tine-n familie or fi fost femei frumoase? schimbă vorba madam Pățulea.

— De ce să nu fie? În orice familie se nimereste câte unul frumos! Pe mine m-a sărit Dumnezeu când a-mpărțit frumusețea...

Și de ce să nu admitem că, bunăoară, venind Vodă Ghica pe la conac, a pus ochii pe strămoșa ta aia bălană și ochioasă... S-a înnobilat sângele, cum zice Alexandre Dumas...

— Ia ascultă, știi? Pân-aici!... Că pe urmă-ți zic eu câteva de neamurile tale!...

Gogu nu voia cu niciun preț să aibă în arborele genealogic vreo rămurică străină. Fie ea și de viță domnitoare. Mai aude vreun deștept și-i face un pus tiu de bine, tocmai acum când să-l aleagă președinte la cooperativa de consum din comună.

Singurul care putea să-l lămurească era cumnatu-său, profesor de istorie în capitala județului. Gogu se și duse să-i ceară sfatul.

— Foarte interesant blazon! Extrem de rar!...

zise admirativ cumnatu-său, examinându-i cu lupa sem nul de pe umăr. Așa ceva am întâlnit numai la unul dintre Paleologi, poreclit Gregorie-cel-Fără-Nas...

Și se apucă să-i fotografieze podoaba din diverse poziții. Gogu se simți jignit. Adică ce credea cumnatu-său, că el e ceva de expus la bălci? Se îmbracă repede și întrebă răstit:

— Cu nas ori fără nas, treaba lor de ologi! Dar eu ce fac?

— Să le porți cu plăcere, Gogule! Ești un fenomen rar, ehe! Să știe asta, mulți te-ar invidia!...

— Asta-mi lipsea mie! Că n-am destui invidioși la mine-n comună!

Și plecă întins la policlinică cu plată să caute un doctor. Dermatologul îl examină atent, îl bătu ușurel pe umăr și-i scrise o rețetă.

— E ceva grav, dom-doctor? Întrebă pierit Gogu.

— O nimica toată! lei medicamentul ăsta și-ți trece... Intoxicație ușoară. Trăiești cumva în mediu poluat?

— Da' ce-am băut gaz? Sunt de la munte! Avem acolo un aer tare și curat!...

— Aha! Și ține loc de alcool? râse doctorul.

— Nu chiar, că te obișnuiești repede cu el. Și pe urmă, ai nevoie de ceva mai tare! explica amabil Gogu.

— E limpede. S-ar putea ca dumneata să te fi intoxicat cu alcool. lei medicamentul și mai treci pe-aici, peste un timp.

— Dom'doctor, dar ce să fi fost în alcool, de scoate pete așa de... cu formă așa de ciudată, vreau să zic?

— Un acid, probabil...

„Te-ai lins pe bot, vere, de gestiune!” gândea Gogu pe drum. „Auzi, mă chemi să mă cinstești și bagi oțără vă în țuică... Las că te am eu în vedere, dacă mă pun președinte! Și jur că nu mă mai ating de băutură!...

Să-mi strice mie dosarul cu bazaconiile lor! Paleologi, dracu-lacu'... Ai răbdare, vere Tică, numai câteva zile!

Și vedem noi cu ce dregi mătăluță la bufetul comunal băutura cinstită! Și vin cu martori «... Hi, hi, hi! Eu o să beau sifon sau apă minerală. Și ulterior, când le-o ieși băieților „coronița” pe piele, am să fiu acolo. Să le explic în detaliu cum devine cazul cu „însemnele regale”: „Păi ce, măi tovarăși, să-și bată joc alde Tică de dv?! Afară cu el! Să mai facă și dânsul stupărit!”

Gogu râse îndelung de unul singur. Râdea a ghinion, săracul! Văru-său Tică terminase rezerva de acid și nu mai găsise de unde să cumpere. Muriseră unii deja otrăviți cu acid etilic, într-o comună apropiată și se luaseră măsuri drastice. Nu scăpaseră ca el, ieftin, cu coroane regale. Ei, ca proștii, săriseră direct la coroane de doliu.

TRADUCERE LA PRIMA VEDERE

Despre sărăcia limbajului în relațiile umane s-ar putea spune multe. Dar exemplul cel mai elocvent cred că-l oferă închistarea în formule. Asta mai ales în raportul cumpărător-vânzător, de care ne lovim toată ziua-bună ziua.

Întru la un magazin de semințe pentru grădinărit.

— Aveți semințe de morcovi, castraveți, ridichi de lună și dovleci?

— Numai ce se vede!

Gestionarul nu catadicsește să emită nicio propoziție în plus. Se exprimă cu mare economie. Ar fi putut să încerce să mă convingă și sunt sigur că m-aș fi lăsat convins. Dar nu, el se ascunde în spatele formulei magice.

La „Alimentară”, aceeași poveste. Nici n-apuc să deschid bine gura:

— Aveți...?

— Numai ce se vede! Îmi retează vorba tovarășa în halat alb.

M-am uitat cu mare atenție. Mi-am pus și ochelarii, ca să nu-mi scape ceva din aria mea de observație

— Mi-ar fi trebuit niște... îndrăznesc s-o inoportunez pe vânzătoare.

— V-am spus că numai ce se vede! Îmi explică pe un ton ceva mai nerăbdător tovarășa din spatele galantarului.

Solicitat o întrevvedere cu tovarășul responsabil al magazinului. Este chemat după insistențe prelungite. Și dânsa tot o tovarășă. Are un zâmbet amabil, pregătit cu grijă încă din spatele draperiei care desparte depozitul de magazinul propriu-zis.

— Aveți ceva de reclamat? Vreo sugestie?

— Ziceți-i sugestie, dacă vreți. Aș fi avut nevoie de niște icre negre pentru o aniversare în familie...

Îi explic pe un ton ceva mai scăzut. Responsabila face ochii mari.

— Ați văzut dumneavoastră așa ceva la noi?

— N-o luați nici dumneavoastră chiar așa, tovarășă responsabilă! Încerc s-o împlânzesc. Poate că se găsește pe-aici și ceea ce un ochi obișnuit nu poate vedea”.

Și clilesc șmecherește cu ochiul stâng. Am un tic nervos.

Persoana adoptă o atitudine glacială.

— Tovarășu’, vă rog să nu-mi faceți mie cu ochiul, că eu sunt femeie căsătorită! Dacă nu doriți să cumpărați nimic din ceea ce se vede, vă rog să ne lăsați! Avem de lucru!

Dau să-i explic chestia cu ticul nervos. Nu mă crede.

Atunci întorc foaia.

— Buuun! ziceți că numai ce se vede? Priviți, vă rog. Acolo!

Și-i indic cu un deget acuzator ghiveciul cu mușcată de pe pervaz. Responsabila se apropie de obiectul discuției și se schimbă la față. E un punct nevralgic.

— Tovarășu’, nu știu cine sunteți, de unde sunteți dar să știți că ne țineți din lucru. Tocmai ne-au sosit niște conserve de pește și trebuie să le descărcăm.

— Nu e nicio problemă! o liniștesc eu. Pot să-mi declin imediat identitatea. Lucrez la... Și iar fac cu ochiul. Tic nervos, scuzați! Aăă scotocesc după legitimație.

— Nu-i nevoie, lăsați! se grăbește ea. Dar ce-aveți cu mușcata noastră? Nu, cu mușcata nu aveam nimic. După informațiile mele, nu era plantă carnivoră și nici comestibilă. Deci nu intra în vederile mele. Însă ghiveciul...! În locul respectivului vas de ceramică utilizat îndeosebi în asemenea cazuri, fusese pusă o cutie de conserve, care-și păstrase eticheta. Pe ea scria într-o limbă străină, accesibilă mie, „Icre negre”. I-am tradus plin de bunăvoință tovarășei responsabile. S-a uitat la mine, și-a dat toată silința să nege convingător că-ar fi avut așa ceva vreodată în magazin apoi a recunoscut că n-au fost decât câteva.

— Știți, ce era să facem? Oricum nu ajungeau pentru toți doritorii!

Îmi dădeam seama. Gurmanzii din orașul nostru ar fi fost în stare să le mănânce cu lingura, indiferent de prețul lor.

— Și n-a mai rămas niciuna din acele câteva cutii? insinuez eu.

Responsabila devine gânditoare.

— Nina! strigă ea. Vino puțin!

Vine agale vânzătoarea cu „Numai ce se vede”. I se cer relații între patru ochi, departe de urechi indiscrete.

Acea scutură din cap cu înverșunare. Responsabila insistă. Vânzătoarea îmi aruncă priviri chiondorâșe. Apoi dispare după draperie, revine după cinci minute cu un pachet frumos ambalat, pe care-l predă responsabilei. Aceasta mi-l depune în brațe, surâzând amabilă.

— Plătiți la casă! susură ea, întinzându-mi o hârtiuță pe care e notată o cifră care-mi dă fiori. Mai poftiți pe la noi!

— Ajuns la casă, îmi cercetez febril portofelul. Am sau n-am bani destui ca să achit „ghiveciul”? Am avut noroc. Nu e chiar un fleac să scapi cu fața curată când te-ntinzi la delicatose. Mai ales când nici nu lucrezi la...completați cu ce doriți), ci ești un om al muncii oarecare. Ca mine, de pildă.

Fiindcă știu că așteptați și o morală, o furnizez cu plăcere. Trecând din nou, peste câteva zile, prin același magazin (auzisem că au adus ouă) mi-au căzut ochii pe vechea mea cunoștință, mușcata de pe pervaz. Arăta superb. Nu fiindcă înflorise, ci pentru că se răsfăța într-un ghiveci nou. Autohton. O cutie mai mare de conserve, frumos înfășurată cu hârtie roz creponată.

Prin care, totuși, se vedea eticheta ce divulga conținutul: „Crap în sos marinat”. Așa da! Din astea vedeai peste tot, clădite în piramide. Le mai văzusem și anii trecuți. Dar așa e când te obișnuiești cu un anume peisaj. Privirea luneca peste el. Nu-l mai înregistrează.

Curând ne vom putea întreba, ca Champollion, ce-o fi scriind pe construcțiile acelea străvechi?

CADOURI PENTRU RUDE

Spre sfârșitul anului, comerțul dă tot ce are el mai bun în materie de rentabilitate. O activitate febrilă se desfășoară în magazine, în piețe, pretutindeni unde există gestiune. Până și la tarabele pentru gogoși sau loz în plic. Același demon pune stăpânire pe toți gestionarii, dornici să termine cu mărfurile greu vandabile. Îi mai impulsionează și Direcția Comercială, fiindcă planul trebuie îndeplinit și depășit în toate direcțiile și la toți indicatorii.

Cei ce cad victime sunt mai ales bărbații. Femeile sunt mai bănuitoare din fire, când cineva încearcă să le plaseze vreun obiect de care n-au nevoie. Cel puțin dacă nu e ceva legat de moda feminină.

O pradă sigură am fost și eu în mâna zeului Mercur. Intrasem să cumpăr felicitări de Anul Nou și m-am trezit că, pe lângă acestea, trebuie să plătesc și trei mape de picturi roz sau, dacă preferam, două broșuri despre combaterea rozătoarelor în campania agricolă de vară.

— Dar eu n-am nevoie de așa ceva! am spus.

— Felicitările vă trebuie? Atunci luați și din astea, cum ia toată lumea! Nu putem face excepții... m-a repezit vânzătoarea.

Și am luat plicurile roz, deși nu folosesc aceasta culoare. Mă gândeam să le fac cadou cuiva.

Am intrat la „Cosmetice” să-mi cumpăr cremă de ras. Cincisprezece lei bucata. Vânzătoarea mi-a zâmbit cuceritor și mi-a pus în față o pungă de celofan, în care se vedeau o gentuță pentru automobiliști, un săpun „Violeta”, o cremă de ras și un flacon cu fixativ de păr (fixativ pentru chelii nu aveau).

— O sută douăzeci și cinci de lei, vă rog...

— Pentru ce? Crema de ras știam că nu costă atât! m-am mirat eu.

— Ori luați cu totul, ori...

Și vânzătoarea a mai scos un maldăr de pungi cu cadouri.

— N-aveți cremă de ras? am insistat.

— Avem numai la pungi, cum vedeți. Separat, nu!...

Și cum ceilalți cumpărători mă somau să mă grăbesc, am luat punguța, fără să

știu la ce-mi vor folosi fixativul, gentuța și chiar săpunul. Nu-mi plac violetele. Cam mohorât, m-am îndreptat către marochinărie, să caut o pereche de mănuși. Bineînțeles, mănuși de piele foarte frumoase altminteri, se vindeau tot la pachet, împreună ou o șepcută stacojie flaușată pentru plajă, plus o curea împletită din vinilin. Am stat pe gânduri, până ce am observat că alții cumpără fără să clipească. Riscam să intru în noul an fără mănuși. Am luat și eu un pachet cu numai două sute și ceva.

La „Alimentara” din centru se dădeau găini. M-am așezat la rând, socotind că de data asta am mai multă șansă. După ce a cântărit găina, gestionara trânti pe cântar doi cârnați cam vineți la culoare și suferinzi de obezitate.

— Ce faceți? m-am speriat cu Nu-mi trebuie cârnați! N-am voie să consum așa ceva! E otravă pentru ficatul meu...

— Da cu ce să fac cu ei? Să mi-i pun la gât în loc de fular? m-a pus la punct gestionara. Dacă nu-i luați, nu primiți nici găină. Altul, vă rog.

Și și-a șters cu năduf degetele pline de untură pe hârtia în care-mi ambalase cam o treime din cârnați...

Celelalte două treimi rămăseseră să-și expună nuditatea. Fără pic de pudoare. Am plătit iute și m-am retras cu prada.

În drum spre casă, mi-am amintit că soția mea avea nevoie de roșii în bulion. Am intrat la autoservire, mi-am ales un borcan cu tomate și. Măcinat de curiozitate. Așteptam să văd ce surpriză mă mai paște. La casă a trebuit să plătesc preț dublu. Casierița, foarte înfipță și nurlie, mi-a dat cu două degete delicate o conservă de pește care făcea impresia unei vârste venerabile. Mi-a explicat, extrem de amabilă, că numai în felul acesta își pot împropăta și ei marfa. Apoi mi-a șoptit conspirativ.

— Știți, nu le-au primit restaurantele...

— Nici căminul de bătrâni?

— Nu știu... nu cred că au încercat acolo... Dar e o idee bună! Îi transmit eu responsabilului. Vă mulțumim pentru sugestie!

— Cu plăcere, cu plăcere!

Am eschivat în ultimul moment încercarea ei de a-mi plasa cu măiestrie și niște flori de plastic prăzului, însă o pungă tot am cumpărat, fiindcă nu-mi mai ajungea sacoșă.

Trec peste celelalte aventuri de care am avut parte la magazinul „Muzica”, la „Apicola”, ca să nu mai zic de „Avântul îmbrăcăminții”...

Spre seară, încărcat cu patru sacoșe și un balot, am poposit pentru o clipă la farmacie. Mă apucase durerea de cap. Cu ocazia asta mi-am zis că n-ar fi rău să procur și antibioticul pentru soacra mea. Mi-au dat antibioticul, antinevralgicele (pentru mine) și un imens buchet de aspirine în ambalaj special. De țipla. Nici n-am mai întrebat: „Pentru ce, tovarăși, aspirine?” Probabil că aveau stocuri supranormative și toți clienții farmaciei erau programați să transpire la unison. Preventiv, contra gripei de sezon.

Exact când juram că nu mai intru în niciun magazin și că mă duc direct acasă, am dat nas în nas cu doi prieteni ai mei. Cărau câte trei saci plini fiecare. Vai de

capul lor. Făcuseră imprudența să meargă la cumpărături în bazar. Și gustaseră și câte ceva la bufetul deschis acolo.

S-au debarasat într-o clipită de sacii lor, i-au proptit de mine, blocându-mi mișcările și zicând că-mi fac cadou toate lucrurile acelea. Pe urmă, liberi ca păsările cerului, s-au năpustit în berărie. Degeaba am strigat după ei, m-am lamentat, i-am amenințat. Nimic de făcut. Împăcat eu soarta, am găsit cu greu un microbuz care m-a transportat cu tot calabalâcul în fața blocului unde locuiesc. Câțiva vecini binevoitori m-au ajutat să-mi car agoniseala până la etajul patru.

Copilașul de patru ani al tinerilor de la doi a urmărit operațiunile cu sufletul la gură, prin ușa între deschisă, și l-am auzit întrebând:

— Mamă, nenea se mută la noi sau e Moș Gerilă?

— Taci, dragă, și închide ușa! Nu e frumos!... l-a tras maică-sa de la punctul de observație.

Alte incidente demne de relatat n-au mai fost.

Poate doar plecarea intempestivă a soției mele la maică-sa. Însă mi-a zis că asta e doar un accident. Nu știi de ce o deranjau atât de tare lucrurile cu care mă pricopsisem. Recunosc că, desfăcând sacii din curiozitate, s-au revărsat de-acolo o mie și una de articole. Ca dintr-un corn al abundenței. Au umplut într-o clipă camera de zi. Sincer să fiu. Începusem să mă cam atașez de toate aceste obiecte disparate (citește „disperate!”), fie pentru că investisem atâta energie ca să le transport până acasă, fie pentru că perfidul instinct de mic proprietar începuse să mă domine.

Ce nu găseai acolo! Claxoane, capace de cratiță care nu se potriveau la nicio cratiță, biberoane, șosete desperecheate, un uriaș cârlig de undiță de mărimea unui harpon pentru vânat balene, cutii ou cremă de ghetă cenușie și pietrificată, dulceață de nu se mai știa ce, ceapă deshidratată din perioada imediat postbelică, bețe de schi rupte, treisprezece perechi de indispensabili măsura 56, cu nojițe, zeci de bujii ancrasate. Ceară de parchet mirosind suspect, kilograme de pește congelat și decongelat de mai multe ori, încât nici nu se mai ghicea de ce soi o fi fost (bun sau rău). Nu lipseau aspirinele și nici pachetele cu mătase de porumb stră veche, primite ca supliment, presupun, când prietenii mei cumpăraseră ceai de mușețel. Câteva pungi cu ceva care fusese odată mălai, dar acum se transformase în altceva, cu gândăceii respectivi (le-am aruncat re pe de la coș). Un serviciu de căni și cești ciobite (preț redus). *Gândacul de Pernambuco și combaterea lui*, set complet, douăsprezece broșuri. Și câte și mai câte.

Ce puteam face cu ele, acum, în pragul sărbătorilor de iarnă? Dacă le păstram ca să-mi scot paguba măcar în parte. Îmi aprindeam definitiv paie-n cap cu nevastă-mea. O inspirație subită m-a pus pe drumul cel bun. Am făcut rost de câțiva saci din fibre sintetice, foarte rezistenți, am îndesat în ei toate produsele ne perisabile. l-am legat bine și. Apelând la serviciile unui taximetru — merita prețul! — i-am dus la gară și i-am predat la „Mesagerii4. Vreau să spun că le-am expediat unui văr mai îndepărtat, la Arad, știind că acolo funcționează, periodic, un talcioc.

Peste câteva luni, am primit următoarea scrisoare:

„Dragă vărule.

Nici nu știi ce bucurie mi-a făcut surpriza că te-ai gândit la mine de sărbători! Aveam autorizație, dar duceam lipsă de marfă. Ei bine, să știi că ai fost de-a dreptul extraordinar! Tot ce mi-ai trimis s-a vândut ca plinea caldă. Erau produse deficitare în talciocul nostru. Mersi! Și dacă mai ai prilejul, mai repetă figura!

*Ura, să trăiești!
Dode”.*

S-o mai creadă el că mă mai păcălesc eu a doua oară! Oricum. Încă mă mai cruceșc. Marfă deficitară?!

N-aș fi crezut în vecii vecilor că toate chestiile alea meritau numele de marfă. Se vede că n-am stofă de negustor. Nu, hotărât lucru, pentru mine misterele Londrei, misterele Parisului sunt o bagatelă. Nu suferă comparație cu misterele Comerțului!

UNELE PROGRESE

Am o mare admirație pentru oamenii de știință.

Poate unde nu mă prea descurcam eu, încă elev fiind, printre formule chimice, ecuații și vectori, la fizică și matematică. La ora actuală, mă descurc binișor în cele patru operații, cu ajutorul unui minicalculator banal. Admirația mea însă a sporit și ea proporțional cu anii. De aceea, mi-a făcut mare plăcere să merg la întâlnirea cu colegii de liceu, la un sfert de veac de la absolvire. Mai toți s-au realizat pe multiple planuri. Treizeci la sută sunt cadre de conducere în domenii economice, șaizeci la sută ingineri de toate specialitățile, cinci la sută tehnicieni și cinci la sută lucrători în învățământ și cultură. În această ultimă și modestă categorie încadrându-mă și eu.

L-am revăzut pe colegul meu de bancă. Piți Murgeanu. Actualmente chimist și director al unui Institut de chimie agrară. După ce mi-a expus realizările pe ultimii cinci ani ale institutului său. s-a hotărât să-mi destăinuie un secret capital.

— Popicule, uită-te bine la mine! Știi ce-am izbutit să fac?...

— Să dai gata sticla asta de „Cotnari”!

— Aș! Fleacuri!... Nu glumesc!... Măi, băiatule, măi, eu am ajuns să concurez natura.

— Înțelegi tu ce e asta?

— Și? Care pe care? Ai vreo tură avans? I-am luat eu peste picior.

— Lasă avansul! Astea-s bancuri slabe, știi?... Ascultă prietene, și reține! Aproape că stăpânim natura. Pricepi?

Mi-a pufnit sifonul pe nas. Așa-mi trebuie. Nu era mai bine să gust și eu din vin? Chiar dacii doctorul zice altceva.

— Piți, dragă, tu ai băut un pahar în plus și aproape că nu-ți mai stăpânești natura... i-am atras atenția colegului meu de bancă.

Asta l-a ambiționat foarte tare. A apucat un scaun de un picior și l-a ridicat în aer ținându-l așa un mi nut. Cu mâna întinsă perfect, în timp ce cu cealaltă mai deșertam niște „Grasă” tot de Cotnari.

— Retractivez, m-am grăbit să-mi cer scuze. Am vrut să zic un pahar în minus. Cred că acum ți-ai făcut porția. Dar natura. Piți, nu e așa de ușor s-o ridici într-o mină.

— Confunzi natura cu un scaun, amice!... Ți dai seama până și tu (!!) că nu e vorba doar de mâini, ci în primul rând de minte. Or. În această privință, te asigur că am mai făcut și noi unele progrese...

M-a pus la punct, recunosc. Dar nu s-a oprit aici cu argumentele.

A scos din buzunarul elegantului său sacou (... Cu burtă) o carte de vizită și m-a invitat pe la el. Când am drum spre capitală. După care am trecut la evocarea anilor de școală, a năzbâtilor și suferințelor din amor adolescentin neîmpărțășit.

Prin iunie, am prins trei zile libere și mi-am zis că le petrec la Piți. E plăcut să fii invitat la un coleg care a suit, nu-i așa. Mai multe trepte decât tine, dar a rămas la fel de amabil ca pe vremuri. Alții, în locul lui, ar avea niște fumuri...

Cum m-a văzut. Piți m-a înhățat de-o aripă și m-a împins în mașina lui. Demarând ca la curse.

— Unde mergem așa. Colega? La vreun meci? m-am interesat, cam buimăcit de rapiditatea deciziilor lui.

— Nf!... La fermă!

Și fiindcă eu mă holbam nepricepând nimic, mi-a explicat.

— E stația noastră-pilot. Ai răbdare!

M-a instalat în camera de oaspeți și s-a sfătuit în șoaptă cu un tehnician în halat alb. După vreo două zeci de minute am fost invitat la masă. Piți făcea o figură misterioasă. Ce-o fi vrând să facă? mă frământam eu. A pus la cale vreo farsă, ca odinioară, la internatul liceului... Nu. Nu mă prinde el pe mine! O să fiu cu ochii pe el.

M-am înșelat amarnic. Prânzul a decurs într-o fi niște reculeasă. De ce să mint? N-a fost deloc un prânz obișnuit, ci un fel de ospăț. La început, am fost serviți cu icre negre. Ca de obicei, o ciorbă — am preferat-o pe cea de perișoare — urmata de plachie de crap, apoi piept de curcan cu garnitura de legume. Ca desert modest, o fructieră plină cu cireșe brumate, „inima de porumbel”.

Nu puteai să nu te simți impresionat. Iar Piți mă tot cerceta pe furiș, să vadă cum reacționez. Eu — sfinx. Să nu creadă dumnealui că mă dă gata. Am mai mâncat eu delicatețe în viața mea!

Tot el a fost cel care n-a mai rezistat. Părea ușor îngrijorat.

— Ei, ți-a plăcut, prietene, tratația?

— Acceptabilă. Piți, mulțumesc frumos. Drăguț din partea ta că m-ai invitat.

— Aha! Vezi? a triumfat Piți. Fii sincer și recunoaște că n-ai prilejul să guști chiar așa des icre negre!...

— Recunosc! Dar să știi că preferințele mele se îndreaptă mai degrabă spre icrele de fasole, decât...

— Ipocritule mi-a tras Piți un ghiont de-am icnit din rărunchi. Află, colega, că tot ce-ai mâncat se datorează în bună măsură și subsemnatului. Preparatul meu care se adaugă în hrana peștilor și păsărilor face minuni. Creștere rapidă în greutate, rentabilitate, economii în alte direcții... Iar icrele sunt formula mea.

Nu pot să divulg din ce sunt — e secret de stat! Despre cireșe însă, pot să spun că stropirea cu soluția descoperită tot de mine a produs minunile pe care le-ai savurat. Așa-i că ți-au plăcut?

Am ocolit răspunsul, cerând un pahar cu lapte.

— Mai poți? s-a minunat el. Dom-le. Tot mâncău ai rămas. Unde naiba se duce atâta mâncare nu-nțeleg! Că ești slab ca un țâr...

I-am zâmbit complice. A comandat un pahar cu lapte. Era rece și mă gândeam că-mi va fi de folos.

— Ah, am uitat?... Adu și niște brânză, te rog, a strigat Piți. Încheiem prinsul ca francezii. Brânza la urmă, nu?

Am făcut fața onorabil. Cel puțin asta e părerea mea. M-am stăpânit mult să nu mă trădez. Din prietenie pentru Piți. Ar fi fost o infamie să-i spun că icrele negre aveau un foarte discret gust de petrol lampant, că perișoarele aveau savoarea unor medicamente după expirarea termenului de garanție. Nimic rău despre apetisantul piept de curcan. Doar că poseda un pronunțat gust de pește, ceea ce Oricum ai lua-o, era o impostură. Mă întreb însă cum de-am rezistat cireșe lor. Deoarece nu suport mirosul de insecticid. Mă întreb cum de-l suportau biete fructe. Probabil că le intrase în obișnuință și le ieșise prin piele.

Numai cu produsele lactate am dus-o mai greu.

M-am simțit rănit sufletește când a trebuit să descopăr în ce hal și-au pierdut bunul gust. Și când te gândești că erau produsele mele preferate... Laptele m-a dus cu gândul la copilărie, când dizolvam cretă pisată în apă, ca să-mi păcălesc tovarășii de joacă. Dar brânza!

Elastică și spongioasă. Își arăta cu mândrie nobila-i origine. Descindea direct din polimeri, după umila mea părere, dacă nu mi s-a alterat încă simțul gustului. Mai lipsea cașcavalul sintetic!

Ca un laș ce sunt, l-am felicitat pe colegul Piți pentru succesele înregistrate. La despărțire, ne-am îmbrățișat călduros și i-am promis că-i scriu cât de curând.

I-am și trimis de la mare, prin august, o vedere, cu următorul text nevinovat: „Când imiți natura, trebuie s-o faci perfect. Altminteri e doar maimuțareală?”

Cu toată admirația mea pentru știință. Piți nu mă mai salută.

PRIN PRACTICA SPRE TEORIA CHIBRITULUI

Pe lângă nenumăratele concursuri care se organizează în toată lumea, a mai fost inițiat unul. Foarte original. Inițiativa aparține președintelui de onoare al

„Clubului performerilor. Adică mie. În treacăt fie spus, clubul a luat ființă foarte de curând. Odată cu inițierea concursului de aprindere a o sută de chibrituri într-un timp record. Precizez, pentru colecționarii de recorduri, că e vorba de zece minute.

Și nu de orice fel de chibrituri. Condiția e cât se poate de restrictivă.

Numai cu chibrituri produse la fabrica specializată, din cadrul C.P.L. Bărbățești.

Cum a încolțit o asemenea idee în mintea mea? Sau tocmai în mintea mea, deși nu mă preocupă niciun fel de concursuri. Nici măcar cele de patinaj artistic, figuri liber alese. Sau dezlegarea cuvintelor încrucișate, după care se omoară jumătate din cunoscuți și chiar dintre necunoscuți. Ca să n-o lungesc, iată împrejurările.

Întrucât am lipsit mai mult de-acasă. Am omis să plătesc energia electrică. Iar cei de la I.R.E., prompti, mi-au întrerupt curentul. Sosind noaptea acasă, am descoperit că m-au debransat de la rețea, doar când am văzut că toate întrerupătoarele țcăneau în gol.

Din fericire, aveam o cutie cu chibrituri tip „Menaj” proaspăt achiziționată. Voi aprinde o lumânare și mă descurc până mâine.

N-a fost chiar atât de simplu cum credeam. Toți ne imaginam că n-ai decât să scaperi și sfâr! Chibritul se aprinde frumos. Magia focului. O dulce utopie, credeți-mă! Am scăpărat, dacă nu exagerez, vreo sută de bețe blestemate. Și ce-am obținut? În medie, vreo patru-cinci scânteioare care piereau imediat, în contact cu aerul. Sau de — teama întunericului. Or fi făcut o idiosincrazie. Poate că nu se aprind decât pe lumină. O fi catranul umed. Nu era. Or fi bețele urne de Nici ele nu erau. Totul părea a fi în perfectă stare de funcționare, dar nimic nu funcționa. Le-am făcut cum mi-a venit la gură, deși sunt un om destul de ponderat și politicoș în viața de toate zilele. Dar cu fiecare băț fâsâit mi se irosea speranțele de a aprinde măcar gazul, să-mi pregătesc un ceai, mi-am pierdut cumpătul. Parcă eram în târgul lui Cremene, unde toată lumea scapără, dar nu scoate scânteii. Ah, cremene! Să fi avut un amnar, puțină iască și bu cățea de cremene la îndemână! Cum făcea răposatu' bunicu-meu. Încet, dar sigur. Fără chibrituri. Aici mi s-a suit sângele la cap. Ce naiba, oameni buni, în epoca zborurilor cosmice niște prăpădite de chibrituri te pot împinge să privești cu nostalgie în trecutul întunecat? Uite că se ivesc și asemenea cazuri. Condamnabile din punctul de vedere al omului modern, care mânuiește cu dezinvoltură tot felul de aprinzătoare electrice și n-a mai avut de multă vreme prilejul să descopere cum te poți împiedica de un chibrit. Care-ți întunecă viața, fără să ai nicio vină. Era curată impostură, după părerea mea. Dacă ești chibrit, ai datoria să te aprinzi atunci când ești frecat de carton, dar când nu-ți respecti menirea, nici eu nu mai pot avea nici pic de respect pentru dumneata! Clocoteam de indignare. Chibriturilor mele menajere nu le păsa de lipsa mea de respect nici cât ai scăpăra... Pardon! O comparație absolut anacronică. Te-apucă dimineața tot încercând să aprinzi un chibrit.

Obosit de încercările prin care trecusem și învins în bătălia cu bețișoarele înmuiate în fosfor (s-o creadă ele!), m-am dus la culcare pe întuneric. Mă gândeam că, într-un fel, tot răul e spre bine. Nu va mai fi nevoie să fie avertizați mereu părinții: „Nu lăsați copiii să se joace cu chibriturile!”. De-acum s-a terminat cu asta. Nu mai există nicio primejdie. Fabrica de chibrituri de la C.P.L. Bărbățești a rezolvat problema dintr-un foc. Copiii! Jucați-vă liniștiți cu chibriturile! Oțelesc răbdarea.

Toată noaptea am avut coșmaruri. Cel mai penibil dintre ele era încercarea mea,

repetată la infinit, de a scăpăra niște bețișoare, care se dovedeau a fi simple scobitori. Moralul meu era în scădere, ca să mai vorbim M-am mai întremat, în zori, la bucătărie, făcând genuflexiuni pentru a aduna de pe jos bețișoarele eșuate jalnic în încercarea disperată de a-și face datoria. Pentru a aprinde gazul, am apelat la vecini. Mi-au oferit tot chibrituri. Dar nu le-a mers cu mine. Am refuzat politicos și am insistat până când în venit cu o brichetă cinstită.

Primul drum l-am făcut la Fabrica de Chibrituri. M-am înscris pe lista de audiențe la director și mi-am așteptat cu răbdare rândul. Savuram în gând replici sarcastice pe care i le voi servi zâmbitor și detașat.

N-a fost cazul. Directorul, fost coleg de facultate cu mine, s-a ambalat foarte tare de la început.

— Imposibil, dragă! Poate ai nimerit tu o cutie cu defecte... Că se mai întâmplă, din păcate.

— Poftim! Una cumpărată în drum, special ca s-o probezi în fața mea.

Și i-am întins-o. Invitându-l să-și încerce puterea.

Adevărul e că îți trebuie ceva mușchi ca să te lupți cu minimum o sută de bețe încăpățănate, numite în cu totul eronat, chibrituri.

Directorul nu e genul de om oare să dea înapoi în fața greutăților. N-a șovăit nici de data asta. S-a aruncat împotriva adversarului, folosind toate metodele posibile. Om de meserie. Se cunoștea totuși că dibuie în căutarea punctului nevralgic al cazului. Însă rezultatul a fost, până la urmă, lamentabil. Ca și la mine. Ceva nu mergea cum trebuie.

Bine, colega, dar tu cum de n-ai remarcat până acum? m-am mirat eu.

— Dacă nu folosesc așa ceva...

— Eram sigur. Bricheta, nu?

Directorul a oftat, a privit împietrit bețișoarele acuzatoare risipite pe covor și a început să bată nervos cu degetele darabana pe cristalul biroului. Și-l credeam un om tare.

Atunci am venit eu cu ideea salvatoare. Să înființăm „Clubul performerilor” și să organizăm cel mai original concurs din ultima sută de ani. Cel care va reuși să aprindă zece bețe de chibrit dintr-o cutie obișnuită (conținând cincizeci de bețișoare), va fi de clarat câștigător. S-a instituit pe loc și un premiu consistent. Concursul era deschis doar lucrătorilor din fabrică. În fond, ei le produceau.

Timp de trei zile претендентii la titlul râvnit s-au zbatut fără folos. Doar dacă nuținem seama de faptul

— Că în toate debitele de tutun din oraș s-a creat o criză artificială de chibrituri. Concurenții fuseseră obligați să vină cu materialul lor. Nu ne gândisem la consecințe. Esențial e că niciunul n-a izbutit să se impună. Pretutindeni vedeai lucrători exersând febril tehnica scăpăratului. De parcă tehnica era în cauză...

Mii de bețișoare rupte zăceau prin curtea fabricii, sute de cutii cu catranul sfâșiat ajunseseră direct la lăzile cu deșeuri de hârtie și cartoane. Competiția părea să impună un adevăr cutremurător. Destul de greu de recunoscut. Dar asta era situația. Eu ar fi trebuit să triumf. Un triumf prea jalnic ca să merite acest nume.

Ne-a remontat moș Nichifor, portarul. A venit calm, surâzător, să se uite și el la concursul nostru.

De la margine, făcea haz marș. I s-a stins luleaua și chibrituri decât până acum. Astfel salvezi de la șomaj mii de muncitori suedezi. Le vinzi licența.

— Nu te astâmperi, vad eu... a râs amar directorul. Cum să-i convingi pe rechinii ăia capitaliști?

— Asta e problema ta! Te privește.

N-am reușit cu niciun chip să-l fac să adere la propunerea mea. O considera o bazonerie. I se părea mai simplu și mai eficient să impute reburile tuturor celor vinovați, în frunte cu el. Și să pună la punct în timp util tehnologia de fabricație corectă.

Mă rog. Eu mă spăl pe mâini de afacerea asta. Cine nu vrea să fie ajutat, nu merită ajutor. Logic. Și-am plecat călcând satisfăcut pe un covor de beți soare nearse, salutându-l cu subînțeleas pe moș Nichifor, care veghea la poartă, trăgând liniștit din pipă. În ciuda anunțului scris citeț: „Pe teritoriul fabricii, fumatul strict interzis o fi avut omul motivele lui. Dacă-și permitea să încalce regulamentul.

Între timp, mi-a ajuns la ureche zvonul că s-a declanșat o criză bruscă de brichete. Din cele cu gaz.

M-am grăbit să dau un anunț la ziar: „Cumpăr brichetă orice tip în stare de funcționare. Aștept provincia”.

Anunțul meu n-a făcut decât să agraveze criza de brichete. Alarmat, am căutat prin sate depărtate, pe la moșnegi, cremene și amnar. Mi-au râs în nas. Aveau aprinzătoare electrice. V-arăt eu I și m-am apucat să frec două lemnișoare între ele, după metoda primitivilor. Că n-o fi mare brânză!... Le-am lustruit așa de frumos, de-ți era mai mare dragul. Însă de aprins, nici vorbă. Trebuie să fii sălbatic ca să reușești. Nu mai aveam mult până să ajung la nivelul epocii de piatră.

Mâine mă duc să plătesc restanța la I.R.E. Și să le fac și lor teoria chibritului, în care m-am specializat. Scapăr de nerăbdare.

CHICHIȚA

Ca în fiecare zi de salariu, portarul, fiind în stare de ebrietate avansată, l-a insultat foarte politicos pe pompier. Pompierul, altminteri plin de respect, l-a palmuit pe portar, izbindu-l totodată cu stingătorul de incendiu și făcându-i un cucui cât un ou de curcă drept în creștet. (A se verifica dacă un stingător poate face asemenea cucuie — n. a.).

Magazinerul, care căska gura pe-acolo, prefăcându-se că e în interes de serviciu, a intervenit prompt să-i despartă, bătându-i prietenește cap în cap, ca pe berbeci. (Asta mai merge, deși berbecii se bat din proprie inițiativă și sunt prevăzuți și cu coarne adecvate acestui scop — n.a.).

Șoferul, care se pregătea să iasă din curtea întreprinderii cu câțiva colaci din sârmă de cupru dosiți sub lada de scule a camionului și pândea un moment propice, nu s-a putut abține să nu participe și el la acțiunea de apărare civilă. Într-o clipă a

sărit din cabină și, punând mâna pe o rangă mai ușorică, l-a miruit cu evlavie pe magaziner în moalele capului.

S-a auzit un crrrac!, iar ranga s-a rupt în două, spre uimirea părților combatente, dar nu și a victimei, care-l înjura răgușit, în surdina, pe șofer, fiindcă lasă sculele să ruginească în halul acela.

De la etajul al treilea al blocului administrativ, tehnicianul, căruia nu-i scăpase nimic, a aruncat de o manieră entuziasmantă ditamai scrumiera de oțel inoxidabil, în greutate de cel puțin o jumătate de kilogram, în capul șoferului. Fapt regretabil, l-a nimerit pe degetele de la piciorul stâng, utilizat în genere pentru ambreiaj, scoțându-l din circulație pentru minimum o lună de zile.

Dinspre cantina a venit într-un suflet grasa de bucătăreasă, iubita șoferului, a urcat duduind colo trei etaje și a ajuns la timp ca să-l pocnească drept în nas pe tehnician, cu ciocanul de bătut șnițele. Era la mijloc o mai veche ranchiună, fiindcă tehnicianul s-o reclame că își însușește o parte din carnea destinată muncitorilor.

Secretara directorului, văzând cum îl podidește sângele pe prietenul ei, tehnicianul, a apucat mașina de scris și, cu conștiinciozitatea ce-o caracteriza, a izbit-o pe bucătăreasă în șale, tocmai când rubiconda se retrăgea victorioasă de la locul atacului mișelesc, doborând-o dintr-un foc.

Directorul, auzind urletele și vaiete, a ieșit din biroul său, enervat, a aruncat o privire superioară asupra dezastrului din secretariat, apoi, liniștit, ca omul care doarme pe-o saltea umplută cu bancnote de-o sută de lei, i-a turnat secretarei în corsaj toată cafeaua din ibricul uitat pe reșou. Opârindu-i aproximativ cincisprezece centimetri pătrați din epiderma ventrală.

Inspectorul aflat în biroul contabilității controlase meticolos dosarele, înciudat că totul e în bună regulă.

În așteptarea unei cafele care nu mai sosea — și nici n-avea să mai vină vreodată, dar asta n-o bănuia —, înflorise fața de bucurie. Descoperise în registrul de venituri și cheltuieli din anul trecut o gravă abatere de la normele financiare: se cheltuiseră din fondurile întreprinderii cincizeci și doi de lei și douăzeci și cinci de bani pentru agrafe de birou, pelicanol, sugativă, cerneală, pioneze. Bineînțeles, peste suma alocată acestor rechizite.

Aha! Să vezi acum ce dandana o să iasă!

EXCURSIE ÎN CIRCUIT

Ieșirea la pensie are avantajele și dezavantajele ei. Cetățeanul în cauză se cheamă că și-a făcut datoria față de societate, iar acum beneficiază de toate drepturile. Odihnă, lecturi, „clubul vârstei a III-a”, educarea nepoților. Asta la rubrica avantaj. Pe de altă parte, omul a ieșit din circulație ca o piesă obosită (nu uzată), pe care o înlocuiești cu alta nouă. Dar vezi că nici nu ai a face cu fier mort, ci cu un om viu.

Iar relația lui cu foștii colegi intră într-un con de umbră, cumva. Delicata problemă e încă în cercetare; medicii și psihologii au multe de spus în această

direcție.

Până ce știința va ajunge la un rezultat care să înlăture orice inconvenient al acestui inevitabil capăt de drum, oamenii de bine se străduiesc să atenueze șocul loviturii primite de cel ce s-a pensionat, uneori, culmea, chiar la dorința lui. De obicei. În cadrul întreprinderii se organizează o ceremonie de toată frumusețea. Un fel de spectacol cu tentă optimistă. De rămas bun, totuși.

Ei, și cei se poate oferi unui cap încărunit în slujba devotată a aceluiași loc de muncă? Flori, cadouri, cuvinte de laudă, lacrimi prietenești...

— Haide, măi tovarăși, să-i dăm și ceva mai consistent lui Nea Costache. Că merită din plin! propuse avântat președintele sindicatului de la I.M.B.L.L.

Urmă o tăcere jenată. Membrii C.O.M. se uitau în lături, ca și cum ideea avea în ea ceva rușinos.

— De acord. Ce să-i dăm? Întrebă operativ directorul.

Atmosfera se însufleți brusc. Dacă. Directorul aprobă, atunci... Se dezlănțui o avalanșă de propuneri.

— O bicicletă!

— O mulinetă tip occidental, fabricată la Sibiu!

— Două costume de haine!

— Un puț american în curte!

Președintele C.O.M. respinse ofertele punct cu punct.

— Nu merge cu bicicleta, nu-l interesează pescuitul, haine are destule și l-am jigni... Cât despre fântână, ce să mai vorbim! Dv. Nu știți că s-a mutat la bloc de vreo zece ani?

Nu știau. Oamenii în vârstă se mută mai greu la bloc. Au alte deprinderi.

— Altceva mai deosebit dacă aveți de sugerat!

— Mai deosebit? Niște bani i-ar prinde bine...

Era un maestru care învățase meserie de la Nea Costache și părea bine informat. Membrii C.O.M.-ului se înviorară. În fine, s-a găsit soluția. Simplă și sănătoasă.

— Bani, se-nțelege — Dar câți? se informă contabilul-șef cu glas sec.

Amuțiră cu toții. Aici nu te poți aventura. E teren alunecos. Și căzură pe gânduri unul după altul.

— Cred că... vreo șase mii ar ajunge! declară maestrul.

— De ce tocmai șase? N-ar fi mai bine cinci?

Contabilul-șef avea bunul obicei să se opună din principiu.

— Ce mi-e una. Ce mi-e alta! mormăi careva.

— Exact atât îi mai trebuie să-și cumpere un strung mic. Mai face câte-o piesă pentru vecini, își ajută prietenii... Ca să nu-și uite meseria, de fapt.

Nu știți că asta e singura lui pasiune? N-a avut alta! explică maestrul.

— Bun. Asta e. Să n-o lungim, tovarăși!

Directorul își privi semnificativ ceasul. Se supuse la vot și se aprobă în unanimitate: „Dacă e pasiune, atunci s-o sprijinim, mai ales că e una sănătoasă, nu în afara moralei...”

Peste vreo jumătate de an, maistrul se interesă la președintele sindicatului dacă s-au trimis banii lui Nea Costache.

— S-or fi trimis, că doar am votat în bloc, nu? Toți pentru, nu?

— Dar Nea Costache n-a primit nimic până acum!

— O să-i primească, nu-ți bate dumneata capul cu asta!

Mai e timp. Și nici nu e treaba noastră. Contabilitatea!... Totuși, eu am să urmăresc chestiunea, promise președintele de sindicat.

Și o urmări. Hârtia cu propunerea de premiere se împotmolise pe la directorul adjunct. N-avusese vreme s-o semneze, fiindcă lipsise jurisconsultul. O tânără foarte atrăgătoare ca aspect și bine privită de adjunct.

Chiar ofta în general, după ea, dar asta e alta poveste.

Când apăru jurista, descoperi un viciu de formă și textul trebui dat din nou la dactilografiat, semnat și ștampilat. Până să semneze toți cei din C.O.M., se mai consumară niște file din calendar. În fine, jurista consideră că actul este întocmit conform legii și i se poate da curs. Hârtia urcă trei etaje, la sectorul „Contabilitate”, după încă o jumătate de an. Apăreau mereu alte chestiuni mai urgente, pe lângă care premie rea lui Nea Costache părea o bagatelă.

La contabilitate, hârtia împetrițată de semnături și ștampile făcu imprudența să se lipească de o alta, cu destinație mult mai precisă. Fu pusă în același plic și expediată în celălalt capăt al țării, la o întreprindere furnizoare de mașini-unelte ce întârzia livrarea comenzii. După alte trei luni, aventuriera se întoarse, tot prin bunele oficii ale P.T.T., la punctul de plecare.

Acolo, sus, la contabilitate, făcuseră astenie căutând-o prin dosare și pe la coșurile cu hârtii. La întoarcere, n-o întâmpinară cu cine știe ce entuziasm. Întrucât momentan fondurile prevăzute pentru premiere se epuizaseră, plimbăreața trebui să mai aștepte o jumătate de an. Până veni și ziua cea mare. Casiera completă mandatul poștal și expedie banii, răsuflând cu năduf. Ar fi fost mai simplu să-i ducă cineva personal. Acasă. Însă nu s-a putut, din criză de timp.

Peste o lună, mandatul reveni la bază cu mențiunea: „Persoana nu locuiește la adresa indicată”. Perfect adevărat. Adresa fusese completată greșit. Din dorința de a-i face destinatarului o bucurie cât mai grabnic.

Casiera scrisese din nou citeț și corect adresa, blestemând înăbușit. Și suma porni cu pași de poștaş spre Nea Costache. Dar se întoarse la fel. După o lună de zile. De data asta, poșta o îndrumase greșit. — către o localitate cu nume asemănător. Adică n-o trimisese în str. Cârlibaba, ci în localitatea respectivă.

— N-am mai pomenit o belea ca asta! se plângea casiera. Parcă-ar face într-adins... Degeaba o expediez. Că se-ntoarce-napoi. Mai devreme sau mai târziu. Sunt convinsă de asta.

— Nu era mai bine s-o duci dumneata personal?

Îl reproșă maistrul. Că Nea Costache e cam bolnav și i-ar prinde bine...

— Nici moartă nu mă las. Tot prin poștă o trimit! Vedem noi cine e mai tare până la urmă!

Deși nu erau de forțe egale, combatanții posedau din belșug ceea ce s-ar numi

spirit de combativitate (Scuzați pleonasmul! Nu e vina lui...)

Pornind din nou pe labirinticele cărări poștale, mandatul zăbovi mai bine de doi ani. Fără să trimită vreo știre. Cu toate că fusese trimis după toate regulile, cu confirmare de primire. Cine știe pe unde hălăduia, făcându-și de cap. Ca unul care n-are nicio obligație sau are, dimpotrivă, ceva grav pe conștiință. În orice caz. Nea Costache nu primise premiul așteptat. Persista bănuială că suma ar fi fost încasată pe furis de către unul din băieții lui. Cam petrecăreț din fire. Zvon fără temei, după cum s-a și văzut ulterior.

Trecură cei doi ani, iar mandatul găsi de cuviință să revină din excursia în circuit pe la diversele oficii poștale din zone submontane de preferință. E greu de știut cum a regăsit drumul spre casă. Arăta foarte obosit și împovărat de ani. Din fericire, ajunse la timp pentru a participa la funeraliile lui Nea Costache, mort de moarte bună. În patul lui.

Banii slujiră pentru o înmormântare de gală.

Între timp se mai pensionaseră și alți muncitori. Dar s-a renunțat la nefericita idee cu premiarea în bani.

S-a văzut, practic, că banii au miros. Dar ce mi ros!?... Cu mult mai dezvoltat decât al unui câine-lup dresat. Altfel cum s-ar mai fi întors ei. Cu lăudabilă consecvență, la casieria I.M.B.L.L. după atâtea peregrinări?

Este lucru dovedit că banii au în sânge gustul călătoriilor de prisos. Li s-a permis prea mult și ei au luat-o razna. Când Nea Costache locuia — unde credeți?... Vizavi de întreprindere.

REZISTENȚA MATERIALELOR

Mușchând cu poftă dintr-o franzelă proaspătă, cu coaja rumenă și crocantă, cum îi plăcea lui, Răzlogea simți fiorul tragediei. Măselele lui invincibile fură oprite în plin avânt de un obiect dur. Ceva trosni și gura i se umplu de un gust dulceag și ușor sărat.

Scuipă furios în palmă un mic șurub, însoțit de resturile premolarului ce nu făcuse față teribilei ciocniri.

— Mama lor! îi dau în judecată!...

Răzlogea avea simțul dreptății foarte accentuat. Se prezentă imediat la întreprinderea de Panificație și ceru să fie primit la director, într-o chestiune de viață și de moarte. Ceilalți solicitanți îi priviră chiorăș, dar îi cedară rândul, totuși. Prea era însângerat!

Răzlogea intră în cabinet cu un aer furibund, puse pe biroul directorului corpurile delictе — pâinea și șurubul aparținător, precum și rămășițele premolarului sacrificat. Fără să scoată un cuvânt. Se priviră timp de câteva minute. Niciunul nu dădea înapoi.

— Da. Tovarășu' Răzlogea, înțeleg. E regretabil ce vi s-a întâmplat. Vom cerceta și vom găsi vinovatul. Îl vom sancționa foarte aspru, vă promit!

— De ce atâta grabă, tovarășe director? zâmbi strâmb victima, dat fiind că

începuse să i se umfle vizibil maxilarul drept. Mai întâi să stabilim daunele pe care mi le va plăti întreprinderea...

— Daune?!...

Dintr-odată temperatura în cabinet scăzu cu vreo zece grade. Și directorul ceru prin dictafon să fie chemat rapid jurisconsultul. Acesta se și înființă la fața locului, privi, se edifică și invocă o serie de articole și paragrafe de legi. Răzlogea nu cedă.

— Lăsați, tovarășu', astea le știm și noi!...

Exagera cu bună știință. N-avea de unde să le cunoască. Din moment ce el nu studiasse ca lumea nici „Regulamentul de ordine interioară”. Dar nu era cazul să pară neinformați și dezarmați. Că doar mai știm și noi să citim!

— Și mai există și Prevederea nr... din în șiră dintr-o suflare jurisconsultul.

— Mie să-mi spuneți pe loc dacă plătiți despăgubiri sau nu! sună ultimatumul lui Răzlogea. Altminteri ne vedem la tribunal. Iar prestigiul întreprinderii va avea de suferit, fiți siguri de asta! Mă duc și la presa întreprinderii și veți avea de suferit, fiți siguri de asta! Mă duc și la presa locală!, mai amenință el.

Înșfacă de pe birou blestemele obiecte în jurul cărora se duceau tratativele și aruncă o privire cruntă părții adverse. Preopinienții păreau să șovăie. Directorul se înroși puternic, apucă receptorul, apoi renunță.

— Uite ce e. Tovarășu' Răzlogea! Acordă-ne și dumneata un răgaz de trei zile!... Trebuie să ne consultăm... Nu e o bagatelă, s-o expediezi în cinci minute.

— Vinovatul va plăti scump! declară sever juristul.

— Cred și eu c-o s-o facă!... Oricum, va avea cu mine personal o mică discuție, între patru ochi... Să-mi distrugă mie măsea sănătoasă, care m-ar fi ținut o sută de ani!... Atunci revin peste trei zile... Să trăiți!...Nu mă las până nu mi se face dreptate!

Plecă ținându-se ostentativ de maxilarul dureros.

Conducerea întreprinderii organizează o anchetă-fulger printre muncitorii din schimbul care produsese pâinea cu buclucul.

— De unde corpuri străine la noi? Nu s-a pomenit așa ceva! se lepădau — toți de acuzație.

Cercetarea se lovea și de explicații stupide. „O fi de la apă... Sută-n sută că e de la făină!... Bag mâna-n foc că de la cuptoare!...” Un fel de ping-pong al responsabilității. Maistrul de schimb își scormoni memoria și aruncă lumină asupra acestei pete ce amenința obrazul întreprinderii.

— Șurub?... Ce fel de șurub?... Ca asta?

Și arată comisiei un obiect identic cu cel incriminat. Numai că acesta era nou-nouț.

— Am luat eu câteva de la magazie, să fixez rama asta de protecție de deasupra cuvei cu aluat. Că mecanicului nostru degeaba i-am spus!

— Ce mecanic? Unde? se învioră comisia, examinând rama unde se vedeau câteva șuruburi noi deasupra cuvei de amestec a aluatului. Foarte posibil ca un șurub-două. Uzate, ori slab fixate, să se fi strecurat hoțeste în maia.

— Mecanicul din tură? Păi Răzlogea, cine altul!...zise cu oarecare năduf,

maistrul.

Comisia consideră cazul încheiat și se retrase pentru deliberare. Când Răzlogea veni să afle la cât se ridică daunele ce i le va plăti întreprinderea, i se înmână o înștiințare din partea conducerii. Pentru neglijență în serviciu, era sancționat cu penalizare — 10% din salariu pe trei luni.

Nevastă-sa, o filosofă, îl consolă foarte simplu.

— Cine te pune să muști din pâine pe stradă, ca necivilizații? Cu ocazia asta, ar trebui să te duci la dentist și să-ți pui la punct dantura. Că măseaua de-ai pierdut-o era singura sănătoasă ce-o mai aveai. Nu spunea tu?

Sugestia nu era deloc rea. În câteva luni, mecanicul avea un șir de dinți și măsele sclipitoare (viplă veritabilă), tari ca oțelul. Pentru asta, colegii i-au și zis imediat „Cățelușa Sfintei Vineri”. Ca să le arate că-și merită supranumele, Răzlogea le-a făcut prietenilor o demonstrație strălucită, la un pahar cu bere. Ca un prestidigitator a scos din buzunar șurubul mârșav și cranț! l-a retezat în măsele.

Ca să vedeți ce dentiști excepționali avem!

MOMENTUL ADEVĂRULUI

Vineri, 30, încheiere de lună. O zi infernală. Ședință-fulger cu tot personalul din instituție. Șeful are draci. Vestea s-a răspândit într-o clipită. Toată lumea își ia o mână preocupată, sânguincioasă, pătrunsă, combativă, serioasă ori pur și simplu impenetrabilă. Fie care după posibilități și înzestrare artistică. Ne așezăm înghesuindu-ne prin colțuri, pe după cei mai spătoși, cât mai departe de masa la oare va-trona tovarășul Scordolea.

Ultima întră secretara, o fată nostimă, arătându-ne cu gesturi expresive că pe biroul șefului s-a adunat un maldăr de dosare. Prelucrate de noi, așteptând doar apostila dumnealui, cam de-un trimestru. N-a prea avut timp, trebuie să-l înțelegem. Ba a fost plecat în delegații, ba la odihnă, fiind surmenat. Iar când s-a aflat la locul de muncă, a tot dat târcoale dosarelor, scârbit, le-a înlăturat delicat cu dosul mâinii, lăsându-le pe seama adjunctului.

Ședința nu poate avea alt scop decât sacrificarea unui țap ispășitor în cinstea fiului rădăcitor. Pe cine mai sancționează, retrogradează sau penalizează de data asta? Întrebarea plutește în aer că un nor radioactiv.

Șeful intră pe ușă cam într-o latură. E stilul lui propriu de a intra într-o încăpere unde-l așteaptă, de mai bine de-o jumătate de oră, mulțimea subalterni lor. Tovarășul Scordolea e un om bine pus pe picioarele lui. Arată ca propria lui statuie, cioplită în dorul lelii de un sculptor modernist. N-are gât, n-are ochi, n-are gură, n-are mâini, n-are picioare. Acestea sunt doar sugerate. Într-un cuvânt! e monolit. Când se așază pe scaun, acesta geme îngrozit.

— Aud că unii tovarăși sunt nemulțumiți de stilul meu de lucru. Am convocat această ședință de lucru tocmai pentru a curma o dată pentru totdeauna asemenea nemulțumiri, poate justificate, știu eu?

„Haiti! Ne dă afară pe toți! Provincia ne mănâncă...”, se schimbă priviri îngrozite.

— Un singur punct la ordinea de zi: vă cer să vă spuneți pe rând, sincer, deschis, obiectiv și principial, părerea despre mine! Nu numai în calitate de șef al Institutului de punere în practică a ideilor practice, ci și ca om. Pofțiți!

Primii își expun părerea, în tandem, Bușcă și Boată. Au opinii ferme, verificate și răsverificate de-a lungul anilor, și nu se abat de la ele, chiar asumându-și riscul de a părea stereotipi.

— Mă mir că tovarășul Scordolea ridică o falsă problemă!

— Care nici nu merită discutată, dacă o falsă!

— Tovarășul Scordolea a avut totdeauna grijă față de noi!

— Ca șef și ca om. Grija față de om!

— Atitudinea sa — o susținem oricând — este exemplară!

— Demnă de urmat!

— Indiferent de conjunctură și de interese personale!

— Tovarășul Scordolea este deasupra tuturor acestor...

Tovarășul Scordolea, șezând cam într-un peș, e încă destul de încruntat. Norii nu se risipesc ușor.

— Alte opinii? rostește el cu voce geroasă.

Geamurile se brumează subit.

E rândul Emanuelei Ciufu de la „Personal”. Femeie de oțel, cu priviri tip raze Röntgen, în stare să depisteze orice musca de pe orice căciulă. Așa cum face de obicei, vorbește aproape în șoaptă, plecându-și feciorelnic ochii, ca o tânără cerută în căsătorie de un băiat chipeș, dar necorespunzător ca încadrare.

— Nu am să vă reproșez, tovarășe director Scordoica, decât indulgența cu care tratați lipsa de zel a anumitor persoane... murmură stins, ca Ofelia când iese definitiv din scenă, iar eu, personal, îmi fac o autocritică severă că nu v-am atenționat mai insistent.

Roșește, clipește des și suspină abia auzit. În sală aerul vibrează. Tovarășul Scordolea se lasă mai tare în scaunul tapițat. Tensiunea crește. „Ne dă afară!... La cine-o fi făcut aluzie?

— Tovarășul Scordolea a fost pentru noi ca un părinte bun și grijuliu, pe care-l respectăm și-i iubim după merit și funcție, ceea ce vom face și de azi înainte. Este o mărturisire sinceră și vă rog s-o înregistrați ca atare...

Textul a fost recitat cu dicție, dintr-o suflare, de talentata noastră dactilografă. E din comedia de actualitate pe care o repetă în calitate de vedetei a formației noastre de actori amatori.

Ceilalți se grăbesc să nu scape rândul la cuvânt, cât timp șeful pare că s-a mai destins puțin, dacă un masiv de granit ar putea fi convins să facă așa ceva fără să-i scadă prestanța. Opiniile debordând de sinceritate se succed vijelios. L-ar covârși pe unul mai slab de înger, dar tovarășul Scordolea nici nu clipește.

— O atitudine omenoasă, generoasă, sănătoasă, la serviciu și acasă!

Asta a fost poetul nostru amator. Are niște rime!

— Răspândește entuziasm, energie și voie bună pe oriunde trece, la locurile noastre de muncă!

Asta e o tovarășă tânără. De la serviciul nostru publicitar. Crește, crește fata.

— Căldură prietenească în relațiile cu subalternii...

— Înțelegere profundă față de colegi și colege...

— Însăși această ședință este elocventă apropo de modestia tovarășului Scordolea.

S-au dezlănțuit nebunește, ca să ajungă din urmă plutonul fruntaș. Mă ridic și eu, cât sunt de înalt (1,90 m), decis să schimb nițel foaia.

— Stați, măi tovarăși! Nu v-ați săturat de atâta slugărnicie? Rușine!... Tovarășul Scordolea, cât o fi el de șef. Tot om ca și noi este și nu e scutit de anumite datorii față de societate. Or. Dânsul ce face? Pierde vremea și consumă banii prețioși ai. Statului Ce să ne mai încurcăm în vorbe!... Un munte de dosare așteaptă de trei luni să le aprobe. Dacă n-or fi și altele care aniversează un deceniu de când așteaptă după tovarășul Scordolea. Iar dânsul, nici că se sinchisește! Ba se mai și uită la noi dușmănos, că-i dăm de lucru. Dar în acest timp, idei valoroase pentru societate, care-ar aduce economii de milioane, dacă ar fi puse în practică, se uzează moral la dumnealui, prin sertare. Le descoperă alții, din alte țări, iar noi rămânem cu buzele umflate și-i dăm dreptate tovarășului Scordolea, când nu mai poate de admirație în fața inventivității celor din... mă rog... dintr-un anumit punct cardinal. Priviți-!... Am dreptate, tovarășe Scordolea?... E momentul adevărului, profitați de el!...

Un sforăit arogant răsună dinspre biroul șefului, în liniștea de moarte ce s-a lăsat peste îngroziții mei colegii de serviciu. Pleoapele lui groase te induc în eroare.

Nu știi niciodată când e treaz și când doarme de-a binelea. De data asta i-am găsit leac de joc. Adevărul spus în gura mare îl adoarme instantaneu. Întrucât mai avem nevoie de dânsul. Vom fi siliți să-l tratăm în continuare cu minciunile și gogoși, ca să-l ținem în stare de semitrezie. Măcar. Adevărul servit crud îi poate face un rău mult prea mare. S-ar rostogli de-acolo. De sus. Adormit, ditamai blocul de cremene, provocând o avalanșă catastrofală. Realitatea ne impune, deci, să vorbim în șoaptă, ca tovarășa Ciufu. Bănuiesc că așa procedau și sirenele cu sârmanul Ulise. Există un precedent, să ne folosim de el!

Și corul se întoarce cuminte la refren. Tovarășul Scordolea dă semne că se dezmeticește.

— Am ascultat cu atenție tot ce s-a vorbit aici. Obiectiv vorbind, mă așteptam la mai mult din partea dumneavoastră....„Ne dă afară de data asta !”

Nici vorbă de dat afară! Ne cere doar să ne facem autocritica. Asta e pentru noi floare la ureche. Și ne facem o autocritică exigentă, cu perdaf, trecându-ne în cont toate deficiențele tovarășului Scordolea, ca niște subalterni conștiincioși ce suntem. Nu ne mai dă afară. Cum îl păstrăm, așa îl avem.

OUL LUI COLUMB

Cu câteva săptămâni în urmă am făcut o descoperire foarte importantă pentru mine. Nu știu dacă și pentru restul omenirii. O descoperire tristă: mi-am dat sea ma

că nu sunt genial. Chiar dacă nu mai sunt așa de tânăr, oricum, am un avans față de alții, care nici în ceasul morții nu ajung la acest adevăr. De-asta are nevoie istoria de atâta timp pentru a selecta și categorisi indivizii în funcție de importanța lor. De contribuția lor decisivă în a pune umărul pentru a împiedica veacul înainte. (Se poate împinge veacul și înapoi? Evident! Însă pe riscul dumneavoastră!).

Așadar, m-am supus unei analize foarte riguroase și lucide, raportându-mă la idei, în general. Dibuisem eu că acolo e punctul nevralgic al chestiunii. Există așa de multe idei originale? m-am întrebat eu în continuare și am rămas pe loc: Sigur că nu! Le numeri pe degetele de la o mână de oameni. De obicei, indivizii cei mai înzestrați ai momentului le aprofundează, storc din ele maximum de foloase — pentru omenire, se-nțelege — Ba, de cele mai multe ori. Le lasă și urmașilor câte ceva, să continue opera. Cazul Einstein, fiindcă e cel mai cunoscut. Ca și teoria relativității, studiată încă de pe băncile grădiniței. Ne oprim aici cu exemplele.

În domeniul literar, problema are alți parametri. Opiniile asupra valorii unor autori se bat cap în cap, încât adesea ies scânteii. Și totul numai pentru că în fie care autor veghează un critic acerb, care scoate capul în clipa când simte că cineva ar putea să-i umbrească meritele. Leșind, deci, de bunăvoie din această cursă.

În care galopează până la epuizare atâția semeni, fie care crezând că are pe spate numărul câștigător, ofer cu generozitate rezultatele dureroasei mele experiențe.

Cum a început? Pur și simplu mi-am dat seama că eu. Personal, sunt invadat, în cele mai banale împrejurări, de tot felul de idei care de care mai curioase.

Din păcate, niciuna destul de măreață pentru a da naștere unei capodopere. Dacă nu, nu! Ce să-i faci?

Atunci am încercat să le valorific pe astea, așa modeste cum erau. Credeți că am reușit? Nu e deloc o treabă simplă și curată. Nici vorbă de așa ceva! Există o perversitate a lucrurilor, ceva de speriat! În cele mai nepotrivite clipe ale existenței mele deveneam, pe ne așteptate, un rezervor de idei superbe. Așa mi se păreau mie atunci. Numai că mă aflu, cel mai adesea, în imposibilitatea de a le așterne pe hârtie. Ori eram la o ședință importantă, ori chemat la direcțiune pentru probleme urgente, ori angajat cu toate armele într-o lungă și dură dispută conjugală, care nu suferea amânare. Când reușeam, în cele din urmă, să dau glas chemării lor. Era prea târziu. Cu o regularitate exasperantă, le găseam gata veștejite.

Totuși, să nu-l mănii pe zeul ce mă ocrotește cu sabia scoasă (deși eu l-am avertizat că-și pierde prețiosul timp în zadar), tot am apucat să mai fructific câte ceva. În sensul că le-am cedat, altor confrăți, printr-un misterios proces de telepatie, presupun. E singura explicație pe care o am la îndemână pentru faptul că le-am regăsit bine puse în valoare, exact cum voiam s-o fac eu, în cărțile unor contemporani. De-ar ști ei că eu dețin prioritatea!...

Alteori, am constatat că în condiții de perfectă relaxare, când nu mă trage de mânecă nicio problemă de viață și de moarte nu mă sâcăie nimeni, sunt de sus și până jos numai voință și încredere. Îmi spun atunci că voi porni decis la treabă. Pun mâna pe creion, îmi aleg meticolos o coală de hârtie (am această ciudățenie;

sunt foarte pretențios în alegerea hârtiei de scris), mă așez comod și... în secunda următoare, par că atâta ar fi așteptat, toate ideile ce se îmbulzeau în mintea mea, dornice să iasă la lumină, dispar ca suflăte de vânt. În ce direcție s-or fi ducând rămâne un mister total pentru mine. Ca să le momesc, mă prefac că nu mai am chef de scris, că am altele de făcut, că nu mă interesează chestiunea sub nicio formă. Ceva cam în genul tacticii adoptate de un bărbat experimentat când vrea să ajungă la inima unei tinere indifferente și care, după cum susține, privește cu scepticism tot ceea ce ar putea fi calificat drept slăbiciune în problemele amoroase... Singurul rezultat la care ajung e că într-adevăr mă cuprinde lenea, mă gândesc la tot felul de lucruri stupide. Ba chiar, ca un făcut, îmi rememorez toate insuccesele de care am avut parte în viață. În acest punct, renunț la toate planurile lite rare, arunc cât colo creionul și ies să mă aerisesc puțin.

Să zicem că e duminică. Abia am ieșit pe ușă, că și simt cum îmi dă târcoale dumneaei, Ideea. E încă crudă, timidă, nu s-a copt. S-o mai lăsăm să se maturizeze, drăguța de ea. Foarte amabil din partea ei. Să n-o speriem. Hai la plimbare, să vedem dac-o prind. Când sunt gata s-o înhaț, mă întâlnesc cu câte-o persoană care mă ține de vorbă secole în șir, pe teme cotidiene. De preferință gospodărești. Eu fierb, ideea a dat în pârgă, se clatină deja în bătaia gândurilor și, dacă mai întârzii mult cu conversația despre gogonele și mijloace radicale de ucidere a gândacilor de bucătărie, precis că se va rostogoli pe-aci-ncolo, în neantul de unde s-a născut. Dar nu, n-am s-o las să-mi facă ea mie figura asta! Mă întorc în fugă acasă, mă așez și scriu. Și șterg. Și iar, și iar... Abia reușesc să-ncropesc o pagină, două. În timp ce alții ne plâng că nu le ajunge timpul. Cum or fi făcând nu știu. Probabil că scriu în indiferent ce împrejurări, faste sau nefaste. Și în tren, și pe vapor, și în avion, și în maxi-taxi. De aceea și avem așa de multe cărți, dar destul de puțini scriitori.

Odată, spre rușinea mea, am încercat și eu formula „Scrie pe unde apuci!”. Luasem în buzunar un pix japonez și un carnețel cu hârtie de culoare crem (altă slăbiciune, ce vreți!), socotind că imediat ce va scoate capul o idee, haț! o și înșfac. Credeți că mi-a slujit la ceva? Trei luni de zile am purtat în buzunar uneltele sacre ale scrisului, absolut fără folos. De unde până atunci colcăiam de idei profunde, nobile și pline de miez, dar nu le puteam immortaliza fiindcă n-aveam cele necesare la mine, acum totul se irosea în van. Nicio idee, cât de pipernicită, nu mi-a ieșit în cale. Parcă aș fi purtat inscripția de foc: „Atenție! Accesul ideilor interzis cu desăvârșire! Pericol de moarte spirituală”.

Eram gol pe dinăuntru ca un glob de cristal. Folosesc această comparație nu pentru expresivitatea ei, ci întrucât globul de cristal, când îl atingi, scoate un sunet foarte plăcut. Dar pe mine nu mă mai atinge nimic. Tânjeam după o atingere care să mă facă să vibrez, spre încântarea contemporanilor mei, însă fără succes. Eram imun, dacă nu stigmatizat. Cele două ustensile blestемate — pixul și carnețelul, de care eram atât de mândru — mi-am ucis toate elanurile, m-au scos totalmente din priză. Disperat, într-o zi, le-am făcut cadou unui prieten, contabil de profesie (am auzit că de la o vreme, scrie versuri, nenorocitul!...). Așa am scăpat de tirania lor.

Și am așteptat cu încredere.

N-a durat mult până să redevin receptaculul de altă dată. Mă aflam într-un autobuz cam aglomerat.

Un zdrahon m-a strivit de perete, o doamnă trupeșă m-a călcat pe bățături cu multă aplicație, dar nimic nu mă mai impresiona. Eram transportat. Transpus, mai bine zis. Îmi încolțise în minte ideea fără cusur, mult căutată și jinduită. Ideea lipsei de idei. De aceea m-am și grăbit s-o aștern pe hârtie — pe biletul de autobuz a încăput perfect — cât era încă fierbinte. E atât de originală și de virginală, încât îmi vine s-o las în stare pură. Eventual, într-un avânt de generozitate, o voi oferi breslei scriitoricești, spre a-i servi la nevoie.

REAȚIE ÎN LANȚ

La sediul întreprinderii de Rețele Electrice a sosit, pe la începutul primăverii, o scrisoare. Luându-se cu problemele curente, directorul n-a avut timp s-o citească. I-a repartizat-o adjunctul lui. Acesta, după cum se obișnuiește, i-a plasat-o președintelui de sindicat. Președintele și-a aruncat ochii pe scrisoare, i s-a părut cam ciudată și a considerat că e mai degrabă de resortul lui Mavru, responsabilul clubului. Mavru a luat-o și, neavând ce face momentan, fiindcă tocmai lucra la un text pentru brigada de agitație a întreprinderii, dar n-avea inspirație, a citit-o de la cap la coadă.

Iată conținutul scrisorii:

Tovarășe Director.

Subsemnatul, Ionașcu Ghe. Mitu, am onoare a vă aduce la cunoștință că lucrez cu bucată la domiciliu personal pentru cooperativa „Arta manuală —, făcând diferite lucruri de marochin din înlocuitori ca vinilin și alte mase plastice împreună cu soția. Ionașcu Tita. Ambii muncim mai ales în sezonul anotimpului *hibernar*, căci întrucât vara mergem pe litoral de mai dăm o mână de ajutor la *sanator* unde suferim amândoi de reumatism artritice. Ce voiam să vă spun; căci lucrând noi în sezonul rece de vine de se face ziua mai scurtă, cum știți și dv „anul trecut corect a fost pene de lumină de la dumneavoastră, din cauza intemperiilor ne favorabile ceea ce o și afirmăm în mod critic deschis c-așa zice lumea. Lăsându-ne de câteva ori pe întunericul nopții și nefolosind luminări care afumă pereții, foarte dăunători pentru sănătate, prin aceasta noi vom mai avea încă un copil. Altfel nici nu apelam să vă cerem respectuos să recunoașteți că e vina întreprinderii ce cu onoare conduceți și pe mai departe și să ne asigurați și nouă primirea copiilor ce-i avem să ne trăiască cine nu să nu-și dorească, la căminul întreprinderii dv. Cât suntem noi plecați. Pe Alendelon primul și Bobii al doilea, ne mai vorbind de Titîșor, care e gata să vină căci ne mai pricepem și noi, cum a constatat și doctorița la policlinică. În caz contradictoriu adresându-ne cu același respect de tragere în judecată a întregii întreprinderi.

Onoare muncii vă urează cu stimă, Mitu Ghe. Ionașcu

Mavru a râs ca de o glumă bună și se gândea s-o folosească pentru un monolog satiric. Numai că era obligat să dea un răspuns, c-așa e legal. S-a consultat cu președintele sindicatului. Acesta a sărit ca ars când să auzit despre ce e vorba.

— Mavrule, ăla e nebun!... ia dă scrisoarea-ncoa!...

Și s-a dus glonț la directorul-adjunct. Acela, un corn foarte calm, a scris caligrafic următoarea rezoluție: "Nu putem accepta la grădinița noastră de copii decât pe cei ai căror părinți lucrează la IRE". Și a semnat cu înflorituri.

— Las' că i-o arăt eu directorului!

Directorul a citit-o foarte absorbit, încruntându-se tot mai tare.

— Cine e agramatul ăsta?

— Un șantajist ordinar! s-a strâmbat adjunctul și, a chicotit în pumn.

Directorul a studiat rezoluția adjunctului și a scris deasupra: „Să se adreseze în altă parte”. A semnat fără înflorituri, apoi a plecat val-vârtej la centrală, la o ședință. Acolo se prelucra tocmai modul cum se rezolvă sesizările și scrisorile oamenilor muncii. Un tovarăș cu atribuții speciale pe această linie atrăgea serios atenția asupra faptului că unii tratează cam superficial asemenea cazuri. Or, a accentuat el, e de preferat să se evite tot ce ar putea dăuna reputației bune pe care o are centrala noastră și, desigur, fiecare între prindere din subordine.

Întors la sediu, avea o altă mină. Îngândurată. Pre ocupată. L-a chemat pe adjunct și i-a spus că se cere ca problema să fie reanalizată. Cu mai multă responsabilitate. I-a convocat și pe președintele de sindicat, și pe Mavru, ca pe cei mai avizați.

După dezbateri furtunoase și mai multe rânduri de cafele și țigări, s-a ajuns la concluzia că un răspuns politicos, diplomatic, era cel mai indicat lucru. Deocamdată, ulterior, vom mai vedea. Ca atare, i s-a trasat lui Mavru sarcina expresă de a-i răspunde lui Ionașcu Ghe. Mitu („Lua-l-ar gaia!” — gândea responsabilul, în timp ce afișa un aer concentrat) că s-a cercetat reclamația dumnealui cu mare atenție, dar că întreprinderea nu are absolut nicio vină. Aceasta se datorează în exclusivitate întreprinderii Miniere Seaca (erau răfuieli mai vechi la mijloc...), întrucât nici anul trecut, nici acum n-a livrat cantitatea și calitatea necesară de cărbune pentru termocentrală, așa cum se angajase. De aici, paneele de curent.

Dactilografiată frumos pe hârtie cu antet, scrisoarea de răspuns a plecat către Ionașcu. Dar, în același timp, au zbârnâit și telefoanele de la întreprinderea Minieră.

O convorbire urgentă cu IRE... Secretarele, care știu tot ce se întâmplă, au avut următoarea conversație:

— Vezi, dragă, că e gravă situația!... Iar n-ai livrat cărbunii la timp. Vă reclamă lumea... S-a discutat și la Centrală... Ai grijă, tu!

— Vai, mersi că m-ai sunat!). Imediat mă ocup de asta!... Am sări atrag atenția șefului să scoată la iveală toate intervențiile noastre la I.R.V.M.R. Sălăgeni, care nu ne-a trimis utilajul contractat nici până azi...

Șeful a aflat la timp că în centrala beneficiarului s-a pus în discuție problema

nerecuperării restanțelor la extracția cărbunelui, că nu se respectă calitatea, c-au reclamat muncitorii de la termocentrale... S-ar putea să vină și presa peste ei, dacă n-o fi chiar pe drum!... Și a sunat și ea imediat la Sălăgeni, alertând-o pe secretară.

Peste o jumătate de oră, la Sălăgeni toată condu cerea era în fierbere.

— Tovarăși, ne-am făcut de râs ! a tunat directorul. În loc de utilaje, le-am trimis minerilor doar adresa cu tot felul de motivări puerile, ca să nu zic birocratice... Colegul meu de la mână m-a prevenit... „Un kil de adrese ne-ați trimis. — zicea el — și uite unde-am ajuns!... S-a pornit acum o anchetă... Așa se-aude ! Să vezi ce de capete vor cădea!”. Ei bine și la noi vor cădea capete! a bubuit el, arătând spre sine și apoi spre ceilalți.

— Dar nu numai la noi, tovarășe director! s-a ridicat inginerul șef. Știți doar că nu ne-au venit toate electromotoarele comandate la Târșă de Jos nici până la această dată!... De un an le tot cerem și suntem amânați de azi pe mâine. Ei se plâng că nu le livrează cupru cei de la Baia Aurie, iar cei de la Baia, că nu iau foreze. Iar forezele, sunteți informați și dv. Unde zise fabrică...

— Știm, știm!... au mormăit foindu-se nervoși membrii COM. Totuși, să facem imposibilul, să ne mobilizăm toate forțele!

De mobilizat s-au mobilizat nu numai ei, ci și ceilalți din lanțul acesta al cauzelor și efectelor. Mai cu rugăminți, mai cu intervenții sau cu amenințări, alteleori cu stimulente, aprovizionarea a început să se dezghețe. S-au făcut chiar unele stocuri supranormative, acolo unde se afla o mână mai grijulie. Din păcate, curentul electric nu se poate stoca. Oricum, s-a ajuns la micșorarea numărului de pane electrice pe raza județului Z. De un efect uluitor se bucurase replica: "Dacă nu pui lucrurile la punct în sectorul tău, află tovarășul Ionașcu imediat. Și decât să-ți dea în grijă copiii lui, mai bine fii eficient la locul de muncă!" Misteriosul Ionașcu și odraslele invocate îi pusese pe gânduri pe mulți. Și se muncea pe rupte, deși unora nu le convenea.

De necrezut, zău așa! Toată lumea e de acord că orice copil normal se străduiește din răspuțeri să scoată peri albi cel mult părinților și profesorilor. Dar să producă atâtea necazuri unor întreprinderi foarte serioase!

PIERDUȚI ÎN PROVINCIE (SCORPIONADA)

Narațiune obiectivă despre realități subiective

De trei luni se vorbea în oraș că se schimbă condu cerea revistei regionale. Asta însemna că din „garda veche” nu va mai rămâne nimeni. Cel mult unul, care să dea onorul. Asta se știe din practică. O știau și redactorii. Care-și căutau deja alte locuri de muncă. Natural, fără pic de entuziasm. Nu o nicio plăcere s-o iei de la capăt, ca bibliotecar sau instructor cultural cine știe unde.

Singurul fără nicio cută de îngrijorare pe fața-i de berbec creț era doar poetul Flăngușă. Aferat și radios, zâmbind cu gropițe în obraji dactilografei nurlii, lansa știri senzaționale.

— Vine dom' Dragavei. Apărea el dimineața, foarte precipitat. Am vorbit cu el la

telefon aseară o oră am stat de vorbă... Era la minister... tocmai stabilea condițiile cu tovarășul director general!... Dumnealui în persoană l-a solicitat să lase postul de la București să vină aici, la noi. De la-ntâi ale lunii e aici! gesticula el. Privind în jur triumfător și așteptând ca toată lumea să nu mai poată de bucurie. Eventual, să se dea bine pe lângă dumnealui. Flăngușă. Despre care se zvonea de mult că e „omul lui Dragavei”.

Redactorii păstrau o tăcere neutră. „Om trăi și-om vedea!” își ziceau ei. Și au văzut.

Fostul redactor-șef se retrăsese frumușel la catedra lui de profesor, lăsându-i pe ei să se descurce cum vor putea. În definitiv, ziaristica cere oameni combativi, nu-i așa?

Prin august, automobilul redacției depuse în fața elegantei vile unde-și avea sediul revista, un grup cam eterogen. În frunte, un negraci mărunțel și înfipt, cu părul încrețit cu drotul, își ținea gura strânsă a fermitate, de fapt mascând absența unor masele; îl urma șontăcând grăbit, un pistruiat, cu barbă, creț și el, dar mai moderat; apoi, umăr la umăr, ca doi frați de cruce, încheietorii procesiunii: unul musculos, ce-și purta părul tuns militărește, iar pe fața-i lată îi fugeau tot timpul în lături ochii ca de poște; celălalt — grăsun, bonom, cu burtică pe care se răsfăța un lanț de ceasornic (după moda retro) împărțea zâmbete largi și false, în dreapta și-n stingă, fără deosebire de rang literar sau încadrare în schema de funcțiuni. Primul era însuși poetul Niculin Dragavei, anunțat cu surle și trâmbițe de către „calul său troian” — Flăngușă.

Dragavei își dăduse seama că arc vânt prielnic, renunțase zgomotos la funcția subalternă pe care-o ocupa în capitală și sosea la N. să ridice publicația regională la nivel național, în câmpul atât de disputat al literelor.

Secundul său, Vili Brăzdar — poet, prozator și gazetar înăscut — abandonase o carieră cam monotona de funcționar, pentru dulcea himeră a „galaxiei Gutenberg”, cum obișnuia să spună cu aerul că-ți face o confidență. Li tremura puțin capul când se enerva, dar asta nu-l oprea să zâmbească galben și să-și debiteze expresia preferată: „Dumneata nu știi să-ți alegi prietenii...”

Era o aluzie la Dragavei? Nu era? Oricum în subtext, mușca.

Cel cu fața lată, aparent lănced în mișcări, vorbea cam scrâșnit, își ieșea ușor din fire și arunca priviri fioroase. Atunci șuiera: „Mă. Eu sunt bărbat de la munte! Pe mine vrei tu să mă fraierești? a. Trăia persecutat de ideea că i se fură versurile și din cauza aceasta îi era greu să mențină relații de bunăvoință cu alți literați. Când făcea cunoștință cu cineva, îi întindea o mână umedă — și se recomanda: „Poetul Dubău”, ca nu cumva să se producă vreo confuzie.

În fine, grăsunul era criticul Ilie Gârtejanu, care proclama peste tot iubirea fraternală în breasla scriitorilor, dar considera normal să nu găsească nicio carte pe placul lui. „Nu știe să-și aleagă cărțile pe care le disecă!...”, glumea răutăcios, pe seama lui. Vili.

Grupăți în holul vilei, cei din „garda veche” strânseseră protocolar mâinile noilor veniți, ca la o conferință în probleme litigioase. Dragavei se instală con forță în

biroul decorat cu piese rare de ceramică românească. Culese cu dexteritate de pe perete o farfurie cu smalt verde, de Rădăuți, și-și scutură în ea, dezinvolt, scrumul primei țigări de redactor-șef.

— Visul, știți, e un Colibaba autentic!... îndrăzni să-l informeze politicos corectorul, etnograf pasionat.

— Mda! E funcțional... aprecie Dragavei, suflând fumul cu un aer regal și cu asta discuția asupra scrumierei se închise.

Își pofti colegii să se așeze în fotolii, anunțându-i pe localnici că sunt liberi până a doua zi, când va avea loc o ședință pentru anunțuri importante. Aceștia se retraseră, păstrând aceeași înfățișare vag crispată, specifică celor aflați sub imperiul unei tensiuni nervoase greu stăpânite. În același timp, pătrunse în încăperea șoferul redacției, agitând un aparat de fotografiat. Îi luceau obraji de servilism; era genul de individ care se orientează pe loc.

— Permiteți? O fotografie de bun venit!...

Cei patru mușchetari aristocrați arboraseră expresia nobleții umbrite de o discretă îngândurare, exprimând, după părerea lor, ideea de pionierat cultural a unor oameni aleși, într-un ținut sălbatic. Flash-ul fulgeră, orbindu-i pentru câteva secunde. Atât cât trebuia pentru ca să intre în istoria literară cu ochii închiși.

ARIA CAVALERISMULUI

Ședința nu depăși, o jumătate de oră. Dragavei își prezentă elogios însoțitorii și anunță responsabilitățile acestora în cadrul redacției. Cele șaisprezece pagini ale revistei fuseseră împărțite în mod egal: câte patru de fiecare.

— Cu noi cum rămâne? Întrebă mai mult de formă fostul secretar responsabil de redacție, care avea două glorioase infarcturi la activ.

— Mie îmi plac discuțiile bărbătești! decretă

Dragavei, studiindu-și admirativ talonetele de care uza, ca orice individ mărunț de statură. Ceea ce vă spun este riguros exact. *Eu* nu voi da pe nimeni afară! behăi el, susținut din priviri de garda personală. Fiecare să-și găsească locul în redacție, în actuala formulă!... Și sper că cele două echipe vor colabora fructuos! Încheie el cu un gest măreț.

Apoi se retrase cu ai săi la biroul „oale și ulcele”, cum i se spunea în ultimele zile.

— Apreciez umorul involuntar al noului nostru șef! remarcă flegmatic dramaturgul Teslaru. Și-au împărțit între ei fain frumos toate rubricile, ca la o... cum să-i zic?... împrumut ad-hoc. Iar noi, chipurile, „Să ne găsim locul în noua formulă”... Unde dracu', printre rânduri? Să scriem cu cerneală simpatică?...

— Asta e un fariseism dezgustător!

— Nu. De ce? E cavalerism ! Îl apără ca un gentilom, reporterul, socotind că e de datoria lui, fiindcă fuseseră colegi, cândva, nu se știe la ce școală. Primară, secundară, normală? Reporterul nu preciza, îi plăcea să fie evaziv.

— Zi-i cum vrei, înțelesul e același! susținu dramaturgul.

— Dar de ce? Ni se oferă o șansă — neînsemnată, e adevărat —, dar nu trebuie s-o respingem. Dacă vor colaborare, sunt gata. Cu inima deschisă! argumentă reporterul entuziasmat.

— Vezi tu pe dracu' colaborare! răbufni exsecretarul de redacție. Tu o să faci pe ajutorul de corector la prețioasele lor manuscrise și ale prietenilor din capitală. Nu cumva crezi că au venit aici ca să ne lanseze pe noi în sferele înalte ale Parnasului? Naivule.

— Băieți, hai să nu facem o dramă din asta! E preferabil să scriem în continuare, ca și până acum, cinstit. Să le propunem materialele respective noilor șefi de rubrici. Vedem atunci cum stăm în realitate cu colaborarea „bărbătească”. Dar atenție! Feriți-vă de Flăngușă! Nu numai că e colportor de zvonuri și bârfeli, dar e în stare să inventeze orice, chiar să ne declare „dușmani de clasă”, numai să-și păstreze el locul în redacție.

Punctul acesta de vedere fu acceptat fără murmur. Nu degeaba ipochimenul fusese poreclit „Lichidul”. În sensul că ia forma vasului în care-l pui, indiferent de destinația, poate abjectă, a recipientului respectiv...

În următoarele trei luni, „echipa” localnicilor făcu eforturi spectaculoase, conform convenției. Luară în interviuri unor personalități artistice și literare greu de abordat, răscoliră arhivele în căutarea unor inedite ale scriitorilor interbelici din zonă, scriseră eseuri, tablete și reportaje suculente. Rând pe rând. Toate avură ace ca și soartă; erau restituite disprețuitor, cu paginile pline de ștersături, tăieturi, semne de exclamație și de întrebare pe margini și cu formula invariabilă: „Nu se poate publica așa ceva! Trebuie rescris...”. Semnătura lăbărțată și nervoasă a lui Brăzdar, cu pix verde (ca fierea) pecetluia fiecare decizie.

— Fraților, ăsta e război psihologic! se plânse dramaturgul.

— De exterminare lentă... adăugă și fostul secretar de redacție, ajuns, vorba lui. Ajutor de corector.

— Cred că Dragavei nu e rău intenționat! opina reporterul. E un complexat din cauza staturii...

— Intelectuale? făcu sarcastic Teslaru.

— Îl știu de când eram colegi la Școala de... în fine, nu contează amănuntele. Îl porecliserăm Cipic. De asta se și preface că nu-și amintește de mine. Nu sunt o amintire plăcută.

— Felicitări, bătrâne! Altă dată să nu-ți mai poreclești colegii! îl ironiză exsecretarul.

— Aflăm noutăți, ce să zic! Parcă nu era clar de la început... Eu unul nu mai stau nicio zi aici. Prea mulți aburi toxici în atmosferă... Mă transfer la Casa de Cultură municipală chiar mâine. Nu mai dorm noaptea fără doză dublă de somnifere...

— Dai bir cu fugiții? îl muștră ajutorul de corector. În loc să te bucuri că revista prosperă, pardon!

Că virgulă „colegul” Dragavei prosperă deopotrivă cu încă vreo zece de-alde el... care și-au descoperit, cât ai bate din palme, rădăcini „istorice” în regiunea

noastră!... Nu-i vezi ce străluciți sunt? Au spațiu tipo grafic berechet la îndemână pentru anchete și polemici fulminante (în lumea gazetarilor li se spune „Plătirea polițelor vechi...”), iar tu ai publicat doar vreo cincisprezece rânduri prizărite în atâta timp. Nu vezi că încasezi leafa de pomană? Localnic incapabil ce ești! găfâi el răgușit, apoi ieși repede.

— Îi e foarte rău. Dar nu vrea să recunoască. Tabletele nu-l mai ajută, spuse dramaturgul.

— Tu chiar pleci? tatonă reporterul.

— Plec de-adevăratelea. Nu-mi place jocul de-a șoarecele și pisica. Nu-mi sunt simpatici nici șoriceii, iar pe pisici le consider niște creaturi perfide. Nu accept situația de cobai în cușca unora care au venit să cucerească lauri aici, cu ochii spre capitală. Asta e trambulina lor, nu e o simplă jucărie. Noi le stăm în cale cam de mult timp. Or. Dacă nu te ferești, te calcă trenulețul cu excursioniști!...

— Asta e morală ceferistă! „Ferește linia!”... Eu am de gând să rezist. Rămân pe loc. Ce-or să-mi facă? Nu pot să mă dea afară, dacă nu le ofer motive! zise reporterul.

— Nici nu au nevoie de așa ceva. Le inventează ei, dacă va fi cazul. Dar nu te vor da afară. Sunt niște gentlemani, n-ai observat?... Preferă să te bage direct în spital, cu nervii ferfeniți! îi replică Teslarul sarcastic.

Pe coridor, se auziră duduind pașii cuiva. O voce alarmantă striga după administrator. Ușa se dădu de perete și șoferul intră târându-l de umeri pe fostul secretar-responsabil de redacție, îi săriră în ajutor.

— Să-l întindem pe birou!...

Atârna greu ca pământul. Fața îi era vânăta și nu mai respira. Când veniră cei de la „Salvare?”, medicul constată că a avut un accident cerebral. Nu mai era nimic de făcut.

— L-am găsit căzut la toaletă, povestea șoferul speriat. A murit pe loc, săracul nea Georgică! îl căina el.

Apoi își luă seama și anunță că trebuie să plece la București, pentru ca a doua zi dis-de-dimineață să-l aducă pe tovarășul Dragavei.

— Și „curtea”!... completă Teslaru, ca unul ce nu mai avea nimic de pierdut.

— Poftim?... Curtea o mătură femeia de serviciu... nu înțelese șoferul, producând. Fără voie, zâmbete chinuite. Eu mă duc să spun secretarei să-l anunțe pe tovarășul...

— Crezi că n-a dat telefon Flăngușă? Ți-a luat-o înainte! îl zeflemisi Teslaru. Mai bine ia aminte colo! Așa se termina, fără excepție! E singurul caz unde „Sărumbăna” n-are nicio trecere...

Șoferul își făcu cruci grăbite și plecă repede.

În dimineața următoare, în curtea redacției, x „garda veche” îi aștepta pe șefi. „Volga” trase în: față și cvartetul cobori solemn. Toți îmbrăcați în negru. Dragavei afișa un papion de catifea plin de fantezie.

— Vin cioclii! zise cu voce coborâtă Teslaru. Flăngușă tresări și se trase mai la o parte, de teamă să nu fie văzut în această companie compromițătoare și să se

creadă cumva că el ar pactiza cu gazetariiăștia ratați;

Noii sosiți prezentară condoleanțe localnicilor, se interesară grijulii dacă s-au luat toate măsurile necesare pentru funeralii și se declarară satisfăcuți.

— De deces... mormăi în barbă Teslaru. Sper că n-ai uitat discuția noastră, îi șopti reporterului, în timp ce Flăngușă trăgea cuviincios cu urechea, spre a putea raporta totul cu înaltă fidelitate (Hi-fi).

— Cine-o mai fi și persoana aceea? se interesă reporterul. Arătând spre un individ slăbănog, cu figură de vulpe, care apăruse odată cu ceilalți, dar fără să-l remarce careva. Cu excepția reporterului, desigur.

— A. e noul secretar responsabil de redacție! Sări Flăngușă cu informația caldă. Cât a umblat domnu' Nick după el!... Și abia acum l-a convins să ia postul!...

— Probabil că miroase de la mare distanță decesele oportune... mârâi Teslaru, trăgând înverșunat din țigara stinsă. S-ar putea să văd eu lucrurile în negru, dar cum se face că a sosit tocmai când îl înmormântăm pe nea Georgică?" „Oii, hiena/ De la Viena..." , fie dona el batjocoritor pe o melodie la modă.

Flăngușă bombăni ceva ininteligibil și se grăbi după îndurerații cavaleri fără de prihană.

— Sei încheiat primul act. Normal e ca după dramă să urmeze comedia. Dar eu nu vreau să fac pe figurantul. Ca tine, îi zise Teslaru reporterului. De mâine te-am salutat!

— Fiecare cu norocul lui! filosofă cam morocănos colegul.

— Noroc, pe naiba! Tu nu știi dedesubturile afacerii. Flăngușă s-a lăudat cu secretul, ca să-și dea importanță, după năravul lui. N-ai observat că în revistă au apărut, de la o vreme, poeziile unei persoane importante — nu dau nume... — de la noi din urbe?

Poezii prelucrate cu sudoare de „colega” Brăzdar. Ca să devină publicabile. Îi întrețin aceleua iluzia periculoasă că are talent literar. În loc să-l lase să se ocupe de economia regiunii. Altminteri de ce Dragavei, care n-are studiile necesare, ocupă fără temei legal postul de redactor-șef Cine are urechi de auzit să nu se culce pe ele! Ai să vezi că povestea se va sfârși neplăcut. Nea Georgică, fie-l țărâna ușoară, e primul peste care a trecut trenulețul cu turiști de care-ți vorbeam.

— Nu le-ajunge un mort, fii sigur!

ARCA LUI NAE

După câțiva ani. Redacția lui Dragavei se prezenta așa cum o numise umoristul orașului; o arcă plină de viețuitoare ciudate, fojgăind și mișunând, cu aere boeme, în sus și-n jos, în „Volga” argintie, când aceasta nu era plecată după „șef” în capitală sau la vreo cabană transformată ad-hoc în „casă de creație”.

Fenomenul era explicat de reporter în stilul său palpitant:

— Când pui în aceeași cutie mai mulți scorpioni, ce se întâmplă? Se ucid între ei. Într-un fel, și aici s-a petrecut ceva asemănător. După ce am rămas singur printre gentlemani, văzând că nu găsesc altă modalitate de a mă expulza, mi-au înscenat

un proces de incapacitate profesională, după toate regulile artei machiavelice. Zece ani de gazetărie ai mei erau aruncați la coș dintr-odată. Asta fiindcă într-o zi am făcut observația nevinovată că Nick Dragavei emana un damf de prună. Și Flăngușă, la post, a înregistrat și transmis *les-majesté*-ul, colorându-l pe cât îl ajută pe el imaginația.

Toată lumea-i știa năravul maestrului Ștevie (sinonim cu Dragavei). Făcea niște chefuri de i se dusesse vestea. Dar erau trecute cu vederea, ca excentricități de artist. Mai precis, fiindcă se afla în grațiile cui spuneai tu, Teslarule.

Vasăzică, i-a pus Dragavei pe toți din redacție să dea declarații despre incompetența mea crasă ca redactor. Că nu sunt în stare să scriu românește corect, darmite să mai comit și literatură! Că nu sunt apt pentru gazetărie și că ocup pe nedrept un post în redacție. Și dă-i, și dă-i, fiecare după cât îl ținea obrazul și zelul de a-l sluji pe căpitanul „arcăi”. Singurul care s-a abținut a fost corectorul. În rest, s-au întrecut să mă încondeieze. Până și dactilografa simțise nevoia să mă declare incompetent!...

„La mătură! Acolo e locul tău!”, tuna și fulgera drăguțul de Nick, fostul meu coleg de școală... Și se ridica pe talonete și spinteca aerul cu muchia palmei, ca un judoka.

Cea mai eficientă lovitură de copită mi-a administrat-o, însă, bineînțeles, imaculatul versificator Flăngușă, protejatul meu.

— Pe cine nu lași să moară te bagă-n locul lui în groapă! remarcă, la obiect, Teslaru.

— Așa merg lucrurile, ce să-i faci!... Flăngușă abia se căsătorise și nu avea unde locui. L-am luat în apartamentul meu, deși aveam și eu copil mic, probleme, în fine... Mi-am zis să fim oameni. Șase luni de zile m-am bucurat de prezența înșurăteilor.

Și, în fiecare zi, ba eu, ba nevastă-mea. Trebuia să-i despărțim, fiindcă se băteau ca chiorii, el și cu iubita lui soțioară. Mă rog. Temperament, temperament, dar prea mulți ghionți și invective!... Și iată că domnul Flăngușă, după ce și-a rezolvat și problema apartamentului, mă desființează dintr-un condei, predă primul declarația și avea de-acum și motiv temeinic să nu mă mai salute.

În paranteză fie spus, când i s-a născut copilul, s-a grăbit să-l boteze Nick, în cinstea maestrului său. Și trâmbița chestia asta pe toate drumurile, ca să se știe cu ce se mândrește el. Într-un cuvânt, ai avut dretate. M-au băgat în spital. Devenisem cardiac într-un timp record. „Băieții” se pricep, nu glumă!

Abia după ce m-au trecut în rezervă, au început scorpionii să se încaiere între ei. Nemaiavând adversari direcți. Treptat, relațiile lui Dragavei — mai nou zis Nae — cu subalternii s-au înveninat iremediabil, încât au plecat pe rând, purtându-și o ură de moarte și promițând că se vor revanșa. Brăzdaru a mai scăldat-o un timp, că așa e firea lui, labilă. Dar vanitosul Dubău și criticul Ilie-cum-îi-mai-zice i-au spus în față lui Nae că nu-l iartă nici mort. Cât despre Dragobete, vulpea bătrână, și-a luat picioarele la spinare tot pe tăcute, cum și venise. Mirosise el ceva dandanale la orizont și părăsea corabia din vreme.

După ce-a scăpat de licențiați, rămas singur pe puntea de comandă, Nae Dragavei și-a adus în redacție tot felul de veleitari. Printre ei, și pe trepădușul de Tortoacă.

— Tortoacă agramatul! Bună! aprecie vestea dramaturgul.

— Dac-ai plecat din oraș, n-ai de unde să le știi.

Dar n-a fost deloc o distracție. Să-i fi văzut cum dădeau năvală ca muștele la miere. Să apuce și ei măcar o bucățică de glorie publicistică. Să se vadă tipăriți sub câteva rânduri căznite, ca să poată da pagina cu autograf rudelor de la țară... O comedie, ce să mai vorbim!

— Sunt de-a dreptul impresionat! Însă ia gândește-te la următorul fapt, altminteri foarte omenesc: de ce a ținut Nae Dragavei să scape de toți cei cu studii? Foarte simplu. Se temea să nu-i ia careva postul după care tânjise atât.

— Posibil... Do altfel, s-au perindat prin redacție și câțiva autori „cu nume”, chemați de Dragavei să-i salveze firma. Dar niciunul n-a rezistat mai mult de câteva luni. Se lămureau repede...

— Totuși, arca lui Nae plutea...

— Da, dar lua apă!... Imediat după județenizare, protectorul lui Nick D. a fost schimbat. Primii care s-au dezis de el au fost, cum se poate ușor deduce.

Dragavei și ceata lui. De la servilism la politețe rece, ulterior la o ignorare elegantă. *Sic transit...*

Între timp, maestrul Culi îi dădea înainte cu micile lui petreceri. Tortoacă îi prezenta tot felul de tinerele găgăuțe, ameițe de meritele marelui literat venit să culturalizeze urbea noastră. Și, într-o bună zi, veleitarii s-au încăierat, pe motiv că unul publică mai mult, că lcsuleasca e favorizată de redactorul-șef, de oarece îi face aceleia cadouri costisitoare, etcetera...

Ostilitățile au dus la escaladare. S-au reclamat unii pe alții obținând, evident, efecte nedorite. O comisie a cercetat faptele și lui Dragavei i s-a imputat o sumă frumușică, pentru folosirea mașinii redacției în scopuri personale. Doar atât. Ulterior, totul s-a mușmalizat. Nu m-am dus să depun mărturie împotriva lui.

Dintr-un dezgust explicabil... Crezi că s-a simțit cât de cât vinovat? Dimpotrivă! A pozat în victimă, reclamând pe la forurile superioare că e nedreptățit, el, care „a făcut cultură într-un județ opac la cultură”... Cel mai rău îl ardea la inimă că a „crezut în oameni”.

— Dar veteranul? „Girueta”?

— Te referi la Flăngușă?... Nu-ți spun decât că s-a adaptat la mediu. Știi că genul ăsta de șopărlă are darul să-și sacrifice coada, ca să scape restul. Deși, după mine, individul nu are nici cap, nici coadă. Ai să dai nas în nas cu el, precis, îi place să fie văzut.

Arborează o figură visătoare, transportată, de berbec meditând în fața unui firicel de iarbă. Impresionează firile sensibile, aflate la vârsta pubertății.

— Un Hopa-Mitică autentic!...

— Mie, personal, mi-a lăsat amintiri de neșters.

Din când în când, mai arunc câte-o privire distrată pe declarațiile de-atunci.

Le-am obținut de la însuși Vili Brăzdar, la puțin timp după ce anunțase că pleacă și el din redacție. „Să trăiți! Să trăiți!” mi se ploconează roșcovanul, din senin, pe stradă, de parcă eram cine știe cine. Poate unde nu ajunsesem măturător de stradă, cum îmi meniseră ei... Și să vezi ce operă de artă e „mărturia”, lui Flăngușă! Ce scris caligrafic!

Ce redactare limpede, fără pic de șovăială! Se vede de la o poștă că autorul nu are nimic pe conștiință.

— Adică nu are nimic de felul conștiinței, care, să-i strice somnul! completă dramaturgul. Asta e un personaj demn de imortalizat. Presupun că sunteți în relații cordiale, nu?

— Foarte cordiale! Ne zâmbim voios, el îmi împărtășește, luând un aer conspirativ, tot felul de știri uluitoare, culese direct de la sursă. De la însuși vicepreședintele Uniunii Scriitorilor, cu care — zice el — e prieten la toartă. Asta-i personajul!... De maestrul

Ștevie, fost Dragavei, nu mai suflă o vorbă. S-au răcit relațiile. Nu mai prezintă interes pentru Flăngușă, de vreme ce maestrul e în declin. Vestitul literat, care n-a reușit să culturalizeze urbea și județul nostru, mai dă târcoale pe-aici, periodic, venind, chipurile, să-și viziteze prietenul.

— Pe Tortoacă! exclamă, amuzat la culme, Teslaru.

— Exact! Tortoacă, întors la meseria de bază: tăietor de frunză la câini. Cu asta se ocupa acum. Trece pe stradă alături de umbra celui ce a fost Dragavei — eh, unde-i „Volga” d-anțăr? — și privesc amândoi cu jind spre clădirea fostei redacții. Domn Nae e bolnav de orgoliu și veșnic neconsolat. Ia te uită!... Vorbeam de lup... Uite-l colo, călcând înfipt pe talonetele lui!...

— Mă duc să-l invit la o conversație sinceră.

— Mare bucurie-i faci!... Când ne vede pe unii de-alde noi că încă trăim, e în stare să facă icter mecanic.

— De altfel, tot îi plăceau lui discuțiile bărbătești! râse Teslaru.

— Iartă-l, prietene! îi bagi mortu-n casă! îi strigă reporterul.

— E obișnuit! îl apără Teslaru. Am să-l sfătuiesc foarte serios să se specializeze în necrologuri. Nu știi ce bine ședea în costum de cioclu?

CAP DE AFIȘ

Se apropie premiera. Presat de timp, referentul literar își ia soarta în mâini și, fără a mai arăta proiectul de afiș actorilor — pentru comentariile de rigoare — și regizorului — pentru semnătură personală (... Să n-avem vorbe pe urmă!...) — obține viza de la director și de la forurile competente. Apoi zboară la tipografie (cu autobuzul). Acolo sunt unele probleme cu hârtia. Nu au decât din aceea de slabă calitate, care displace totalmente colectivului teatral. După insistențe și săcăieli. Se găsește totuși cantitate necesară de coli și afișul va fi gata la timp.

Actorii sunt nervoși, ca totdeauna înainte de premieră. Să nu-i atingi nici cu o floare. Ei. După spectacol, e altceva. Poți arunca în ei cu buchete zdravene de

garoafe sau alte flori de sezon, că nu se mai supără. Unii, mai sensibili, chiar sunt bucuroși.

Deocamdată însă, nu e chiar momentul potrivit pentru a apărea cu afișul în fața lor. Totuși, trebuie să-l vadă. Așa e corect.

Profitând de o pauză în repetiții, referentul vine cu afișul la scenă. Îl ia în primire mai întâi Dudulea, prodecanul de vârstă al actorilor din teatru, interpret îl unuia din rolurile principale în spectacol.

— Dragă, nu te superi că-ți spun deschis... Am toată considerația pentru dumneata, dar culorile astea contrastează... Roșu cu negru, cine-a mai pomenit?

Sunt stridente!... Și pe urmă, aici *nu trebuia* „cu”, când urmează șiruirea... Și nu *trebuia* să mă pui pe mine aici, primul!... („Dar ia să nu-l fi pus!... Îți luai adio de la rarele clipe de liniște...”, se gândi referentul)... Și să știi că, oricum, *trebuia* să-l vadă și regizorul înainte de a-l tipări!...

— Dar l-am întreat! Era foarte ocupat... Timpul foarte scurt... Și, de altfel, cu aprobarea directorului și a... se scuză referentul literar.

— Dragul meu, zău, ai toată stima mea, dar s-o pui pe d-na Dudescu a cincea... e nu știu cum... strigător la cer!

— Se poate, dar asta e ordinea personajelor indicată de autor! argumentează, cam fără convingere, referentul literar.

— Autorul!... Iar ne împiedicăm de autor!... Cum adică, dumneata îl pui mai presus de *actor* pe...? Vai, ce greșeală imensă faci! Și clatină, reprobator din cap. Ceilalți actori asistă la discuție cu falsă indiferență. D-na Dudescu se plimbă ca o leoaică prin scenă, aruncând priviri vrăjmașe spre afiș și spre purtătorul acestuia. Brusc, răbufnește.

— Bravo! Frumos, ce să zic!... Dacă nici eu nu sunt trecută pe afiș unde trebuie, atunci ce ne facem?...

Dnă Dudescu interpretează, ce-i drept, un rol important în piesă. Dar dacă autorul, decedat în secolul trecut, n-a ținut seamă de ea, situația devine imposibilă.

— Doamna Dudescu. Încearcă să mai atenueze impresia penibilă referentul literar. În programul de sală aveți trei pagini dedicate numai dv! În exclusivitate! Cu fotografie șapte pe nouă!

— Dați-mă afară din teatru! strigă d-na Dudescu, care, simțindu-se jignită de moarte, nu mai aude inamic. Prestigiul său artistic a fost iremediabil știrbit.

— Pe mine nu mă simpatizează nimeni în instituția asta! declamă ea cu patos. Nici directorul, nici președintele de sindicat, nici președintele COM-ului...

Încearcă să-și aprindă o țigară cu degetele tremurânde și împrăștie pe jos toate bețele de chibrit.

— Te simpatizez eu! intervine jovial mustăciosul d-le Arnăutu, căruia nu-i e greu. Într-adevăr. Să simpatizeze pe toată lumea. Probabil că nu are un temperament de artist autentic.

— Eah! se scutură scurt d-na Dudescu de amabilitatea colegului și coboară scările trăsbind și bufnind. Așa se-ntâmplă mereu în teatrul ăsta! Odată n-am văzut și eu să se respecte...

Ușa de la intrare bubuie în urma ei.

Referentul literar se simte obligat să-i relateze directorului incidentul care poate avea, după părerea lui, consecințe groaznice. În fond, ce e un referent literar, dacă te gândești?...

Directorul însă se distrează copios când vine vorba de replica: „Nimeni nu mă simpatizează! Nici directorul, nici...”.

Premiera are loc într-un moment foarte nefavorabil. Majoritatea spectatorilor au rămas acasă pentru a urmări la televizor primul episod din celebrul serial argentinian „Săracii milionari”. Prin urmare, sala e pe jumătate plină sau pe jumătate goală. Depinde cum vrei s-o iei.

A doua zi, ecouri.

— Păi sigur! Cu un asemenea afiș, era și normal! Degeaba ne-am dat noi sufletul pe scenă! (D-na Dudescu, în rolul de oracol căruia i s-au împlinit toate funestele prevestiri).

Actorimea prezintă îi dă dreptate, pentru că acesta e adevărul gol-goluț. Nu pentru că dânsa e soția directorului.

ROMEO FĂRĂ JULIETA

După ce-am devenit un dramaturg de succes, toate teatrele se băteau să-mi reprezinte piesele, revistele voiau opiniile autorului, editurile scoteau ediții noi și reeditări în forme elegante ale comediilor mele. Ori unde mă duceam, nu se putea să nu dau peste vreo asociație literară (mai nou „salon” literar) care mă alesese președinte de onoare în contumacie și față de care trebuia să mă simt obligat în toate privințele.

Nu toată lumea înțelege că o astfel de celebritate, greu dobândită, devine la un moment dat agasantă, ca să nu zic obositoare. Ce puteam face? Vreo doi ani am rezistat pe baricadele succesului crescând, până când am simțit că mă paște o primejdie iminentă. Era încă neclară, dar începusem să mă gândesc la așa ceva din ce în ce mai serios. Și vorba lui G. Husselschmartz: „Când te obsedează ceva, nu te mai poate obseda altceva”. Pe scurt, mă lăsau nervii. Cedau frânele. Mă gândeam că, la prima ocazie solemnă, în timp ce cutare președinte al comisiei de acordare a premiului „Pegasul năvălaș” va perora pe tema „Obstinației indicibile și impalpabile”, eu am să lansez un măcăit răsunător sau am să strig „cucurigu”. Dacă nu-l voi apostrofa pe vorbitor la modul caragialesc: „Ce poftești, mă, musiu?”... Sau și mai rău.

N-aveam încotro. Trebuia să dau semnalul retragerii pentru un timp nedefinit. Și fără să las cuiva adresa, m-am refugiat la o cabană liniștită a unui prieten de la Ocolul Silvic. După câteva zile de sihăstrie, am început să-mi revin. Meditam la faptul că înaintașii au făcut și ei greșeli, inerente epocii în care au creat. Fatalmente, noi știm mai multe decât ei, avem cu totul altă perspectivă asupra creației.

Era un simptom. Îmi revenise din senin pofta de lucru. Grozav de mult face o porție de natură servită la ea acasă.

Primul pe care intenționam să-l atac era Shakespeare. Voi rescrie „Romeo și Julieta” în așa fel, încât să aibă și eroii o soartă mai bună, pe măsura cuceririlor științei și tehnicii dramaturgice din ultimele secole. Plin de cele mai sacre intenții și animat de idealul aducerii „la zi” a motivelor literare celebre, în râvna mea, m-am izbit de la început de lipsa de cooperare a personajelor. Erau foarte încăpățănate.

Aveau logica lor și țineau morțiș să-și împlinească destinul. Adică ce le fusese scris de marele clasic. Însă un clasic poate fi citit și doar pentru a fi corectat. Cei doi îndrăgostiți m-au sfidat printr-o tăcere mândră și și-au văzut de-ale lor. Cunoașteți, cred, piesa, așa că renunț să vă mai reamintesc toate necazurile bieților adolescenți.

Am încercat atunci să fac apel la bunul simț al părinților. Reprezentanții familiilor Capulet și Montague doar că nu mi-au râs în nas. Cum să renunțe ei la ura lor seculară, mințită de atâta sânge vărsat în ambele tabere din tot felul de fleacuri? Nici morți!

Tot căutam o ieșire din această situație fără le șire. Aveam senzația că fusesem închis împreună cu personajele în aceasta piesă și asistam ca un martor neputincios la tristele întâmplări. Trebuia să existe o soluție. Foarte simplă, cum se întâmplă de obicei.

Salvarea mi-a venit de la tovarășu’ Ciucurclu.

Mi-am amintit de el și de metodele lui drastice, de acum douăzeci și ceva de ani, când încă mai bâjbâiam prin labirintul meseriei de dramaturg. Dumnealui era instructor și tocmai vizionase „O noapte furtunoasă”, la teatrul unde, pe atunci, eram și eu actor. Foarte nemulțumit, ne-a atras atenția că ceea ce se petrece pe scenă este de-a dreptul imoral.

— Dar n-am modificat niciun cuvânt, nicio scenă, din ce-a scris Caragiale! a protestat regizorul.

— Tovarăși, am tot respectul pentru Caragiale, dar trebuie să mai scuturăm praful de pe piesele lui.

În fond, și acest autor avea limitele lui. Nu? Poate-mi explicați și mie — cu argumente serioase! — de ce e furtunoasă noaptea aceea? Ce, suntem la tropice, ca să avem de-a face cu uragane și alte fenomene dezlănțuite ale naturii? Nu, tovarăși! La noi nu se întâmplă așa ceva. E nerealist. E o scăpare a lui Caragiale. N-o putem lăsa așa. Dacă se află...

— Și m-a privit dintr-o parte, cât se poate de intransigent.

— Cum să modificăm noi ceea ce a scris un clasic? a întrebat regizorul, cu glas pierit.

— Tovarăși, n-o luați în tragic. Ați văzut că și la muzee, când crapă vopseaua de pe pânzele unor pictori celebri, sunt restaurate. Așa vom face și noi.

O restaurare. Trebuie să existe o sincronie între ce se întâmplă pe scenă și titlul piesei. Cel mai bine ar fi să-i zicem „O noapte corespunzătoare”.

Actorii s-au privit muți de uimire. Tovarășul Ciucurelu a luat tăcerea colectivului artistic drept un omagiu pentru contribuția sa decisivă la actul de cultură ce se născuse. Regizorul i-a și mulțumit.

Deci trebuia să procedez ca virgulă Ciucurelu. Fiindcă exista un precedent, puteam să încep și eu de la titlu. O schimbare radicală de concepție s-a produs atunci în mintea mea. Am scris repede: „Romeo fără Julieta” — comedie în trei părți (întâi într-o parte, apoi în cealaltă, în fine în ambele). Și totul a mers ca uns. * Nemaexistând Julieta, familiile ce se dușmăneau au devenit prietene, trebuind să se îngrijească de Romeo, care-i cucerise pe toți cu mare ușurință. Era un fel de copil cu două mame și doi tați și nu știa cum să mai scape de dragostea lor.

Nu vreau să dau pe față aici toată povestea, plină de încurcături hazlii, a tânărului meu erou. Oricum, cred că-mi va fi recunoscător pentru că l-am salvat de la moartea timpurie la care îl condamnase nemilosul Will. (Englezii ăștia sunt foarte cruzi).

Ajuns în acest punct, informez opinia publică interesată că am în proiect alte câteva spectaculoase restaurări. Folosind același principiu, deoarece s-a dovedit atât de fertil, voi oferi în curând publicului ne răbdător melodramele „Cezar fără Cleopatra”, „Tristan fără Izolda” și comediile lirice „Intrigă fără iubire” sau, Tanța fără. Costel”. Veți observa în curând cât de frumos se descurcă eroii fără partenerii lor.

Nu fiindcă aș fi eu misogin, doamne ferește. Dar e mai interesant să rezolvi o ecuație cu o singură ne cunoscută. Cu toate că nu facem matematică aici.

Facem artă, care — se știe — cere și sacrificii. Or, femeile se plâng că ele sunt mereu sacrificate. N-am făcut altceva decât să le dau dreptate.

AMBIANȚĂ CREATOARE

Cea mai comodă sursă de inspirație pentru un autor satiric este Răul sub toate formele lui. (Divulg astfel un secret profesional. Sper să nu profitați de el, ci să rămână între noi. Adică tot secret.) La această concluzie am ajuns lovindu-mă de obtuzitatea unui șef de serviciu, de lichelismul unui coleg, de răutatea unei tovarășe abuzive și altele de acest fel. Dobândisem atât de multe cucuie, la un moment dat, încât nu mai pridideam cu număratul lor. Ca să mă răcoresc, m-am apucat să-i încondeiez pe respectivii în scris. O schiță, o piesă de teatru într-un act... îmi mergea mina, de ce să nu recunosc. Așa am și obținut câteva trofee. La diverse concursuri, dotate cu „Ghimpele de aur”, „Țepușa de platină”, „Cactusul de chihlimbar” și altele la fel de prețioase. Totodată, am intrat în posesia unui vraf de diplome elegant tipărite pe hârtie lucioasă, drept recompensă pentru că participasem la cutare competiție literară. Premiile se prezentau sub cele mai diverse forme: vase de ceramică, plachete de metal a cinci sute de grame bucata (minimum) sau bibelouri de porțelan cu înfățișări hibride (ceva între salată și animal marin de la tropice). Le-am pus bine într-o cutie de carton în care fusese ambalat televizorul — diplomele deasupra, ca să nu se șifoneze — și mi-am propus să pândesc clipa cea fastă. Trebuia să vină ea odată și nu se cuvenea să mă găsească nepregătit.

Înainte de adunarea generală, când se pregătea schimbarea comitetului sindical

și alegerea noului organ, am fost chemat de președintele în funcțiune al organizației noastre sindicale.

— Măi tovarășu' Tindeche, ia loc dumneata coala și dă-ne o mână de ajutor!... O cafea bei?

Nu beam, din păcate.

— Bine, două cafele, am înțeles. Ești modest... Păi cine-a văzut literat să nu bea cafea?

A scos din dulap un termos și-a turnat în cești băutura orientală care stimulează gândirea, zice-se. O avea la îndemână. Ce-mi plăcea la el era stilul. Foarte organizat. Nimic nu lăsa la voia întâmplării.

— Mie-mi place să merg direct la subiect. Nu umblu cu ocolișuri. Hai noroc!... Pardon! Cu asta nu se ciocnește!

Și-am sorbit amândoi din „Mocca” aburindă. Eu în expectativă, el — în ofensivă.

— Măi tovarășu' Avram — Avram îți zice, nu? — avem neapărat nevoie să trecem în darea de seamă și realizările artistice. Știi cum e problema... Avem noi, acolo, și brigadă artistică, și echipă de teatru, și recitatori... Bune toate, chiar foarte bune. Dar la capitolul „creatori” suntem cam descoperiți, mă-nțelegi? Rău de tot.

— Tovarășe președinte, din partea mea... cum să vă zic... tot ce aveți nevoie... oricând vă stau la dispoziție...

Sunt gata să îndeplinesc la timp și la nivelul calitativ cerut de exigențele...

— Lasă, dragă, nu te eschiva?... Am priceput. Ai nevoie să te muți din garsonieră într-un apartament, că ai soție și copil, este? Păi așa spune!... N-ai nicio grijă! S-a prevăzut. Ești în capul listei de priorități...

Ne-am studiat vreo jumătate de minut. Dânsul — întrebător, eu — impenetrabil.

— Fie! a cedat el. O să te propunem pentru o gradație în plus la salarizare.

S-a uitat cam nervos la figura mea neconvinsă și a aruncat pe masă atuul.

— Și-ți fac rost eu, personal, de bilet la Techirghiol, în iulie. Așa ai cerut, nu?

Am încuviințat, mângâind recunoscător pe sub masă sacoșa în care pusesem, din vreme, câteva mostre dintre premiile mele.

În scurt timp, s-a amenajat o vitrină specială unde erau etalate diplomele și trofeele subsemnatului, întrucât nu încăpuseră alături de cele dobândite de echipele artistice ale întreprinderii.

Eram cineva. Portarul începuse să mă salute cu mâna la chipiu. Inginerul-șef îmi vorbea cu „dumneavoastră”, făcând un efort lăudabil în acest sens. Înсуși directorul general, trecând prin secție într-o inspecție fulger (anunțată discret cu două zile înainte) s-a oprit în dreptul mașinii mele, a măsurat prin sondaj cu șublerul câteva piese și a părut mulțumit. Avusesem o zi bună; nu rebutasem nimic.

— Dumneata ești poetul acela al nostru, nu-i așa?

— Într-un fel, deși eu...

— Da, sigur, sigur! Calitate și iar calitate ! Ai grijă. De la dumneata avem pretenții mult mai mari decât de la...

Și a arătat încotrova. Dar nu mai era nimeni prin preajmă. Plecaseră la masă. Era pauză.

Adunarea generală a decurs în bune condiții. Am fost și eu citat printre merituozii artiști amatori. În ciuda unor abțineri și voturi împotriva, majoritatea și-a impus voința. I-am confirmat în funcții pe toți cei din conducerea întreprinderii. N-am schimbat pe nimeni din comitetul sindical. Erau foarte competenți în continuare, pentru următorii ani, aceiași tovarăși. A fost hotărârea noastră, nu ne-a impus-o nimeni. Și așa a și rămas.

Actualmente sunt în relații foarte bune cu toată lumea. Președintele de sindicat m-a asigurat cu mâna pe inimă că sunt pe lista de locuințe, problema e în studiu, dar nu mai durează mult. Cu treapta de salarizare e mai greu, dar nu disperăm. Mai ținem legătura, că ne vedem des. Locuim în același cartier. Cât despre bilet pentru Techirghiol, mi-a făcut rost de unul, cu mari sacrificii, în perioada sărbătorilor de iarnă, la Stâna de Vale. Excursii montane, schi... Exact ce se recomandă pentru hernia de disc. Se pricepe dânsul!

Directorul general îmi răspunde amabil la salut. Mă știe de „călușar” și-mi atrage atenția, când și când, asupra întreținerii curățeniei, care lasă de dorit la podul rulant. Deși eu sunt strungar, nu contează. Dacă omul se străduiește să fie amabil, de ce să-l descurajez?

Trofeele mele s-au cam prăfuit în vitrină. Prea multă fericire strică. Aici e necazul. Înconjurat cu atâta atenție și bunăvoință, sursa mea de inspirație a secat până să prind eu de veste. Să mă tai și n-aș mai putea scrie nici măcar o glumă pentru gazeta de perete „Spinul”. Pentru asta mi-ar fi necesare niște ciocniri violente cu semenii. Ți-ai găsit! În loc de așa ceva, doar zâmbete, politețuri, urări de fericire personală. Cum naiba să mai crezi?

Mai păstram o brumă de speranță că voi găsi înțelegere în familie. Acolo ne refugiem toți când avem nevoie de încurajare. Eram convins că e o rezervă și gură, la care pot apela în ultimă instanță. Dacă al de gând să scoți din fire niște oameni blajini, instalează-i într-o cameră de patru jumătate pe patru jumătate, cu copilul lor în vârstă de zece luni, și așteaptă liniștit rezultatele. În ce mă privește, pot să recomand și altora garsoniera ca unul din locurile cele mai prielnice pentru înflorirea animozităților domestice.

Însă mi-am greșit cu totul socotelile. Băiatul meu e prea mic pentru a-mi oferi prilejul unui scandal succulent și inspirator de producții satirice. Iar soția mea m-a demobilizat total. Ziua ia calmante, iar noaptea — somnifere. Afirmă că de la mine a deprins acest obicei nesănătos.

Este, negreșit, o exagerare. N-avea cum să mă vadă, fiindcă eu îmi iau sedativele pe ascuns. Așa cum procedează orice bărbat civilizat.

TALENTUL CA IMPRUDENȚĂ

Citesc niște cugetări despre talent și mă minunez.

Puzderie de oameni celebri și-au încercat puterile pentru a-l defini, dar nu le-a mers. Talentul rămâne o nebuloasă, care nu cedează teren nimănui. În schimb, în lumea literaților am auzit că cheștiunea aceasta a fost tranșată foarte simplu. Cum

apucă unul să afirme:

„Cutare e un talent incontestabil i se și răspunde sec: „Pe dracu’! E o cizmă!...”. Și gata definiția.

Presupun că există și excepții, dar nu merită să le luăm în considerație. Întâi, deoarece colegii de breaslă nu acceptă, nici arși pe rug. Ideea că ar mai exista vreun alt talent (în afară de ei, evident), decât în cazul când temerarul acela are bunul simț elementar de a deceda la o vârstă convenabilă. Adică până să le sufle lor prea tare în ciorbă. În al doilea rând, o unanimitate zgomotoasă ascunde precis ceva putred. Azi îi cântă cu toții ditirambi poetului X, susținând cu înflăcărare că fără versurile acestuia literatura ar săraci iremediabil. Măine, ca măturat de un ciclon, nu mele respectivului dispare din gazete. Iar literatura nici vorbă să se resimtă. Mai mult, numai un orb n-ar vedea creșterea ei valorică și așa mai departe. Și-atunci? Ne-am întors frumușel la problema talentului care ne scapă mereu printre degete. Așa-mi explic eu și numărul mare de cugetări pe această temă, aparținând unor gânditori vestiți.

Să nu credeți însă că numai personalitățile au această preocupare. Foarte mulți dintre noi, cum simt că s-a ivit pe undeva vreun individ înzestrat, se consideră datori să ia imediat atitudine. Pro sau contra, după cum cer împrejurările. Și, spre lauda lor, primii îi poartă de grijă strălucitei mlădițe, sfidând adversitățile plini de încredere în harul protejatului.

Cei neinteresați pot sări peste introducere. De fapt, voiam să ajung aici doar ca să relatez un caz petrecut la combinatul nostru.

Cu prilejul împlinirii a cincisprezece ani de existență a întreprinderii, s-a hotărât în adunarea generală a oamenilor muncii organizarea unei manifestări artistice de amploare.

Responsabilul clubului a făcut o propunere îmbrățișată cu entuziasm de toată lumea.

— Să scrie, tovarăși, cineva, un poem scenic dedicat evenimentului! Un poem evocator... Fonduri ne dă sindicatul, interpreți buni avem, regizor și costume închiriem de la teatru...

S-a adoptat cu entuziasm. Dar cine să scrie poemul scenic?

Din fundul sălii s-a ridicat tehnicianul Oloi, prieten nedespărțit cu laborantul Bibescu.

— Cel mai potrivit e tovarășul Bibescu. Scrie versuri! s-a grăbit el să-l pârsască, înainte ca acuzatul rușinat să-l tragă înapoi, pe scaun.

Cei din jur au râs. Bibescu s-a făcut mic-mic și i s-a înroșit amarnic ceafa. A scris versuri părea o boală rușinoasă în sânul unui colectiv sănătos, care depunea toate eforturile pentru a depăși ritmic planul, în timp ce fluturaticul de laborant...

Președintele de sindicat bătu cu creionul în carafa de pe masa prezidiului, privind sever și ceru liniște.

— Tovarăși, să tratăm chestiunea cu toată seriozitatea!... Ce părere ai, tovarășe Bibescu, te angajezi? Ai destulă experiență ca să faci față cu cinste?...

Oloi sări din nou în picioare.

— Are talent, tovarăș' președinte! Dacă vă spun eu!... Are vreo cinci caiete scrise... își divulgă el prietenul. Le-am văzut cu ochii mei. Știți ce condei are? Doctor, nu altceva!

Aici nu prea o brodiser. Știm toți ce scris au doctorii. Mi-a povestit un cunoscut că, odată, în camera unui sinucigaș, a fost descoperită o rețetă. Trebuia des cifrată neapărat. Era de importanță capitală, pentru a descoperi dacă e sinucidere sau crimă. Să nu-ți vină să crezi! Trei zile s-au chinuit cei de la serviciul de decriptare, fără să-i dea de capăt. Cunoscutul meu a avut — zicea el — inspirația subită de a se adresa unei farmacist. În două minute dezlegase enigma și-i cal culase și cât costă medicamentele prescrise, pe care a trebuit să le plătească. Așa oameni de ispravă sunt în farmacii. Și noi nu-i apreciem îndeajuns.

Însă laborantul Bibescu era apreciat, deși nu era chiar farmacist. Din timiditate, nu scotea o vorbă. Ah, modestia asta prostească! Același Oloi, prietena devărat, i-a pledat cauza cu înfocare.

— Ascultați aici, tovarăși, și convingeți-vă! Și fiu tură o revistă săptămânală de literatură. Cui i se răspunde la „Poșta redacției”? Lui Păduraticu N. Asta-i pseudonimul lui Bibescu!... explică el doct... Ca să ne putem face o idee clară, trimiteți-ne cel puțin zece poezii. Apoi vom vedea”. Cel puțin zece poezii, tovarăși! Păi asta-i puțin lucru? Cui dintre noi i s-a mai cerut așa ceva?

Nu răspunse nimeni la somație. Absolut niciunul nu se bucurase de atenția poștașului literar, deși încercări poetice sporadice mai existaseră, printre cei prezenți, toți născuți poeți.

În prezidiu se produce frământare. Președintele îi șopti ceva directorului, acesta vicepreședintelui, celălalt mai departe, ca în jocul de-a „telefonul fără fir”.

— Tovarăși, cred că putem avea încredere în la lentul tânărului nostru poet Bibescu! se pronunță președintele către adunare. Cu asentimentul dumneavoastră, îi încredințez această sarcină de onoare. Termen de predare — o lună. De acord, tovarășu’?

Acesta se ridică doar pe jumătate, mai tras, mai împins, și nițel cocârjat de jenă.

— Păi... articulă el cu voce subțirică. Apoi tăcu, ațintindu-și privirea undeva, departe, în gol, cum se presupune că fac poeții la fotograf.

— Deci e bine așa! conchise președintele de sindicat și încheie lucrările.

Peste două ore, Bibescu, cam fâstăcit, era instalat cu mare pompă în biroul președintelui sindical. Acesta se mutase, cu toate bibliorafturile sale, la contabilitate, în scopul nobil de a-i asigura poetului condiții optime de creație.

Primele două zile trecură într-o liniște reconfortantă. În cea de-a treia începură asalturile psihologice.

Bibescu rodea în dinți al patrulea creion, întrebându-se dacă să rimeze „flori în dar” cu „file de calendar”. Termină de ronțăit și grafitul, apoi găsi „prilej aniversar”. Merge, merge! Scrisese deja șase versuri introductive.

Țărr! Telefonul zbârnâi înnebunitor. Era șeful său de secție.

— Bibescule! Te-ai tras la căldurică, ai? Fugiși de muncă, șmechere! bubui el. Cu mine nu se prinde, puiule!

— Păi... se înecă tânărul creator.

— Hai că glumesc, nu mai lua și tu toate alea-n serios!... Fii atent aici, că am o sugestie! În loc să dramatizezi romanul „Oțelul” al nu știu cui, după cum am auzit, mai bine scrie o piesă adevărată. Cu personaje de la noi. Să-ți povestesc conflictul meu cu fosta conducere... Aia acțiune!

Și-i povesti cam vreo jumătate de ceas, înfierbântându-se din ce în ce. După el, sună inginerul-șef de la Protecția muncii.

— Salutăm tânăra generație de creatori îmi dai voie să-ți ofer un sfat absolut dezinteresat?... Nu e bine, dragul meu, să te lansezi în comedie! Melodrama e de departe cea mai de succes. Dai lovitura cu ea.

Apropo, știi de accidentul acela de anul trecut, când cu poleiul?... Ce jale a fost! Vorbesc din experiență...

Eram și eu în cauză. Urmă un oarecare Pârlican, de care n-auzise în viața lui.

— Pregătești numărul, da? Ai grijă, că-ți pregătesc și eu ceva! Ce, n-ai mai găsit pe altul? Numai pe mine mă dai mereu de exemplu ca alcoolist? Rup gazeta de pe perete cu tine! mugi el și trânti receptorul.

Cel puțin n-o lungise. Cum făcu șeful aprovizionării, care-l luă pe departe. Îl întrebă câte cărți a publicat, care e procedura pentru decernarea premiilor literare (inclusiv Herder și Nobel), ca să ajungă târziu la interes.

— Amice, n-aș vrea să crezi că te influențez. Totuși, spre binele dumatăle, credemă că nu e cazul să atragi atenția asupra lipsei de ritmicitate în aprovizionarea cu piese de schimb. Nu e bine să ne cânti la brigada artistică pentru niște bagatele... Când bem un citro împreună?

Spre pauza de prânz, se mai liniștiră lucrurile. Inspirația secase corespunzător. Cum să ataci problemele majore, când nu te iartă nicio clipă cele minore?

În zilele următoare, numărul celor interesați în a-i da sugestii și avertismente se triplă, menținându-se la o cotă previzibilă. Ultimul cuvânt îl avu tovarășa Chinguță, femeie de o extremă sobrietate, vajnică purtătoare de mustață în furculiță și cu o înfățișare permanent ofensată. Era șefa Serviciului Personal. Sâmbătă pe la orele 11, îl sună.

— La dumneata e tot timpul ocupat telefonul, mai rău ca la centrală, îi comunică dânsa oficial. Apoi îl rugă să binevoiască a lăsa deoparte miniaturile satirice la care lucra, măcar pentru câteva minute. Se ivise un punct cumva neclar în biografia tovarășului scriitor. Trebuia lămurit printr-o discuție personală.

— Vai, ce scump la vedere sunteți! se bucură fals tovarășa, dând la iveală un dosar cam îngălbenit. De ce n-ai declarat, tovarășu', că ești rudă cu Bibescu? Îl atacă prin surprindere.

— Păi... cu tata? Îngăimă fiul.

— Ha! sughiță cu satisfacție otrăvită tovarășa Chinguță. La numitul Vodă Bibescu mă refer. Sper că știi ce învârtea cetățeanul acesta la vremea respectivă? Sat în sferile dumatăle poetice nu s-a aflat încă... Ei bine mie nu mi-a scăpat din vedere-Voi ai să pleci în excursie. În Bulgaria pare-mi-se?

— Păi... acum șase ani... cu „Călușarii”. Își aminti el delictul înfricoșător, comis

în neștiință de cauză.

— Ce căluș, tovarășu'! ia-ți gândul! Obiectivele turistice din județul nostru mai mult ca sigur că nu le-ai văzut...

— Păi dar nu... că... se bâlbâi poetul.

— Vă cunosc eu pe-ăștia!... La muncă, tovarășu'! Și-o să mai cercetăm noi... Ești liber! comandă tovarășa Chinguță, smulgându-și din bărbie un fir gros, care crescuse nedisciplinat.

Hotărât să lase baltă creația, Bibescu găsi biroul ocupat de președintele sindicatului. Își adusese toate hârtiile înapoi și discuta aprins cu Botgros, solistul de muzică populară și consilierul său în probleme de artă.

— Înlocuim momentul lui tovarășu', arată cu bărbia spre Bibescu, care-și aduna manuscrisele, cu un potpuriu de dansuri d-ale noastre sugeră expertul.

— Poate vrei să spui „suită de dansuri”... îl corectă președintele...

— Fie și suită, din partea mea... Cum doriți! se retrase neconvins Botgros. Părerea mea e că tot potpuriu sună mai intelectual...

„Bine că am scăpat la timp” se bucură Bibescu.

Și fiindcă avea simțul valorii, își ceru transferul la stația de epurare a apelor reziduale. O nimerise perfect.

Acolo aveau nevoie urgentă de cineva talentat la scris. Li se repartizaseră o grămadă de avize și indicatoare să le scrie. „Tot stau degeaba acolo!”, se justificase cel ce hotărâse acest lucru.

Bibescu, de curând poreclit „Vodă”, și-a dat seama cam târziu că talentul poate fi și o povară, dacă nu e utilizat unde trebuie. Deocamdată, el își valorifică realele-i calități literare, scriind diverse anunțuri mobilizatoare: „Nu lucrați fără casca de protecție!”, „Strict interzisă intrarea”, „Fumatul oprit”, „Pericol de incendiu”. Pune mult suflet și-i iese niște lucrări impresionante. Face câte două norme pe zi. Păi ce, se compară cu mângăleala literară!

UN INSTRUMENT REBEL

În viața de toate zilele, despre cel care mântuiește cu aceeași iscusința fierăstrăul, mistria, șurubelnița și aparatul de sudură zicem că are mâini de aur. Dar nu-l socotim un virtuoz. Termenul se aplică de preferință în cazul instrumentiștilor. Și nu sunt prea mulți cei ce izbutesc să cucerească publicul, utilizând câteva instrumente la rând, cu egală măiestrie. Specialiștii au făcut eforturi susținute pentru a ne convinge că nu-s de ajuns doar ambiția și dexteritatea. Când e vorba de instrumente muzicale, mai e nevoie și de o înzestrare nativă.

— Leit Spiridon al nostru! De unde-l cunoști? Îmi zice responsabilul cu probleme culturale de la sindicatul întreprinderii de Produse Ambientale.

— Nu-l cunosc. Eu mă refeream doar la prototipul...

— Stai întâi să-l ascuți pe Spirică, și pe urmă nu-ți mai trebuie niciun prototip! mă asigură tovarășul și mă invită în sala de spectacole.

— E virtuoz?

— Antrenor de oină și solist amator.

Intrăm. Sala clubului e arhiplină. Pe scenă, un grup coral care face să vibreze geamurile, urmat de o brigadă artistică îndrăcită, cu fote frumoase și băieți, totalizând, la prima vedere, cam șapte dioptrii. Sunt aplaudați cam așa, în dorul lelii. Se vede că spectatorii așteaptă altceva. Marea atracție a serii.

— Și acum virtuozul nostru instrumentist — Spiridon Bădârlegea.

Un tunet de aplauze salută apariția favoritului. Solistul cară pe umăr un trunchi de brad. Scuze! Nu-i trunchi, e un buciom zdravăn, pe care nu-l poate folosi oricine. E pentru bărbați bine dezvoltăți, nu pentru pricăjiți. Mă încearcă gândul că, în vremuri străvechi, instrumentul. Respectiv o fi slujit și ca armă de apărare. Pricăjiții, cum spuneam, cu tilinca... Spiridon, însă, întrunește condițiile: scund și lat în spete, calcă apă sat de duduie scena. Își umflă pieptul. Își scutură pletele crețe cu un gest de cochetărie tipic bărbătească, ce smulge un oftat de admirație din piepturile unei treimi din sală? Partea femeiască sensibilă, desigur.

Spiridon pune buciumul la gură și începe să trâmbițeze amarnic, în dreapta și-n stîngă. Geamurile zornăie alarmant, becurile clipesc primejdios, iar persoanele mai delicate își astupă urechile, pline de o încântare spăimoasă.

N-apuci bine să distingi firul melodiei că oinistul lasă buciumul deoparte și scoate un caval de vreo doi metri și-ncepe să găjăie din el. Horă, doină, cântec bătrânesc, ce-o fi cântând? Parc-ar fi asta... cum îi zice?... Na, că iar a schimbat instrumentul!

Spectatorii se minunează și nu-și mai pun alte întrebări.

Virtuozul scoate acum triluri grăbite, de mierlă în perioada cuibăritului, dintr-un fluier de dimensiuni ce va mai modeste. Apoi, dintr-o mănecă îi mai răsare un fluier și cântă din ambele, cu viteză sporită. Uniform accelerată, cum s-ar spune în termeni tehnici.

Părerile încep să se încrucișeze.

— „Sârba popilor!”

— N-ai brodit-o! Asta e „Bălăceanca”!

— Mie-mi spui, care-am jucat d-astea, când eram flăcău? E „Sultânica” peste picior...

Virtuozul nu le dă răgaz să se dumirească. Trece tot mai repede la alte instrumente. Flaut, oboi, ocarină, frunză de pește, solz de păr. Două-trei fraze muzicale, de parc-ar proba calitățile instrumentului și fuga-fuga la altul. Le scoate din buzunare secrete, de după ceafă, de după urechi, spre deliciul admiratorilor. După ce le termină, înhață din mers luleaua și portțigaretul unor spectatori mai în vârstă (figură mult gustată de public) și scoate din ele niște sunete ciudate. Ar putea fi o melodie, dar n-aș băga mâna în foc că e.

Spectatorii îi stimulează și ei imaginația creatoare.

— Încearcă și cu asta!

Îi întind o țevă mică de plastic, o sticlă goală de un litru. Virtuozul le primește bucuros, suflă-n ele vârtos și publicul emite supoziții iarăși.

— „Perinița” e, nu?

— „Ungurica —, ce periniță!

— Nu vă pricepeți la muzică, băieți! Vă spun eu, că e sticla mea. Acuma cântă „În gară la Leordeni.

Un șugubăț îi întinde un test din cele folosite de agenții de circulație pentru verificarea conducătorilor auto bănuți că s-ar afla sub influența băuturilor alcoolice.

— Suflă și-n băsică, să vedem cum cântă!

Virtuozul, înfierbântat de succes, suflă cât poate.

Spre surprinderea generală, testul se înverzește, melodie — ioc. Publicul se amuză. În acest moment delicat, apare din culise responsabilul clubului și-l recuperează pe virtuozul dezumflat. Acesta încă se mai holbează la „instrumentul” care i-a rezistat, știrbindu-i faima.

— De ce-ai băut, Spirică? Doar ți-am atras atenția...

— Am trac, tov director. Toți marii artiști au. Puteți întreba.

Omul pare să aibă dreptate. Monștrii sacri înșiși mu sunt scutiți de emoții înainte de intrarea în scenă.

Totuși, spre a nu se încălca „hașcemeul”, rămâne ca Spirică să încerce, data viitoare, cu limonadă. Se zice că-ți ia tracul cu mâna. Totodată se stabilește, de comun acord, ca pe viitor să-și limiteze numărul instrumentelor la maximum cincisprezece. Ultimul fiind un degetar — la propunerea lui Spiridon. Fie și așa.

Asupra repertoriului încă se mai reflectează. Aceasta din motive obiective. Orice virtuoz știe că instrumentul, dacă are într-adevăr personalitate (și cel mai adesea are!), cântă ce-i cade lui bine și ce-i place mai mult.

Ce mai contează repertoriul, de vreme ce avem un public exigent și cultivat, în stare să intuiască fără greș încotro bate virtuozul!

POEZIA FUNCȚIONALĂ

În calitate de tată al unui băiețel în vârstă de șapte ani, am fost pus în încurcătură de precocitatea acestuia. În loc să se joace cu alți copii sau să descifreze minunatele taine ale abecedarului, el citește ziarul. E și o vină a mea, să fim drepti! I-am atras atenția soției mele în nenumărate rânduri să nu-l învețe să citească înainte de a merge la școală, fiindcă în primele clase precis se va plictisi și-i va enerva pe învățători, și pe colegi. Ca să nu mai pomenesc de noi, părinții lui. Se pare că n-am fost destul de vigilant și de dur. Urmarea? În trei luni de zile copilul minune citea cu râvnă titlurile și începuse s-o rupă binișor și la descifrarea textului scris cu litere mici.

Mă judec foarte aspru, dar așa-mi trebuie. Am dat dovadă de o condamnabilă ușurință și lamentabilă orbire părintească. Ziceam că oricum nu pricepe nimic din ceea ce citește. Uitând că are pe maică-sa drept mentor spiritual, care-l lămurește pe-ndelete asupra diversilor termeni mai greu accesibili. De la „terorism” la „apartheid” a fost o cale lungă de străbătut, dar băiatul a vădit serioase înclinații în direcția comentariului gazetăresc de politică externă. M-am împăcat cu ideea. Îl vom face ziarist și basta!

Deocamdată sunt silit să fac față unor probleme insolubile. Îmi pune întrebări asupra unor chestiuni litigioase pe care nici cel mai abil diplomat n-ar fi în stare să le explice pe înțelesul omului de nivel mediu. Ca instruire, desigur. Fiindcă la asta am ajuns.

Vă rog să mă credeți că sunt de compătimit. Un copil atât de ahtiat de știri și informații de ultimă oră nu s-a mai văzut. Iar ziarele și le ține foarte ordonat, pe colecții. De ziua lui a pretins să dau la legat cotidienele de pe semestrul întâi al acestui an. I-am îndeplinit dorința cu dragă inimă. Vreau să spun cu strângere de inimă. Alții fac țândări calculatoare de buzunar, stilouri, mașinuțe electrice sau, în cel mai bun caz, își umflă buzunarele cu capace de la sticle de bere, turtite bine cu ciocanul, în vederea unor furi bunde competiții.

Dar el, nu și nu! Vrea să fie la curent cu tot ce se întâmplă pe mapamond în fiecare clipă. Devine îngrijorător.

Fatalmente, a atins și punctul nevralgic al deceniului nostru: dezarmarea. Ca să aprofundeze subiectul, a luat-o de la începuturi. Acolo s-a izbit de un termen care nu-i cădea lui bine. Mă întrebă pe mine:

— De ce-l numește autorul ăsta pe Von Braun „părintele bombei atomice”?

— Von cum?...

Era să-mi fac țândări ochelarii.

— Von Braun, doar ai auzit și tu de el în tinerețe! mi-a explicat răbdător fiu-meu.

— Evident, evident! Cum să-ți spun... a trecut atâta timp de atunci... În linii mari, ți-ai dat și tu seama cam ce face un părinte. Mă refer la îngrijirea copiilor, la creșterea și educarea, lor. Așa a făcut și Brown al tău!...

— Cu „au” nu cu „ow”! mă conectează juniorul.

Haiti! Am sfeclit-o! Când s-o fi apucat să învețe în paralel germana și engleza? Dacă nu iau măsuri, sunt pierdut în propria mea casă.

— Zi-i cum vrei, dar realitatea e că... savantul tău și-a crescut și el bomba de mică, a hrănit-o cu biberonul, a ferit-o de scarlatină și vărsat de vânt, a trimis-o la școală să se instruiască în folosul societății.

Astfel a ajuns să se întrețină singură, câștigând atât aderenți fără scrupule, cât și oponenți înverșunați. Spre bucuria părinților, care nu-și dăduseră seama prea bine ce crescuseră la sân. Dar asta n-a fost destul.

S-au mai ivit câțiva „părinți”, care-au mai adus pe lume niște verișoare de-ale drăgălașei creaturi sus-numite. „Bomba H”, „bomba cu neutroni” și câte-or mai fi. Sunt o familie foarte unită. Și nu prea le place să stea la taclale. Ele nu știu decât o formulă: „Ori noi. Ori voi! Scurt pe doi!”...

— Și nu le putem trimite pe o planetă moartă?

Hopa! Vasăzică vorbim serios. Nu mai e receptiv a basme.

— Ce. Bombele? Mai bine le facem inofensive.

Chestiunea e în studiu. Dacă-nveți matematică și fizică nucleară, poți contribui și tu. Dacă nu înveți, îți dau să citești cartea poetului Jan Cotaru în care-și cântă buldogul. E scrisă special pentru copii de vârsta ta.

— Nu, te rog, nu! mai bine învăț azi toată tabla înmulțirii!

lată o hotărâre eroică. Îmi înăbuș cu greu un chicot de satisfacție. Păi cu mine se pune el, stimați părinți?

Nu mă pot abține să nu rid pe înfundate. Subtilități pedagogice? Să fim serioși. Tactică și strategie, asta e secretul! Din fericire, posed unele rudimente ale acestei științe din perioada nu prea îndepărtată când am satisfăcut stagiul militar la T.R. cu aplicații la lada cu nisip. E unicul avantaj de care mai dispun ca tată.

Noroc cu poezia, care și-a dovedit încă o dată utilitatea în încheierea unui pact de neagresiune între generații.

PROIECT DE PIRAMIDĂ

Până mai acum vreo șapte ani. Clădirea atrăgea atenția prin frumusețea și armonia liniilor. Era o construcție în pur stil românesc, ca o replică mai modestă — de provincie — a vestitei vile "Minovici" din București. Fusese atribuită Consiliului Județean al Pionierilor și funcționa ca sediu al acestuia și, totodată, era și Casă a Pionierilor. Asta până când a apărut tovarășul Mitoc, pus pe mari reforme. El a demonstrat că o asemenea clădire nu trebuie să se piardă în anonimat (proteste din partea celor de la Consiliul Pionierilor), că merită o soartă mai bună (nedumerire generală) și a propus să fie transformată în Casă de Cultură a Municipiului F. Propunerea a prins și, într-un timp relativ scurt, fostul instructor Mitoc a de venit directorul noului lăcaș de cultură.

Călcând apăsat și cam crăcănat, cu pași de stăpân, cu burta înainte, tovarășul Mitoc și-a făcut intrarea în lăcașul culturii din F. și prima măsură pe care a luat-o a fost desființarea vitraliilor.

— Toovarășu' Stelică, se adresa el măreț contabilului-șef care îndeplinea și funcția de administrator al clădirii, cum ați suportat, dom'le indecențele astea pân-acum?

„Indecențele” erau muzele, în viziunea unui artist local, destul de cunoscut între cele două războaie. Nu păcătuiau decât prin câte-un umăr gol, vreun genunchi dezgolit sau prin vreun zâmbet ce putea fi interpretat ca echivoc. Iar tovarășul Mitoc chiar așa îl și interpretase.

— Jos cu ele imediat! Își începu el cariera de reformator.

— Și ce punem în loc, tovarășu' director?

— Auzi întrebare! Geamuri, tovarășu' Stelică, să intre lumina și în instituția noastră.

După ce lumina a pătruns din belșug în clădire, altfel se vedeau lucrurile. Și s-a remarcat destul de repede că interiorul avea un aer învechit, „ca la pașopt”, după cum bine se exprima același tovarăș Mitoc.

În accepția dânsului, pașoptul era o perioadă de care se făcea prea mult caz și așa, fiind de mult timp de pășită. Or, stilul de atunci nu se mai potrivea în niciun caz cu gustul acestui multilateral om de cultură.

Fără exces de modestie, se considera un etalon al gustului public. Un etalon fără greș în toate acțiunile sale. Ce nu-i plăcea lui, însemna că n-are nicio valoare

nici pentru restul lumii. Cel puțin în instituția e care o conducea cu mână sigură către noi și importante succese, după cum sublinia personal în rapoartele înaintate trimestrial. Planul la încasări îl realizase și-l depășise, datorită câtorva baluri „de la sâmbătă seara”, camuflate sub titlul de „seri culturale pentru tineret”. Formațiile artistice care activau în cadrul Casei de Cultură Municipale nu dăduseră prea mari rezultate dar dacă tot se făcuse planul financiar, va veni ea și vremea roadelor artistice. Era ideea îmbrățișată cu multă căldură și de tovarășul vice Delniță, care ținea la Mitoc și-i aprecia entuziasmul în muncă.

Dacă în județul X. se declanșa o manifestare culturală mai aparte — un festival de poezie, să zicem — Mitoc cădea într-o stare depresivă ce anunța nașterea unor inițiative de răsunet național.

— Ne-au furat ideea, ați văzut? Cum am scăpat o vorbă, cum au și pus-o în practică... se plângea el subalternilor. Și ziceau că ăsta-i schimb de experiență.

Se plimba agitat pe coridoare, tuna și fulgera, apoi se însenina și își aduna instructorii.

— Să fim competitivi, tovarăși! Cine nu face față, e liber...

Și privea peste capetele ascultătorilor, încercând să depisteze vreun semn de slăbiciune.

— Facem un festival de dramaturgie! decreta el solemn. „Tradiții teatrale în municipiul F”. Se va numi.

Urma observația întemeiată a unuia mai vârstnic, cum că în F. nu exista nici teatru, nici nu fusese vreo trupă mai acătării, ocupația de baza a locuitorilor fiind, cum se știe, până în august 1944, producerea de covrigi, baclavale și sarailii, datorită situării localității și împrejurărilor potrivnice dezvoltării. Abia în ultimi ani, pe locul vechi vetre a târgușorului se ridicase orașul nou. Industrializat. Dar teatru, mde, nu fusese. Oină, da. Asta da. Manifestări corale sporadice și cam atât.

— Nu mă-nvăța dumneata pe mine, fiindcă eu am activat în domeniu și sunt la zi cu documentația!...

Dar de teatrul popular ai auzit? N-ai. Auzit! Și nici ceilalți nu sunteți mai informați, în schimb eu știu, de pildă, că în anul 1888, în cadrul târgului anual de vite ce se organiza la Obor...

— Iertați-mă, tov Mitoc, dar acela era bâlci! protesta vârstnicul.

— Bâlci, nebâlci, eu folosesc expresia actuală! îl pune la punct directorul. Acolo, binevoii să aflați și dumneavoastră, se produceau trupe de păpușari...

— Ai lui Coromâslă îl știu! Eram copil prin treizeci și ceva, când veneau cu „Mariana și Vasilache”... tresărea vârstnicul.

— Recunoști, vasăzică? triumfa Mitoc. Păi ce vă spuneam eu, tovarăși, despre tradiție? În '88 abia era semnalat fenomenul, iar în '38 se afla în floare — avem martori oculari — fiind practicat, poate de ne poții și strănepoții celui ce a adus acea artă pe meleagurile noastre dragi. Acum cred că v-ați convins că avem argumente. Dumneata ai să faci o comunicare pe tema transmiterii acesteia din tată-n fiu și așa mai departe... dădea el dispoziție și se pregătea să adreseze forurilor tutelare memoriul justificativ privind organizarea etc. În orașul nostru ș.a.m.d.

După ce-și câștigă astfel oarecare notorietate, tovarășul Mitoc simți că e cazul să-și amplifice activitatea.

Vechea clădire, oricât o modificase el în interior, nu-l mai oferea destul spațiu. Avea proiecte mari, ca și ambițiile lui. Deocamdată cam nedeslășite, dar într-o privință, totuși nu mai existau dubii. Clădirea, cu tot stilul ei („i-a mai lasă-mă cu stilul ăsta vechi, m-am săturat. Vreau ceva nou, pe măsura...”, făcea Mitoc un gest atotcuprinzător) nu se mai potrivea cu gustul său. Profitând de avântul investițiilor în construcții ci vile, avânt ce făcea să înflorească orașul, se zbătu, făcu memorii peste memorii, peroră, argumentă și obține câștig de cauză. Oricum, banii erau de la buget și trebuiau neapărat cheltuiți. În următorii ani, pe baza unui proiect, stabilit prin concurs a fi cel mai bun, clădirea va fi reconstruită din temelii... Nu renovată, ci reconstruită.

Și astfel, în doi ani de zile Casa de Cultură dobândește o înfățișare nouă. Mult mai impunătoare decât cea veche, deoarece mai crescuse cu două etaje, nu mai păstra din vechiul edificiu decât denumirea. Populația adulteră a municipiului F. primi evenimentul fără cine știe ce entuziasm. Cei mai mulți se contraziceau în amănunte.

— Parcă-ar fi un siloz, nu vezi ce turn de beton înalt are? exprima unul o părere.

— Nu, nici vorbă! Silozul e mai cenușiu, iar cazemata asta e mai deschisă la culoare și are și arcade, și porți de fier forjat! Îl contrazicea interlocutorul.

— Cred că au copiat-o după cea din M... zicea primul. Numai că acolo se armoniza cu peisajul, cu lumina, cu... mă rog, genul construcțiilor din jur. Dar asta parcă strivește totul. Mie mi-e teamă să intru în cădirea asta... mărturisea el.

— Ești greșit, dragul meu, total greșit! Primo — că nu e o copie, ci creație originală. Secundo — masivitatea asta arată forță și trăinicie, îți dai seama îi replica prietenul.

— Îmi dau seama cum să nu!... Aici nu s-a făcut deloc economie de beton armat! Îți trezește vreun gând artistic mamutul ăsta rece inexpressiv? Mai dă-l încolo de mostodont!...

— Vezi că te contrazici? Mamutul era o ființă, nu? Iar noi nu putem vorbi în aceeași termeni despre un monument arhitectonic reprezentativ pentru... sărea iarăși interlocutorul.

— Pentru mine nu e deloc reprezentativ! Mi-a spus cineva care lucrează acolo că au apărut tot felul de curenți subversivi pentru sănătatea oamenilor, care curenți nici nu existau înainte. Nici din acest punct de vedere nu e vreun progres! Cică ești ca-ntr-o piramidă, deși eu, personal, n-am fost niciodată în așa ceva. Mergem la primul spectacol să vedem cum e cu noile curente?

Celălalt cădea de acord. Era singurul punct în care se întâlneau. Dar dacă aspectul nou al clădirii trezea dezamăgire, interiorul o accentua. Era întra-adevăr un frig ca de mormânt înăuntru, fie vară, fie iarnă. Iar spectacolele de mare anvergură pe care le regiza însuși Mitoc, nu încălzeau cu nimic nici atmosfera, nici pe spectatori. Luat de valul uriaș al dorinței împlinite, el ignora senin unele schimbări ce se produsese în ultimul timp. Nu se mai construia în mare grabă, se

avea în vedere „specificul local”.

Un ziarist descoperi că s-a investit în noua Casă de Cultură din F. nu mai puțin de un milion de lei, în timp ce, pe planul creșterii calității artistice a activității. instituția condusă de Mitoc pierduse „toate competițiile. Indignat la culme, tovarășul Mitoc redacta pe loc o scrisoare adresată redactorului-șef, în care protesta vehement împotriva lipsei de menajamente a reporterului în cauză, precizând că toate cheltuielile au fost făcute în interes obștesc. Dar protestul său n-avu alt efect decât un control minuțios al organelor în drept, descoperirea unor deturnări de fonduri în scopuri obscure, ce se sincronizau de minune cu creșterea nivelului de trai al tovarășului Mitoc și al familiei sale.

După scoaterea din funcție și revenirea la meseria de bază — magaziner la ICPREMR — tovarășului Mitoc i-a rămas drept consolare unică doar gândul că orașul posedă, datorită domniei sale, acea grandioasă construcție, demnă să să dureze peste veacuri.

Dar asemenea bucurii sunt efemere. Consultați asupra problemei specialiștii de la Comisia pentru Monumente Istorice și de Arhitectură susțineau că vechea clădire era prea valoroasă ca să nu fie renovată. Tot ce i se adăugase putea fi înlăturat, cu oarecare cheltuieți — e adevărat —, însă merita efortul. De când a aflat de acest proiect. Mitoc trimite lunar scrisori către redacțiile ziarelor centrale, susținând patetic cauza „noii arhitecturi”. Și semnează plin de responsabilitate: „Un grup de tovarăși”. Are conștiința împăcată, fiindcă-și poate exprima liber opiniile, deși oarecare regret persistă. Să-mi fi lăsat mie orașul pe mână, numai câțiva ani... Alta ar fi fost fața urbei noastre și toți locuitorii mi-ar fi fost recunoscători!” — lasă el să se înțeleagă în lungile dezbateri cu prietenii. Cetățenii de rând, în condamnabila lor înconștiență, nu-și dau seama că era cât pe-acți să fie fericiți chiar împotriva voinței lor.

RAVAGIILE MODEI

Odată cu crizantemele apar și anunțurile, la tot pasul. Pe stâlpi, mai ales în stațiile de autobuz, întâlnești foarte ispititoare: „Primesc elevi în gazda... Primesc fete în gazdă, cameră cu gaze, de comandată...”, etc. Și cu accese, plătite scump. Te și miri că în ziare mai apar doleanțe privind locuințele de închiriat.

În parc, însă, pe câțiva castani, am descoperit o notiță scrisă de mână, mult mai tentantă prin originalitatea ei: „Subsemnatul Brojbă Gh. Neacșu confecționar copârșee, lăzi, comode și somiere (?!). Avem orice mărime. Foarte avantajos. Nu pierdeți ocazia! Str. Dintr-o Margine. 13 bis”. O variantă a anunțului se limita doar la „copârșee”. M-am decis imediat să-l vizitez pe meșter. Dacă era avantajos!... Cine refuză un chilipir?

Am găsit repede strada. Era dincolo de barieră, bineînțeles. La adresa respectivă, o curte măricică, iar în curte, un șopron respectabil. Meșterul, mic și iute ca o sfilează, cu ochi verzi de drac, m-a cântărit dintr-o privire și m-a invitat în magazie.

— Ați citit anunțul, nu?
— Da, zic, firește că l-am citit, dar... știți... (Mă gândeam să-l întreb ce înțelege el prin „somniere”, însă mi s-a părut nedelicat).

— Știu, zice, ați vrea să probați, nu?

Asta chiar că nu-mi trecuse prin minte. Dar dacă așa o fi obiceiul casei... Și fiindcă tot ce am făcut drumul până aici...

În șopron mirosea plăcut a lemn proaspăt tras la rindea. Brusc mi-am dat seama că viața merită trăită din plin. Măine, cine știe...

Am probat vreo cinci bucăți. Îmi veneau ca turnate. Am scos o carte de vizită și câteva bancnote.

— Împachetează-ni-le, te rog! Poți să mi le trimiți în seara asta? Îți plătesc un acout acum, iar restul, când le primesc.

— Sigur, se face Martinică! strigă meșterul și, ca din pământ, apărut un băiat mișcându-se în ritm de break-dance. Părea în transă. Se vedea după casetofonul zbârnâitor pe care-l ducea în mână, că are alte preocupări decât taică-su.

— Lasă distracția! porunci meșterul. Înhamă calul și pune alea cinci de colo în camion. Le duci la adresă asta!

Băiatul dispăru, bâțându-se.

Am plecat mulțumit, însoțit de urările de bine ale meșterului, care m-a poftit să mai trec pe la el.

N-am regretat nicio clipă achiziția. Vila mea stătea aproape goală de cinci ani de zile. Am pus două „Copârșee” într-o cameră, trei în alta. Cele trei erau de purtare; mai sobre. Celelalte, un pic mai evazate, de sărbătoare. Fiindcă poți să știi cum se mai întoarce moda?

CAZ DE FORȚA MAJORA

Sunt adept al modelelor civilizate de educație. Și asta dintr-o fermă convingere că vorba dulce ajută infinit mai mult decât brutalitățile, fie ele verbale fie de altă natură. E drept că punerea în practică a unui asemenea principiu metodologic reclamă nervi tari, răbdare îngerească și timp la dispoziție. Presupunând că ai norocul să dispui de toate aceste premise, poți dresa un câine, poți îmblânzi un leopard, în cel mai rău caz. Chiar și lucrurile pot fi determinate să te asculte în oarecare măsură. Depinde și de talentul tău pedagogic, și de credința cu care te avânți orbește la treabă.

Pe vremuri, dornic să-mi pun în aplicare ideile expuse mai sus. Mi-am cumpărat de ocazie un auto turism de mic litraj. Doream din toată inima să ne împrietenim. Îmi pusesem în gând să-l formez după modelul visat de toți conducătorii auto: blând, ascultător, harnic, nepretențios și necostisitor. Cum s-ar zice un exemplu de amabilitate cu doi cilindri.

Dar n-am găsit nici pic de înțelegere la partenerul meu. Mă abandona cu regularitate la jumătatea drumului, rânjind cu capota ridicată năvălaș, în plină viteză, parcă dinadins pentru a mă lăsa fără vizibilitate pe o șosea aglomerată. Sau

îngheța definitiv într-o călduroasă zi de vară, la plecarea mea în concediu, fără să cedeze rugăminților mele. L-am curățat, l-am lustruit, l-am tratat cu delicatese — uleiuri și sprayuri scumpe — l-am îmbrăcat în huse elegante. Efectul educativ a fost nul. Bestia tot bestie. Își păstra cu îndărătnicie năravul de a mă lăsa baltă când aveam mai mare nevoie de serviciile lui. Și nu i-am spus măcar o dată: „Du-te mai încolo!”... Tot cu vorba bună, investind în el încredere nelimitată, bani la fel, am ajuns într-o zi de toamnă la fundul buzunarului și al răbdării.

— Lasă-l la conservat până-n primăvară, c-atunci îți obțin eu un preț onorabil pe el! mi-a recomandat același expert în vânzări — cumpărări, care mă pricopsise cu impostorul ăsta ce se dădea drept autoturism.

M-am consultat și cu un mecanic autentic. Dintr-o privire, l-a cântărit și evaluat.

— N-are viață-n el. Fier mort.

— Chiar nu poate fi înviat, măcar până scap de el? Sau îl dau „de suflet”?

Mi-a zis că se-ndoiește foarte tare.

— Asta e atelaj pervers...

Mie-mi spunea el noutăți din astea?

Îmi fac și azi un titlu de onoare din faptul că am reușit să mă descotorosesc de gloaba mecanică, vânzând-o în pierdere. Ce mai conta pe lângă sentimentul de eliberare? Parcă-i văd și acum înfățișarea aproape omenească. Adoptase aerul unuia ofensat de moarte, trădat de prietenul lui cel mai bun. L-am rânjit satisfăcut. Eram răzbunat. Încăpuse pe mâna unui bărbat dintr-o bucată, cu care nu-i mergeau fițele; de asta eram sigur. Bucuros de cunoștință, cetățeanul i-a tras câteva șuturi de rugbist în anvelope, i-a trântit capota de-a bubuit iar, odată instalată la volan, a demarat ca un uragan, făcând să scheaune Cauciucurile pe asfaltul zgrunțuros. Tigoarea în doi timpi și trei mișcări, de groază, prinsese aripi. O jumătate de minut i-a fost de-ajuns pentru a atinge o sută douăzeci de kilometri pe oră, stârnind admirația cunoscătorilor de față, toți șoferi amatori. „Asta mașină! Se vede că a costat o avere...”, opinau ei. Să fi știut dumnealor că eu abia izbutisem să torc, cu chiu, cu vai, șaptezeci de kilometri de la același obiect. Zburător... Și asta într-o hodorogeală de ziceai că se desface harabaua-n bucăți.

Experiența auto mi-a cam subminat pentru un timp moralul și încrederea în eficiența metodelor blajine aplicate lucrurilor. Latinii, oameni serioși și demni de toată încrederea, afirmău: *Sunt lacrimae rerum...*

Or fi fost, nu-i contrazic; poate că în perioada lor de decădere plângeau și lucrurile. Sunt sigur însă că ei n-au avut parte de minunile mecanice care ne fac pe noi să lacrimăm de bucurie la necaz.

Concepția mea privind comportarea urbană față de produsele tehnicii moderne s-a șubrezit definitiv în urma loviturii perfide primite din partea televizorului.

Era frumos, atrăgător, însuflețit și plin de căldură.

Cât timp s-a aflat în perioada de garanție. Cum i-a expirat termenul, s-a întunecat la față, scufundându-se într-o tăcere încăpățânată. Depanatorul l-a cercetat vreo oră, s-a enervat, scăpându-l din mână pe podea doar de două ori și adresându-i un florilegiu de înjurături bine asortate. S-a scuzat față de mine,

declarându-i că! „iresponsabilul” a încercat să-l electrocuteze.

Lucru care nu m-ar fi mirat deloc. Mi l-a reparat astfel în câteva rânduri și prefer să trec sub tăcere su mele pe care le-am plătit. Există lucruri în viață de care nu e bine să-ți aduci aminte.

Rezultatele — mediocre. N-aș vrea să descurajez pe nimeni. În ce mă privește, am avut ideea salvatoare de a face apel la un prieten realmente priceput și totalmente lipsit de prejudecăți.

— Cum zici că face? Dansează imaginea, se undulează, dispare când i se năzărește... așa e? Vin eu disează și-am să-l lămuresc.

Mi-a ținut o întreagă lecție despre aparatele electronice recalcitrante sau, cum le numea el, „lipsite de orice simț moral”.

— Snoabele n-au niciun chef să-și facă datoria și-atunci te abandonează cu nerușinare la mijlocul.

unui serial palpitant. Sau când e un meci cu miză mare, se dereglează instantaneu. Le știu eu toate hachițele...

Prietenul meu a apăsat pe buton. În timp ce eu mi-am luat o înfățișare neutră. Să nu se spună că influențez desfășurarea ostilităților. Am așteptat amândoi în tăcere ca domnul televizor să-și înceapă nu măru l lui preferat. Să se dea în stambă acum, când...aveam un martor serios de față. După un sfert de oră de așteptare nu s-a ivit nici cel mai mic semn de manifestare anormală. Funcționa perfect. Am remarcat în treacăt, cu multă inocență, că fără doar și poate e timid, când sunt alte persoane de față. Prietenul meu s-a distrat copios.

— Poate vrei să zici pervers! Cunosc eu marfa.

Incriminatorul nici n-a clipit. Parcă vorbeam despre trecutul îndepărtat, nu despre el. Oferea o imagine perfectă, sonorul Hi-fi. Prietenul meu a dat să plece, crezând că pesemne capriciosul obiect s-o fi reglat singur. L-am reținut, în speranța că nerușinatul își va da în petic, în cele din urmă. Până noaptea târziu, la încheierea programului, l-am pândit degeaba, ca niște controlori de calitate. N-a avut niciun cusur.

A doua zi însă, cum a rămas singur cu mine, a luat-o de la capăt. Cu forțe sporite. Părea că-mi face în necaz, impertinentul! L-am lăsat să-și facă toanele m-am strecurat ca o umbră până la telefon și l-am anunțat pe prietenul meu.

— Vasăzică tot nu se astâmpără, măgarul! E caz de forță majoră. Urmărește-l să nu se regleze cumva singur până vin eu!

Cum a intrat el pe ușă, monstrul — foarte sigur pe sine de data asta — și-a dat drumul la toate băierile. Ciriia. Behăia, ciripea, hârâia, sfârâia... A parcurs toată gama onomatopeelor, fără să se plictisească. Pe urmă a luat-o de la capăt. Cât despre imagine, ce să mai vorbim. O măcelărise, asasinul.

— Dacă n-ar fi un aparat ce se alimentează de la priză aș fi gata să jur că te sfidează, am constatat eu, aflat în dispoziție filosofică.

Asta cred că l-a decis pe prietenul meu să acționeze cu sânge rece și mână forte. l-a aplicat elegantului meu televizor câte un pumn zdravăn pe laterale și în „cap”, de era câte pe-aci să pariez cu mine însumi că-l face fărâme. Recunosc, pe

de altă parte, că și eu, în calitate de proprietar de drept, simțeam mâncărimi în palme. Însă m-am abținut.

Ca prin minune, televizorul (acum pot să-l numesc astfel) s-a redresat imediat. Și funcționează perfect și azi, după zece ani de la eveniment.

Mă jenez să trag eu concluzia. Ar suna cam brutal: în anumite cazuri — zise de forță majoră — niște scatoalce pot înlocui de minune vorba dulce. De pildă, când obiectele vor să te ia în stăpânire. *En garde*, mușchetari!

REȚETĂ PENTRU GREȚURI

Tănase Titi, zis și „TT” (marcă de revolver), era considerat, printre cunoștințele sale, drept un bărbat cuceritor. Cu toată modestia lui înnăscută, uneori nu avea încotro și se socotea și el irezistibil. Nu se știe ce fenomen misterios se producea atunci, poate ceva de natură astrală. Simțea furnicăture în tălpi și un im bold neînfrânat de a comite năzbâtii, ca adolescenții.

Să zicem că era primăvară, iar castanii comestibili își scuturau melancolic florile pe bulevard. De ce castani și de ce neapărat comestibili? Fiindcă Tănase. Fără voia lui, hoinărea prin Baia-Mare. De fapt, în delegație.

Își făcuse documentația la o mare întreprindere ochii localitate și își cumpăraseră și biletul de tren, pentru noapte, la un accelerat. Asta nu pentru că ar fi fost devorat de pasiunea mistuitoare — a călătoriilor nocturne. Ci pur și simplu deoarece ziua nu existau decât trenuri de persoane în direcția dorită de el. Se gândea că șefii de la C.F.R. or fi avut ei în vedere o rațiune — superioară, „se-nțelege —, când au hotărât că trenurile accelerate — două în total — să fie în exclusivitate noctambule. Își imagina și cum motivase directorul rețelei de căi ferate strania decizie: „Nu, tovarăși, nu e decent ca acceleratele noastre pe ruta aceasta (a lui TT, adică) să fie văzute ziua. Toată lumea mi se justifică pe toate căile: ba că a-ngețat linia, ba că n-a funcționat semnalizatorul, ba a intervenit cineva de la... (nume trecut sub tăcere) să dăm prioritate unor trenuri de marfă pentru beneficiarii din est — vest, nord — sud, ba s-a blocat circuitul...”

Pe scurt, acceleratele noastre circulă sub viteza normală. Vara că e prea cald și se dilată șinele, iarna că a dat un pospai de ninsoare și e polei pe traverse.

Parcă trenul ar merge pe traverse... Se găsisse un isteț să justifice întârzierile — știți la cine mă refer (nimeni nu știa) —, chiar în felul acesta. Da, da, mă refer la specialistul acela în industrie alimentară, care ne-a părăsit ulterior, făcându-ne astfel un mare serviciu, dar numai după ce ne-a dereglat traficul pentru câteva luni bune. Nu e onorabil, așadar, să fie văzute acceleratele pe direcția respectivă, ziua, târându-se ca niște mocănițe. Pot să bată și bărbuncul până spălăm obrazul și se reglează traficul... Dă-mi să semnez și eu procesul-verbal!”...

Pe de altă parte, destinul ranchiunos avusese grijă ca Tănase, clientul său preferat, să nu găsească loc la vagonul de dormit. Fuseseră reținute de lotul național de hochei pe iarbă, ce se antrenase intens pe gazonul (pășunile) Maramureșului, pentru campionatul din toamnă, ce urma să se desfășoare în Sri

Lanka. O casieria acră, de vârstă incertă, îi aruncase în silă tichetul, fără să ridice privirile. Norocul ei! Poate că farmecul masculin debordant al lui TT ar fi determinat-o să înflorească a doua oară, riscând s-o prindă iarna așa. Ceea ce nu era recomandabil pentru o ca și eră resemnată. Deși se susține, în genere, că iernile sunt blânde în această parte a țării.

Orașul îl recompensă pe Tănase din plin. O mulțime de fete frumoase treceau pe lângă el, privindu-l pierdute în treninguri tip CIC B-YKX, comandă specială (supraelastică). Citise în ziarul local ceva despre lotul național feminin de judo care sosise aici, în nord, pentru antrenamente aprige. Îl ispitea gândul să facă măcar câteva cunoștințe printre ele. Dar nu. Mulțumesc! Avusese cândva o experiență similară cu o karatistă. Mult timp stătuse cu mâna în ghips, în urma unei glume nevinovate.

Ca să scape nevătămat din torentul seducătoarelor sportive, se retrase strategic într-o cofetărie. O lumină într-o piersicie învăluia localul cu măsuțe cochete din paltin natur. Singură, la una din mese, o făptură de vis desfăcea delicat și atent, în părțile componente, câteva prăjituri asemănătoare unor roci sedimentare. „Blondă eternă „, o categorisi dintr-o privire TT. Femeia vieții lui: năsul puțin în vânt, ochii cenușii, mari cât niște faruri de „Mercedes“, și un corp în stare să umbrească definitiv stelele baletului de la Operă. Ce linie! Ce ținută! Ce profil!... Specia — răpitoare. În privința posibilităților intelectuale nu se pronunță încă. Ce să se mai pronunțe? Frumusețea e însăși inteligența materiei în acțiune (sau în afecțiune). E argumentul îndrăgostiților dintotdeauna. Iar TT era pe cale să se înroleze, cu arme și bagaje, în rândul acestora. Pentru prima dată în viață.

Cu ce se îndeletnicea nimfa? Hrănea grațioasă un pechinez negru, pricăjit, îmbrăcat cât se poate de sobru, cu o vestă pepit încheiată funcționărește pe pantece. Ochii lacrimoși ai patrupedului urmăreau ca vrăjiți traiectoria linguriței purtătoare de cremă aromată.

Punându-și în funcțiune toate sursele de iradiere afectivă, Tănase T. își declanșă farmecul personal „Acum ori niciodată!“. Pachetul de țigări „Kent“ extras cu dexteritate din buzunarul de la piept, bricheta mănuită cu o rară distincție bărbătească și, în fine, trucul nemaiîncercat de mult: cumpără o portocală.

Una singură. O puse pe masă, ignorând serviabilitatea bătoare la ochi a vânzătoarei. Sărmana de ea nu-l scăpa o clipă din ochi și suspina cine știe de ce. Visătoare. Poate-și dăduse seama că nu ei îi erau destinate toate aceste artificii.

Tănase își începu numărul de virtuozitate ca un adevărat maestru. Scoase din geanta diplomat o ciocolată chinezească extrafină în foiță aurie și-l ademeni pe cățelușul negru, profitând de faptul că acela își terminase prăjiturile și se lungea pe bot pofticios. Mai voia. Exact după dorința lui TT. Trebuia anihilat, înainte de toate, paznicul canin al fecioarei blonde. Niciodată nu se avusese prea bine cu cățelușii. Era normal să-și ia măsuri de precauție.

Pechinezul aruncă o privire întrebătoare blondei, ocupate acum să-și bea cafeaua. Văzând că nu reacționează în niciun fel. Bestia rânji și se smuci în lesă, lătrându-l pițigăiat. Stăpână-sa îl dojeni și alunecă lent, cu priviri distrase, peste

Tănase, înglobându-l în masa obiectelor înconjurătoare.

Încercă atunci numărul de senzație: desfacerea portocalei. Niciodată nu dăduse greș. O curăta rapid și elegant, fără să sară un singur strop. Numai mireasma exotică a fructului se răspândea duios împrejur, doborând inimile virginale. Rezultatul era totdeauna o splendidă corolă, ca a unui nufăr auriu: coaja și feliile de portocală expuse artistic și îmbietor. Diafana făptură părea și ea interesată de reușita acțiunii. Nările îi fremătau în același timp cu ale câinelui. TT Ignoră asemănarea și continuă operațiunea” „ikebana”.

Altfel spus, o operație foarte grea. Distrata de vânzătoare îi dăduse o portocală verde, care nu se cojea cu niciun chip. Ultima, zicea ea.

La asemenea lipsă de colaborare din partea citricei chiar că nu se așteptase. Părea să-l sfideze. Simțindu-se dogorit de șase priviri arzătoare (numărând și pechinezul cu vestuță), comise o gafă ireparabilă. Se enervă și vru să forțeze nota. Portocala cedă pe ne așteptate, vărsându-și sângele, era convins de asta, nu.

— Mai dintr-o perversă înclinație spre răutate. Îl stropi cu sevă usturătoare drept în ochi, deși era sigur că perfida țintise inițial minunata lui cravată argintie.

Printre lacrimi, Tănase mai apucă să vadă cum zăltata de sferă verde-oranj îi scapă din mâini și se rostogolește fericită la întâlnirea cu onorabilul pechinez. Jigodia părea că asta scontase. O înhăță fulgerător cu dințișorii ascuțiți brici și o ucise fără pic de remușcare.

Până să-și ia seama vreunul dintre spectatorii depășiți de evenimente, o și înfulecase lacom, privindu-l devotat pe Tănase. Fără îndoială că simțise nevoia să se dreagă după atâtea dulciuri. Îi poftise inima acritură

— Bhută! strigă pițigăiat blonda, deschizând o gură sclipitoare, plină cu dinți de aur (pe puțin vreo patru zeci, i se păru lui TT. orbit). O nenorocești pe Zuzuca mea! Nu vezi că e bohoasă? Hinghehule!... Ți-e hău, fetița mea?

Își luă în brațe cățelușa și plecă maiestruoasă. Aruncându-i lui Tănase cel năucit priviri ucigașe. Cavaler până la capăt — și pentru că se afla aproape de ieșire

— El se repezi și-i deschise politicos ușa idolului prăbușit de pe soclu.

Cele două gingașe făpturi reacționară fără întârziere, deși în chip diferit. Blonda îi șuieră:

— Mehsi ! Du-te de te spânzuha, avohtohule!

„Avortor? se minună în forul său intim TT, traducând automat această invenție lingvistică prin „individ care produce avorturi intenționate, în cazul speciei canine”.

Zuzuca, în brațele stupinei, din fugă tot apuca să-l lingă o dată pe obraz, fierbinte, în semn de profundă recunoștință. Portocala îi tăiașe greața aproape ca un castravete în oțet, modest și autohton, dar mult mai eficient.

FARMEC CU CONSECINȚE

În ciuda funcției importante pe care ajunsese s-o ocupe, tovarășa Dugu poseda o strungăreață absolut neprincipială. Se știe că strungăreață este atribuită de obicei femeilor drăcoase, ca să folosim un termen mai decent. Așa cum cere tradiția, iar

tradiția știe ea ce face. De data asta însă nimerise cu oiștea-n gard.

Directoarea unei instituții atât de importante ca Direcția Recuperării Morale nu era dispusă, dar deloc, să-i facă concesii. Pentru tovarășa Dugu această zestre de la natură era mai degrabă o pacoste. Nu putea să zâmbească fără să producă derută printre numeroșii tovarăși bărbați subalterni ori solicitanți, cu care avea de discutat. Or, asta influența vădit negativ calitatea ședințelor de producție, viciind, cum spun specialiștii însuși rezultatul acestora. Se strecura nu se știe cum și pe unde un aer cam echivoc. Aproape ușuratic, dacă, nu chiar indecent. Era inadmisibil.

Ce e de făcut într-o asemenea situație dilematică?

Unii ar zice că tovarășa s-a dus urgent la dentist ca să-și refacă zâmbetul, dându-i o alură mai severă, mai sobră cumva. Nici vorbă. Nu s-a dus fiindcă nu-i prea plăceau doctorii în general, iar stomatologii în special. Fapt scuzabil, întrucât primul ei soț fusese dentist.

La ce metodă a recurs dânsa? La aceea aflată la îndemână și anume la sacrificiul personal. Pur și simplu n-a mai zâmbit. Și-a jertfit farmecul personal pe altarul D.R.M. Ca atare, a devenit în scurt timp de o intransigență feroce. Nu-i stătea în fire, dar n-avea încotro. Uitând să mai zâmbească, a început treptat să-și piardă feminitatea. Un tovarăș malițios s-a referit la dânsa, odată, numind-o „Masca de fier” și așa i-a rămas numele. Se ținea scai de dânsa, cu toate că tovarășul căruia-i îi ardea de porecle fusese de mult transferat la cerere, într-o comună din Delta Dunării.

Soțul (al doilea) a părăsit-o într-o bună zi, în urma unui scandal conjugal, în care îi ceruse ferm să-și recapete farmecul de femeie cu strungăreață. Dar nu-și găsisese omul! Tovarășa Dugu a considerat asta un amestec absolut neprincipal în problemele ei de serviciu, o lezare nesăbuită a misiunii ei morale și l-a concediat. Pardon! A cerut divorțul, folosind motivul clasic al nepotrivirii de caractere. Ea avea din belșug, iar lui îi lipsea cu desăvârșire.

Din ce în ce mai puțini solicitanți urcau treptele D.R.M. Dar și aceia, când dădeau cu ochii de figura înghețată, mohorâtă. A directoriei, se prefăceau c-au greșit intrarea. Și dădeau fuga la cinematograful, unde rula o comedie să te strici de râs.

Toate ca toate, dar să facă să sufere productivitatea, asta nu intrase în calculele tovarășei Dugu. Mai bine moartea! Deci, alegând cu grijă o zi frumoasă de ani. Femeia numită „Masca de fier” a ajuns la concluzia că trebuie, vrând-nevrând, sub imperiul necesității. Să revină la „starea de zâmbet”. Așa o denumea dânsa, cu un termen consacrat. Concesia — căci era totuși o concesie — se anunța bine venită. Bunăvoința exista, spirit de sacrificiu din belșug, numai că imprevizibilul nu poate fi prevăzut. Fără să exerseze din timp, contând pe calitățile sale native, așa cum le știa încă din perioada tristă a ședințelor în derută din cauza strungăreței, tovarășa Dugu s-a pripit. Ca sub o baghetă magică, izvorul trebuia să țâșnească din stâncă.

Primul care a intrat în biroul său în acea dimineață era un tovarăș de la Minister, alarmat de situația dramatică în care se zbătea D.R.M. Tovarășa Dugu l-a

întâmpinat cu cel mai seducător zâmbet posibil în împrejurările date. Grozăvie! Mușchii săi faciali neantrenați de atâția ani (știți că zâmbetul e produs și el de acțiunea anumitor mușchi au eșuat lamentabil. În loc de zâmbet săgalnic, ștrengar sau cum o mai fi vrut tovarășa să fie, a ieșit un rânjet disprețuitor. Tovarășul a rămas ca lovit în față, apoi a întrebat:

— Cum vă permiteți? Eu nu admit să fiu tratat ca un...

Tovarășa Dugu, care nu-și văzuse grimasa în oglindă, a crezut, firește, că omul e un puritan, deci trebuia să insiste. I-a mai adresat un surâs de femeie zâmbăreață. Rezultatul a fost peste așteptări. Tovarășul din minister s-a simțit extrem de ofensat și a cerut să vorbească cu adjunctul. Soarta tovarășei Dugu fusese decisă în aceste câteva minute. De aici, n-o mai putem urmări, întrucât are toate șansele să fie recuperată. Dacă izbutește să-și recapete abilitatea de a surâde cum trebuie și cui trebuie.

Nu a fost în intenția mea să vă servească o istorioară moralizatoare încropită la repezeală. Vă rog să mă credeți că am cunoscut-o personal pe tovarășa, iar cazul ei mi se pare demn de a fi împărtășit și altora.

Asta ca nu cumva să vă pierdeți optimismul, când vedeți în jurul dumneavoastră tot felul de rânjete. Nu vă speriați! Sunt doar cazuri disperate de indivizi care-și exersează mușchii zâmbetului. De la zâmbet la râs e mai ușor de trecut. Uite-așa se poate ajunge. În cele din urmă, și la înțelegerea între popoare. Nu e normal să-ncepem cu indivizii?

CĂDEREA DIN VIS

De la o vreme nu prea mai visez. Unii sunt favorizați de natură în privința asta, dar nu-și dau seama cât de fericiți sunt. E ca și cum ai trăi două vieți. Dacă știi să ți le trăiești cum trebuie, poți obține mari satisfacții, ori în vis, ori în realitate. Depinde ce învățăături tragi din fiecare și cum le pui în practică. Râs fiind istoria, veți vedea că oameni celebri au visat la timp ce anume să întreprindă pentru a ajunge ceea ce au ajuns. Sau ziua înfăptuiau, iar în vis dărimau ce făcuseră. Ori invers. Precum se poate ușor înțelege, există și aici un pericol, ca peste tot.

De un asemenea pericol mă temeam și n-am putut scăpa. Dormeam ca tot omul cu conștiința împăcată, când m-am trezit că intru în vis ca în împărăția cerurilor. N-aș fi în măsură să vă dau detalii despre înfățișarea respectivei împărății. Nu mă pricep la des crieri. Vă rog să mă credeți că arăta exact așa cum îi spune. Așa am luat-o și eu. Ca atare. În vis îți poți imagina ce dorești. De unde o fi apărut în calea mea o asemenea fantasmagorie nu-mi închipui nici să mă tai. Îmi munceam mintea cu această întrebare, când îmi apără în față un tinerel cu bărbuță. Îmbrăcat se bru. Dar elegant. „Croială englezească”, mi-am zis.

Individul mi-a surâs înțelegător și m-a poftit să iau loc într-un fotoliu adânc ca o covată, iar el s-a așezat în spatele unui birou masiv. O mobilă veche și prețioasă, dar într-un stil cam bisericesc. Ciudățenia era că fotoliul meu fusese orientat ou spatele spre biroul cetățeanului. Alături, alt fotoliu, tot așa. Dacă voia să stăm de

vorbă, de ce nu s-o fi așezat și el lângă mine, în celălalt fotoliu, și mă pune să stau sucit ca naiba, ca să-l pot privi măcar dintr-o parte? Mi-a amintit de un anumit director de editură, dar ăsta era dintr-un vis mult prea urât, pe care nu-l planificam prea des.

— Știi cine sunt. Am fost și voi fi, nu?... if... ham! Păstrătorul cheilor și catastihului.

— Desigur!... probabil... Evident... Tot ce se poate!... am bâiguit eu.

— Vom completa o mică fișă. Numele, prenumele?

— Gogu G. Ciocănel, născut în... crescut... descrescut... înmulțit...

— Profesia?

— Îââ... om politic!

— Nu. Cunoaștem așa ceva!... Ce profesie e asta?

— Știți, domnule... doamnă (ca sex, părea nedecis)... când un individ îi face pe alții să-l urmeze în numele unei idei...

— Să-l urmeze pe el sau ideea?

Părea cam neinstruit sfântulețul (sau sfânta).

— Totuna e!

— Ești mistic? Ce cauți aici? s-a răstit deodată creatura.

— Nu. Sunt ateu toată ziua. Chiar și noaptea!

— Nu primim atei decât cu recomandare de la medicul de circa.

M-am holbat preț de vreo două minute la inter locutorul meu. Care-și mângâia satisfăcut bărbuța. Probabil că redevenise bărbat. Învîngându-și pornirile feministe latente.

— Dom-le, dumneata ești înger drac sau șef de cadre?

— În fișa mea, la această rubrică am pus liniuță... mi-a răspuns el cu înduioșătoare candoare.

— Mă rog! Atunci... dom'le Liniuță, ce instituție reprezintă dumneata?

— N-o reprezint! O conduc... s-a îndreptat impozant în scaunul lui ca o strană. Întreprinderea de Gospodărire a Viselor. I.G.V!

— Și pe astea v-ați găsit să le exploatați?... Omenirea n-o să accepte în vecii vecilor o astfel de intruziune !

— Ași!... Ateii sunt toți naivi ca dumneata? m-a persiflat el.

Și mi-a fluturat prin fața ochilor un maldăr de hârtii scrise frumos de mână, cu tot felul de cerneluri.

— Avem deja un mare număr de oferte. Visele, dragul meu client inoportun, sunt o mare forță nou utilizată.

— Ah, trădătorii! am scrâșnit eu.

— De ce trădători?... E o marfă ca oricare alta.

Se plătește binișor. De când am pus mâna pe afacere, întreprinderea mea prosperă. Pe piața mondială e mare cerere de vise. Naturale, evidente. Nu mă refer la nefericiți! care-și distrug viața folosind droguri ca să viseze. Nu! Eu înregistrez pe toți cei care au sur plus și doresc să le valorifice la un preț convenabil.

Când realizez un stoc serios, le plasez în funcție de bursa viselor.

— Bursa...? Inimaginabil. Și cum le plătești? În bani gheață?
— Depinde. E secret profesional. Apropo, dumneata cât ceri pentru visul ăsta? S-a interesat el pe un ton indiferent.

— Măi acesta... Liniuță sau cum te cheamă... șterge-o din visul meu. Că acum mă trezesc! m-am indignat pe bună dreptate.

— De ce te superi așa? Doar vorbim, nu cumpărăm și nici nu vindem. Dacă te mai gândești... Ai avea o surpriză plăcută mâine dimineață.

I l-am cedat după o târguială prelungită. În definitiv, ce mă costa? Tot nu doream eu să mă mai visez om politic. Prea sunt multe belele pe capul tău când ocupi o asemenea poziție, fie chiar și în somn. Darămite în realitate!

În sunet de trâmbițe, am ieșit triumfal din împărăția domnului Liniuță. Soneria clincănea nerăbdătoare și m-a smuls fără menajamente din somn. La ușă — poștașul.

— Vă felicit, să trăiți. Dom Ciocănel! V-a ieșit numărul! m-a anunțat foarte bucuros de reușită.

— Numărul? l-am întrebat eu buimac.

De la CEC N-aveți unul pentru autoturism? Ați câștigat o mașină. M-a trimis să v-anunț, că mă cunosc cu tovarășa Angelica de la sucursală, care vă știe și dânsa de la...

Asta era! Am revenit bucuros la realitate, să-mi iau în primire recompensa. I.G.V.-ul ăsta e firmă serioasă, nu ca altele. Foarte ingenios procedeul de plată.

Cum vă spuneam, de la o vreme nu prea mai visez. Poate, așa, când plec în concediu. Altminteri, mă chinuie un coșmar. Mă trezesc mereu în toiul nopții, lac de sudoare, visând că mi s-a furat autoturismul. Pprieteni și cunoștințe de-ale mele se află în aceeași situație. Oare și ei să-și fi comercializat visele secrete?... Imposibil. Nu e chiar atât de pervertită lumea modernă. Alții cred că n-au făcut greșeala comisă de mine. Ce sunt eu în definitiv? Un fost cioban la oi și nimic mai mult. Fără școală prea multă. Nefiind instruit, este mai ușor de crezut că am alunecat în ispită. Să-mi vând eu, de bunăvoie și nesilit de de nimeni, visul vieții mele... Al dracului domnul Liniuță ăla, cu cheile și catastihul lui! Câtă vreme visam să mă fac strungar sau învățător, nici vorbă să-mi facă vreo ofertă! Am avut și eu un vis frumos și l-am dat pe mai nimic. Soldații lui Napoleon pur tău în ranița bastonul de mareșal. Eu — cu bâta. Care, sub impulsul visului, ar fi ajuns într-o zi norocoasă, sceptru. Parcă Alexandru Macedon n-a pornit tot de la oi? Cum nu? De la capre... E o diferență, într-adevăr. Dar, în esență, tot un fel de colegi suntem. Cu toate că brânza de oi se vinde ceva mai scump decât cea de capre, oare are și un pic de miros. Cui îi place, dă un ban în plus. Că merită prețul. Cât să vă cântăresc?...

ARMA SECRETĂ

Din motive temeinice, dragostea a fost considerată o boală de care nu scapă nici microorganismele. Cu oricâtă vigoare ar fi combătută — ca și gripa — această maladie tot își face de cap, afectând mai ales inima. Singurul său leac, declară

specialiștii, este doar trecerea timpului. Așa că, peste o vreme, unii se vindecă. Firile mai tari, trebuie să precizăm. Alții suferă în continuare și culmea e că mai sunt și fericiți în suferințele lor, în conștiinții!

După douăzeci de ani. Fericirea conjugală se mai subțiază. Ca metalul nobil al verighetelor. Nu. Focul nu s-a stins de tot, încă mocnește. Pentru cei interesați, se anunță și clipe dătătoare de speranță, în sen sul că te poți perpeli când și când la flacăra mică, urmând legile oculte ale preparării unei apetisante fripturi la țepușă pe gustul zeului poznaș.

Cel care abia a trântit ușa domiciliului conjugal, dezgustat de o ceartă pe cînste cu obiectul adorației sale din tinerețe, își caută, în cincizeci la sută din cazuri, alinare în localul cel mai apropiat. Acolo chelnerițele distribuie cu generozitate zămbete, halbe de bere și alte asemenea întăritoare. Unii nu-și pot reface moralul altfel.

— Ia și tu un coniac, că o tonic! Și nu mai fi supărat, dăci ții să nu ne strici cheful. Ce e mutra asta de înmormântare la tine?

Novicele. Îmbărbătat astfel de prieteni, simte că-i vine inima la loc și își spune trista poveste, într-o tăcere plină de compasiune con fraternă.

— Situația este extrem de delicată. Vedeți, băieți, el reprezintă un eșantion din categoria color ce încă mai sunt îndrăgostiți de propria nevestă, la vârsta când mai au doar o aruncătură de băț până la sărbătorirea nunții de argint, atrage atenția asupra acestui caz rar cel mai experimentat amic. E, totuși, cam nedecis. Să-l invidieze, să-l admire, ori și una, și alta?

Îndrăgostitul perpetuu închină câteva pocale ca să-și ajungă din urmă tovarășii de suferință. Problema. Extrem de spinoasă, trebuie întoarsă și pe față, și pe dos. Spre a i se lumina toate aspectele mai obscure. Omul parcă s-a mai întremat și se interesează dacă știe cineva vreo cale de urmat, oricât de grea ar fi. Un bărbat nu se descurajează așa de ușor, mai ales când e înconjurat de prieteni.

— Nu există niciun remediu pentru dulcea suferință! proclamă pe un ton visător singurul becher aflat de față, deși opinia lui nu contează nici cât negru sub unghie. Nu e în domeniu, ce să ne mai încurcăm cu el în păreri!

— O speranță ar mai exista, pentru cine se consideră în stare să încerce și metodele drastice...

Tot experiența își spune cuvântul la momentul oportun. Halbele și paharele tac și așteaptă pline de cuviință destăinuirea maestrului.

— Ceapa, dom'le!... Nu există nimic care să-i reziste. Am fost martor la destrămarea unor căsătorii ca și încheiate, din cauza consumului excesiv de ceapa.

Altminteri perfect motivat din punctul de vedere al consumatorului, întrucât se afirma că înlătura până și mirosul de alcool pur, triplu rafinat, plus că-i și diminuează efectele. E, dacă-mi permiteți, aproape un miracol. Te poți baza pe tăria cepei și pe bărbăteasca persistență a damfului ei. Nu pot să nu mă gândesc la jalnicele consecințe ale unui gest nesăbuit pe care l-ar fi putut comite până și Romeo, ca să dau un exemplu cunoscut de multă lume. Cât era el de Romeo, în caz că l-ar fi pus naiba să zdrobească frumusețel cu pumnul câteva cepe, mestecându-le în grabă,

Înainte de întâlnirea cu Julieta, praful s-ar fi ales de zguduitoarea lor poveste de dragoste. Expusă mirosului pernicios al cepei. Emanat pe o distanță bunicică de im prudentul îndrăgostit, fata ar fi rupt relațiile, fără discuție, chiar înainte de a începe. Iar omenirea ar fi mai săracă astăzi cu o capodoperă. Nu. Nu. Nu-i de glumă cu ceapa. După mine, toate cuplurile celebre de îndrăgostiți din istoria literaturii își datorează faima în primul rând, faptului că au evitat ceapa. Nu că așa avea eu ceva personal cu ea. Însă cel care chibzuiește s-o utilizeze ca remediu ia o hotărâre crucială. N-aș recomanda-o decât în situații extreme...

Câteva clipe domnește o liniște gravă. Urmează, la unison, ciocnitul cupelor și oftaturile adânci ale com batanților căzuți pe gânduri grele.

— Și să mai știți una de la mine: în tinerețe. În drăgostiți! se hrănesc cu flori. De-asta îi vezi fățându-se ou buchete și buchetele, indiferent de anotimp și de prețuri. N-ai loc să-ți citești ziarul de ei. Dar după ce te-ai așezat la casa ta, ca bărbat serios și cap de familie, ajungi la vorba mea. Ceapa! — îi dai de gust și n-o mai lași.

Cum să nu te îmbărbăteze faptul că, după ce ți-ai spus oful, i-ai aflat și leacul? Îndrăgostitul perpetuu pornește pe două cărări către casă. În drum. Se abate prin piață, sedus de imaginea unor suculente cepe de responsabilitate, au isprăvit-o. Îi oferă mormane întregi de praz mustăcios, movile de arpagic și funii de usturoi. Însă cepșoară nici de leac. Furios, cumpără la întâmplare niște pătrunjel verde și-și varsă năduful.

În expresii de nereprodus, pe ursita lui. Care, biata de că Nu are niciun amestec în comercializarea cepei.

Surprinzător, în sânul familiei buchetul de pătrunjel produce nesperate efuziuni sentimentale.

— Ce bine te-ai gândit! N-aveam deloc verdeață pentru ciorbă. Ești un scump!...

Și țoc. Țoc. Sărutul domestic aplicat intempestiv.

N-ai de ales. Între iubire și ceapă, o preferi pe cea dintâi. Are cu totul alt parfum și nici nu te face să lăcrimezi. Și, din fericire, o ai la îndemână. Nu trebuie să mai umbli cu flori și alte farafastâcuri.

Asta nu te împiedică însă, ca pe orice bărbat cu capul pe umeri, să faci rost de ceapă și s-o păstrezi în rezervă. Este arma ta secretă cu oare poți câștiga mari bătălii conjugale. Așa ar fi procedat și Romeo, dacă supraviețuia.

SCHIMB ÎN NATURĂ

Locul acțiunii: Secția Maternitate a Spitalului Județean X.

Ora: De preferință după-amiaza, când lumea mai doarme și nu sunt urechi indiscrete pe coridoare, pe la uși, pe la ferestre.

Data: În strictă contemporaneitate.

Subiectul: O femeie tânără naște un copil.

Se naște întrebarea: Ei. și? Mare noutate!

Se ivesc complicații: Mădălina Vergu era blondă.

Iar copilul ei — negricios.

Explicații suplimentare: Tănase Vergu, soțul, era plecat de noua luni și ceva într-o țară din Orientul Apropiat, ca electrician de înalta calificare, pe un șantier. Atunci cum se justifică tânăra Mădălina? De unde copilașul cel oacheș?

Gura lumii: A. păi nu știi? S-a-ncurcat cu acordeonistul ăla... Drobiță... Lămâiță... zi-i pe nume!... de apare la Televiziune ! Ala frumosul, cu părul creț... da brunet rău...

Adevărul: Asta e.

Informații despre Tănase V.: Mic, blond, spălăcit, iute la mânie. Gelos ca un turc. „Ăștia mici sunt ai dracului...” (zicală).

Știre alarmantă: Nicio grijă în privința mamei și a nou-născutului! Sunt bine, sănătoși. Dar vai!

Peste o săptămână sosește în concediu fericitul tată.

Fericitul?!...

Monolog: Ce mă fac. Ce mă fac? Când o să-l vadă Tănase!... Ce, e nebun să-l creadă al lui?... Mor!... Ba nu! Sunt prea tânără și viața e prea frumoasă. Iar copilul... mdaa... Toți copiii, imediat după naștere, seamănă între ei ca boabele de fasole. Deci?... E o idee. N-am încotro. Trebuie s-o pun în practică.

Nevoia te-nvață...

Dialog discret: — D-na Calafeteanu, vrei să mă ajuți?

— Ce-ți lipsește, dragă?

— Un copil blond!

— Nu cumva ai băut ceva? Te nenorocеști!

— Vorbesc foarte serios... Un schimb... N-o să știe nimeni. Nu se cunoaște. Dumneata te pricepi, că doar ești asistentă medicală cu vechime.

— N-am timp, dragă, de năzbătii!

— Zece mii !

— Dacă nu te simți bine... Ia pune termometrul

— Treisprezece!

— Preci ai temperatură!

— Bine! Cincisprezece!... Mai mult nu dau!...

Măine primești suma întreagă. În obligațiuni CEC. să nu fie suspiciuni de nicio parte. Mi le aduce soră-mea.

Doar să-i dau un telefon.

— De ce nu spui, dragă. Că-ți trebuie o fisă? Ce mai atâta vorbă? Poftim! Dacă ți s-a făcut dor de rude... Poți suna acum, că e telefonul liber...

Fotografie color: O familie fericită, cu nașii, bu nici. Când pruncul împlinește vârsta tăierii moțului.

Nicio umbră la orizont. Dar să nu anticipăm.

Aviz: Cetățeni! Un bun plasament pentru economiile dv. — obligațiunile CEC cu câștiguri

Joc de copii: — Ce culoare arc călimara ta?

— Negru!

— Ai tu pe tine această culoare?

— Nu!

— Ai ieșit din joc!...

Fotografie alb-negru: O familie nefericită. Cealaltă. Pentru că tatăl nu-și recunoaște fiul adus de la maternitate. Ii se pare prea oacheș ca să fie al lui.

Izbucnește un scandal monstru.

— Asta nu e copilul meu! strigă el.

— Cum să nu fie al tău? Ai înnebunit, doamne ferește! se miră soția lui.

— Te duci cu el înapoi la maternitate, să ți-l dea pe-al nostru, cel adevărat.

Altfel...

Bănuieți: Pe undeva, cumva, a răsuflat zvonul despre legătura Mădălinei Vergu cu focosul și negriciosul instrumentist. Scandalul iscat de perechea înșelată a făcut să iasă totul la iveală. Asistentă medicală a fost pedepsită conform legii. Mădălina a fost silită să restituie pruncul adevăraților părinți și să-și ia înapoi pruncul cel brunetei.

Un oftat de ușurare: Uff! Însă prea devreme.

E adevărat că Tănase a plecat la timp înapoi, pe șantierul lui. Dar când se va întoarce va da ochi cu alt copilăș decât cel pe care-l știe.

Mater dolorosa: Dacă Tănase nu-l va recunoaște drept fiu al său (argument: „Seamănă-n partea bunicului dinspre mamă, că el arăta așa țigănos, când îl bătea soarele pe câmp”), atunci când se va întoarce, peste un an, Mădălina nu-l va mai recunoaște nici ea drept soț.

TINEREȚE LA BĂTRÂNEȚE

Vine pe la mine domnul Chițu, vecinul meu din bloc, să mă consulte într-o problemă de viață și de moarte.

— Despre ce-i vorba?

— Dom'profesor, mă iertați că-ndrăznesc. Dar fiind vorba că e specialitatea dumneavoastră, ca profesor de gimnastică, vreau doar să vă fac o întrebare. Poate o persoană să slăbească așa, cât vrea, dacă toată viața a fost mai grăsuț un pic?

— Depinde... zic eu diplomatic.

— Păi nu i-am spus și eu tot așa? Ea — nu și nu, că „e vorba de amenajarea sănătății și merită prețul”.

— Cine?

— Nevastă-mea. Că de ea vorbeam. Nu v-am spus?

Domnul Chițu, fost plăpumar, e actualmente onorabil pensionar. Doamna Chițu, de profesie mezelărească, e pe cale să iasă și dânsa la pensie. Dumnealui bate bine suta de ocale, e roșu ca un rac fiert și posedă o voce subțire, de scapet. Consoarta, pe jumătate cât soțul, se prezintă ca un maldăr de cârnuri așezate otova pe dânsa. Vocea dumneaei de bariton, pene trântă, face să vibreze primejdios geamurile când discută prietenește cu vreo vecină sau când râde gădilat. Cu asta am spus totul despre unitatea dialectică a contrariilor în familia Chițu.

— Deci soția dv. Vrea să slăbească, dacă înțeleg eu bine?

— Sigur că da! Da' nu după, sfatul medicului.

N-are-ncredere... O viață-ntreagă n-am avut nevoie de doctor, de ce-aș avea tocmai acum?", zice dumneaei, cu păcat, după părerea mea. Da' să vezi drăcie, că i-a băgat cineva-n cap că există o rețetă de slăbire ce nu s-a mai văzut. Un văr din partea nevesti-mii d-a-ntâia — nu știu dac-o știți — i-a garantat că-ntr-o lună de zile poate ajunge la greutatea din tinerețe. „Madam Chițu, tanti dragă, trebuie doar voință și bunăvoință!... Bei zilnic doar un ceai, de indiferent ce. Cu-o lingură de miere și-atât! P-ormă, de cinci ori pe zi, gimnastică aerobică. În patru săptămâni te face să arăți ca la două de ani...”. Aici n-a brodit-o băiatul, că nevastă-mea și la douăzeci de ani tot așa plinuță era. Dar îi ședea bine, de ce să mint... Vedeți, cu vârsta, femeile, de firi mai sensibile, vrea și ele să se mențină... D-aia veni să vă-ntreb, dom' profesor, e bine sau nu să s-apuce de rețeta aia?

— În niciun caz fără recomandarea medicului! Slăbirea forțată și bruscă pune în pericol sănătatea persoanelor sensibile”.

Opinia mea pare să-i redea domnului Chițu încrederea în sine.

— Păi eu nu i-am spus la fel? „Te distrugi, fato, fără un mizilic, fără un dulce, fără o cafeluță... Cum să-ți ții zilele numai c-un ceai? Ce, aia e mâncare?”... Da' nu vrea s-audă! „Nu, că nu-i așa! Organismul are rezerve ascunse”. Cine-o fi-nvățat-o, dom'le, că la mine nu s-a pomenit așa ceva?!

— Ei, da, desigur; organismul are unele rezerve, dar numai pentru cazuri de forță majoră, precizez eu. Și-atunci tot fără exagerări. Însă, iertați-mă, doamna Chițu ține să se condamne singură la moarte prin inaniție? Sau nu-i mai plac mâncărurile gătite de dumneavoastră?

— Cum să nu-i placă! Moare după ele... I-am atras eu atenția într-o zi, i-am vorbit ca un tată. „Măi fetițo, Mărgăritărel — știți, c-așa îi zic eu —, ce nevoie ai s-arăți ca la douăj' de ani? Crede-mă pe mine că știu ce vorbesc! Tu și la vârsta măritişului, când ne-am luat, tot așa erai și tot atâta cântăreai. Ce, nu știu eu ce-am cărat în brațe când am trecut pragul?”

— În cazul ăsta e foarte bine. Înseamnă că nici n-a slăbit, nici nu s-a îngrășat. Așa spun toți specialiștii că e ideal.

— Vorba mea! Nici gras, nici slab!... Este, dom' profesor?

— În general, după ultimele statistici, baremul e...

— Păi nu i-am spus eu?... Barem de m-ar înțelege și pe mine... Da' tot văr-u-ăla i-a povestit de un caz care s-a ținut de rețetă. Un domn bătrân din Giulvăzul Mare, care trăgea ca la o sută de kile, a slăbit, în alea patru săptămâni de flămânzeală, trei de kile. „Madam Chițu, tanti dragă — zice vărul —, I-am văzut cu ochii mei și-nainte, și după! Are obze' și trei de ani, dar acu arată ca un tânăr de șaizeci”. Pricepi dumneata unde bate ruda asta a noastră? Adică îi bagă-n cap nevesti-mii să-ntinerească de să zică lumea că eu sunt mai bătrân. Asta ne strică familia, dom'le, e pus pe rele! Cum să mai conviețuiesc eu împreună cu doamna Chițu, dacă s-ajunge pin-acolo? Am intrat la grijă mare. Ce mă sfătuți?

— Simplu ca bună ziua. Îl liniștesc eu. Vă declarați de acord cu punerea în

practică a rețetei, însă numai în momentul când soața dv. va împlini optzeci și trei de ani. Exemplul dat de vărul dumneavoastră ne îndreptățește să tragem concluzia că e vârsta cea mai propice.

— Propice?...

— Evident!

— Adică s-o las întâi să-mplinească numărul de ani și după aia. Imediat „poftim rețeta, madam Chițu, dacă mai poștești!”... iete, dom’le, cum de nu mi-a trecut prin cap?... Mii de mulțumiri, dom’profesor!... Propice, asta era! D-aia nu-mi venea mie în minte! Era prea simplu!...

Fața plină a domnului Chițu strălucește de o sacra mulțumire. Încep și eu să cred că am redat fericirea, atât de jinduită, unei familii amenințate din umbra de oribilul spectru al întineririi precoce...

INIMĂ DE TATĂ

Destinul lui Mitică Frangulea se numea Caliopi. Avea ochii mari și plini de foc, încât mulți fluturași își arsese aripile încercând să se apropie de ei la distanța unei priviri de efect. Cu Mitică, așa greoi cum era el, lucrurile au mers repede și neted. La pe trecerea revelionului, organizată de clubul întreprinderii, văzând-o singură și tristă, el i-a sărutat mâna și nu s-a mai gândit unde ar fi cazul să se oprească. Abia când s-a trezit, după trei zile, în garsoniera ei cochetă, și-a dat cât de cât seama că e parțial căsătorit. Mai avea doar un pas de făcut. Până la Oficiul Stării Civile. Și când era vorba de ținut pasul. Mitică nu avea rival. Deci „ca să nu strice rândul. s-a prezentat regulamentar la primărie cu Caliopi ținând-o tandru sub brațul stâng. Și s-a văzut înșurat.

Peste câteva luni, Caliopi l-a făcut fericit, declarându-l tată. Băiețelul, cum au obiceiul toții pruncii normali de sex bărbătesc, semăna în partea mamei.

După ce a obținut certificatul primului său vlăstar, Mitică a intrat în bodega „La minut”, să cinstească momentul cu o bere gulerată. A dat acolo peste alți tați, care-și înecau nefericirea în spirtoase. L-au întâmpinat zgomotos, luându-l peste picior:

— Bei bere?... Halal bărbat! comandă și tu o băutură ca lumea, să ne susții și nouă moralul! Nu zeamă de orz, ne ne ne!... Una bărbătească.

Ca să nu-l considere meschin, a dat un rând de votcă pentru toți.

— Ia zi! Băiat sau fată? l-au întrebat, în timp ce-și făceau semne cu ochiul.

— Mai întrebi? Băiat, bineînțeles! s-a fâlit Mitică și a mai plătit un rând.

A măritul căruia-i născuse nevasta numai fete bătrâne (asta era a cincea), oftă, prefăcut.

— Mde... Așa au unii noroc! De la prima-ncercare...

— Și ce? Mai trage și tu un loz! răsă cam în silă tatăl a doua gemene.

— De când trag, tot în vânt! se lamenta împrecinatul.

Apoi schimbă brusc direcția atacului.

— L-ai tipărit cam repede, nu? Băiatul, de el vorbesc... și le clipi iar din ochi, semnificativ, tovarășilor de suferință.

— Da' de ce? Își scarpină Mitică începutul de chelie din creștet.
Și mai turna în pahare. Cu înfățișarea unui bărbat decis să se oțelească cu orice preț.

— A. nimic, nimic! ziceam și eu așa... Că unii se căznesc ani în șir până să facă un copil. Tu te luași cu Caliopi de câteva luni? De șase?

— Cinci jumate! preciza mândru Frangulea, făcând semn ospătarului să mai repete comanda.

— Ei, vezi? Ce spuneam eu!... Auziți, mă băieți! Cinci luni și jumătate!... Și fluieră admirativ.

— Fix! preciza Mitică. Asta e o dată pe care trebuia s-o sărbătoresc tot azi! Azi se-mplinește exact... Da' la fix, mănțelegi?

— Ce coincidență, dom'le!

— Hai noroc pe chestia asta!

— Cinci luni jumate! Ești un fenomen. Mitică!

— Ar trebui să-ți dea un premiu, neică!

Hohotiră care mai de care, ciocniră cu el și-l felicitară, până când neexperimentatul tată sacrifică și ultima sută pentru încă un rând la toată lumea.

L-au cărat până acasă, l-au rezemat cu fruntea de butonul soneriei și au tulit-o pe scări, nemaiîncăpându-și în piele de veselie. Ce distracție! Premiul fraierilor-cu-cioc merită băiatul ăsta!

Caliopi și-a recuperat soțul după ce dereglase soneria. S-a scârbit de el așa de taro, încât i-a spus chiar de-a doua zi că ea vrea un serviciu cât mai departe de casă. Cât despre copil. În două-trei luni, va fi toc mai apt pentru creșă. Iar datoria lui Mitică, de soț și tată, era să le găsească plasament și soției, și fiului.

Făcându-se luntre și punte, apelând la unchi, veri, fini și nași, fericitul soț a reușit să obțină un post de instructor artistic la Clubul marinarilor pentru Caliopi și un loc la creșa apicultorilor, pentru Franguleajunior.

A urmat o perioadă în care Mitica Frangulca nu prea-și dădea seama ce-i lipsește. Însurat era. Băiat avea, fiecare la locul lui... Și totuși! Era ceva în ne regulă. În fine, s-a dumirit. Îl apăsă singurătatea. Cu soția se vedea foarte rar. „Serviciu nenormat, ce să-i faci! tt se justifica grăbită Caliopi. Când venea să-și schimbe toaleta. Cu fiul, o dată pe săptămână. Resimțea tot mai acut lipsa vieții de familie. Că doar de asta se căsătorise.

Într-o duminică de mai, când sortii făcuseră ca toți trei să se întâlnească sub același acoperiș. Mitică i-a spus, cam pe ocolite, ce descoperise el, apropo de fericirea personală în căsnicie. Caliopi și-a fluturat genele-i lungi, s-a uitat dintr-o parte la el, apoi la copil, și i-a mărturisit cu voce gîngășă că și pe ea o muncesc asemenea gânduri. Poate ar fi mai bine ca el să-i redea libertatea.

Mitică nu-i credea urechilor.

— Să-ți redau ce...? Păi mai mult decât... decât...!

Caliopi a schimbat brusc tonul.

— Vrei să ne ții, pe mine și pe băiat, legați de piciorul patului tău? l-a întrebat mîeros, în timp ce sfîșia frumoasa eșarfă bleu, cadou de la Mitică, și-l fulgera din

ochi.

— Ce prostie!... a zâmbit Mitică nițel cam strâmb. Patul nostru nici n-are picioare! Cum să...

Vai. Vai, vai! Ce formulare nefericită! Părea că-și exprimă regretul de a nu fi putut pune în practică această idee crudă, care-i trecuse poate și lui prin minte. Din păcate, însă, mobila modernă este total nepotrivită pentru așa ceva. Ehei, dac-ar fi avut el norocul unui picior de pat cum scrie la carte, să poți lega de el și un transatlantic!

O nimica toată deteriorează uneori armonia conjugală. Poate că zeii sunt geloși, mai știi? De aceea umbla să bage bețe-n roate cui nu te-aștepți. Și strice casa lui Mitica F., ca să dăm un exemplu la îndemână.

Surprinzător de rapid. Caliopi a înșfăcat două valize. Vasăzică le avea gata pregătite. Cum o fi prevăzut? Sau poate chiar ea a provocat cearta? Nu, nici vorbă! De ce să-i îngrădești independența unei femei atât de voluntare?

Înșfăcând valizele. Caliopi a ieșit trântind ușa mai tare decât era nevoie. Peste câteva clipe s-a auzit demarând un autoturism. și Mitică, ocupat să-și hrănească fiul, s-a văzut abandonat fără speranță.

La divorț, el a declarat că nu vrea să stea în calea fericirii soției lui. Caliopi a lăcrimat din belșug, la pieptul bombat al unui flăcău fălcos și rumen la obraz, îmbrăcat în uniformă de marinar. S-au auzit că ar fi el de echipaj pe un vas de turism în Delta Dunării. Pentru copil n-a fost nevoie de proces. Cu inima sfâșiată. Caliopi i l-a cedat lui Mitică, având mare încredere în inima lui de tată. Căci, după cum declara ea, n-avea condiții „să crească și să educe un biet copil pe un biet șlepu. Cum șlep? Parcă era vorba de o motonavă turistică. În fine, ce mi-e una, ce mi-e alta! Pentru ea era șlep și gata. Bine că plutea.

După câte-o croazieră, Caliopi revenea obosită în orașul unde locuia acum Mitică Frangulea cu fiul său.

Se oprea acolo ca la niște buni prieteni. Împrumuta bani de la Filantropul Mitică și i se confesa.

— Ce fiare sunteți voi, bărbații!... Auzi ce-mi spune al meu? „Dragă, zice, hotărăște-te odată! Ori accepți să-ți gălesc un bărbat mai bun, ori trăim în concubinaj, ca și până acum!”, Nu e obraznic?

Mitică râdea mândru. Se simțea, într-un fel. Solidar cu „șleparul”.

— Nu te pricepi deloc să faci cafea!... îl admonesta Caliopi, turnându-și încă o cană. Hai. Ce faci cu banii ăia? Trebuie, să-mi scot rochia de la croitoreasă... Eeh, Mitica, Mitică, dacă nu crai tu să-mi frângi inima-n tinerețe, cine știe cine eram eu acum... Dar să nu crezi cine știe ce despre mine! Vă știu eu! ...Sunt o femeie liberă, asta s-o ții bine minte!

Și-l fulgera cu ochii ei întunecoși. Mitică venea iute cu suma cerută. Fără să vrea, de fiecare dată se gândea că încă mai are șanse. Ea liberă, el liber?. Deși

— Să recunoaștem — el nu o chiar liber. Are un copil.

Și-i este recunoscător frumoasei Caliopi pentru faptul că nu i-a cerut să-i plătească și pensie alimentară.

— Ce fiară sălbatică erai tu. Mitică! Dar ești și-acuma!!... îi zice Caliopi la plecare și-l sărută scurt, pe obraz. Ce-a fost a fost, ce-o fi, o fi! Nu e bine să le iasă vorbe.

— Tu ești în stare să strici reputația unei femei serioase... remarcă ea și dispare iar pentru un an de zile.

— Ce-o fi vrut să spună? Un lucru e cert. De la an la an. Mitică Frangulea devine tot mai bărbat.

Deunăzi a glumit cu educatoarea fiului său. Și fredonează tot mai des „Valurile Dunării”.

AUTODESERVICIUL

În timp ce-mi lustruiam sârguincios dantura în cadrul toaletei de seară, ascultam plin de interes inter viul de la radio. O reporteră înfiptă îl încolțise cu tot soiul de întrebări viclene și destul de premeditate, ca să pară spontane, pe un tovarăș director adjunct sau șef de secție la Ministerul Industriei Ușoare. Persoana importantă cam dădea din colț în colț, răspundea la modul general, făcea promisiuni sau începea fraze de genul „Cauzele se știu, se cunosc, este și o vină a noastră „pe care le lăsa suspendate în aer.

Am trecut cu periajul la dentiția de pe maxilarul inferior, însă ciulisem urechea, fiindcă se dădeau asigurări ferme privind stocurile din acest an. Erau, se spunea, suficiente, din toate sortimentele. Se prevăzuse a se răspunde tuturor doleanțelor exprimate sau chiar inexprimabile. „Troscl!” făcu periuța mea de dinți aflată în exercițiul funcțiunii și se frânse. Nu cred că a făcut-o intenționat. Fusese o periuță corectă, care-și vedea cinstit de treaba ci și nu lucra niciodată de mântuială. Asta nu. Și eu. La rândul meu. O menajasem, o îngrijisem. Căci țineam efectiv la ea. Era, cum să zic. O afecțiune reciproc avantajoasă. Și, dintr-odată, am rămas cu coada ei în mână, iar partea operativă arăta acum a un ciot jalnic, foarte rușinat de propria-i slujenie. Am depus mâhnit cele două părți componente ale defunctei într-un pahar de plastic și-am dat fuga la sertarul un de-mi țineam obiectele de preț. Pusesem acolo. Încă din vară, două periuțe la fel de bune ca sărmana lor soră invalidă. Le cumpărasem pe toate trei dintr-o stațiune balneară. Era timpul să-și facă datoria.

Dar în sertar nici urmă de așa ceva. Am cerut relații soției mele, care era complet absorbită de transformarea a doua rochii într-una singură, conform cerințelor modei ce se lungise iar.

— N-ai văzut niște periuțe de dinți!... Erau de rezervă... Știi că nu se găesc!

— De ce mă întrebi pe mine de lucrurile tale? Tu știi mai bine unde ți le pui. Le rățăcești și pe urmă cauți vinovați, cum faci de obicei...

Recunosc, în oarecare măsură avea dreptate. Adică știu foarte bine unde-mi pun lucrurile, dar nu am idee unde le voi găsi după un timp. Nu-i nimic, caut și singur.

După ce-am răscolit prin toată casa, am aruncat o privire și în debara. Acolo, în

pantofii estivali ai soției mele, vopsiți ulterior într-un stacojiu stins, zăceau periutele mele. Se vedea că slujiseră cu credință, dar nu rezistaseră prea mult la contactul cu chimicalele. Spun chimicale, deoarece am dedus că fuseseră utilizate și la frecatul chiuvetei cu un praf abraziv. Asta o datoram știu eu cui. Cărțuliei aceleia care mi-a întors pe dos existența: „Reparați singur.

E o lucrare care te face om. Îți dă deplină încredere în fojtele tale, neîntrebuintate până acum la valoarea lor adevărată. Abundă în sfaturi și scheme. Te învață cum să schimbi garniturile robinetelor, cum să aranjezi duzele aragazului, să reglezi debitul apei la W.C. Și alte asemenea lucruri demne doar de mâinile îndemânaticale ale celor înzestrați. Și tu, da, da! Chiar tu poți face aceste mici reparații! Cam așa pare să spună cărțulia dacă nu o abordezi cu idei preconcepute.

În momente de reverie, îmi amintesc epopeea reparațiilor. Nevastă-mea îmi citea, eu căutam piulița nr. doisprezece, dar ticăloasa nu voia deloc să semene cu cea din schema oferită sfătos de cărțulia îndrumătoare.

Perseverând, am distrus robinetele de la bucătărie, am provocat inundații la baie, dar când a început să țâșnească un jet de aburi da la calorifer, am depus armele.

Am apelat fără jenă la un instalator cu sânge rece, care nu s-a speriat de priveliște și în câteva zile a readus lucrurile la starea lor normală.

Așadar, soția mea, după cum se vede, încă mai practica pe ascuns ritualurile mistice ale blestematei cărțicle. Și doar țineam minte c-am aruncat-o eu însumi la coșul de hârtii. Iar doamna mea pesemne c-a și dat fuga s-o recupereze.

Cu glasul tremurând de enervare și obida, ani întreb, privind acuzator spre tristele reminiscențe ale periutei de altă dată, pe care le țineam în mână:

— De ce mi-ai distrus periutele nou-nouțe? Nu aveai destule din cele vechi și tocite?...

— Ce periute visezi, dragă? S-a mirat de parcă era personificarea inocenței. Lasă că-ți cumpăr cu altele, când ies în oraș, după-amiază. Tot trebuie să iau niște năsturei asortați la rochia asta... Îți place cum arată?...

Mi-am propus să fiu calm și răbdător. Să văd cum vor decurge evenimentele. Când s-a întors din oraș, m-a anunțat că articolele solicitate de mine nu se găsesc în niciun magazin. Nici pentru copii. Era foarte furioasă. Precis nu găsise nici nasturii care-i trebuiau.

— Poate că nu se mai fabrică așa ceva, am presupus eu. S-o fi pus la punct o nouă metodă pentru igiena danturii. În acest caz, întrezăresc un viitor sumbru pentru vechea metodă de întreținere a igienei bucale. Periuta e depășită. Asta e! Înflorirea și decăderea periutei de dinți...

— Ia nu mai face și tu atâta caz pentru niște fleacuri — Parcă strămoșii tăi se spălau pe dinți? Și ce mai danturi aveau!

Și s-a retras în baie. N-a precizat dacă se referea la strămoși mai apropiați sau direct la cei de Neanderthal, dar mi-a fost de ajuns ca să pricep aluzia.

Până s-ajung din nou într-o stațiune montană care conservă periutele de dinți, mai sunt vreo șase luni. Va trebui să rezist în tot acest timp cu ciotul de periută.

Asta în caz că nu izbutesc s-o repar cumva. Ia stai, că am o idee.

— Unde-ai pus cărțulia aia, „Reparați singuri”? strig în direcția băii și-ncep să răscolesc biblioteca.

— Nu mai răvăși lucrurile degeaba. Am aruncat-o luna trecută... mi se răspunde cântat din baie.

Am o presimțire cumplită. Întredeschid ușa și văd cum soția mea își decolorează părul cu naiba știe ce preparat. Ia fiecare șuviță și-i dă cu un fel de spumă respingătoare, cenușiu-verzuie. Așa cum mă temeam, la această operațiune îi slujește excelent ciotul periutei mele preferate.

Fatalmente, nu-mi cămine decât să apelez la un prieten al meu. Se plângea mai deunăzi de periutele directorului. „Nu mai ai loc ! tuna el indignat. Mă gândesc că poate-mi furnizează și mie câteva. Pentru treburi casnice: lustruit chiuvețe, vopsit părul...

O PLIMBARE CU LIFTUL

În fața progresului nu poți da înapoi ca racul (cea mai retrogradă ființă), ci tot înainte. E și deviza mea, extrasă dintr-o experiență încununată nu totdeauna de izbânzi, ci mai adesea de eșecuri. Aș zice, după o expresie consacrată, că am parcurs o perioadă destul de lungă de studiu reciproc, până să ajungem la oarecare încredere mutuală.

Prima etapă a constituit-o descoperirea ideii de as cenzor, concretizată pentru mine; cu o economie serioasă de mijloace tehnice, de către un obiect interbelic purtând acest nume. Funcționa în blocul unde își avea locuința unchiul meu. Nu încăpeau în el decât două persoane — și asta cu mare bunăvoință din partea amândorura —, dacă nu sufereau de obezitate. Ușile mașinăriei respective păreau a aparține unui dulăpior cochet pentru bucătărie. În plus, poseda și niște gratii de protecție. Presupun că le utiliza pentru descurajarea smintitului care ar fi încercat să urce din mers, ceea ce era, fără discuție, cu desăvârșire interzis. Chiar dacă această intenție morbidă ar fi fost încurajată de viteza de melc a ascensorului.

Știu că urcam până la etajul doi și mi se părea că am fi ajuns în vârful turnului Eiffel, despre care auzisem că beneficiază de un ascensor. Și acesta act îndrăzneț îl comiteam numai împreună cu ruda mea. Când eram singur, preferam treptele. Era mai sigur și cumva, mai rapid. E ciudat, dar această opinie, pe care o susțineam cu încăpățănare la cei 18 ani ai mei, s-a modificat în mare măsură, cu vârsta...

Ulterior am uzat și chiar am abuzat de acest mijloc de deplasare pe verticală, care s-a purtat onest față de mine. N-a încercat niciodată trucul cu oprirea între etaje, ore în șir, consemnate în romanele polițiste sau în filmele de groază.

Mă mulțumesc să consemnez, deocamdată, un moment sărbătoresc din existența mea de proaspăt căsătorit. Ne aflam într-unul din marile și modernele noastre orașe, pentru revelion. Hotelul ales de noi avea 13 etaje. Promisem o cameră la nivelul al șaptelea și, îmbrăcați cât se poate de elegant, pentru petrecere, ne-am hotărât să coborâm la restaurant. Soția mea s-a pronunțat pentru lift. Eu,

adept al mișcării (și al discuției în contradictoriu), țineam morțiș s-o luăm pe scări în jos. Puțină mișcare ne-ar fi făcut bine.

— Șapte etaje? s-a minunat ea. Dar de ce-am plătit atâta? Nu ca să ne bucurăm de confortul civilizației moderne?

Și a apăsât pe buton, fără drept de replică și cu un aer maiestuos, de parcă chema „Rolls-Royce”-ul personal.

Am urcat în lift. Eu. Cam sceptic, am pus degetul pe butonul ce indica parterul și am așteptat rezultatul.

După un minut, mașinăria s-a oprit lin. Iar noi am descins mândri de rapiditatea cu care am fost serviți. Mi s-a părut curios că în fața ușii, cu mâinile încă pe buton, se afla o tovarășă din personalul de serviciu. Cum ne-a văzut ieșind, s-a și năpustit înăuntru și dusă a fost. Am privit în jur circumspect. Pentru recunoașterea terenului. Dar nu mi-am crezut ochilor. Ori se mutase parterul la înălțime datorită vreunei încreți îi neprevăzute a scoarței pământului, ori, în câteva ore, profitând de faptul că eram străini de oraș, ca să ne facă o surpriză, administrația hotelului schimbase total înfățișarea a ceea ce numim îndeobște parter.

— A, dar aici nu e parterul! a exclamat soția mea stupefiată.

— Dacă-mi pot permite să fac presupuneri, aş zice că cel puțin etajul zece.

Presupunerea mea era destul de aproximativă. Cercetând prin jur, am dat de o tăbliță bine camuflată, care indica fără drept de apel „etajul XII”. Și am luat-o filosoficește în jos pe trepte, fiindcă nu voisem să coborâm șapte etaje. Ce mai conta acum cinci în plus? De altfel, spirala pe care ne deplasam era tot semnul progresului. Dar în sens invers.

Ni s-au dat după aceea lămuriri competente despre liftul automat și despre ce se poate întâmpla dacă n-ai făcut la timp comanda. Sistemul electronic răspunde celui ce are prioritate, evident. Se-nțelege că, dacă nu ești prompt și cu sânge rece, există riscul să te trezești mereu la alt etaj.

— Asta e curată răpire de persoane! am găsit de cuviință să protestez. Noroc că am fost împreună, alt minten ne-am fi petrecut revelionul hoinărind amețiți de înălțime, pe la cine știe ce nivel, întrebând cine ne-a furat parterul (respectiv partenerul).

...Fiindcă tot îmi amintesc de plimbările mele cu liftul și de umblat brambura, cam cât o fi ceasul?

Abia trei! Nemaipomenit! Credeam că au trecut ore întregi de când orbecăi pe întuneric pe la ieșiri în caz de incendiu sau de serviciu (ieșirile), unde găsesc doar uși încuiate și nu mai întrezăresc nicio cale de era dare. Recepția se află la parter (sic!). Camera unde am fost repartizat se află la nivelul opt, iar eu mă aflu, cred, pe la etajul paisprezece, în acest complex uriaș cu optsprezece etaje. Cam buimac după o călătorie de o zi cu trenul, pe la două dimineața, ajuns aici, am făcut imprudența de a nu lua în seamă, avizul: „Liftul oprește numai la etajele fără soț”. Obiectul zburător și-a făcut cuminte datoria depunându-mă la etajul cincisprezece, unde fusese chemat de o persoană indivizibilă și insomniacă. Trebuia să-l iau pe cel cu indicația „Oprește numai la etajele cu soție” (completarea unui glumeț).

Și-acum ce-i de făcut? Încotro? Leșirea n-o găesc, liftul nu mai funcționează, pesemne, la ora asta. Deci, cu cheia camerei în mână, mă așez pe geamantan, rerezemat de calorifer, și adorm ca să-l visez pe mecanicul de la blocul meu, care vântură prin aer o cheie franceză de fabricație chinezească și propovăduiește în gura mare: „Fraților! Nu vă încredeți în escalatoarele! Au pe dracul în ele...”. Îi dau dreptate. O fi știind el, săracul, ceva. Nu degeaba mi-a recomandat cu atâta căldură să iau trenul de noapte. „E mai puțin aglomerat!...” pleda el cauza trenului. Și l-am ascultat. Prin vis îmi vine gândul consolator că poate o fi pățit-o și el. Dar mai rău ca mine. Plecase în concediu iarna, după câte spunea. Brrr! De mine e bine, fiindcă e început de aprilie. Și curând, curând. Se face și dimineață. Ceva bubuie, zdrăngăne, țârăie. Au reintrat în funcțiune lifturile. Iar eu am dormit la vreo cincisăse pași de unul care e „de jurnă” toată noaptea. Bântuiam ca un suflet osândit, fără să dau de el. De ce l-or fi pus după colț?

PARIUL

— Eu sunt dracu', eu sunt Dumnezeu! obișnuia să spună Alfons Trăgula de la serviciul planificare al când vreo persoană mai în vârstă îi atrăgea atenția că într-o bună zi avea s-o pățească. Asta înseamnă că ori Satana, ori Savaot însuși o să-l pună la punct pentru că întrecuse orice măsură. Că s-a încurcat cu femei măritate, n-ar fi nimic. Dar cu trei deodată !... Că, după un chef nebun, care-a-ntors pe dos tot motelul, băgase în biserică iepurii poștaşului

— Vreo zece bucăți — de-i găsisse popa dimineața țopăind pe sub strane și pe loc s-a apucat de-a făcut slujbă să-i afurisească, zicând că s-a-ncuibat diavolul în sfântul lăcaș. Că pompierii au sărit într-o noapte ca arși, auzind alarma (o bucată de șină) bătută de o mână viguroasă în stare să trezească și morții, ca să găsească fumegând un biet coș de gunoi. Sau altă dată, niște licurici adunați într-un borcănel și puși pe acoperișul stației PECO. Șotii de-ale lui Trăgulă, bine înțeleși!... Degeaba amenzi, fără folos muștrările și avertismentele de la serviciu. Vuia orașelul de isprăvile lui.

De data asta, populația urbei s-a-mpărțit în două; unii susțin că o să i se-nfunde, alții că nu.

— De ce să i se-nfunde? Ce mai pune la cale neînchinatul ăla?

— A, o nimica toată pentru unul ca el! zic partizanii lui.

— Nimica toată?... Apăi chiar că nimic n-o să mai rămână din el ! Cu așa ceva nu-i bine să te joci... susțin cei din partida anti-Trăgulă.

Subiectul disputei este hotărârea smintită a lui Alfons de a petrece o noapte în casa cu stafii de la „Barieră”, în camera bântuită de fantoma fostului său tovarăș de pahar, Pleșcarii. E greu de admis că acesta ar fi un mod pios de a comemora doi ani de la dispariția prietenului iubitor de petreceri. Dar parcă poți să-l împiedici? Se zice că e și un pariu mare la mijloc.

Câțiva cetățeni virtuoși au încercat să curme în fașă această sfidare a opiniei publice. Dovadă anonimele care l-au înștiințat pe directorul IMMB de intenția

planificatorului, chiar înainte ca inculpatul s-o aducă la cunoștința obștei. Lucrurile apar și mai încurcate, dacă luăm în considerație sfruntarea cu care Trăgulă pretinde că autorii anonimelor i-au dat de fapt ideea, ca și alte dăți, el nefiind decât cel ce o pune în practică. Chipurile, nu rezistă tentației, iar ceilalți profită. Poți să-l crezi?

Cât despre anonime, directorul a procedat foarte sănătos:

— Așa vă trebuie! Misticismul merită un afront... a mormăit el aruncând dezgustat scrisorile la coș.

Secretara a auzit, iar Alfons a primit pe căi misterioase acest mesaj: „Șeful nu se amestecă. Baftă, măi băiete!”

Succesul se pregătește din timp și cu mare grijă, pentru detalii. Planificatorul poznaș cunoaște prea bine regula de aur însușită de la profesorul de psihologie a comerțului, încă de pe băncile facultății. Ca să aibă tot confortul, a închiriat, cu câteva zile înainte, un sac de dormit. Cel care i l-a împrumutat era un om tare. Nu se sinchisea de fleacuri. Altul în locul lui n-ar mai fi folosit obiectul respectiv nici să-l tai. L-ar fi chinuit veșnic ideea că a fost întrebuințat într-un loc care — oricâtă bunăvoință am avea — nu poate fi confundat de oamenii normali cu un camping. Stăpânul sacului de dormit, nici n-a clipit măcar, ba a cerut înainte suma de cinci sute de lei drept garanție. Asta cu toate că se vedea de la o poștă că bietul sac dusesse o experiență aventuroasă și poposisse prin locuri destul de spinoase, iar semnele eroismului său erau numeroasele petice aplicate de o mână nu prea îndemânatică.

După oarecare tocmeală, s-a ajuns la suma de trei sute șaptezeci și cinci lei, minus aldămașul, ca să nu se vatăme vreuna din părți.

„Experimentul” urma să aibă loc în ultima noapte a lunii august. Cu o săptămână înainte, partida conservatoare invocase toate zeitățile răspunzătoare de ploaie și grindină, cu scopul de a da o lecție blasfematorului Alfons. Se încercaseră și unele ritualuri străvechi și verificate în timp, de genul „Paparudei” și „Caloianului”. Cei mai înverșunați ajunseseră până la a da telefoane Institutului de Meteorologie, pentru a solicita o aversă locală cu orice preț.

Partizanii lui Alfons au afișat tot timpul un dispreț zdrobitor și o încredere superstițioasă în favoritul lor, ceea ce n-a împiedicat partea adversă, cum era de așteptat, să arunce în luptă ultimele forțe. Adică să-i incite pe proprietarii casei, de la care se aștepta o intervenție energetică și decisivă. Dar aceștia au fost anihilați în modul cel mai simplu cu putință fiind o zi de sâmbătă, s-a pus la cale să fie chemați la un botez, în cealaltă parte a orașelului, unde s-a dat cep unui butoi cu vin de buturugă. Rezultatul a fost peste așteptări. Se putea conta că nu se vor mai dezlipi de-acolo, precum nu se dă dus pruncul flămând de la sânul matern.

Alfons Trăgulă a primit semnalul de „cale liberă”, în jurul orei douăzeci și trei, după ce lansase zvonul că renunță, din motive de sănătate, la încercarea plănuită. Se descotorosea astfel și de ceilalți oponenți, care-și rumegau deja triumful, râzând în bărbii cu mare satisfacție: „Eram sigur că așa o să facă!... Viteji d-ăștia am mai văzut noi...”. Putem deci zice și noi, cum vor spune și ei, că este strigător la cer cu

câtă ușurință își creează condiții optime fapta rea.

Era o noapte blindă, cu un cer senin pe care pluteau stelele ca niște flori de nufăr pe lac. Țârlău greierii plini de sânge, de parcă fuseseră bine plătiți pentru asta. Să fi încercat zurliul de panificator o treabă serioasă — bunăoară o seară culturală în aer liber — cu siguranță că stihiiile s-ar fi dezlănțuit de mama focului. Asta e curată fatalitate, ce să mai vorbim!

Cu o jumătate de oră înainte de a bate miezul nopții, o umbră se furișă în grădina casei părăsite de la marginea orașului, purtând pe umăr un fel de balot.

Umbra cunoștea, pare-se, locul, căci se duse întins spre intrare. Ușa scârțâi. Prelung, dar Alfons pătrunse nestingherit în casă, fără să se împiedice măcar o dată ori să scape vreo înjurătură înfundată. Descărca ba lotul (era sacul de dormit, — bun să încapă în el două persoane) și își aranjă comod așternutul pentru noapte.

Numai papucii îi lipseau. Ca să nu se complice cu pijamaua, Alfons își îmbrăcase treningul, care era mai potrivit cu împrejurările. Se vârî în sac, trase fier moarul până la bărbie și se cufundă în somn, ca omul cu cugetul împăcat. Poveștile cu strigoi și cu suflete condamnate să-i bântuie pe cei vii, luându-le mințile, nu găseau crezare la el.

În cursul nopții, la o oră aleasă de el, cel care făcuse pariul, punând la bătaie un timbru „Cap de bour” albastru contra „Daciei” și radiocasetofonului „Philips” ale lui Trăgulă trebuia să treacă să verifice, în două rânduri, însoțit de un martor obiectiv, dacă sunt respectate condițiile convenite.

Pe la ora unu din noapte, experimentatorul se trezi fără un motiv precis. Îl incomoda ceva parcă. Ascultă atent și localizează un sforăit cât se poate de pașnic și apropiat. Nu, nu sforăia el, ci altcineva. Dezmeticindu-se, realizează că în sacul de dormit mai era o persoană. Cum așa, fără să-i ceară voie?! Alfons Trăgulă dădu frâu liber indignării, înghiontindu-l zdravăn pe cel ce se lăfăia în puf, ca și cum s-ar fi aflat în plapuma personală și nu în sacul închiriat cu trudă de planificator.

— Tu ești Alfi ? se răsuca individul, se întinse troznindu-și oasele și culcușându-se apoi mai comod.

— Ce mama drr... ! izbucni Trăgulă, luându-și însă la timp seama că nu era locul potrivit pentru expresii tari. Asta-i culmea!...Cine să fie dacă nu eu?!

— Ești un prieten adevărat și eu nu te uit, să știi!... Mi-a făcut mare plăcere vizita asta. Le-am arătat eu la ăștia!... Credeau că m-a uitat toată lumea...

Asta era Videl Pleșcaru. Mare hahaleră! Numai el era în stare să apară așa, cu un aer foarte firesc, ca și cum situația era cât se poate de obișnuită. Din delicatețe, nu-i puse nicio întrebare jenantă. Lăsă lucrurile așa cum erau, socotind că fiecare își va vedea de ale sale când se va crăpa de ziuă. Noaptea, se știe, e îngăduit imaginației să zburde, duhurilor să răscolească visele celor vanitoși, lumilor văzute și nevăzute să se întretaie și să se învârtăască într-un dans nebun. Prin acoperișul spart se vedea „Găinușa”.

— Ce constelație e aia? întrebă el, mai mult ca să zică ceva, să nu creadă Pleșcaru că evită conversația cu unul care, practic, nu prea mai avea ce căuta printre vorbitori.

— Vinul roșu combate colesterolul! Decretă Pleșcaru.

Nu era un răspuns, dar se potrivea cu personajul, iar Alfons nu era un pretențios.

— Am de gând să mă-nșor să m-adun și eu la casa mea...

Planificatorul nu pricepea nici el ce-l apucase. Vorba odată aruncată însă, începea să prindă rădăcini în mintea lui.

— Schimbarea domnilor — bucuria doamnelor ! Și viceversa!...

Nu se știa unde bate afurisitul ăsta de „colocatar”. Vorbea în dodii, nu mai încăpea nici umbră de îndoială. Cu bun simț, Alfons trase concluzia că șederea la locul acela de tihnă și verdeață nu le priește — tuturor. Ca și apele minerale, de pildă.

— Mai am nițel și fac patruzeci de ani, mărturisii el în ciudat, de parcă celălalt îl trăgea de limbă, iar el nu se putea abține să nu pâlăvrăgească.

— Siminoc, siminoc, trageți hora tot pe loc! aruncă vecinul o strigătură, ca-n zilele lui bune.

„Dacă-i bal să fie!” își spuse Alfons și, deschizând aripi mari de liliac, se avântă în văzduh, dornic să întreprindă opere caritabile. De sus ai altă perspectivă și alte posibilități... Cu o minunată pricepere, luă un viraj strâns strâns pe după un plop piramidal și se năpusti asupra celor doi indivizi care intraseră în grădina vecinei și băjbăiau printre aracii de fasole. Veniseră să se încredințeze că planificatorul nu trage chiulul, ci respectă condițiile pariului. Că doar erau valori grele în joc?... Cine știe de ce, Alfons. Îi văzu pe cei doi ca pe niște ticăloși, care tocmai se pregăteau să dea lovitura la cotețul cu găinile bătrânei, care locuia alături de casa părăsită. Și mai ciudat e că indivizii se îndreptau chiar în acea direcție, uitându-și scopul inițial.

Alfons-liliacul se năpusti asupra lor și, după ce-i prăbuși în țarină, se înalță în țării maiestuos, bătând rar din aripi, tot mai sus, spre „Găinușa” care-i clipea familiar de pe cerul senin ca sticla.

Nu există nici astăzi o explicație unanim acceptată pentru faptul că în duminica aceea toată lumea s-a deșteptat din somn târziu, când soarele era de mult sus.

Cel puțin planificatorul Alfons, cu o expresie fericită pe față, încă mai plutea printre constelațiile lui septembrie, când îl zgâlțâi cineva foarte hotărât să-l re aducă la realitate. Se auzea și nu „cling-clong”, altminteri plăcut, dar nu și când se repetă la nesfârșit, trădând enervarea persoanei ce sună la ușa apartamentului. Iar dacă apartamentul unde faci ochi se dovedește exact ceea ce părea să fie la prima vedere, adică unul străin, ai. Tot dreptul să pretinzi unele deslușiri.

— Afli, ce ne facem, s-a-ntors taică-miu de la țară!... Trebuia să vină diseară, și uite că...

Fata era cam agitată și părea să aibă motive temeinice pentru asta.

— Du-te și deschide-îl o îndrumă placid Afli și se întoarse cu fața la perete, fiindcă-l bătea soarele-n ochi și nu putea să se trezească din somn, dacă era torturat în felul acesta.

— Cum să-i deschid?!... Mai bine fă ceva, nu mai dormi!... ia-ți lucrurile și dispări!...

— Ai omis un amănunt — o ironiză el, deschizând up ochi. Suntem la etajul

patru!... Deschide-i și-ți promit o surpriză!...

— Ți-o fi convenind ție, se supără tânăra, în timp ce-și arunca pe ea capotul în grabă. Eu intru-n gura lumii, nu tu!

Fiind profesoară, nu-și putea permite să ofere un exemplu negativ elevelor sale în ceea ce privește moralitatea. Dar situația era fără ieșire. Numai cu intrare, s-ar fi putut zice, dacă i-ar fi ars de glumă. Dar nu-i ardea.

Cu inima cât un purice, descuie și ascultă resemnată torentul de reproșuri. Bănuiitor, taică-su lăasă sacoșele în bucătărie și se îndreaptă glonț spre dormitor, unde-l aștepta priveliștea domestică a unui planificator, cunoscut ca unul trăsnet, tândălinind pe studioul din zestrea fiică-sii. Era prea mult. Spiritul patern se revărsă ca o lavă. Prinzând momentul când vulcanul își trăgea răsuflarea, planificatorul rosti solemn:

— Mă însor cu fiica dumneavoastră! Ne iubim de mult, suntem amândoi maturi, nu vă supărați! Asta e epoca modernă! Scuzați situația...

Fraza avu efectul unui șuvoi de apă rece peste lava incandescentă, care încremeni tocmai când se pregătea să izbucnească mai puternic și să distrugă orice urmă de viață. Socrul se șterse de sudoare. Își desfăcu pumnii noduroși și-și scărpină amarnic ceafa încăruntită. Era cam descumpănit.

— Păi dacă-i așa. Eu zic să... Nuțico. Ia pregătește tu ceva! strigă el către bucătărie, unde se auzea trebăluind fiică-sa.

— Am și pus masa în sufragerie! Duceți-vă acolo, că vin și eu! răspunse ea vioaie. Cum intuise, totul e de-a dreptul uimitor.

Evenimentul se celebră într-o atmosferă de perfectă înțelegere. Se simțea în aer izul nunților de toamnă.

În același — timp, doi indivizi fuseseră găsiți dormind — culmea nerușinării! — lângă cotețul de păsări al bătrânei de la marginea orașelului. Derbedeii bătu seră câmpii, jurându-se că ar fi venit pentru un pariu, dar nu-și mai aminteau în ce consta. Păstrasera însă în memorie atacul unui monstru înaripat, care-i terorizase, lăsându-i fără cunoștință lângă... hm... în locul unde fuseseră găsiți. Se vedea cât de colo că stupida lor poveste e o născocire grosolană. Cine era naiv să-i creadă? Nu avea nimeni cunoștință de vreun pariu.

Mai degrabă cei doi depășiseră măsura la băutură și se coborâseră până la nivelul unor găinari, după cum lesne se poate deduce. Monstrul înaripat care-i atacase, după cum pretindeau ei, o fi fost cocoșul, care-și apăra domeniul. Dar la ce te poți aștepta din partea unora care-și beau mințile? Mai bine să recunoască cinstit, fiindcă oricum îi așteaptă o amendă zdravănă!...

Proprietarul sacului de dormit și-a recuperat pe tăcute avutul și n-a suflat nicio vorbă în privința asta. Ciudat este că nimeni din orașel nu și-a mai amintit nimic de pasiunile iscate în jurul ultimei isprăvi a lui Alfons Trăgulă. Noaptea de sâmbătă, 31 august, e pentru toți ca o tablă neagră pe care nu scrie nimic sau, dacă o fi fost ceva scris, s-a șters de mult. Parcă totul s-ar fi petrecut în vis.

Afli e acum bărbat serios, onorabil și poate fi văzut duminica plimbându-se pe Strada Mare cu soția de braț, salutând politicos în dreapta și-n stânga.

Profesorul de franceză, care-i făcuse curte Nuțicăi pe vremea când era necăsătorită, avea un binoclu mic pentru teatru, adus de la Paris de unul din unchii săi. Muncit de gelozie, i-a venit ideea să-i studieze pe tinerii căsătoriți de la o distanță discretă, din balconul său, cu ajutorul binoclului. I-a trebuit multă stăpânire de sine ca să-și cerceteze rivalul. Pe cale să-și piardă mințile, descoperi că acela purta pe umeri aripi uriașe, ca de vasilisc. Medicul specialist (din capitala județului) căruia i s-a adresat, l-a sfătuit să-și caute o companie veselă și să nu ocolească vinul roșu.

Profesorul de franceză și-a vândut imediat binoclul la „Consignația” și a devenit un petrecăreț notoriu. Oricare din urbe poate să confirme. Fiindcă, zice-se, în viață niciun loc nu rămâne vacant.

CONSERVAREA CIVILIZAȚIEI

Minunat lucru e prevederea ! În forme rudimentare o găsim și la animale. Dar omului, ca ființă rațională. Nu putea să-i scape tocmai ideea de a-și asigura viitorul. Cum? Uite-așa, abordându-l pieptiș, fără să se lase intimidat de scepticii. Nărași, ce răsar de unde nu te-aștepti. Parcă-i auzi perorând:

— Domnii mei, prezentul e mai important, deocamdată. Sau viitorul apropiat, să zicem. Dar viitorul îndepărtat, să mă iertați... Este o utopic să te ocupi cu așa ceva.

Niște defecțiuni incurabili! Îi cunoaștem noi prea bine pe dumnealor. Dacă mintea omului răzbate atât de departe în timp, de ce să-i tăiem aripile? Ar însemna s-o legăm la țărș, ca pe o orătanie pusă la îngrășat.

Aș putea să furnizez multe alte argumente, dar îmi dau seama că nimic nu e mai convingător decât un exemplu bine ales.

Să vedeți ce i s-a întâmplat unui cunoscut de-al meu, inginer specialist în fizică atomică. Om în rândul lumii, cu nevastă, trei copii și un autoturism. Tot din familie se considera că face parte și bulldogul Nuță, răsfățatul copiilor. Pe scurt, totul evolua cât se poate de normal, într-o fericire molcomă. Dacă nu în intervenea vreun hop neprevăzut într-o existență în care, după calculele riguroase ale inginerului, totul fusese preliminar — în linii esențiale — cam până prin anul 2035.

Dar limitele au fost inventate doar pentru a fi depășite. Așa că, într-o bună zi, atomistul, cufundat în tainele neutronilor, asculta distrat o emisiune de știință popularizată (ca să se amuze) transmisă la radio.

Fără voie, înregistră o știre interesantă: „Peste aproximativ cinci mii de ani, ghețarii vor invada aproape în întregime continentele”, ciripea crainica, de parcă ar fi anunțat numeroșilor solicitori vestea nemaiauzită că în plin sezon estival vor fi locuri din belșug la odihnă pe litoral, confort și lux și la prețuri infime.

Atomistul înmărmuri. Fusese luat prin surprindere. Viitorul minunatei și dragii noastre planete era în pericol. Umanitatea ignora această primejdie îndepărtată, așa cum face de obicei. Se-ntâmplă un război în emisfera sudică? Cei din emisfera nordică rămân nepăsători, dacă nu se grăbesc cumva să profite, vânzându-le combatanților, la un preț ridicat, arme ultra moderne. Are loc un atentat cu mii de

morți în Orientul Apropiat? „Ce bine că la noi e liniște, iar poliția nu va îngădui niciodată așa ceva!” se bucură cei din vestul opulent și-și văd de afaceri. Până încep să le sară în aer trenurile, magazinele, afacerile și liniștea...

Lumea a devenit atât de mică, iar noi atât de mari, încât orice explozie, orice nor radioactiv se propagă cu viteze incredibile, afectând întreg globul.

Pătruns de însemnătatea mesajului ce se degaja din aceste cugetări, inginerul atomist își descoperi vocația de vizionar. Se va consacra în exclusivitate studierii mijloacelor de prevenire a dezastrului ce se profila peste cinci mii de ani. Soarta pământului e tot una cu soarta noastră, nu? Cinci mii de ani trec ca mâine. Ce înseamnă o astfel de cifră pentru galaxia noastră, să zicem? Nimica toată! Riscăm să ne trezim, noi, omenirea în general, într-o bună dimineață, cu ghețarii peste noi. Ce te faci atunci? Le semnalizezi să țină dreapta? Îi expulzezi ca indezirabili? Sau îi împingi spre Sahara?... Ce Sahară, care Sahară? Păi, la ora aceea, și deșerturile vor fi sub ghețuri. Brrr! Ce priveliște! Frisonă și involuntar își aruncă privirea pe geam. Florile de gheață ce făceau deliciul copiilor i se părură un avertisment teribil.

Deci — raționa el. Pătruns de importanța momentului — am putea aduce în discuție oportunitatea unui baraj de selenit — un material ce va fi inventat în secolele următoare) combinat cu o imensă oglindă cosmică în stare să reflecte razele solare pe direcția Terrei, menținând astfel temperatura necesară vieții. Nu erau idei noi, dar erau utile ca premise pentru un proiect grandios. „S.O.S. Terra”. Sună foarte bine.

Și începu să facă schițe peste schițe, să se documenteze asiduu, fără a-și mai bate capul cu probleme curente de serviciu sau cu cele familiale.

— Ce-ai, dragă, ești bolnav? se îngrijoră soția lui, după câteva zile. Credeam că ți-au dat de lucru acasă cei de la Institut, dar azi ai primit o adresă...

O privi halucinat, fără să înțeleagă despre ce vorbea. Ce institut? Ce adresă?

— ... Că dacă nu te prezinți să-ți justifici absențele. Ți se desface contractul de muncă! Încheie soția alarmantă.

— N-are nicio importanță! mormăi absent atomistul și se aruncă hămesit asupra hârtiei de calc pe care desenase niște ciudățenii, de parcă voia să illustreze un roman științifico-fantastic.

— Și copiii?... Vrei să trăim numai din salariul meu?... Chiria n-am plătit-o, întreținerea la fel. Azi a venit de la telefoane să plătim, mâine vine încasatorul de electricitate... se plânse ea.

Inginerul trasa o elipsă inspirată și nu mai auzea nimic. Un câmp de forțe... vasăzică... și ghețarii vor fi opriți înainte de a porni la drum. Paradoxal, dar adevărat! Omenirea va afla cui îi datorează salvarea, iar mulțimi furibunde îl vor purta pe brațe...

— Hei, unde mă duceți? se zbătu el în brațele a doi infirmieri voinici, fără pic de succes.

— La odihnă, dom' inginer! Îi explică cel cu figură senină și-i făcu șmecherește cu ochiul. Somn de voie...Avem și niște doctorițe frumoase acolo, și peisaj...

Să mai ai încredere în cei apropiați! Când propria ta soție te dă legat pe mâna

psihiatrilor...

— Domnișoară doctor, dar n-am nimic, pe cuvânt de pionier ! se înflăcăra dușmanul să răspundă la câteva întrebări de-a dreptul puerile.

— Toți spun că n-au nimic. E mai bine să facem niște mici teste, da? gănguri doctorița.

— Dar e o problemă care nu suferă amiăare! profită inginerul, handicapat destul de serios de halatul cafeniu-decolorat din dotarea spitalului, cu care-l îmbrăcaseră ca într-o uniformă. Omenirea e amenințată de ghețari... Încercă să-i explice.

— Zău? Unii meteorologi sunt alarmiști din naștere! Până și eu, am remarcat că avem o primăvară timpurie, deși nu e anotimpul meu preferat. Deci nu e cazul să vă îngrijați. Problema noastră, deocamdată, o constituie testele. Apoi vă relaxați și totul va fi bine, vă asigur... îi zâmbi fermecător domnișoara doctor.

Pe fereastra deschisă se strecură printre zăbrelele deschise o albină încărcată cu polen. Zumzâi nedumerită și se încurcă în părul înfioat al doctoriței, trecu razant ca un bombardier greu pe sub nasul pacientului și dispăru din nou, în „zona liberă”. Ingerul privi cu jind cum se duce la treburile ei importante, dorindu-și și el o pereche de aripi. Astea chiar că n-ar fi avut preț pe lume, în momentul de față. Era mai bine să inventeze așa ceva, decât...

Și răspunse cuminte la toate întrebările din test.

Pe la mijlocul verii ieși din spital complet refăcut. Ai casei îl întâmpinară ca și cum ar fi fost plecat până după colț, să cumpere un ziar. Bulldogul Nuță, excesiv de bănuitor, nu accepta să-l recunoască cu niciun chip. Mânia feroce și, în furia lui, târa după el pe fata cea mai mare, agățată de lesă cu disperare, să nu-i fie devorat tatăl abia restituit.

— Ori eu, ori el. Alegeți! puse inginerul foarte franc problema delicatei opțiuni și dându-și seama prea târziu că a făcut o gafă imensă.

Pe fețele copiilor se citea limpede că nu le vine să renunțe nicidecum la bulldog. Iar soția inginerului părea să încline în aceeași direcție. Și-o fi zis, biata de ea: „Ce să te faci cu un inginer abia recuperat, în stare ameliorată, dar cu diagnosticul care-ți da fiori: *Sindrom futuro-glacio-repulsiv cu remisiune temporară?*...”

Atomistul simți cunoscutul frison, care nu prevestea nimic bun pentru el, și îl încercă bănuiala greu de înlăturat că, poate, între timp, nevasta lui și-a găsit un... să zicem, vulcanolog. Penibil gând. Însă observă că radioul a fost vândut. Iar la televizorul în culori proaspăt achiziționat se transmitea o emisiune despre Antarctida, se retrase fără un cuvânt în camera lui.

În scurt timp își ceru transferul pe un șantier al ARCOM dintr-o țară nord-africană, unde mercurul termometrelor nu coboară niciodată sub douăzeci de grade Celsius, dar urcă mai mereu până la patruzeci și ceva. Probabil însă că hazardul, care nu lasă nimic la voia întâmplării, își luase și el măsurile lui de prevedere. Odată ajuns la destinație, fericit c-a scăpat de obsesiile lui polare, în plin deșert, cunoscutul meu fu întâmpinat de delegatul Comisiei guvernamentale pentru dezvoltare, cu cuvintele:

— Ați sosit la timp! Avem mare nevoie de specialiști în fizică atomică. Știți, uzina

noastră va produce, după ultimele estimări, cele mai mari congelatoare funcționând cu energie nucleară. O noutate în materie, ce spuneți?...

— Congelatoare? reuși să îngaiame cu voce pierită inginerul și căzu ca secerat.

— Nu-i priește clima... se pronunță medicul șantierului. Pungi cu gheață și băuturi reci, prescrise el.

— Așa m-au torturat... încheie cunoscutul meu trista poveste a proiectului său privind salvarea omenirii de glaciațiune...

Ne aflam la mare, bineînțeles, și ne perpeleam roșii ca niște raci fierți, pe plajă, fără să ducem dorul zăpezii sau al cuburilor de gheață. Nu. Ne mulțumeam cu sucuri de citrice călăi.

Inginerul, după dușul rece al deșertului, s-a resemnat să lase pe seama viitorului îndepărtat problemele acelor vremi. E ferm convins că specialiștii din acea etapă a istoriei vor găsi mai ușor soluția optimă.

Poate că se vor adapta condițiilor, mai știi? Omul are nebănuite resurse. Bunăoară, ar putea transmite intactă, peste milenii, o întreagă civilizație conservată prin frig, păstrându-i până și gustul.

FISURA

Știți dumneavoastră ce e singurătatea? Nu mă refer la senzația aceea neplăcută pe care o încearcă mulți dintre oameni, când sunt părăsiți, umiliți, izolați etc. Când spun singurătate, mă gândesc la singurătatea absolută. Fără drept de apel. Sunt sigur că nu știți ce este, pentru că n-ați trăit-o. Eu, personal, am trecut printr-o asemenea experiență și vă rog să mă credeți că n-aș vrea s-o mai gust a doua oară.

A fost, de fapt, un coșmar. Rămăsesem singur în orașul meu natal, în urma unui cataclism. Așa presupuneam, dar n-aveam niciun fel de informații despre natura catastrofei. Nu mai funcționa nici radioul, nici televizorul, nici telefonul. În fine, nimic nu mai mișca în jur, nicio vietate cât de mică. Rătăceam singur printre autoturisme abandonate, puteam să intru în orice magazin și să-mi iau de-acolo orice-aș fi poftit. Dar n-aveam chef de nimic. Simțeam că șansele mele de a-mi descoperi un tovarăș în pustietatea asta tind treptat către zero. Concomitent, o groază de gânduri stupide mi se încurcau în minte. Pentru ce am supraviețuit tocmai eu? Care va fi rostul meu pe lume în cazul ăsta? Se poate trăi de unul SINGUR? Îmi venea să urlu, dar dacă tot nu mă auzea nimeni, ce folos!

Am hoinărit ore în șir, deschizând indiferent uși pe care scria „Intrarea interzisă”. Mă făceau să râd. Un râs cam crispat, care trezea ecouri sinistre în încăperile moarte. Mi-am permis să utilizez cel mai luxos autoturism peste care am dat. Inutil! Peste tot ce făceam își flutura nemilos aripa zimțuită *Inutilitatea*.

Nimănuia nu-i mai păsa de ceea ce gândesc, vorbesc ori încerc să fac. Nu, așa nu se mai putea. Până seara trebuia să găsesc o soluție. Altminteri înnebuneam precis.

M-am dus în piața cea mai mare a orașului și m-am așezat în — mijlocul ei.

M-am concentrat și am implorat iertarea de la zeii care-mi făcuseră festa.

— Aveți dreptate, am fost egoist, pripit, lacom, subiectiv și arăgos. Dar de ce să mă pedepsiți astfel?

Una e să mori după tradiție, între oameni, și alta e să te stingi singur-cuc în Univers. De disperare, sunt în stare de orice, deși asta nu mai poate mișca nici pietrele. Că doar eu cu ele am mai rămas dintre ființe...(vorbeam aiurea, se vede). O, Zeu al Utilității Sociale, fă în așa fel ca totul să se întoarcă în punctul de unde s-a produs fisura și redă-mă integral societății — și familiei!

O voce care mi-a sunat direct în creier a rostit:

— Și dacă așa face-o? *Cui prodest?* (Zeu știa latinește...).

— Te implor, Zeitate, care nu ești decât în mintea mea, să crezi că voi deveni mai bun, mai înțelegător cu semenii... Voi fi un model de altruism. Îi voi face fericiți pe toți cei din jur și chiar de pe o arie mai largă... Mă voi pune în slujba Dreptății, Binelui și Frumosului. Cuvântul meu de ordine va fi, *Fiat justitiam!* Uite, ca să înțelegi ce sacrific eu în cinstea ta, declar aici fără martori (de unde martori?) că am să fiu fericit chiar și atunci când mă voi întâlni cu dușmanii mei, pe care-i voi privi cu îngăduință. Pot chiar să fac un efort suprem și să încerc pentru ei și un fel de dragoste fraternă. Vrei?

— Vai, nu! Nu e nevoie! De ce să te calci singur în picioare? Lasă pe alți s-o facă... se muie Vocea (se pare că începuse să se lase convins Zeul de elocința mea).

— În clipa asta alți zei ne privesc, și mai de sus, pe tine și pe mine. Ceea ce spun este bătaia inimii mele și sufletul meu curat e gata să zboare ca un porumbel alb, pe cerul negru (devenisem periculos de sentimental).

— De-ajuns, omule! Promite-mi că vei fi de aici înainte propriul tău judecător...

Auzi colo! Păi asta era pentru mine lucrul cel mai ușor de făcut. Măcar de-ar fi numai atât! Să nu-mi ceară și altele...

— Jur pe ce am mai...! m-am repezit eu.

— Nu jura! m-a oprit Vocea. Însă va trebui să-ți amintești mereu că pierduseși totul și ai recăpătat totul.

Îmi acorda iarăși credit moral. Am început să sper. Și odată cu speranța, totul s-a luminat și s-a însuflețit sub ochii mei. Lumea se grăbea la treburile ei. Înghesuiala de pa Strada Mare mi s-a părut cel mai minunat lucru pe care-l văzusem în viața mea. Ce furnicar, ce senzație de viață! Scrâșnetul frânelor pe bulevard, mirosul înțepător al gazelor de eșapament, până și strada recent desfundată de lucrătorii de la Canalizare — totul era învăluit pentru mine într-o aureolă mirifică. Trăiam în extaz. Nici nu vă dați seama ce înseamnă pentru un om care acum câteva clipe era singur în Univers să se vadă din nou în lumea familiară lui. Descopeream realitatea cu un ochi proaspăt. Iar realitatea arăta ca scoasă din cutie. Fercheșă, parfumată, amabilă și încântătoare. Absolut fără cusur.

Mă aflu într-o explicabilă stare de beatitudine și în această stare pe cine mi-au căzut privirile? Pe Rinzea și Solovăstru, nedespărțiții amici. Pe primul îl știe toată lumea că e uns cu toate unsorile. Din privirile lor, pe care le-am recepționat

corect, am reținut invectivele cu care mă blagosloveau. În replică, le-am trimis pe aceeași cale întregul meu dispreț plus câteva calificative usturătoare. De ce să mint? I-am tratat așa cum meritau. Îmi destrămaseră superbul tablou pe care, cu atâta trudă, îl pictasem în imaginație. Mă veți întreba de ce n-am respectat promisiunea. Mai întâi, ar fi trebuit să remarcați că și Zeul acela m-a redat lumii numai în momentul când i-am amintit că deasupra sa acționează alte forțe și mai... Asta nu vă pune pe gânduri? Și în al doilea rând, n-am precizat de când îmi voi pune în practică angajamentul moral asumat. Asta nu e o chestie care să se rezolve cât ai bate din palme. Ca să n-o lungesc, sunt gata să încep chiar de luni. Da. De luni încolo, voi fi un om perfect.

Nu mă mai întrebați care luni. Știți foarte bine că fie care săptămână are o zi de luni. Așa că am de unde alege. Tot nu mă presează nimeni.

UN OM AVIZAT

În fiecare luni dimineață, ora lucru știut: ședință de analiza activității desfășurate în săptămâna trecută și stabilirea de obiective ferme pentru săptămâna care începea. Direcția Locală a Schimburilor de Idei des ființase fără cruțare timpilor morți. Ca atare, ședința nu dura mai mult de două ore. Șeful le cerea colaboratorilor să fie operativi. De obicei, i se dădea cuvântul ce lui mai vechi instructor, Buhu. Care-și trăgea mai întâi nasul cu importanță, și declara:

— Am făcut, am dres...

— Nu. Tovarășii Buhu. Să fim concreți! La timpul prezent, te rog! Îl îndrepta directorul.

— Facem și dregem... precum căci... pe câteși toți... care... ca și dv... de către noi însuși... și de acum înainte pe mai departe.

— Bine a spus tovarășul! aprobau în cor satisfăcuți, participanții, luând fiecare notițe de zor. După cum se pricepea. Unul desenase romburi-rombulețe. Altul avea mania frunzulițelor, o tovarășă schița mereu modele de șorțuri fanteziste.

Cam la fel începuse și luna aceasta. Nu părea să fie nimic nou. Deodată, secretara băgă capul pe ușă și spuse alarmată:

— Tovarășe director, așteaptă mulți la audiențe!

Ce le spun?

— Am să fac, am să dreg... mormăi blazat șeful, nereușind să iasă din stereotipia ce se instalase.

Sub pretextul unui telefon urgent, doi tovarășii mai tineri se grăbiră să iasă repede, profitând de momentul de acalmie și reveniră după o jumătate de oră, cu pateuri calde pentru toată lumea. Spiritele se animară pe dată. Înfloreau zâmbete. În acel moment de reală destindere, șeful aminti de problema delegării unui tovarăș pe lângă o formație artistică ce pleca într-un turneu în Franța. Întrucât era nevoie de o persoană experimentată, considera că adjuncta lui, o femeie micuță cu o coafură impozantă, ce ocupa cam o treime din persoana tovarășei, îndeplinea toate condițiile.

— Excluz!... N-am nimic cu dumneaei... cu tovarăşa adjunctă! sări tovarăşul Buhu începând să transpire brusc. Încât aveai impresia că încăperea n-a mai fost aerisită de luni de zile.

— Nu sunteţi de acord? Supunem la vot... propuse inocent directorul.

— A. nu e vorba de vot. Tovarăş' director! Tovarăşa a mai fost acum un an în Belgia cu dansurile populare mixte de la... Dacă mint, rog să fiu contrazis! se ridică Buhu.

Cum să-l contrazică? Nimeni nu s-ar fi aventurat s-o facă, fiindcă se ştia că veteranul posedă un carne ţel unde-şi notase absolut toate „ieşirile” personalului. de la întemeierea instituţiei şi până în prezent.

— Nici nu m-am gândit să... Departe de mine gândul că... De altfel, ne putem orienta mai... susură tovarăşa adjunctă.

— Până la această vârstă, tovarăşi, eu n-am fost în Franţa, izbucni patetic Buhu. Tremurându-şi fălcile masive şi mângâindu-şi convulsiv ţeasta lunguiaţă.

Ce-i drept e drept! se îngândurară colegii. În Franţa chiar că n-a fost. De când se înfiinţase D.L.S.I., dânsul fusese în delegaţie numai în Danemarca, Benelux, Marea Britanie, Finlanda şi era cât pe-acı să plece chiar şi în Japonia, dacă nu se ivea gripa asiatică, tradusă rapid în toate limbile europene. Era de la sine înţeles că Franţa nu se va împăca niciodată cu gândul că va rămâne nevizitată de tovarăşul Buhu. Patria lui Voltaire avea de ce să fie îngrijorată. Exista perspectiva iminentei pensionări a veteranului peste câteva luni, când atingea limita de vârstă.

— Se mai pune problema şi altfel, interveni cu diplomatie Drăngău, un alt tovarăş cu vechime şi posibil candidat la deplasarea în străinătate. Îi permite oare sănătatea colegului şi prietenului Buhu să?... Oricum, e un efort!

— Uite că-mi permite! N-avea dumneata grija mea! îl privi chiorăş cel vizat.

— Parcă suferai de cord! insistă Drăngău. Să nu-ţi dăuneze tocmai acum, când ar trebui să te odihneşti după activitatea fructuoasă...

— Ce atâta odihnă? Ştie toată lumea că nu fug de muncă! Eu, tovarăşe director, v-aş ruga să nu pe împiedicăm de mărunţişuri. Fac faţă foarte bine şi mă pot lua la întrecere cu cine vreţi. Şi cu tineretul! bravă Buhu, trăgându-şi zgomotos nasul...

— Mda... Atunci, dacă nu sunt obiecţii... îi privi întrebător şeful.

— Obiecţii nu. Doar câteva întrebări...

Totdeauna se găseşte câte unul dintr-ăştia în stare să le spulbere celor merituoşi visurile de-o viaţă. Cel cu întrebările era un coleg mai tânăr, angajat aici doar cu o jumătate de normă.

— Poftiţi! făcu directorul, privindu-şi semnificativ ceasul.

— Ştie tovarăşul Buhu franceza? Cântă la vreun instrument popular? Dansează dansuri populare? Se pricepe să instruiască o formaţie folclorică reprezentativă? Eventual s-o prezinte? În ce calitate merge cu formaţia artistică? De translator? Noţiunea de delegat e, mă scuzaţi, cam vagă...

Hă, hă, hă! răsără ceilalţi pe ascuns. Se lipeşte şi el acolo, ca băgător de seamă. Suportă întreprinderea toată cheltuiala, că are bani de aruncat.

Tovarăşul Buhu inspiră cam trei sferturi din aerul încăperii, se făcu vânăt şi

dinspre el adie un vânt de gheață. Aproape toți își pironiră privirile în podea.

Cineva tuși jenat. Directorul bătea nervos din picior tactul unei rumbe, fără să-și dea seama. Tânărul îl privea în față pe merituosul candidat la excursie și aștepta calm explicații. Nimeni nu rosti un cuvânt înțeles. Ce să spună? Se știa că răspunsul negativ era de la sine înțeles. Dar cum să jignești un om mai în vârstă, chiar dacă... În definitiv, poate iese odată la pensie și atunci respiră cu toții altfel.

Tovarășul Buhu prelua rapid conducerea evenimentelor. Deschise gura larg, ca un poște, se forță să spună ceva foarte important dar nu reuși decât să dea ochii peste cap. Să sughiță și să cadă ca secerat cu toate cele o sută douăzeci de kilograme ale sale. Cu această ocazie, transformă scaunul de alături, liber din fericire.

— Repede, apă! strigă vecinul său alarmat. Și spirt! adăugă el. Fiindcă i se înfipsea și lui o așchie în picior.

— O tabletă de nitroglicerină are cineva? se interesă șeful, cu sânge rece.

— Imediat... poftiți... puneți-i-o direct pe limbă să... se oferi adjuncta emoționată.

„Nitroglicerină? Asta nu e un explozibil? Te pomenești că-l aruncă în aer pe Buhu gândi fără să vrea Drăngău, descheindu-i gulerul și făcându-i vânt cu un ziar suferindului.

După un sfert de oră, victima atacului de cord deschise ochii și întrebă cu voce de pe altă lume, surâzând palid.

— Plec, tovarășe director?... Plec?

— Desigur, tovarășu' Buhu, desigur! Nici nu era altcineva mai avizat decât dumneata! Îl asigură directorul.

Buhu îl privi întrebător.

— Unanimitate de sus până jos! Îi surâse încuraja tor șeful. Cum te simți?

— Îmi revin (pronunță, parcă... "reînvii")... imediat. Trebuie... formele pentru pașaport... abia suflă Buhu și-l privi înduioșat. Fu răsplătit cu zâmbete încurajatoare. Nimeni nu credea că mai ajunge până la spital.

Îl subapreciaseră. Trăgându-și nasul mai des și mai fornăitor ca oricând. Emanând autoritate și siguranță de sine, peste o săptămână cerea informații în dreapta și-n stingă despre cursul francului.

— Dar la ce-ți folosește, tovarășu'? Parcă nu te ocupai de tranzacții bancare! s-a mirat un tovarăș de generație.

— Plec într-un schimb cultural în Franța... chestiune Importantă... a mărturisit el.

Apoi, pe un ton confidențial:

— Dumneata ai o fată măritată c-un francez, să nu zici că n-ai !

— Nu e francez! E luxemburghez! i-a răspuns acela cam indispus.

Nu era o informație de vânturat pe holuri, ca s-o audă toată lumea.

— Tot un drac! a rânjit Buhu. Înseamnă că ești la curent. Zi-mi și mie ce cadouri să iau cu mine.

— Cadouri? Ce cadouri?

— Ei. Parcă dumneata nu știi I... Auzi, e adevărat că francezii sunt mari băutori?... Am luat niște sticle de coniac și câteva de șampanie. Cred că le vând bine acolo, ce spui?

Negustorii de produse viticole de la Bordeaux ha bar n-aveau cine o să-i ducă la faliment. Ei, uite că de data asta li s-a-nfundat și lor! Ni se duce Buhu acolo!

CRAMA PE FURATE

Cronica populara

Dintr-un prăpădit de chiștoc coșul de gunoi a luat foc. Ardeau vesel cartoane, hârtii; ce mai pârjol. Să te ții! Și s-a-ntins ușurel, ușurel, până la primul stâlp de oțel. Acolo s-a aprins pe dată vopseaua, trosnind, sfârâind jucăuș ca surceaua. Mai departe flăcările trecută, ca versul săltând inspirat peste cenzură, și cuprinsă-n îmbrățișare fierbinte clădirea de lemn ce le sta dinainte. Funcționarii săriră pe geamuri, în mod ordonat, după regulamentul contra incendiilor ce le-a fost prelucrat, salvând devotați cereri, fișe, dosare, ce-avea pe birou fiecare, ca o armată-n retragere, abandonând doar hârtoagele.

În blocul de-alături se și dăduse alarma, pompierii săriră de-a valma, crezând că e doar o aplicație iar, nu de-adevăratele pojar. Surprinși cam la ceasu-ațipeli de după-masa, își puseră echipamentul și-o luară la sănătoasa direct la primărie, să-i stropească-ntâi lăcrimioarele val-vârtej, folosindu-se de acest prilej ca să-i și raporteze, după tipic, că-n sectorul lor nu s-a-ntâmplat nimic.

Primăreasa, ca orice primăreasă, stătea mai mult pe-acasă. Ocupându-se când și când cu probleme de artă, nu ca oricare consoartă. Deci le dădu pompierilor dispoziții să stea vigilenți pe poziții ca și pân-acum, gata să treacă prin foc și fum, pentru a salva bunuri materiale și onoarea pompieriei municipale. Și chiar cu gândul acesta, stingătorii plecară să-și facă siesta, până nu se dă iarăși vreo alarmă falsă, căci mai luaseră ei, de multe ori, plasă.

Profitând de acest nesperat răgaz, luă foc și Uzina de Gaz, mistuindu-se pe-ndelete și luminând strada cu vile cochete. Într-una din ele, se odihnea gol (scuzați) până la piele tovarășul Asău, rudă apropiată cu nașu-său, Betelie, mare cultivator de viță de vie. Trebuie amintit că și nașul, și finul apreciau vinul și-l botezau cu măsură ca să nu producă vătămătură la onorabilul consumator, care-i îmbogățise pe dumnealor. (Asta rămâne-ntre noi, fiindcă erau prea puternici amândoi, ca să-i ai dușmani și peste nu știi câți ani să-ți rămână bucățica-n gât, că s-a uitat la tine Asău, urât).

Și se-ntinsese Betelie cu finu-său și cu alții la negustorie și strângeau parale la teșcherea, că de ca ei cine mai era? Aveau și câțiva acoliți, care trăiau liniștiți, încasându-și cuvioși mita, crezând că se joacă de-a mijiță. Erau câțiva chiar oameni de vază: unul de Ți Pază, vreo doi de prin Centrală și, dacă memoria nu mă-nșală, unul pe șapte perne, de la... dar nu, fie care cum își așterne, deci mai bine-l trec sub tăcere, chiar dacă se spurcase și el la butoiul cu miere. Curgeau banii din gros, după cum se spune, fără miros.

Cu legea pentru iliciți n-aveau a face, dar ia bagă-ți coada tu, drace! Când se lăfăiau mai din plin, căzu Procuratura peste ei din senin. Și mi ți-i luă la puricat, precum că ce are fiecare de declarat. Ai fost integru? N-ai fost!... Jos din post și treci la post negru! Oricât v-ați pune cenușă-n cap, de-acuma nu vă mai scap. Vuiște târgul, zumzăie municipiul cum că și primarele încălcăse principiul. Ducă-se! Cu cine l-a pus... ! Că prea umbla nevastă-sa cu nasul pe sus. Ehe! — hei, și uite că nu era nimic nici de capul ei! Lasă-i să turbe ! Atâta pagubă pentru urbe! Alegem noi un primar adevărat, care să nu se lase cumpărat, nu fiindcă ar fi bogat tare, ci pentru că nu e de vânzare.

O luași dumneata pe ocolite, dar parcă porniseși de la chibrituri. A fost vreun foc ori n-a fost deloc? Cu ala-bala, ne serviși elegant morala. Însă cu incendiul ți-o spun clar-ca ne-ai lăsat să stăm ca pe jar. Precis c-o faci dinadins, ca să te-ntrebăm: l-au stins, nu l-au stins? S-au produs pierderi de vieți omenești? Văd că nici nu clipești!... Nicio grijă, băieți, totul e bine; focul, disciplinat, s-a stins de la sine. Au ars doar câteva case particulare, dar. Oricum, erau propuse pentru demolare.

BIJUTERII PENTRU SĂRACI

La ușa doctorului Bordenache sună cineva. Vreun pacient. Mulți bărbați s-au lovit de necazuri asemănătoare. Adică nu ai personal, ci soțiile lor, ca să fim mai exacți. Neputându-l aborda pe ginecolog la policlinică, unde e extrem de ocupat. Îl caută acasă. Pe baza unei cunoștințe comune etc. Dar nu asta ne interesează.

Sonerie țâșnește insistent. De deschis nu deschide nimeni ușa. Cum s-o facă, din moment ce nu e nimeni acasă?

Cel care apasă săngeros pe butonul soneriei e milițianul din cartier. A fost rugat de soția lui să treacă pe la doctor. Își doreau un copil, care nu venea din motive obscure. De fapt, se știe, adesea copiii sunt foarte încăpățânați. Ce să mai vorbim...

Bordenache era cunoscut ca un expert în combatarea sterilității, iar milițianul nu voia altceva decât să le fixeze și lor o oră de consultație. Numele plutonierului? Armășelu. Asta ca să fim în temă.

Pe scări urcă doi cetățeni în salopete cam pătate de rugină, ducând unul o servietă roasă din care iese coada unei chei franceze, altul o lădiță cu scule. Doi instalatori, observă automat Armășelu. Respectivii se opresc în dreptul ușii lui Bordenache. Sună și ei.

— Nu e nimeni acasă! îi previne plutonierul.

— Nu contează. Avem de reparat robinetele, iar domnul doctor ne-a dat cheile, pentru orice eventualitate. Ne cunoaște bine, c-am mai fost la dânsul.

Și cel mai solid. Care pare-a fi șeful, flutura spre convingere două chei yale: una obișnuită, alta de la broasca de siguranță.

Armășelu., scrupulos. Așteaptă să vadă dacă e adevărat. Este. Cheile merg perfect, instalatorii intră ca la ei acasă și trântesc ușa. Milițianul se retrage,

propunându-și să revină după-amiază.

În fața blocului, d-na Gâlcă și d-na Taciuc schimbă impresii asupra noii gestionare de la „Mezeluri-Brânzeturi. După tonul lor vehement; impresiile nu par să fie prea favorabile.

Madam Gâlcă tricotează cu înverșunare niște ciorapi (măsura 46). Din lână pestriță, cu siguranță că pentru domnul Gâlcă, personaj care nu va apărea în această povestire. Interlocutoarea ei a parcat un cărucior de copil, cu pruncul înăuntru, binenteles. Sub un tei stufos, ca să nu-i fie zăduf nepoțelului.

Armășelu se decide să revină, totuși, peste vreo oră. Poate are noroc, cine știe. Dinspre cele două cetățene gureșe se aud frânturi de fraze și exclamații.

— ... și pe tine?!... mai mult de?

— ... sute de grame, escroaca!... reclamat la... -nvăț eu minte pe...!

Așadar, nimic de semnalat. Liniștea patriarhală a unei zile de vară.

Peste o jumătate de oră, situația s-a schimbat radical. A intervenit ceea ce s-ar putea numi o criză.

Plutonierul, mânat de instinctul său fără greș, trece iar prin fața blocului lui Bordenache. Vede două femei agitate.

— A dispăruuut!... Nepoțelul 'mieu drag!... Tovarășe milițian, vă rog ca pe Dumnezeu din cer, găsiți-mi-l!

Nefericita păgubașii (cu accente mistice) e madam Taciuc.

— Cu cărucior cu tot! precizează madam Gâlcă.

— De unde. Cum și când?

Armășelu pune întrebările calm, scoate carnețelul și e gata să noteze orice informație.

— De-aici De sub ochii noștri... Adineauri... zice dintr-o suflare bunica rămasă fără nepot.

— De sub teiul ăla! adaugă madam Gâlcă, inter venind energic, furioasă pe ciorapul care s-a destrămat din cauza evenimentelor...

— De sub tei... acolo era! zice ca un ecou inutil și madam Taciuc. Că ședeam de vorbă cu prietena mea, tovarășa Gâlcă. și când mă uit. Cărucioru' cu copilu' ia-l de unde nu-i! Să-mi vie rău. Nu alta!

— S-a umplut lumea de hoți... remarcă filosofic madam Gâlcă.

— Cine-a trecut pe-aici? Ați observat pe cineva dând târcoale? Își urmează Armășelu ancheta, imperturbabil.

— Cin să treacă treacă? Copiii la școală... MadammGrigoride cu căruciorul... Aaa! Să știți că ea l-a luat, țipă sugrumat madam Taciuc.

— Fugi d-aci! o potolește prietena ei. Cărucioru-i la fel, da' copilu' nu. Are fetiță, n-am văzut-o eu că era îmbrăcată numa-n danteluțe roz?

Odată lămurită chestiunea, Armășelu se vede obligat să abandoneze această pistă.

— A mai fost ăia doi, în salopete... amintește în treacăt madam Gâlcă, în timp ce-și reia concentrată operațiunea de tricotare a ciorapilor conjugali.

— Ce să facă ăia cu cărucior'?... Că doar aveau gențile lor.

Simțul detectivistic al cetățenei Taci, chiar păgubașă fiind, nu îngăduie o asemenea soluție ieftină a problemei. Madam Gâlcă mormăie ceva pe sub mustața-i rară la adresa persoanelor suferind de orbul găinilor și tricotează foarte ofensată, mișcând andrelele într-un ritm diabolic. Armășelu i-ar acorda, fără să stea pe gânduri, titlul de „virtuoz al andrelei”. Însă nu poate, întrucât se află în Exercițiul funcțiunii.

— Cum arăta căruciorul? cere el informații pe un ton oficial.

— Ca orice cărucior de copil. Alb, cu patru roți...
pufnește bunica îndurerată.

— C-o fi și cărucioare cu cinci roți... își dă cu presupusul tricoteza.

În femeia asta doarme un ironist.

— Și dedesubt avea o plasă pentru bagaje...

Asta e tot ce știe bunica pierzătoare de nepoți.

— Vi-l găsim! promite Armășelu și pleacă grăbit.

Are el o idee. A mai existat un caz similar. Poate sunt aceiași făptași. Dar de ce să-l fi luat? Vor râs cumpărare? Hodoronc-tronc! Că doar nu suntem în jungla gangsterilor!

Plutonierul o ia la picior prin parc și ajunge din urmă doi inși în salopete. Îi oprește. Nu sunt coii care-i trebuie. Sunt alții. Azi plouă cu instalatori în cartierul ăsta. Încotro s-o mai ia? Când se decide să dea cu banul, îl strigă o fetiță:

— Nene, veniți repede, că s-a găsit copilul!

În fața blocului ghinionist, madam Taci, plânsă de fericire, schimbă scutecele nepoțelului.

— Precis e copilul dispărut? L-ați identificat? întreabă plutonierul.

— ăsta, cum de nu! afirmă ritos madam Gâlcă, care a început alt ciorap. Are randament, nu glumă.

— De unde știți?

— Uite colea!

Și bunica fericită scoate din cărucior un cartonaș pe care scrie mare și lăbărat: „Grigoraș Gh. Pelicică”.

— I-am pus inscripție, să nu mi-l schimbe. Că mi-a mai dispărut de două ori săptămâna asta... Mi-e să nu capete obicei.

— Dar unde l-ați descoperit?

— Dracii ăștia de copii mi-l duseseră în spatele blocului pe nebăgate de seamă. Noroc că s-a udat copilul și-a început să scâncească.

Plutonierul stă în cumpănă o clipă. S-o amendeze sau s-o felicite pentru reintrarea în posesia pruncului evazionist cu repetiție? Îi atrage atenția să nu se mai întâmple. Salută cuviincios și pleacă... Abia dispăre după gardul viu și, în urma lui, ies din bloc cei doi instalatori, cărând, pe lângă trusele lor de meseriași, câte-o sacoșă bine burdușită.

— Iar îi încarcă cu de toate p-ăștia soacra doctorului! constată cu oarecare venin madam Gâlcă, făcând-o atentă pe prietena ei asupra modului cum se umflă artificial tarifele unor servicii banale. Madam Taci, preocupată să exerseze un cântec de

leagăn, nu-i răspunde.

Instalatorii aprind câte-o țigară și pornesc, fără pic de inspirație, în direcția în care-a luat-o milițianul.

Acesta întoarce capul și-i zărește. Ochiul lui de profesionist descoperă ceva nelocul lui. Parcă n-aveau sacoșele alea la venire...

— Aveți un foc. Băieți?

Surprinși, „băieții” aruncă sacoșele și fug. Unul într-o parte, altul în alta. Armășelu se abține să alerge după ei. Îi recunoaște ușor când va fi momentul. Adună sacoșele. Din ele scoate un casetofon, câteva „cartușe” de țigări străine, un vraf de sute și un pumn de bijuterii. Vasăzică l-au jefuit pe doctor, ziua-n amiaza mare.

— Săracu' doctor! L-au lăsat sărac! Îl căinează sincer madam Taci, legănându-și nepoțelul. Cu ce-și mai crește el copiii?

Madam Gâlcă. și ea martoră la inventarierea obiectelor furate, o readuce brutal la realitate.

— N-are, dragă, niciun copil! Doar un câine d-ăla nemțesc, cât un vițel... Ce i-aș mai da eu niște prăjituri cu stricnina!... bombăne ca Auzi vorbă! „Săracu”!...

„Încep să devin superstițios”, se gândește Armășelu.

„De câte ori anchetez dispariția vreunui prunc, obligatoriu dau peste niște borfași. Ce legătură o fi între una și alta nu-mi pot închipui”.

Vocea conștiinței îi spune că nu e nicio legătură.

Doar dacă nu considerăm, conform tradiției, că un copil e cea mai de preț bijuterie la casa omului. Asta, însă, numai pentru cine-și poate permite să aibă copii. Pentru unii e incomod. Un copil, zice-se, murdărește, strică, te-mbătrânește, te face bunică (sau bunic) înainte de vreme, îți consumă timpul, banii anii... De-asta, cei mai săraci pur și simplu n-au încotro. Se mulțumesc și cu bijuterii obișnuite: din aur, platină, argint...

DOAMNA PĂIANJEN

Din jurnalul lui Sebastian

Pe aici, dealurile obișnuiesc să crape de arșiță, cam prin august (nu e o frază prea expresivă, dar redă realitatea nudă; ceea ce face mult pe caniculă, când nu rabzi hainele pe tine).

— Ufff, ce căldură! Îmi comunică soră-mea, care vine de la cooperativă, aducând și ziarul „România liberă”.

Bun! Să ne ținem la curent cu mersul evenimentelor în lumea mare. De când îmi fac concediul la țară, mi s-a lenevit mintea în oarecare măsură. E și normal.

Tot timpul cu Hegel (ediția din „Biblioteca pentru toți” — o știți și dv... Nu?) într-o mână și cu *Analize gramaticale și stilistice*, pentru divertisment, în cealaltă, sunt victima unei toropeli neobișnuite. De mult n-am mai dezlegat niciun „caz”. Căpitanul m-a lăsat într-ale mele, ducându-se la mare să se înnămolească la ghiol, după cum declară *manu propria* într-o vedere pe care mi-a expediat-o aici, în satul

de baștină.

Soră-mea se vântură de colo-colo, zdrăngănind cratițe, aprinzând focul. Scena se petrece cam așa: „Pune și tu mâna și aprinde focul ăla. Că e prânzul, nu vezi?”

Iar eu pun mâna și suflu până binevoiesc surcelele să scoată și ceva flăcări, nu numai fum. Pentru o mămliguță tradițională cu brânză.

Până una-alta. Sunt trimis să adun de prin grădină cele necesare unei salate „călugărești”, la care nu că mă laud, dar mă pricep. N-am egal pe o rază de cel puțin zecă kilometri. Salata are un gust deosebit. Încât până și cel mai sceptic și neînduplecat stomac. Înrațit în ulcere, ar ridica steagul alb, tremurând de poftă.

Pe când amestec preocupat ceapa, roșiile, ardeii și alte verdețuri pe care nu le divulg, conversația face progrese.

— Dacă nu plouă, s-a dus naibii porumbu'! avansează soră-mea ideea numărul unu a zilei. Ai văzut cum s-a răsucit frunza din cauza arșiței?

— Altă! confirm eu răsfoind, printre picături, publicația, începând cu „Mica publicitate”, care e oglinda fidelă a preocupărilor noastre importante și citadine.

Nu remarc nimic deosebit. Toată lumea vinde, cumpără. Închiriază de mama focului, caută femei pentru îngrijire copil, pierde acte și decedează pe capete. Așa că îi trec soră-mii foaia respectivă și mă opresc la „Faptul divers”. Adâncit în lectură — o tomată-record de un kilogram și jumătate obținută de un pensionar din Coțofeni —, tresar când îmi strigă cu voce alarmată:

— Te-ai uitat la rubrica „Decese”?

— Mda. Tot ăia care decedează de obicei erau și acum. Numai că aniversau nu știu câte luni de la tragicul eveniment... Dar de ce?

— Tu n-ai văzut că scrie despre unchi'? se miră soră-mea.

— Care unchi? mă mir și eu, ca să nu fiu mai pre jos. (Te pomenești că s-a apucat de cultivat pătlăgele uriașe!). După câte-mi amintesc, unchiul nostru sau călătorit de mult la locul acela de tihnă și verdeață, unde lumea ține să ajungă cât mai târziu.

Mi se dau amănunte și află că un frate al surorii după tată al lui taică-meu figurează în nomenclatorul familiei la capitolul „unchi”. Probabil ca să nu rămână locul vacant. Iar acum a binevoit să dea ortul popii. Fapt care nu mă bucură, dar nici nu mă-ntristează foarte tare, întrucât se zice în familie că, atât ca trăit, a iubit o singură persoană, îngrijind-o ca pe ochii din cap. De restul lumii nu prea-i păsase nici ca de zăpada de-anțărt. Persoana asupra căreia își revărsase cu atâta dărnicie afecțiunea era el însuși.

Destinul îi hărăzise (din greșeală, căci de obiect procedează pe dos) o ființă pe măsură. Crina, nevastă-sa, avusese o singură calitate când se însoțise cu dumnealui: era fiica unui cârciumar din Buhuși. Faptul respectiv a contribuit în mod hotărâtor la potrivirea de caracter a celor doi, la vremea respectivă, traducându-se practic într-un bloculeț cu patru etaje pe strada (ați ghicit !) Buhuși, cam prin 1937.

Slabele mele amintiri din copilărie (care încep să revină) despre cele două „rude” se leagă de anii războiului, când unii bucureșteni își aduseseră subit amin te că provin de la țară, unde au rubedenii la care să se refugieze din pricina

bombardamentelor. Dacă-mi scormonesc bine memoria, nu reușesc să scot la suprafață decât imagini foarte vagi: el — un bărbat înalt, cu fața albicioasă, preocupat să nu facă temperatură când dădea un strop de ploaie, căci suferea de cord, și să n-o supere pe „Crinișor”. De aceea spunea tot timpul: „Da dragă, ai dreptate!... Ce să fac? Sunt un biet bolnav nenorocit „doamna, reproșându-i cu voce nazală, într-un falset greu de suportat, că nu-l interesează decât sănătatea lui, în timp ce ea este mult mai de compătimit din cauza nervilor distruși. Ca în majoritatea cazurilor relatate în literatura de specialitate, individa era ceea ce se numește o simulantă. Își născocise boala ca nu cumva să fie silită a se înjosi să pună mâna pe ac și ață, eventual, când legitimul i-ar fi cerut repunerea în drepturile sale a unui nasture căzut. Tactica i-a reușit de minune. Maică-mea istorisea cu haz despre menajul celor doi, care o duceau ca boierii. Ambii, profesori fiind, aveau ocupații principale pocherul și „meditațiile”. Pentru treburile gospodăriei, găsiseră o femeie cocoșată, de la țară, cu care alcătuiseră, de-a lungul anilor, un trio greu de desfăcut. Se deprinseseră unii cu alții precum tusea cu junghiurile și ventuzele.

După descrierea maică-mii, „tanti” Crina era o femeie cu picioare groase „ca putineiele”, cu ochii incolori de pește fiert, iar gura o avea „parcă tăiată cu sapa”.

Sângele de negustor nu se dezmințise. Blocul achiziționat fusese trecut pe numele amândurora, iar după naționalizare, rămânându-le doar un apartament, ea și nu se să figureze unică proprietăreasă. Asta n-o împiedica să-și someze consortul să plătească toate contribuțiile, impozitele și reparațiile, care curgeau cu duiumul. Spre a se pune la adăpost de zile negre, ea își strângea liniștită pensia la CEC, dar se plângea în continuare de sănătatea-i șubrezită („bestia” de bărbată-su era de vină!), frecventând medici homeopați și. Sanatorii pentru „lumea bună”.

Soră-mea râdea, povestind că baba își pierduse prima măsea abia la vârsta de șaiszeci și doi de ani. Odată ieșiți la pensie, cei doi, adunați de pe drumuri în aceleași încăperi, declanșaseră un război rece de lungă durată. Fusesse vorba, la un moment dat, chiar de divorț.

— Auzi, babalâci cu un picior în groapă, le ardea de divorț!

— Nepotrivire de caractere... Poate că ea voia să-și refacă viața! am completat eu. Și pe urmă?...

Povestea începea să mă intereseze. Îmi spunea flerul (iar?) că de aici ar putea ieși un „caz” ca-n romane.

— ... Iar s-au certat, iar s-au împăcat! Ea-i făcea scene de gelozie „retroactivă”. Ce mai, dragoste cu năbădăi!

— Dar tu de unde le-ai aflat pe toate? m-am interesat eu.

— Ei, când făceam școala la București, mă mai du ce-am pe-acolo, când nu era scopia acasă. Cu el mă-nțelegeam. Cât de cât, negustorește. Îmi împrumuta, să zi cern, cincizeci de lei și trebuia să-i dau înapoi la termen. Și cu toate că i-a ținut atunci, pe vremea bombardamentelor, cu masă și casă, biata mama, că le-a dat tot ce aveam mai bun de mâncare, odată n-a zis și el: „Lasă, măi nepoată, ține banii, că poate-ți fac trebuință și să știi că aveam mare nevoie! Ai noștri, de unde să

trimită, când trăgeau și ei mița de cea dă? Și tot harpia se plângea, pe la rubedenii, de mama:

„— Nu mi-a dat, dragă — zicea — o bucatăică de pâine măcar Ei, și uite-așa, mama i-a trimis și ea vorbă să nu mai calce pe la noi, c-o opărește. Și n-a mai călcat!... Abia după ce s-a prăpădit mama, a îndrăznit să mai dea prin sat, când le-a venit ideea să-și facă un cavou în curtea bisericii. Să aibă cine să-i pomenească (de bine? mă-ntreb în gând), că-n București, cine se uita la ei, cu tot cavoul lor?!... Nu tu copil, nu tu frate, nu tu soră! Aici, de bine, de rău, tot mai e câte-un suflet milos, le mai aprinde un muc de lumânare de ziua morților...

— Bun! Și-acum, dacă a decedat. Înseamnă că-l aduce pe dumnealui aici, dacă n-or fi fost iarăși cer tați. Crezi c-ar fi în stare să-l lase în capitală? E cam înghesuială acolo, nu?...

— Îl aduce harpia, n-avea grijă! mă asigură soră-mea. Îl aduce, c-abia zice mersi c-a scăpat de el și să-l aibă cât mai departe, să nu-i strice somnul!

Se pare că totuși nu se anunță nimic interesant pentru un detectiv amator, în vacanță la țară. M-am afundat iar în pagina a cincea a cotidianului, unde se făceau tot felul de pronosticuri optimiste privind calificarea noastră la campionatul mondial de fotbal. Lectură pentru cei mici.

— ... Și-a rămas stăpână singură pe cocoșei... la vezi de focu-ăsta, că s-a stins de tot! Ne-am luat cu poveștile, și... Trebuie fiartă bine mămliguța, nu ca la voi la oraș, pripită, în cratiță! se burzului dintr-odată soră-mea la mine și se duse să mai aducă niște mălai. Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Flerul, drăguțul de el, nu m-a înșelat nici de data asta. Eu sunt vinovatul, că nu l-am luat în considerație... Dă-l în colo de campionat! Dacă nu ne calificăm la fotbal, ne calificăm la pronosticuri, că ne pricepem!...

Întețesc focul cu mare iuțelă și îndemănare. Am deprins tehnica în ultima săptămână. Mămliguța fierbe cu entuziasm, forfotind în tuci, soră-mea mai toarnă o mână de mălai (ați prins figura?), iar eu îmi reiau investigațiile cu diplomatie.

— Despre ce cocoșei vorbeai? Avea vreo crescătorie?...

— Crescătorie, pe naiba!... „Cocoșei” de aur, de care alții...! precizează soră-mea gustând din salata mea și schițând un gest admirativ pentru măiestria bucătarului.

Urmează o pauză, cât timp ne îndeletnicim cu mămliguța sus-menționată și cu salata, care întrunesc sufragii unanime. Apoi, la spălatul vaselor, soră-mea reia povestea.

— Mama, săraca, a descoperit treaba. A văzut-o odată în cămară, la oala cu untură. I s-a părut ceva necurat. Ce să caute sclifosită la oala cu untură? Că la masă nici nu s-atingea de ea, parcă era spurcată.

Așa că a intrat la bănuială. S-a dus și-a căutat în oală și peste ce crezi c-a dat?... Peste două fișicuri de „Cocoșei” ascunse de cocoană. S-a dus la ea și i-a zis de-a dreptul. Că uite-așa și-așa, de ce umblă pe ascuns că ea știe de aurul din cămară. Aia, să-nnebunească mai multe nu! S-a rugat de mama cu cerul și cu pământul să nu scape vreo vorbă nimănu. A pus-o să jure pe icoană, zicând că-i

dă și ei jumătate, pentru copii, adică pentru noi. Vorbă să fie! Mama n-a crezut-o, dar i-a spus că n-are de gând s-o dea de gol. Cât despre răsplată, a zis că ea n-are nevoie — știi că mama era o fire mândră — mai bine să ne ajute pe noi când om fi la școală. Cât ne-au ajutat și cum, ai văzut și tu...

— Și de galbenii din untură ce s-a ales? Întreb și eu de „ochiul dracului”, care produce mereu necazuri.

— Ce să s-aleagă! se scârbește soră-mea. Zicea mama că-ntr-o zi au dispărut de la locul lor și „tanti” i-a spus cu vocea ei fandosită că i-ar fi aruncat în privată.

Chipurile de teamă, că era periculos pe vremea aia, dacă te prindea cu așa ceva. Era caz de pedeapsă cu moartea... Du-te și mai adună niscaiva buruieni pentru purcel, până mă duc eu în sat să fac o injecție! schimbă brusc subiectul felcerița de soră-mea.

— Și când crezi că-l înmormântează?... Pardon!... Când inaugurează cripta? mai solicit o ultimă informație.

— Măine-poimăine... O să ai plăcerea să asiești și tu, dacă tot se zice că suntem rude cu decedatul, îmi explică ea din mers.

La ce credeți că mă gândesc?... La prietenul meu, căpitanul. Dacă ar fi și el prin apropiere, am descoperi imediat o urmă. Dar așa, telefon ioc, alte mijloace de luat rapid legătura nu sunt... Prin urmare, va trebui să mă descurc singur. Asta e concluzia la care voiam s-ajung.

A doua zi, duminică, ne vizitează Nea Bumbuianu, un tip construit fără economie de materie primă, cu obraji în culoarea crestei de cocoș și posedând un glas în stare să trezească fără efort compania la alarmele de noapte. De profesie fost covigar, actualmente chirigiu. Rudă pe departe cu noi și relativ apropiată cu repauzatul. Nu știu cum vine treaba asta, pentru mine e prea complicată. Dar dacă el susține că așa e, așa o fi. De ce să-i stric omului plăcerea numai de dragul de a-l contrazice?

— Ce faceți, dom'le? ne apostrofează cu aplomb, în loc de „bună ziua”. Nu vă pregătiți să mergeți la biserică? Îl aduce pe neică. E ca și sosit!... A dat telefon nevastă-sa că-n jurul prânzului îl depune-n biserică...

Noi, surprinși în plină pregătire pentru masa de prânz (iar, ce să-i faci!), admirăm iuțeala de mână și nepăsarea cu care dă de dușcă trei ceșcuțe de țuică, servindu-se singur din clondirul aflat pe masa de sub bolta de viță și închinând cuviincios: „Noroc să dea Dumnezeu”, răspundem, la rândul nostru, după obicei: „Hai noroc!”. După care vărul nostru sau ce-o fi se pune-n mișcare ca un vârtej. Sare un pârleaz, taie prin curtea vecinului și i se mai aude vocea pe la cotul uliței, dând informații precise cuiva care-l întreabă „când îl aduce pe dom' profesor”.

— Vezi de treabă, că mai durează până sosește! mă asigură soră-mea, care are destulă experiență privind ceremonialurile de acest gen.

*

Biserica nouă e așezată în centrul satului, față-n față cu grădinița de copii, fostă băcănie pe vremuri. În curtea lăcașului, pe latura dinspre drum, e amplasat cavoul (cu vedere la șosea), care-și așteaptă nerăbdător locatarii.

— Astea d-aci, rafturile, e destule pentru șase persoane solide. Poa' să stea comod! dă explicații docte Nea Bumbuianu, în așteptarea microbuzului funerar de la București.

— N-aș sta așa, pe raft, nici moartă! declară soră-mea.

— Parcă mai ai de ales atunci? Îi amintesc eu. Oricum, nu se pune problema, fiindcă nu cred c-o să te primească la confortul ăsta. Aici e rezervat pentru „Lumea bună” din familie...

— Dar nici n-am nevoie! Eu prefer tot locul nostru de la „Teiș”... are de toate! Trandafiri, tei, aer curat... O frumusețe!...

Are perfectă dreptate. Prezentat astfel, cimitirul satului apare într-o lumină cu totul nouă. O adevărată stațiune balneară!

— Lasă, că nu se pune problema! Ești tânără și-o să mai îngropi pe mulți! o consolează Nea Bumbuianu, făcând-o astfel pe soră-mea gropar de mare randament. Cam grosolan, dar bine intenționat.

— Da' ce-o fi cu dom' profesor de-ntârzie așa? se miră el, ca și cum răposatul promisese să fie cât se poate de punctual la propria-i înmormântare, iar acum le face figura.

În jurul nostru s-a adunat lumea. Mai mult oameni în vârstă, care-și amintesc de cel trecut pe lumea cealaltă. Printre ei și o femeie. Mai tânără, care locuiește peste drum de biserică (cam prin dreptul „mausoleului”), direct interesată de modul cum va decurge înmormântarea. Am recunoscut-o pe Aglaia, o fostă colegă a mea din clasele primare.

— Nea Bumbuiene, da' nu-l închide? îl întrebă ea, cam îngrijorată, pe responsabilul ad-hoc cu problemele pământești ultime ale defunctului, care nu și-a organizat funeraliile (un lapsus explicabil). Soața a lăsat ca de la sine înțeles că rubedenia va întreprinde toate convenite, acolo, la țară, pentru ca înmormântarea să decurgă lin.

— Îl închide, îl închide! Nu vezi că are broască și lacăt la uși? Uși de fier forjat... nu umblă p-aici nici dracu', Doamne iartă-mă! îi dă el asigurări Aglaiei.

— Asta știam și eu! Întrebam dacă nu-l zidește. Ce, îl lasă așa pe poliță, ca marfă la magazin?

— Da' ce-ți închipui, femeie?... Vine-acu' gineri-miu Silică cu căruța cu cărămizii! Avem coala tot ce trebuie: nisip, var pentru mortar — tot, tot, tot! El se pricepe bine la zidit, ca un maestru veritabil.

La poartă se produce rumoare. A văzut cineva o trambă de praf.

— Gata, sosește! se agită femeile.

Alarmă falsă. Sosesc, ce-i drept, câteva „Dacii”, din care coboară niște domni cam borțoși, cu ochelari pe nas și cu neveste după ei (nu după ochelari!). Educatoarea de la grădiniță a apărut și ea să vadă lumea de la capitală.

— Țștia sunt colegi de-ai lui, de cancelarie, îi șoptește ea soră-mii, astfel ca să aud și eu cât de bine informată este.

Persoanele simandicoase ocupă o poziție strategică pe singura bancă din curtea bisericii, la umbră, sub cei doi brazi, după ce muierile s-au dat respectuos la

o parte, strigându-și plozii ce se zgâiau necuviincioși la noii veniți, scobindu-se în nas și așteptând bomboane. Își închipuiau, probabil, că e iarăși vreo nuntă la care se aruncă de obicei bani și acadele. Firește, înaltele fețe privesc cu neascunsă silă scena, după care scot o publicație franțuzească și încep să comenteze preocupări. Politică externă, fără îndoială.

Alt nor de praf, alt autoturism, scârțâit de frână și nițel derapaj în praful drumului. Din mașină descinde, în sfârșit, un chip cunoscut. Vărul meu, Gelu Suliță, tot din capitală.

— Ce faci, măi băiatule, p-aici? Te trage baștina și pe tine? îl întâmpin eu cu surle și tobe.

Gelu scoase o țigară, se uită primprejur și dă din cap fără entuziasm.

— Hai să mergem ceva mai încolo, că tutunul nu le cade bine sfinților (uite cui îi poartă el grija!...).

Și-o luăm agale prin arșiță, către magazinul de consum al cooperativei „Gârnița”. Ne facem promenada pe ulița principală și mai schimbăm o vorbă. Gelu îmi povestește destul de agasat, că taică-su, deși nu putea s-o sufere pe „tanti Crima” — așa-i zicea — și nu-i călcase niciodată pragul, n-a rezistat rugămintilor, când doamna și-a adus aminte că n-are pe nimeni altcineva s-o ajute la rezolvarea formalităților convenite pentru transportarea decedatului la locul de veci. Așa încât a făcut tot ce-a depins de ea ca să-l îmbătrânească cu zile într-un timp record, făcându-i capul calendar și lăsându-l să suporte el cheltuielile. Ba mai mult, îi încurca treburile, luându-se în colți cu funcționarii, strigând pe culoare c-o încărcau la socoteală. Nebună de legat și zgârcioabă, cum a fost toată viața.

— Dar acum rămâne călare pe situație cotoroașă, că nu mai are de cine se împiedica... observ eu cu nevinovăție.

— Culmea e că a apucat-o o dragoste nebună de bărbatu-său tocmai acum, când el nu-i mai poate răspunde la sentimente... L-a păzit ca pe-o comoară; ea cu taică-miu. P-altcineva n-a lăsat să se apropie de răposatul. Nici măcar pe servitoare, darmita lumea străină! Taică-miu e nedormit de trei zile și abia se mai ține pe picioare. Dacă n-a vrut să mă asculte...

Gelu trase înverșunat din țigară și se încruntă.

Furați de discuție, ne-am trezit pe o ulicioară ce dădea spre izlazul comunal, unde n-aveam intenția să ajungem.

— Hai să mergem înapoi, că o fi sosit taică-miu și se supără! zise Gelu.

Ne-am întors la timp ca să dăm o mână de ajutor la coborârea din furgonetă a unchiului. După slujba religioasă, de la care ne-am prelinș afară neobservați (cel puțin așa sper), am mai pus o dată umărul pentru a-l așeza pe defunct la locul de cinste: raftul din mijloc, peretele dinspre vest. Tot avusese el o admirație nețărmurită pentru Apus...

Neconsolata văduvă, care făcuse eforturi lăudabile, dar total ineficiente, de a-și stoarce măcar o lacrimă uleioasă la despărțirea de neprețuitul soț, își repuse în funcțiune corzile vocale, care nu avuseseră nicio dată, de-a lungul unei vieți, bucuria unei urechi muzicale, chiar și mediocre.

— Jane (ăsta era Bumbuianu), ai făcut rost de cărămizi? Și de meseriași? scârțâi ea.

— Tot ce trebuie, doamnă! Uite-le colo! arătă el spre o căruță trasă sub un măr prăpădit, pe marginea drumului.

— Și cine zidește?...

— Eu, doamnă! Tanti... se încurcă ginerele lui Bumbuianu.

În acest timp, domnii bucureșteni se îndreptaseră spre ieșire. La poartă, după datină, se așezase nevasta lui Bumbuianu, cu o damigeană cu țuică și câteva păhărele, spre a cinsti lumea care participase la înmormântare. Câțiva dintre bețivii reputați ai satului dăduseră peste cap Țoiul convenit în memoria răposatului, rostind sfioși „Dumnezeu să-l ierte !”, după care se retraseră, lăsând terenul liber „boierilor” și aruncând priviri pofcioase spre damigeană. Se pregăteau să mai treacă o dată și să mai cinstească memoria răposatului.

Domnii cei pântecoși refuzară disprețuitori să se atingă de păhărelele cu rachiu din care băuseră înaintea lor nebărbieritii. Se urcară în mașini și dispărură, nelăsând cine știe ce impresie în urmă. Trecerea lor a fost înregistrată în memoria participanților ca episodul nesemnificativ cu „boierii de la București”.

Așezat la umbră, cu Gelu, urmăream scena, iar acum ne distram privindu-l pe Fișcă, un șmecher care încercase să înșele vigilența Bumbuiancăi, strecurându-se a treia oară la țuică. Dar coana Mița i-o tăiasc scurt:

— Hai, gata, gata cu pomenirea ! Nu ți-e rușine de părintele? Acu’ te spui, și nu te mai împărtășește! îl amenință ea...

Dar părintele cu bărbuță și cam învâpăiat la față era angrenat, cu trup și suflet, în delicata misiune de îndepărtare a văduvei de la ușa cavoului. Se descărcaseră cărămizile și se făceau ultimele pregătiri pentru zidirea cripei.

— Asta nu e cărămida bună! zbiga văduva. Mi-ai cheltuit banii, escrocule și tâlharule!...

— Ce bani, măi femeie? Ce, ești zăpăucă? Tună Nea Bumbuianu. Ai zis că-mi trimiți bani, dar dac-am văzut că nu sosește nimic, le-am luat p-astea de le aveam pentru nu cuptor. E foarte bune! Cărămizi sănătoase!... Și să nu mă faci pe mine tâlhar, că pe urmă uit unde suntem și...

— Doamna Crina, vă rog eu să vă liniștiți în numele... Gândiți-vă un pic, vă rog eu! Abia l-am înmormântat pe iubitul dumneavoastră soț!... E păcat în fața Domnului... se auzi vocea blajină a popii, care o luase de braț pe scorpie, încercând s-o scoată din zona fierbinte a operațiunilor.

Harpia se smuci ca pișcată de streche, scăpă de popă, îl evită pe Bumbuianu cu o fentă de rugbist gata să pună balonul victorios în spatele buturilor adversarului și se repezi la ginerele acestuia. Conform indicațiilor primite de la socru-său, acesta se străduia să facă abstracție de scandal și începuse deja să zidească porțiunea cu bucluc. Nebuna îl înșfăcă zdravăn și-l îmbrânci, proiectându-l afară, cu canciocul într-o mână și cu mistria în cealaltă, iar mortarul proaspăt sări vesel împrejur, stropind beneros „rochia” popii.

— Afară d-aci?... Asta nu e de meserie! Cum ți-am zis eu să faci? urlă hoasca.

Aduc eu zidari de la oraș, de la cooperativă. Nu mai am nevoie de voi!...Mi-ai mâncat banii, hoțule! se zborși iar la Nea Bumbuianu, care intrase curajos înăuntru (făcuse războiul la cavalerie), forțând ușa grea a cavoului.

— Mai bine-o închidea pe zgrițuroaică înăuntru, în colivie! mormăi Fișcă, care asista cu interes crescând la ostilități. A pus oamenii pe drum, unii nemâncați și nedormiți, iar acum se dă-n stambă că mireasa îndărătnică...

Exprima un adevăr atât de profund, încât recunosc că și eu gândeam la fel. Drept să spun, mă așteptam la altceva. Dar când scenariul din mintea noastră nu se potrivește cu realitatea, zicem că realitatea e de vină și pace!

Tatăl lui Gelu picotea-n mașină.

— Coană Crino! E păcat mare! Nu vă-ncărcați sufletul! Lăsați oamenii aștia să-și vadă de treabă! E foarte bine ce fac ei, credeți-mă! se străduia preotul s-o convingă pe cotoaroanță.

Apoi lucrurile luară o turnură oarecum favorabilă forțelor aliate. Nea Bumbuianu reușise s-o scoată afară din ring pe vrăjitoare, iar preotul o apucase blajin, dar ferm, de ambele brațe. Dar cotoarba se zbătea năbădăioasă, spumegând. Parcă era o parodie după „Răpirea Sabinelor”.

— Lasă-mă! răcnea ea. Nu zidește nimeni nimic! Am zis să rămână așa, așa rămâne ! Măine aduc eu meseriași!... Afară d-aici! E proprietatea mea! Vă dau în judecată! se răsuci ca o viperă întărită, da' nu reuși să scape din strânsoare.

— Măi femeie nebună! se-nfurie și Nea Bumbuianu. El numai e al tău acum ! Gata! I-ai mâncat destul viața ! Ajunge! Nu mai ai ce-i face! Lasă-l măcar pe lumea ailaltă în pace!...

— Hoțule! Nemernicule! Mi-ai mâncat banii! Te bag în pușcărie, tâlharule ! șuieră victima, arătându-și parcă limba despicată și revenind obsesiv la tema paralelor, care părea să-i fie foarte dragă.

Soră-mea, care șezuse pe margine, ca românul imparțial, nu mai rabdă și găsi că e cazul să intervină glasul rațiunii pentru a potoli spiritele agitate:

— Tanti dragă, dar nu se poate să rămână nișa nezidită ! Vine imediat Sanepidul și te amendează de te ustură la pungă. Ce, vrei să provoci vreo epidemie?

Auzind cuvântul magic „epidemie”, de la poartă veni în fuga Aglaia:

— la ascultă, cocoană! Ce, nu ești în toate mințile? (întrebarea era retorică...). Eu stau peste drum, colea. Și am copii. Ce, vrei să ne lași cu mortu' aci? Dumneatale-ți convine, că-ți iei valea... Dar noi? Se-mpute pe căldura asta de cuptor și p-ormă... ia-o, bre, nea Bumbuene, de-o aripă și fă-i vânt! sugeră ea.

— Ce te-amesteci dumneata?... Ce te pricepi tu?...Nu se strică fiindcă e „îmbălsămat!”... o fulgeră fudulă și cu priviri otrăvite, văduva îndurerată, apărându-și cu ghearele și cu dinții teritoriul cucerit la intrarea în cavou, precum Ghionoaia din poveste.

O lăsară acolo, încheștată de ușă, șuierând ca o viperă călcată pe coadă, și se retraseră să pună la cale altă schemă tactică.

— Eu îi dau una în cap și-o bag în raftu' al treilea! făgădui sumbru Nea Bumbuianu, aprobat din toată inima de Aglaia, dar muștrat de popă.

Părintele nu era un optimist nevindecabil.

— Oameni buni, protestă el cu voce blajină, nu vă înfierbântați și dumneavoastră!... Are grijă Dumnezeu de toate. S-o mai lăsăm nițel. N-o să stea toată ziua aici.

— Ar fi și cazul, observă ginerele lui Bumbuianu. M-așteaptă ai mei să mergem la nunta cumnată-mi, și-abia termin de zidit în două-trei ore. Dacă n-o am pe cap și p-asta!...

— Auzi, domnule, ce e-n mintea ei de pasăre, scui-pă-ntr-o parte Nea Bumbuianu. După ce că-i fac toate treburile de pomană — îi aduc cărămida de la mine pe gratis, îl țin pe băiatu-ăsta aici, în zi de sărbătoare — țacănita...

— Să-i fac o injecție cu un calmant! propuse soră-mea.

Am ridicat obiecții întemeiate. Era primejdios să te-apropii cu o seringă în mână de cobra înfuriată. Ți-ar fi făcut ea ție injecția, în învâlmășeală.

— I-aduc eu niște „verde de Paris”, să-i dau să se răcorească! zise tare Aglaia, s-audă și împricinata.

Îmi dădeam acum seama cum se nasc pornirile criminale printre oamenii cumsecade, tați de familie și mame grijulii. Aici instinctele asazine păreau să înflorească rapid, ca în Vestul Sălbat.

— Frați creștini, fiți oameni cu judecată! li se adresă împăciuitor popa. Trebuie s-o înțelegeți și pe văduvă. Ea e acum ca albina la stup, când i-a umblat cineva acolo și vrea să-i ia mierea... trecu dumnealui la parabola profunda, cu miez. Era un punct nou de vedere. Prezenta o nouă bază de discuții, dar nu rezolva nimic.

„Albina” zumzăia iritată în continuare, de parcă se pregătea să roiască.

— Tâlhar!... Bandit!... Cu tot neamul tău!... se auzea dinspre cavou, pe când scorpia în negru se moșmondea să încuie ditamai ușa, potrivit-i un minuscul lacăt chinezesc.

— Nu vă mai apropiați dumneavoastră! Lăsați-mă să tratez cu ea, așa cum știu eu, își propuse bunele oficii părintele și se apropie prudent de primejdioasa insectă.

După aproximativ o jumătate de oră de tratative, popa făcu minunea; o conduse delicat până la mașina lui Gelu, o instală acolo și-i făcu un semn discret acestuia:

— Hai, acum, repede, până nu se răzgândește!...

Bumbuiene, ia coala cheia de la lacăt, dar prefă-te că pleci acasă, ca toată lumea! Nu mai rămâne nimeni aici, chipurile... Pe urmă vă întoarceți prin spate și-i dați bătaie, că ne prinde noaptea.

Se urcă și ol în mașină și porniră către șalul din vale, unde fuseseră așezate mesele pentru pomană, la o fină a văduvei.

Gelu făcea o figură disperată. Cred că avea motive.

La nișă s-a reluat lucrul cu forțele sporite. Dădea și Aglaia o mână de ajutor.

— Să-i dăm zor. Copii! Mi-e că iar ne trezim cu nebuna, lua-o-ar...!

Nea Bumbuianu amesteca mortarul cu atâta înver sunare, de săreau stropii în jur la cinci metri. Era ușor să deduci că se răfuia în închipuire cu neconsolata văduvă, amestecând-o și pe ea cu nisipul și varul, pe care le terciuia de mai mare dragul.

Constatând că noi n-am fost invitați la praznic, stomacul meu a considerat că e cazul să se arate ofensat. De aceea protesta. Până și soră-mea a remarcat asta.

— Ție nu-ți ghiorăie mațele de foame? Eu zic să mergem acasă, că spectacolul s-a terminat. Sau vrei să ajuți la zidire?

— A, nu! Oricum n-aș mai încăpea acolo... Vreau să zic c-aș fi în plus și n-aș vrea să se simtă oamenii jenați în exercitarea meseriei, tocmai acum, după atâta luptă pentru ea.

Le-am urat spor la lucru și ne-am retras, deranjând din somn purcelul Aglaiei, tolănit fără pic de rușine chiar în poarta casei Domnului.

*

Simt că e ceva care-mi scapă. Un amănunt. Atât îmi mai trebuie și mozaicul ar căpăta dintr-odată înțeles. Ca în romanele polițiste.

Timp de trei zile am sucit datele și pe-o parte, și pe alta. Să nu-mi spuneți că eu am inventat cazul ăsta! E prea cu ochi și cu sprâncene. Mă urmăriți?

...Individa s-a certat cu bărbat-su la cuțite până și-n ajunul morții lui. Mi-au parvenit știri detaliate de la praznicul din vale. Să-l fi otrăvit? N-ar fi exclus. Dar de ce s-au certat? Care o fi fost obiectul disputei? Ei bine, am o explicație extrem de interesantă din punct de vedere psihologic. Fără cusur, aș zice... El dorea să plătească o sumă respectabilă ca să-l opereze doctorul Barnard, celebritatea cu transplantul de cord. Dar o operație costă scump, nu? De unde bani? Din pensia lui? Mă faceți să zâmbesc. Suma era măricică și nu putea fi obținută chiar așa peste noapte. Să vândă apartamentul? Să facă un schimb avantajos? Haida de! Gașperîța l-a avertizat că-l aruncă afară „din casa ei”, dacă mai face vreo aluzie la așa ceva.

Dar mai exista o posibilitate... Să valorifice la „Bursa neagră” aurul ascuns. Era riscant, dar nu imposibil. Chiar la „cocoșei” mă gândesc. Dacă doriți, pentru neîncredători pot reconstitui în linii mari scena care va fi avut loc.

Așadar, gong! Sus cortina!

EL: Crinuleț, dragă, dar nu am altă posibilitate.

Eu te-am sprijinit, te-am luat de soție... Ce, vrei să zici că n-a fost sprijin? Originea mea sănătoasă te-a salvat atunci! Ai uitat? Nu, să știi că nu fac literatură ieftină!... Bine, chiar dacă pe atunci nu se știa ce fel de vremuri vor veni, faptele rămân fapte!

EA: Scutește-mă, domnule! Ești cu un picior în groapă și vrei să mă lași fără un sfaț, tocmai acum?... Eu sunt mai tânără ca tine!

EL (tăios): ...Cu șase luni!

EA (trecând peste replica lui): Și nu mai am de gând să-mi pierd vremea cu tine! Că m-ai ținut ca pe-o servitoare!... Pârlit ai fost, pârlit ai să mori!

EL (blajin): Dragă, dar ai bani la CEC! Toată pensia ți-ai economisit-o, iar eu am plătit toate cheltui...

EA: Și ce? N-am muncit pentru banii mei?...

Ți-a trebuit nevastă, plătește! Nevasta costă scump, băiete! Asta s-o ții minte de la mine.

EL: Bine... Dacă o iei așa, atunci... Eu am vrut să evit o asemenea scenă. Te anunț că mă duc la Miliția Economică și divulg tot despre „cocoșei”...

EA: Scârnăvie ce ești! Ți-ai dat arama pe față!

Te lăcomești la bănișorii mei, câștigați cu sânge și su doare de taică-miu...

EL: Ha, ha. Bietul cârciumar... cu băuturi falsificate... Eu zic să te hotărâști.

EA: Șantajist ordinar! Mi-ai mâncat viața, dar ți-o plătesc și eu! Ei, află că nu-i mai am ! I-am aruncat în latrină, la țară... Poftim de scormonește locul și găsește-i.

Servitoarea (ciocăne la ușă, apoi intră): Doamnă, ce vă servesc seara asta? Și domnul ce zice să-i gătesc?

EA: Nimic. Domnul nu mai mănâncă nimic. Își pune pofta-n cui. Ieși! (servitoarea iese). Ai învățat-o să tragă cu urechea pe la uși, să mă spioneze...

EL: Cu una ca tine, trebuie să fii prudent... Ei, crezi că e cazul să ne certăm în continuare? Știu unde ții ascunși galbenii... Sunt în...

EA (înșfăcă iute perna, încearcă să-l înăbușe): Idiotule! Tu ai vrut-o !

EL (pe jumătate asfixiat, arată cu mâna spre baie, scoate o clipă capul de sub pernă și reușește să articuleze): Degeaba!... Știe și... Ajutor!... (ea îl strivește cu perna, el cade moale).

EA: Doamne, scapă-mă de el!... Hai, nu te mai prefăce, ticălosule!... (îl scutură, apoi strigă). Dobitoaco, vino repede, că i s-a făcut rău domnului!...

(Servitoarea intră în fugă, o privește cu neascunsă ură. Îl așază amândouă pe pat, sprijinit pe două per ne. El horcăie. Nu mai poate vorbi. E clar că nu-și va mai reveni. Spre seară, medicul chemat de servitoare constată că bolnavului i-a cedat inima.

Cade cortina

Vă garantez că n-am făcut risipă de imaginație.

Am aflat de la tatăl lui Gelu că servitoarea era neagră de supărare și i-a spus lui că s-a certat rău cu stăpână-sa care „e o criminală și-o asasină, de l-a băgat în pământ pe domnu' profesor”, iar pe ea o prigonește tot timpul. Știe ea de ce. Dar o să-i arate ea dumneaei, fiindcă se va duce direct la Miliție să spună tot ce știe.

Iată o mărturie clară. Nu sunteți de părerea mea?

Dar nu mă opresc aici. Sunt sigur că o autopsie ar dovedi că am dreptate. Profesorul Misleanu a fost asfixiat. Dar cine mai stă să facă autopsii, pornind de la deducțiile mele?...

Revenind la ce ne interesează, vreau să atrag atenția asupra unui amănunt extrem de important. De ce n-a lăsat cotoaroața pe nimeni să se apropie de răposatul? Din gelozie?... Post mortem?... Nu! Dintr-un motiv foarte serios. Ca să nu se observe ceva în neregulă. Și anume faptul că ea ascunsese undeva, nu vă destăinui unde, prețiosul metal pe care nu-l predase la timp băncii, așa cum cerea

legea. Intenționa să-l recupereze cine știe când.

Dar ce pot să fac de unul singur? Zilele trec, eu îmi cercetez raționamentul și nu descopăr nicio fi sură. Beton armat ! Teoria e ireproșabilă. Singurul necaz e că nu poate fi verificată practic.

— Mai udă și tu roșiile alea, nu vezi că sau ofilit de uscăciune?

E soră-mea, care mă aduce la realitate. Transport vreo douăzeci de găleți cu apă de la heleșteu și constat cu surprindere că toate gândurile detectivistice dispar ca fumul în fața necesității stringente de a ține în viață tomatele.

*

Luna august se pregătește să dea în primire știa feta. Se simte în aer miros de struguri, de prune dolofane, brumate violet, și de porumb fiert. Copiii își cumpără uniforme școlare. Asta înseamnă că mai am puțin timp și mă-ntorc și eu la catedra mea. De rezolvat tot n-am rezolvat nimic. Misterul persistă.

Trimisul ceresc apare după o ploaie zdravănă, sub înfățișarea lui Nea Bumbuianu. Apucă din mers cel mai frumos ciorchine de struguri din bolta noastră de viță (pe care-l ochisem eu de mult), înghite dintr-un foc jumătate, fără să scuipe coji sau semințe. Mistuie tot, ca un furnal.

— Tot pe la noi, tot? face el.

S-ar zice că-mi reproșează șederea prelungită, dar nu-i așa. E felul lui de a intra în miezul problemei.

Adică: „Ai prins drag de sat iar, ehe, știi unde e viața dulce!” Conversația se învârtă un timp în jurul rezultatului miraculos al ploii venite exact când trebuia. „Dacă nu ploua az’noapte, pe urmă degeaba de parcă ultimatumul dat de Nea Bumbuianu celui cu precipitațiile și-ar fi făcut în sfârșit efectul.

De la subiectul meteorologic, sare fără veste la ce mă interesează pe mine.

— Auzi, dom’profesor, ce-a făcut nebuna iar! mă ia de martor.

— Care nebună, Nea Bumbuiene?

— A fost scorpia p-aici iar, bre? răsare și soră-mea din grădină.

— Păi ce credeai, că s-a lăsat? Asta e sămânța dracului... Mai dă un strugure d-ăla!... Așa... bogdaproste! Își asigură el o nouă șarjă și povestește cu-o sfântă indignare cum s-a irosit munca lui din cauza scrântitei:

— A apărut acu două zile, dimineață de tot, cu bietu’ băiat, cu Gelu, de-l târa după ea. Și-ăla fraier nu știu cum de se lasă așa, parc-ar fi șoferul ei personal!... Și cu o echipă de zidari după ea, de la cooperativă, din târg... Idei fixe, dom’le, ce mai! I-a pus să demoleze lucrarea mea — a dat jos tot zidul, muncă, nu glumă! —, ca să-l ridice la loc dup-aia, cu cărămidă nouă, adusă anume! Parcă a mea ce cusur avea? Era mai trainică decât aia. Dar asta e! Te pui cu nebuna?... Da’ să vezi belea! Lucrătorii n-au vrut să s-apuce de treabă, până nu le-aduce țuică din sat. Că hâr, că mâr, zgârcioaba s-a dus ea în persoană să se tocmească, la Prăștină, și s-a întors cu-o jumătățică nenorocită. Doar că n-au luat-o cu huiduieli. Noroc cu Gelu, c-a intervenit el și i-a potolit cu promisiuni!... Aglaia mi-a spus, că la ea s-aude tot... Buuun. Ce credeți c-a făcut hodoroga, înainte de plecare?... A vândut-o, dom’le ! Cărămida mea, a de zicea că nu e bună, a vândut-o pe loc. Să

te crucești, nu alta ! A dat-o unuia care trecea cu căruța pe drum. „Nu iei nene niște cărămidă? zice sclifosită. „Să nu fie veche!” face ăla neîncrezător, „de unde!... Asta e d-ai-a presată! Te ține și două sute de ani!” i-o laudă zgrițuroaica. I-a băgat-o pe gât ăluia cât ai zice pește. Nici eu nu credeam că se pot lua atâția bani pe cărămida aia! Ei, ce zici, se mai lecuiește zgrițuroaica?... Auzi, coană felceră, să treci mai pe seară pe la noi, că nu-ș'ce are a bătrână, o-njunghie rău aci-n stânga! D-aseară o ține. De când se răcori vremea... A tras-o corentu', naiba știe... Zic să-i faci niscai „streptomicină”.

După ce-i comunică soră-mii diagnosticul și tratamentul adecvat, pleacă intempestiv vâslind cu labele lui cât niște cazmale, nu înainte de a mai prinde din zbor încă un strugure.

— Ai căzut pe gânduri, frate-miu! mă surprinde soră-mea cu garda descoperită. Am impresia că ți s-a făcut de plecare... Parcă mai aveai câteva zile de stat!

— Să vezi, mai am unele treburi de rezolvat înainte de a începe școala.

— Treaba ta, cum vrei!... Atunci prinde cocoșul ăla porumbac și decapitează-l, să facem o ciorbiță și să-ți iei mâine la tine pieptul fript și copanele!...

Și pune apă la fiert ca să opărească orătania, dat fiind că aceasta își merita soarta. Mi-a scos sufletul alergându-mă prin toată curtea și pe după acareturi. Dar tot eu am câștigat competiția până la — urmă. Altminteri, probabil că la ora asta m-ar fi jumulit el pe mine, nu invers.

Măine dimineață ridic ancora.

*

Sunt din nou în apartamentul meu, unde remarc fără plăcere că s-a adunat un strat serios de praf în lipsa mea. Cum îl scapi o clipă din ochi, insidiosul praf profită. Ceea ce nu înseamnă că nu se depune și sunt eu prezent, dar nu se observă la fel de bine. Asta înseamnă să vii din concediu cu o privire proaspătă!

Vă întrebați ce-am făcut mai întâi?... N-am pus aspiratorul în funcțiune, vă înșelați! Telefonul a fost prima mea grijă. L-am sunat pe căpitan și culmea e că l-am găsit acasă, consumându-și ultimele zile de concediu cu pregătirea unei lansete nemțești („ultimul tip, bătrâne!”) și arzând de nerăbdare să încarce momelile lui artificiale pe crapii noștri atât de naturali de la crescătorie. Se părea că numai eu lipseam.

— Vrei să zici că mergem iar la pescuit?... Nu știu dacă mai e sezon! îl pun la încercare, deși nu-mi pasă mie la ora asta de sezonul oficial de pescuit. Mă interesează teribil să-i povestesc formidabila istorie cu „Albina la stup”.

— Mă descurc eu, că sunt major! se laudă Victor.

...Nu s-a descurcat deloc. Paznicul de la crescătorie era unul nou și dat dracului. Așa că am fost nevoiți să lăsăm baltă pescuitul — eu cu plăcere, Victor cu o ciudă greu ascunsă. Și am pornit-o după mânățarci prin pădurea apropiată. După ce am umplut cu bureți vineți geanta lui de pescar și punga mea în care avusesem friptura de cocoș, am abandonat cu părere de rău culesul, trăgându-ne la odihnă într-o poiană.

— Dacă plecăm special pregătit pentru cules ciuperci, sunt sigur că nu găseam

nici picior... mi se plânse Victor de perversitatea mânătărcilor, a căror plăcere părea să fie jocul de-a v-ați ascunselea cu unii ca noi.

— Orișicât! l-am consolată eu și m-am străduit să-i descriu în culori cât mai pitorești ziua, pe care nu trebuia s-o considerăm în niciun caz pierdută.

Mai sunt și plăceri pure, ce naiba! A început să cadă ghinda din stejari, în depărtare se văd munții. Încă albaștri, se anunță o toamnă lungă și frumoasă...

— Dă-i drumul odată, nu mă mai ameți! Îmi taie Victor avântul în descrierea toamnei, pe care mă pregăteam s-o detaliez. Simt eu că ai ceva special să-mi povestești, doar te cunosc. S-auzim!

Și se întinse cât era de lung, cu brațele sub cap, închise ochii și tare mi-e teamă c-a și adormit instantaneu.

— Sper că înregistrezi prin somn ceea ce am să-ți istorisesc, ca să nu-mi răcesc gura de pomană...

Un mârâit aprobator fu răspunsul.

Timp de zece minute, îi întrețin somnolența cu palpitatele și pitoreștile mele aventuri de la țară și cu deducția mea privind locul exact unde erau ascunși „cocoșeii”.

— Ai perfectă dreptate! De data asta ai nimerit-o, prietene!

Victor cască zdravăn și se întoarce pe coasta cealaltă.

Aha! Vedeți că recunoaște și el, în fine, calitățile mele de Sherlock Holmes?

— Problema e cum facem să scoatem de-acolo metalul prețios...

— Ce-a fost de scos s-a scos! mormăie Victor ne păsător. Și pus bine, acolo unde e normal să stea.

Simt că explodez. Dar când sar în sus, nu reușesc decât să strivesc punga cu bureți.

— Vezi că mai avem și-n geantă! Dacă vrei să-i ucizi și pe ăia... mă ironizează flegmatic căpitanul.

— Cum naiba!... mă minunez.

— Uimitor de simplu! Ia fă un efort, că doar ești intelectual...

— Nu cumva... echipa de zidari?

— Ați nimerit-o, domnule!

Îmi trag o palmă zdravănă peste frunte. O merit cu prisosință. Să nu mă ducă pe mine mintea la atâta lucru!...

— Totuși!... Nu se poate, bătrâne! Era acolo și văru-meu, Gelu. Protestez cam neconvins.

— Chiar acolo și trebuia să fie!... Era misia lui.

Rămân cu ochii holbați, ca un pește scos din mediul său ambiant și pus în tigaie pe neașteptate.

— Ei, da! Îmi confirmă indulgent căpitanul, în fața uimirii pe care o acuz. El e la noi de câțiva ani. Lucrează în centrală.

Încep să-mi revin. Așa e când nu ții legătura cu cei din familie. Ai tot felul de surprize.

— Și unde s-au găsit monedele? În...

— Nu ți-am spus că ai intuit bine de data asta? Chiar în pernă erau. Unchiul tău nici nu știa pe ce se odihnește. Mai bine de el. Dacă ar fi aflat că știe drăgălașa de nevastă-sa ar fi fost în stare să-l mai „decèdeze” odată.

— Și p-asta o știi? Deci e adevărat!

— Ce să facem și noi! Ne străduim, ne străduim...

— Și harpia?

— Nimic de făcut! E total senilă („senină”...). A fost internată într-un spital de profil, ca iresponsabilă. Să nu-i mai vină vreo idee gen Agatha Christie... Dar am impresia că te muncește grija pentru ea. Se pare c-ai ținut mult la ea...

— Ai o intuiție divină, căpitane!... Știi de ce-mi amintește scorpia?

— De Baba-Cloanța!

— N-ai brodit-o!... De un păianjen veninos. Negru, cu picături roșietice, ca niște pistrui. I se spune „Văduva neagră”...

— Aha! Se vede că erau din aceeași specie...

Asta e o idee pe marginea căreia poți medita în serile lungi de toamnă târzie, când ești singur și înclinat spre filosofie.

Ne-am întors în orașul nostru vesel, unde lumea se plimbă seara pe Strada Mare, fără să se frământa din cauză că nu și-a asigurat un cavou confortabil pentru existența presupusă din lumea de apoi.

Pe drum, Victor, foarte sceptic în privința cunoștințelor mele asupra ciupercilor comestibile, a întrebat pe rând două babe și un moș, care-și pășteau caprele, respectiv vaca, pe lizieră.

— Sunt buni de mâncat bureții ăștia, maică?

Prima a fost foarte categorică:

— Buni, cum să nu! Țștia e vineciori...

A doua a contrazis-o, la fel de categoric:

— Fugi d-aci! Tu nu vezi că e d-ăia șerpești?

Le-am lăsat certându-se, iar Victor s-a adresat cu încredere moșului, ca unei instanțe supreme:

— Mata ce părere ai? Îi aruncăm sau îi mâncăm?

— Cum vreți dumneavoastră, taică! zise bine voitor moșul. Eu n-adun d-ăștia din pădure. Ori iau de la piață, ori, ca să fiu sigur, mi-aduce fiu-miu de la el, de la fermă.

— Vezi? Asta se numește situație dilematică!

I-am dăscălit eu pe prietenul meu ros de mari indoieli (să-i arunce, să nu-i arunce?). Aprecia ciupercile, mai ales când nu le avea.

Tot timpul drumului l-am distrat relatându-i numeroase cazuri de otrăvire cu ciuperci, simptomele, precum și feluritele remedii de adoptat în asemenea triste împrejurări. Buna lui creștere l-a făcut să se abțină cu greu de la a rosti unele expresii ce nu i-ar fi făcut cinste.

Chemata să arbitreze, nevastă-sa ne-a spus să lăsăm prostiile, sfătuindu-ne să răsturnăm bureții într-un lighean, să-i curățăm și să-i spălăm bine, pentru că vrea să-i gătească imediat.

A ieșit o ciulama nemaipomenit de gustoasă, față de ceea ce mâncase cândva la restaurant Victor, sub numele pompos de „escalop de ciuperci”. Cel puțin așa a declarat el.

Ca să nu-i stric plăcerea, n-am mai pomenit de ditamai păianjenul cu picioroange, care-a șters-o dintre bureți, când i-am răsturnat eu în lighean. De alt fel, înclin să cred că insecta era complet nevinovată, întrucât nu aparținea veninoasei pomenite mai înainte.

Am serioase temeri că, la ora când povestesc aceste lucruri, își țese liniștit pânza în cămara căpitanului, peste uneltele de pescuit ultimul tip. Până la vară, cred că poate hălădui în voie pe acolo.

CUPRINS

Riscul de a părea perfect 2

Poveste ca o întrebare 3

Stimulent moral 4

Cuvântul care irită 6

Un debutant des orientat 8

Când se dezlănțuie timizii 11

Triumf retro 13

Puii de cuc 15

Trofeul 17

Tichia cu clopoțel... 21

Adaptare la mediul prielnic 23

Cimitirul eficient 24

Soacra silențioasă 27

Dilemă 30

După campanie 32

Metaforă cu capră 34

Dezbateri nocturnă 36

Premiu de consolare 41

O băbuță într-o căsuță 43

Salvat ca prin minune 45

Confort unu bis 48

Ușa din spate ... 51

Pledoarie pentru blazon 51

Traducere la prima vedere 55

Cadouri pentru rude 57

Unele progrese 60

Prin practică spre teoria chibritului 62

Chichița 65

Excursie în circuit 66

Rezistența materialelor 69

Momentul adevărului	71
Oul lui Columb	73
Reacție în lanț	76
Pierduți în provincie (Scorpionada)	78
Cap de afiș	86
Romeo fără Julieta...	88
Ambianță creatoare	90
Talentul ca imprudență	92
Un instrument rebel	96
Poezia funcțională...	98
Proiect de piramidă...	100
Ravagiile modei	103
Caz de forță majoră...	104
Rețetă pentru greșuri...	107
Farmec cu consecințe	109
Căderea din vis	111
Arma secretă...	113
Schimb în natură	115
Tinerete la bătrânețe	117
Inimă de tată	119
Autodeserviciul	122
O plimbare cu liftul	124
Pariul	126
Conservarea civilizației...	131
Fisura	134
Un om avizat	136
Crama pe furate	139
Bijuterii pentru săraci	140
Doamna păianjen	143